

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı

21 Şubat 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Karabük Milletvekili Cem Şahin, İstanbul Milletvekili Şengül Karşlı ve 124 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2023)

III. – AÇIKLAMALAR

1.- Muğla Milletvekili Gizem Özcan'ın, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un (2/2023) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- Muğla Milletvekili Cumhur Uzun'un, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un (2/2023) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ADALET KOMİSYONU

2'nci Toplantı

21 Şubat 2024 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Adalet Komisyonu saat 11.20'de açılarak iki oturum yaptı.

Komisyonun 20/2/2024 tarihli 1'inci Toplantısında görüşmelerine başlanan Karabük Milletvekili Cem Şahin, İstanbul Milletvekili Şengül Karslı ve 124 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu İle Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2023), maddeleri üzerindeki görüşmeleri de tamamlanarak kabul edildi.

Muğla Milletvekili Gizem Özcan, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un (2/2023) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Muğla Milletvekili Cumhur Uzun, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un (2/2023) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 16.25'te toplantıya son verildi.

21 Şubat 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.20

BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)

SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın milletvekilleri, değerli katılımcılar; toplantı yeter sayımız vardır.

Komisyonumuzun 28’inci Yasama Dönemi 3’üncü Toplantısını açıyorum.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A)KANUN TEKLİFLERİ

1.- Karabük Milletvekili Cem Şahin, İstanbul Milletvekili Şengül Karşı ve 124 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2023) ()*

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bildiğiniz gibi, dünkü görüşmelerde (2/2023) esas numaralı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 14’üncü maddesi kabul edilmişti. Bugün, kaldığımız yerden, 15’inci madde üzerindeki görüşmelerle devam edeceğiz.

15’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 15- 5271 sayılı Kanunun 231 inci maddesinin beş ilâ ondördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(5) Sanığa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl veya daha az süreli hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir. Uzlaşmaya ilişkin hükümler saklıdır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması, müsadereye ilişkin hükümler hariç, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade eder.

(6) Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilmesi için;

a) Sanığın daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,

b) Mahkemece, sanığın kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaate varılması,

c) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hale getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi,

gerekir.

(7) Açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilen hükmünde, mahkûm olunan hapis cezası ertelenemez ve kısa süreli olması halinde seçenek yaptırımlara çevrilemez.

(8) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi halinde sanık, beş yıl süreyle denetim süresine tâbi tutulur. Denetim süresi içinde, kişi hakkında kasıtlı bir suç nedeniyle bir daha

(*) (2/2023) esas numaralı Kanun Teklifi 20/2/2024 tarihli 1’inci Toplantı Tutanağı’na eklidir.

hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilemez. Bu süre içinde bir yıldan fazla olmamak üzere mahkemenin belirleyeceği süreyle, sanığın denetimli serbestlik tedbiri olarak;

a) Bir meslek veya sanat sahibi olmaması halinde, meslek veya sanat sahibi olmasını sağlamak amacıyla bir eğitim programına devam etmesine,

b) Bir meslek veya sanat sahibi olması halinde, bir kamu kurumunda veya özel olarak aynı meslek veya sanatı icra eden bir başkasının gözetimi altında ücret karşılığında çalıştırılmasına,

c) Belli yerlere gitmekten yasaklanmasına, belli yerlere devam etmek hususunda yükümlü kılınmasına ya da takdir edilecek başka yükümlülüğü yerine getirmesine,

karar verilebilir. Denetim süresi içinde dava zamanaşımı durur.

(9) Altıncı fıkranın (c) bendinde belirtilen koşulu derhal yerine getiremediği takdirde; sanık hakkında mağdura veya kamuya verdiği zararı denetim süresince aylık taksitler hâlinde ödemek suretiyle tamamen gidermesi koşuluyla da hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilir.

(10) Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmediği ve denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülükler uygun davranıldığı takdirde, açıklanması geri bırakılan hüküm ortadan kaldırılarak, davanın düşmesi kararı verilir.

(11) Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülükler aykırı davranması halinde, mahkeme hükmü açıklar. Ancak mahkeme, kendisine yüklenen yükümlülükleri yerine getiremeyen sanığın durumunu değerlendirerek; cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşullarının varlığı halinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlara çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir. Açıklanan veya yeni kurulan hükme itiraz edilebilir, İtiraz mercii ancak bu fıkradaki koşullarla sınırlı olarak bir değerlendirme yapabilir.

(12) 272 nci maddenin üçüncü fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına karşı istinaf yoluna başvurulabilir. Bölge adliye mahkemesi tarafından verilen kararlar hakkında 286 ncı madde hükümleri uygulanır. 272 nci maddenin üçüncü fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının ilk derece mahkemesi sıfatıyla bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay tarafından verilmesi halinde temyiz yoluna gidilebilir. İstinaf ve temyiz yolunda karar ve hüküm, usul ve esasa ilişkin hukuka aykırılıklar yönünden incelenir.

(13) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi halinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

(14) Bu maddenin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümleri, Anayasanın 174 üncü maddesinde koruma altına alınan inkılâp kanunlarında yer alan suçlarla ilgili olarak uygulanmaz.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, madde üzerinde söz almak isteyen Sayın Bülbul.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 tarihinde vermiş olduğu iptal kararında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin düzenlemelerde 5 ila 14’üncü fıkralar iptal edildi. İptal edilen düzenleme, birkaç küçük değişiklik haricinde, kanaatimizce, aynen getiriliyor yani Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gereklerinin karşılanmadığını düşünüyoruz. Anayasa madde 13, 17, 35, 36’ya aykırı bir düzenleme olduğunu düşünüyoruz. Bu çerçevede, Anayasa Mahkemesi vermiş olduğu kararda, hükmün açıklanmasının geri bırakılması mekanizmasının sanığı baskı altında bıraktığından, kamu otoritelerinin

keyfi davranmasını engellemediğinden ve itiraz mekanizması öngörülmediğinden dolayı gerekçeleriyle iptal kararı verdi. HAGB, ifade özgürlüğü ve toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı bakımından uygulamada mahkemelerin keyfi karar vermesine sebep olması gerekçeleri de vardı. “Atilla Yazar ve Diğerleri” kararı...

Anayasa Mahkemesi kararının gerekçeleri kanaatimizce karşılanmadı. İptal edilen hüküm, birkaç küçük değişiklik sonunda aynen getirildi. Bu çerçevede, ölçülülük ilkesi, mülkiyet hakkı, adil yargılanma hakkı açısından sorunlu bir madde olarak görüyoruz.

Burada, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda müsadere hariç tutulmuş düzenlemede. Ancak, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı yönünden müsadereye ilişkin özel kanuni hüküm getirilmeliydi.

Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilmesi için sanığın rızasının varlığı şartı kaldırılmış. Böylece, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesini istemeyen sanığa hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilecek duruma getirilmiş. Ancak, Anayasa Mahkemesi rıza mekanizmasının tümünden kaldırılması gereğini ifade etmemekte, rızanın istinaf kanun yoluna başvurma hakkından feragat etme sonucunu doğurmasını Anayasaya aykırı bulmaktadır gerekçesinde. Bu çerçevede, açıklanan veya yeni kurulan hükme itiraz mekanizması öngörülmüştür. Fakat bu itiraz, keyfilikleri kaldırabilecek nitelikte değildir. Zira, itiraz mercisi ancak bu fıkradaki koşullarla sınırlı olarak bir değerlendirme yapabilecektir.

Yine, bu çerçevede, mevcut düzenlemede hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz mekanizması öngörülmüyordu. Bunun yerine istinaf mekanizması getirilmiş; bu yönden, tarafımızca olumlu görüyoruz. İstinafa başvurulamayacak hükümleri düzenleyen madde 272/3’ün saklı kalması, temyiz edilemeyecek hükümlere karşı temyiz kanun yoluna başvurulamaması, birçok hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına karşı yargı yolunu kapatacak diye düşünüyoruz. Çünkü, hükmün açıklanmasının geri bırakılması zaten hafif suçlarda veriliyor yani Anayasa Mahkemesinin belirlediği tehdit unsuru riskini ortadan kaldırmıyor. Bu nedenle, bizler vermiş olduğumuz teklifle de bu kanun teklifinin 15’inci maddesi Anayasa’nın 13, 17, 35 ve 36’ncı maddelerine aykırı olduğundan ve Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerini karşılamadığından dolayı kanun teklifinin 15’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Bülbül.

Şimdi Sayın Uzun’a söz vereceğim, ondan sonra Adalet Bakanlığından, Sayın Genel Müdürden ve bir de Barolar Birliğinden açıklama isteyeceğim.

Buyurun Sayın Uzun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesi 2005 yılında ceza yargılamasında yapılan değişikliklerle hukukumuza giren ve birçok yönü itibarıyla uygulamadaki erteleme müessesesinin yerine ikame edilmiş bulunan bir düzenlemeydi. 2005 yılında yapılan değişikliklerle yürürlüğe girdiği andan itibaren sorun yaratmaya ve o sorunların bir bakıma kaynağı olmaya devam edegeldi. Bununla ilgili ileri adımlar, daha düzenleyici adımlar atılmaya çalışıldı ise de sonuç itibarıyla müessesenin bünyesine daha sonradan girmiş olması nedeniyle bir doku uyumsuzluğunun genel olarak hissedildiği ancak dünya örnekleri itibarıyla da eğer oturtulabilirse hukuk sistemimiz, ceza hukuku sistemimiz açısından da faydalar getirilebileceği inancıyla bugüne kadar sürdürülegeldi. Ancak ne yazık ki beklenen faydanın ceza yargılaması açısından bugüne kadar tam olarak elde edilemediği görüldüğü gibi öte yandan

uygulamada bu madde nedeniyle adil yargılanma hakkının belirli ölçülerde aksatıldığına ilişkin kötü örneklerle de ne yazık ki karşılaşıldı. Bu kötü örneklerle karşılaşmış olması belirli sayıya ulaştıktan sonra artık buna kayıtsız kalmak çok mümkün olmadı ve Anayasa Mahkemesi bu konuyu kayıtsız kalmaya sebep olan olgunun yargılamanın başında kişinin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını istediğine ilişkin beyanının hak arama özgürlüklerinin önündeki hak arama imkânlarından bir feragat olarak değerlendirilmesi nedeniyle yargılama hatalarının ya da adil yargılanma hakkının ihlaline kolaylık sağladığını görerek henüz daha yargılamanın başında sanığın hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesinden istifade edeceğine ilişkin beyanının o yargılamanın sağlıklı yapılamaması, hak arama özgürlüklerinin önündeki peşin bir feragat ve buna bağlı olarak da yargılama sonunda verilen kararların adil olmaması hâlinde dahi hak arama yollarını tıkıyor olması nedeniyle bunun iptaline karar verdi; kararın özü, meali bu.

Dolayısıyla burada asıl iptale konu olan ve yerine getirilmesi gereken husus, peşinen feragatin hak arama özgürlüğünü tıkkıyor olması olgusu. Bu nedenle yapılacak düzenlemenin, bundan sonra yapılacak düzenlemenin hak arama özgürlüğünün önüne geçmeyecek şekilde olması ve karar mercilerinin bu kararın yargı denetimine tabi olduğu bilinciyle, hak aramadaki adiliyet ve meşru deliller noktasında daha hassas davranmaları ve insanımıza daha uygun bir yargı getirebilmelerine, adalet sağlayabilmelerine imkân verecek şekilde düzenlemeler olmak durumunda.

Peki, burada iradenin tamamen ortadan kaldırılması, kişiye sorulmaması bunu sağlamış mıdır? Hayır, sağlanmıştır. Çünkü, belki kişinin buna ilişkin iradesini yargılamanın sonunda, yargılama neticesinde oluşan kanaate ve elde edilen delillerin doğru değerlendirilmesi sonucundaki bir noktada almak belki burada Anayasa Mahkemesinin istemiş olduğu kişinin iradesine de itibar eden bir yargılamanın adil yargılanma şeklinde yapılmasına olanak verecek bir durum yaratacaktı. Oysa bu düzenleme, bu iptalin özünde var olan sebeplerini ortadan kaldıracı olmaktan oldukça uzak kalmış. Önceki düzenlemenin tekrarı mahiyetinde olan ancak sadece istinaf edilebilmesine olanak sağlamak suretiyle yargısal hak arama özgürlüğünün önünün açıldığı gibi bir temele dayandırılmak istenmiştir ancak bu hâli Anayasa Mahkemesinin iptalindeki durumu sağlamaktan uzak olduğu gibi, yine madde içindeki değişikliklerle yeni hak arama mağduriyetlerinin ya da adil yargılanma hakkının ihlaline sebep olabilecek durumlar yaratmıştır.

Bakın, 11'inci maddede “Denetim süresi içinde kasten yeni bir suç işlenmesi veya denetimli serbestlik tedbirine ilişkin yükümlülöklere aykırı davranılması hâlinde mahkeme yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir.” ibaresi yer almaktadır “Yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir.” Yeni bir mahkûmiyet hükmü kurulabiliyorsa yeni bir mahkûmiyet hükmünün tabi olduğu alanda hak arama özgürlüğünün önüne hiçbir engel getirmemek gerekir. Oysa “Yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir.”i takip eden cümleler “Açıklanan veya yeni kurulan hükme itiraz edilebilir.” “İtiraz mercii ancak bu fıkradaki koşullarla sınırlı olarak bir değerlendirme yapabilir.” hükümlerini içermektedir yani kişinin yeni hükme karşı kanun yolu olarak istinafi elde edebilmesinin önüne geçilmektedir. Dün yapmış olduğumuz çalışmaların başında bu konuya işaret ettiğimizde Sayın Bakan Yardımcısı zaten bir istinaf incelemesinden geçmiş olan kararın hükmünün açıklanması durumu olduğunu, bu nedenle ikinci kez bu noktaya götürülmesinin usul ekonomisiyle de bağdaşmayacağı şeklinde bir açıklama getirdi; mevcut hükmün aynen okunması hâlinde bu, belki savunulabilir ve tutarlılık arz edebilir ancak hâkime verdiğimiz yetkide yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabileceğine ilişkin de düzenleme var. Dolayısıyla yeni bir mahkûmiyet kurduğunuzda siz, onun istinaftan geçtiğini ve bu nedenle artık tekrar gitmesinin gerekmediğini nasıl iddia edebilirsiniz ki?

Dolayısıyla maddede, zaten sorunlu olan hükmün açıklanmasının geri bırakılması mekanizmasının

ya da kurumunun bir yeni sorunlar yumağına sebebiyet verecek şekilde aynen muhafazası ve içinde yeni sorunları da türetebilecek hâlde yeniden düzenlemesiyle karşı karşıya kalınmış bulunmaktayız. Bu nedenle, hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesini esaslı ele alan ve eğer hukukumuzda devamında yarar var ise bütün doktrin de dâhil olmak üzere bu konudaki uzmanların değerlendirilmesiyle yapılacak yeni çalışmalarla hiçbir anayasal tehdit oluşturmayacak hâlde getirilerek korunması ya da belki de hukuk sistemimizden geline bu on dokuz yıllık uygulamanın da getirdiği tecrübeyle çıkarılması söz konusu olabilecektir. O nedenle, yeni sorunlara neden olacak bir çalışmanın içinde bulunmayı doğru bulmuyor ve hükmün açıklanmasına ilişkin maddenin metinden çıkarılmasını ya da gerekli değişiklikleri burada yapabiliyorsak bunların yapılarak düzenlenmesini arz ve teklif ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergenizde bu hususlar var değil mi?

CUMHUR UZUN (Muğla) – Var.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Gerekçeyi açıklamış olduk yani.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam.

Sayın Uçar, isterseniz size söz verdikten sonra Genel Müdürlüme söz vereyim ya da açıklama yapılsın, ondan sonra siz söz alın.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Genel Müdürlüme, Bakanlığa merak ettiğim sorular var aslında.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – O zaman size söz vereyim, sorularınızı da sormuş olun.

Buyurun Sayın Uçar.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ben de teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, az önce söyledim, cevabını merak ettiğim sorular var dedim ama şimdi, en başta aslında merak ettiğim şey şu: Anayasa Mahkemesi bir iptal hükmü kuruyor 4 ayrı Anayasa maddesine aykırılık tespit ederek. CMK'nin ilgili 231'inci maddesinde yer alan hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesini iptal ediyor ve Anayasa'nın 4 ayrı maddesine aykırılığı ortaya koyuyor. Yeni düzenlemeye bakıyoruz, yeni düzenlemede Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerinin belki sadece bir tanesine karşılık veriliyor ama Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerinin karşılığı bu yeni düzenlemede yok. Sorularımdan biri, gerçekten, bu yeni düzenlemeyi hazırlayana ya da metni kaleme alana -tabii, burada sizleri ayrı tutuyorum ama- metni kim hazırlamışsa ona soruyorum, merak ediyorum; gerçekten Anayasa Mahkemesinin kararını okuyarak mı bunu düzenlediler, çok merak ediyorum. Çünkü şimdi Anayasa Mahkemesi birkaç yönden bir iptal hükmü kuruyor, burada hükmün açıklanmasının geri bırakılmasında şahsa ya da sanığa, yargılanan kişiye yargılamanın henüz başında sorulan “Hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesini kabul ediyor musun, etmiyor musun?” hükmünün adil yargılamaya ve dürüst bir yargılama hakkının ihlal edildiğini söylüyor ve dolayısıyla Anayasa Mahkemesi yargılamanın başında sanığa bu sorunun sorulmasının sanığın yargılamanın tamamında mahkûmiyet hükmüyle karşı karşıya kalacağını düşünerek hareket etmesine, dolayısıyla adil bir yargılamanın yapılmamasına, aynı şekilde, dürüst bir yargılamanın da olmayacak olmasına işaret ediyor. Dolayısıyla aslında Anayasa Mahkemesinin burada söylediği: “Yetki tamamen yargılamayı yürüten hâkimde değil, en azından yargılama bittikten sonra eğer bir mahkûmiyet hükmü varsa daha sonrasında sor.” Çünkü ben Anayasa Mahkemesinin kararını okurken bunu anlamıştım, yine okudum, yine bunu anladım. Ama yeni düzenleme ne diyor? Bu yetkiyi tamamen hâkime bırakıyor. Şahsa soru sorulmadan hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesine dair yargılamanın sonucunda resen bir karar verebiliyor, direkt hükmün açıklanmasının geri bırakılması yönünde bir karar verebiliyor. Şimdi, bu yönde Anayasa Mahkemesinin söylemediği bir şey... Anayasa Mahkemesi bunun yargılamanın

başında soruluyor olmasının adil bir yargılamanın yürütülmediğine işaret ederek bir karar veriyor ama burada yapılan yeni düzenleme yetkiyi Anayasa Mahkemesinin hiç söylemediği bir yerden alıp yeni bir usul getiriyor, hâkimin yetkisine bırakıyor. Şimdi, birinci sorum burada. İkincisi, evet, itiraz yolundan sonra istinaf yolu geldi. Belki bu istinaf yolunun olması olumludur çünkü daha önceki süreçte hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına dair verilen kararlar -ağır ceza mahkemeleri tarafından çoğunlukla- hiçbir şekilde denetime açık değildi, esastan inceleme söz konusu değildi, sadece itiraz üzerine usulden yapılan bir inceleme söz konusuydu ama bu hâliyle istinafa gidecek olması olumlu, belki Anayasa Mahkemesinin kararı bu yönüyle doğru okunmuş diye söyleyebiliriz ama öbür taraftan, müsadereyle ilgili Anayasa Mahkemesi başka bir şey söylüyor, diyor ki: Hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesinde müsadereyle ilgili bir belirsizlik var, buna dair de bir düzenleme yapman gerekiyor ama müsadereyle ilgili bir düzenleme yaparken de mülkiyet hakkını ihlal etmeden yeni bir düzenleme yapman gerekiyor. Biz bunu da yanlış anlamışız, yanlış anlamışız, getirmişiz müsadere meselesini tamamen hariç tutmuşuz ve eğer ortada verilen ama açıklanmayan bir hükümden dolayı kişinin mal varlığının ya da artık suça karışmış olan mal varlığının müsadere edilebileceğine dair bir hüküm koyuyoruz, Anayasa Mahkemesinin yine söylediğinin tam tersi. Anayasa Mahkemesinin müsadereyle ilgili söylediği çok net, mülkiyet hakkını ihlal etmeden bu boşluğu kapat diyor. Boşluk var, kanunda müsadereyle ilgili herhangi bir düzenleme yok; bununla ilgili, mülkiyet hakkını ihlal etmeden yeni bir düzenleme yap diyor ama biz tam tersini yapmışız. Yine, müsadereyle ilgili ortada açıklanmayan bir hüküm olsa dahi şahsın mal varlığının müsadere edilebileceğine dair bir hüküm koyuyoruz. Yine, aynı şekilde, soruyorum: Gerçekten Anayasa Mahkemesinin kararı okunarak mı bu metin kaleme alındı?

Tabii, diğer en önemli maddelerden biri Anayasa Mahkemesinin kararının en büyük eleştiri ve iptal gerekçelerinden biri de hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesinin özellikle kamu görevlileri açısından, kötü muamele ve işkence suçlarına karışan kamu görevlileri açısından bir cezasızlık zırhına sebep olmuş olması. Şimdi, bunu biz sıklıkla yaşıyoruz, birçok kamu görevlisi, işkence veya kötü muameleyle karışan birçok kamu görevlisi maalesef bu hükmün açıklanmasının geri bırakılması zırhına, hâkimlerin vermiş oldukları zırha dayanarak ceza almamaktaydı ya da verilen cezaların açıklanmaması yoluna gidilmekteydi. Dolayısıyla aslında örtülü ya da dolaylı bir zırh, dolaylı bir cezasızlık örneği ortaya çıkmaktaydı. Anayasa Mahkemesi, bu yönüyle de hem bir eleştiri yapıyor hem bu yönde bir görüş ortaya koyuyor ve bu yönüyle de bir düzenleme yapılmasını söylüyor ama yine düzenlenen metne baktığımızda, yeni metinde buna dair hiçbir şey yok, tek bir kelime dahi ben göremedim -varsa bilmiyorum belki kaçırmışızdır- Sayın Genel Müdürümüz bizleri aydınlatırsa sevinirim.

Dediğim gibi, aslında çok net bir tablo var ortada, Sayın Bülbül ve Sayın Uzun anlattı, ben çok daha fazla içeriğe ilişkin teknik ya da hukuki anlamda değinmeye ihtiyaç duymuyorum çünkü zaten bu düzenlemenin Anayasa Mahkemesinin ortaya koymuş olduğu niyetin tam aksine bir düzenlemeyle ortaya çıktığını görüyoruz. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesi eğer bir iptal kararı verdiyse ya Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerini dikkate alarak bir düzenleme yapacaktık ya da eğer Anayasa Mahkemesinin iptal kararını doğru bulmuyorsak o zaman, bu müesseseyi hiç getirmeyecektik ki bize kalırsa hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesi adil yargılama yönünden doğru bir usul değildir, aslında kanunundan tamamen çıkarılması gereken bir uygulamadır ama uygulanıyorsa da en azından doğru uygulanması gerekmektedir. Dediğim gibi, burada ne Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçeleri dikkate alınmış ne Anayasa Mahkemesinin daha önceki düzenlemede de olmayan ama önerdiği ve cezasızlığa işkence ve kötü muameleyle karışan kamu görevlileri açısından zırh olarak işleyen, kötü muameleyle karışan kamu görevlilerinin korunmasını sağlayan bu hükmün en azından belirli ya da belirlenebilir, öngörülebilir bir noktaya getirilmesi noktasında bir açıklaması ya

da bir değerlendirmesi var. Yine, dediğim gibi, maalesef metni kaleme alanlar açısından, ne Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçeleri dikkate alınmış ne bu yönüne bir düzenleme yapılmış ne de Anayasa Mahkemesinin görüşü dikkate alınmış. Dolayısıyla biz şunu söylüyoruz: Anayasa Mahkemesinin gerekçeleri doğrultusunda ya yeni bir düzenleme yapılmalı ya da bu hüküm kanun teklifinden tamamen çıkartılmalı. Evet, bir yıllık bir süre verildi -bir yıllık süre ağustos ayında doluyor sanırım- ama illa bir düzenleme yapmak zorunda değiliz, yaparsak da şimdi çekilir, en azından Anayasa Mahkemesinin kararlarını daha iyi okuyabilen, daha iyi yorumlayabilen ve bu yorumu da gerçekten kanun metnine yansıtabilecek yeni bir teklifin kanun hazırlayıcıları tarafından düzenlenmesini önemsiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Sayın Özcan, size söz vermeden önce açıklama yaptırtayım mı yoksa sizin de sorularınız olacaksa sizi dinleyelim.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Evet, benim de müsadereye ilişkin bir açıklamam var.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – O zaman sizi de dinleyelim.

Buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Anılan 15’inci maddeyle mevcut CMK 231’de bazı değişikliklerin yapılması öngörülüyor. Bu hususta hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararıyla birlikte verilen müsadere kararının da yine hukuki sonuçlarının uygulanacağı bu maddeyle düzenleniyor. Belirtmeliyiz ki hükmün açıklanmasının geri bırakılması, adından da anlaşılacağı üzere, açıklanmamış bir hüküm yani hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesi mahkûmiyet hükmünün açıklanmadığı anlamına geliyor ve henüz açıklanmamış bir hüküm varken, bir açıklanmış hüküm bulunmazken dosyanın esasına bağlı olan müsadere kararının uygulanabileceğinin kabulü doğru değildir. Bir hüküm açıklanmadıkça sonuçları ortaya çıkmayacağından, mahkûmiyet hükmüne bağlı sonuçların da müsadere kararının de mahkûmiyet hükmü açıklanmadığı takdirde uygulanmaması gerekiyor. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması usulüne uygun ilan edilmiş bir mahkûmiyet hükmü olmadığından, ferî niteliği haiz müsadere kararının uygulanması için mahkûmiyet hükmünün açıklanması ve tabii ki bunun da yine kesinleşmesi gerekiyor. Bu noktada, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı yönünden, Anayasa Mahkemesinin verdiği karara da bakılarak müsadereye ilişkin özel kanuni bir hüküm getirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim, bu husus Anayasa’nın 35’inci maddesine de yine aykırılık teşkil ediyor. Bu hususların da dikkate alınmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Özcan.

Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Efendim, malumunuz olduğu üzere, 2005 yılına kadar erteleme vardı. 2005 yılında yürürlüğe giren yeni ceza mevzuatımızda TCK’yle CMK’yi -Ceza Muhakemesi Kanunu- birlikte değerlendirdiğimizde, ertelemeyle birlikte, hapis cezalarının veya para cezalarının ertelenmesiyle birlikte bir de sisteme -HAGB- hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı girdi. HAGB, öncelikle 2006 yılında Çocuk Koruma Kanunu’na girdi; çocuklar için onarıcı adalet anlayışının bir gereği olarak çocuklar bakımından öncelikle sisteme entegre edildi ve iyi sonuçlar alındıktan sonra, 2008 yılında bunun kapsamı iki yıl

olarak belirlenerek yetişkinler bakımından da uygulanmasına başlandı.

Sayın vekilimizin buyurduğu üzere, HAGB kaldırılabilir; bu bir yöntemdir, buna tabii ki yasama Meclisimiz karar verecek. HAGB kaldırılınca ne olacağını da tartışmamız lazım. HAGB'nin yerine hiçbir kurum koymazsak, eklemesek, ihdas etmez isek mevcut yasamızdaki erteleme, 51'inci maddedeki erteleme hükmü devreye girecek; hâkimlerimiz bu sefer erteleme hükmünü uygulamaya başlayacak.

Erteleme ile hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının farkı nedir? Ertelemeye kişi, hükümlü cezaevine alınmıyor ancak hükmün tüm sonuçlarıyla gereği yapılıyor; müsadere kararı verilmişse müsadere edilebiliyor, hak yoksunluğu varsa hak yoksunluğu doğurabiliyor ertelenen ceza, ertelenen hapis cezası, kişi sadece cezaevine alınmıyor. Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasında ise hüküm kuruluyor esasında, bir ana hüküm var, bir de bu hükmü gizleyen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı var ve hükmün sonuç doğurmayacağı kanuni düzenlemeyle ortaya konulmuş. Kanuni düzenlemeye ne diyor? Hüküm, sonuç doğurmaz, herhangi bir hak yoksunluğu doğurmaz ve kişi cezaevine alınmaz. Dayandığımız bu kural, esasında, bir kanun kuralıdır efendim, Anayasa hükmü değildir; sonuç doğurmayacağı hususu, kanun hükmüdür, Anayasa hükmü değildir. Anayasa'nın hiçbir yerinde; şu suçlar bakımından ya da şu cezalar bakımından şöyle bir karar verilmelidir, hüküm sonuç doğurmamalıdır, cezaevine alınmamalıdır, hak yoksunluğu doğurmamalıdır, müsadere kararları infaz edilmemelidir diye bir düzenleme yoktur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin müsadere bakımından eleştirisi 231'inci maddede; müsadere kararlarının ne zaman infaz edileceği, nasıl infaz edileceği, edilip edilmeyeceği noktasında açık bir düzenleme olmadığı için "Kanunilik unsurunu karşılamıyor." gerekçesiyle bir iptal kararı vermiştir yoksa müsadere kararının ne zaman infaz edileceği ya da infaz edilip edilmeyeceği noktasında bir gerekçe ortaya koymuş değildir Anayasa Mahkemesi. Bu nedenle, dayatılan hükmün kanun hükmü olması nedeniyle, müsadere kararlarının da infaz edilebilmesi bakımından kesinleşir kesinleşmez ister ilk derece kararının üzerine istinaf edilmediği takdirde ya da istinaf edildikten sonra, karar onandıktan sonra, kesinleştikten sonra müsadere kararının infaz edilebileceğine dair bir kanun hükmü huzura getirilmiştir.

Benzer düzenleme nerede vardır? HAGB kararları aslında hüküm doğurmaz ancak şu an yaklaşık 21 kanunda hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına atıf vardır. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmiş ise polis olamaz, asker olamaz, hâkim olamaz, uzman çavuş olamaz, özel güvenlik görevlisi olamaz gibi ya da Türk Ceza Kanunu'nun 191'inci maddesinde uyuşturucu kullanan kişilerin bir tedbir olarak, denetimli serbestlik tedbiri olarak mahkeme aşamasında haklarında bir karar verildiğinde yine hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmektedir. Bu şekilde 21 kanunda hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına atıf vardır, dolayısıyla bu atıfların da düzeltilmesi gerekir. Buradan geleceğim sonuç şudur: Müsadere kararı bakımından HAGB uygulamasında örnek vardır, hak yoksunlukları bakımından HAGB kararları aslında sonuç doğuruyor bugün itibarıyla, 20'ye yakın kanunda sonuç doğuruyor. Müsadere kararı bakımından da sonuç doğurup doğurmayacağı yasama Meclisinin takdirinde olan bir şeydir, Anayasa'nın bu yönde bir düzenlemesi yoktur. Dolayısıyla müsadereye ilişkin Anayasa Mahkemesinin kararının önerilen teklifte karşılandığını değerlendiriyoruz açıkçası Sayın Başkanım.

İkinci husus: Anayasa Mahkemesinin, etkili bir kanun yolu olmadığı yönünde bir eleştirisi, gerekçesi var. Malumunuz, geçen yıl mart ayında yedinci yargı paketiyle HAGB'ye itiraz kanun yolu bakımından bir düzenleme yapıldı ve denildi ki: Hükmün esasını da inceler yani sadece HAGB kararlarının şekil yönünden şartları oluşmuş mu, oluşmamış mı, süre bakımından giriyor mu, subjektif koşullar bakımından gerçekleşmiş mi yönünden değil işlenen suçun esası yönünden de bir değerlendirme

yapması gerekir. İlk derece mahkemesinin kararı üzerine itiraz mercisinin bu değerlendirmeyi yapması gerekirken yapmadığı yönündeki mahkeme kararları üzerine, düzenlememizle, geçen yılki yedinci yargı paketiyle “İtiraz mercisi yani ağır ceza mahkemesi hükmün esası, bu suçun esası hakkında da bir karar verir, değerlendirme yapar.” diye hüküm konuldu. Ancak Anayasa Mahkemesi, bu hükmün uygulama şartları sonuç vermeden, uygulama sonuçları henüz alınmadan, bir buçuk ay sonra hükmün tamamını iptal etti aynı gerekçeyle ve -sayın vekilimiz de ifade ettiler- başlangıçta sanığa hükmün açıklanmasının geri bırakılmasını kabul edip etmediğinin sorulması, en başında baskı altında kabul edilerek istinaf kanun yolundan feragat sonucunu doğurduğu gerekçesine dayandı Anayasa Mahkemesi. Haklıdır; o nedenle, bu teklifteki diğer bir düzenlemede sanığa sorma uygulamasından vazgeçiliyor. Bununla beraber, istinaf kanun yolu da açılıyor yani etkili bir kanun yolu olmadığı gerekçesiyle iptal ettiği için sormaktan vazgeçiliyor ve istinaf kanun yolu açılıyor, kanun yoluna gidebilecek kişiler. Eğer müsadere edilmemesi gerekirken müsadere ettiyse, ceza almaması gerekirken ceza verildiyse, daha az ceza alması gerektiğini iddia ediyorsa istinaf kanun yolunda kişi tüm gerekçelerini ortaya koyabilecek ve iki dereceli bir yargılama sistemi bakımından hükmünün denetlenmesini sağlayacak. Dolayısıyla istinaf kanun yolunu açmakla aslında Anayasa Mahkemesinin dayandığı iki hatta üç kaleme karşılık verilmiş oluyor kanuni düzenlemeyle, hem sormaktan vazgeçiliyor hem müsadere açıkça düzenleniyor hem etkili bir kanun yolu getiriliyor ve diğer yandan, sayın vekilimizin dediği gibi, kötü uygulama örneklerini de istinaf kanun yolunu açmakla beraber denetletmiş olacak. Ağır ceza mahkemeleri şekli yönden denetleyip reddediyordu. İtirazların oranları da var elimizde, onları da arz edeceğim ve kabul/ret oranları da çok düşük, kabul oranları çok düşük, hepimiz biliyoruz ama istinaf kanun yolunda aynıysa olmayacak.

İstinaf kanun yolunda niye... İtiraz kanun yolunda hâkimler; bir, ağır cezaların aşırı iş yükü nedeniyle çok ciddi eğilemiyor itiraz kanun yolundaki dosyalara; ikincisi de itiraz kanun yolunda bir sonuç yok. Sonuç yok derken şunu ifade etmeye çalışıyorum: İstinaf kanun yolunda hâkimler denetlenebiliyor yani haklarında istinaf mahkemesi başkanları, daire başkanları not düzenleyebiliyor ilk derece hâkimleri hakkında ama ağır cezalar asliye ceza hâkimleri hakkında bir not düzenleyemez, denetleyemez. O nedenle, kötü uygulama örneklerinin de istinaf kanun yoluna açılmak suretiyle giderileceğini öngörüyoruz. Kötü uygulama örneklerini gerekçesine yazmış Anayasa Mahkemesi, buyurduğunuz üzere, özellikle, işkence, eziyet suçları bakımından; buralarda istinaf kanun yolundaki denetimlerle bu kötü uygulamaların aşılabileceğini, engelleneceğini düşünüyoruz. Katalog yapılarak, şu, şu, şu suçlarda uygulanmaz denilebilirdi ama bu başka arızalar ortaya çıkarıyor. Anayasa Mahkemesinin, bu sefer, katalogdaki suçlar şuna niye eklendi, buna niye eklenmedi; suç niçin eklendi ya da eklenmedi” yönünde birtakım eşitlik kuralı üzerinden iptal etmesi söz konusu olacaktı. Dolayısıyla burada istinaf kanun yolunda denetimin sağlanacağı düşünülerek böyle bir düzenleme önerilmedi.

Diğer yandan, bu müessese kaldırılabilir mi? Kaldırılabilir. Kaldırıldığında yerine ne koyacağız? Erteleme ya da başka bir x kurumunu ihdas ettik. O kararları kime denetleteceğiz? Ya itiraz makamına ya istinaf makamına. Yani yeni bir müessese getirildiğinde sonuç ne olacak? Sonuç, yine aynı denetim; aynı kötü uygulama örneği varsa o müesseseyi de kötü uygulayacak, ertelemeyi de kötü uygulayacak. Ertelemede ne olacak? HAGB’de en başında yaşadığımıza, başa döneceğiz veya HAGB’nin başına, 2005’e döneceğiz. Niye? Birden fazla uyguladığı zaman ne olacak? Ertelemenin içine geleceğiz ancak “Kişi hakkında beş yıl içinde bir kez uygulayabilir.” kuralını HAGB’den kaldırdığımızda HAGB’de olan kuralı götürüp ertelemede 51’inci maddeyi koymak zorunda kalacağız. Getirdiğimiz müessesede HAGB’de yaşadığımız sorunların hepsini yaşayacağız. Dolayısıyla elimizde HAGB gibi iyi bir kurum var ise bunu yaşatmak yönünde bir gayret olması gerektiğini düşünüyoruz biz, o nedenle böyle bir düzenleme yapıldı tekrar 2005’e, başa dönmeyelim gerekçesiyle.

HAGB iyi işlev görüyor mu? Görüyor. Çocuklar bakımından özellikle sabıkasına girmiyor ve yarın iş bulurken, işe girerken... Okulda, lisede ya da üniversitede kavga etmişler, yurttta kavga etmiş, okulda, sınıfta kavga etmiş çocuklar; hemen en ufak bir şeyde bunların sabıkasına girerse yarın iş bulmakta karşılarına çıkar. Komşular kavga etmiş, birbirlerine hakaret etmişler, tehdit etmişler; bunları, toplumu hemen sabıkalı yapmamak... Trafikte kavga ediliyor, bu kişilere bir şans vermek adına HAGB'nin yaşatılması gerektiği gerekçesiyle bu müessese aynen ikame ediliyor.

Aynı hükümleri yerine koymanın sebebi de kanun yapma tekniği bakımından Anayasa Mahkemesi tüm fıkraları, 5 ile 16 arasındakilerin hepsini iptal ettiği için, yarın, o düzenlemeleri yerine koymazsak 1 Ağustosta o fıkralar yerinde kalmaz, kalmadığı için de müessesenin içi boşalır, uygulanamaz ve kaos ortaya çıkar. O nedenle, aynı hükümleri tekrar yazma gereği hissedildi ve yazıldı. Üç-dört yerde değişiklik yapıldı, bu değişikliklerin Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerini karşıladığını düşünüyoruz, değerlendiriyoruz.

Son bir husus Sayın Başkanım, müsaadenizle, istinafa açıldığı için hem esası hem HAGB'nin şartları, istinafta bir değerlendirme yapılacağı için beş yıl içinde yeniden suç işlediğinde hüküm açıklanacağı zaman artık istinafa değil itiraza gidecek. Niçin? Sadece süresi içinde bu suçu işlemiş mi? HAGB'nin açıklanma şartları, hükmün açıklanma şartları oluşmuş mu oluşmamış mı; buna bakacağı için, sadece bu konuda değerlendirme yapılacağı için artık istinafa değil itiraz makamına gitsin. Eğer bir yanlışlık, eksiklik varsa, itiraz makamına somut olarak ortaya konursa ağır ceza mahkemelerimiz de bu haksızlığı giderir gerekçesiyle itiraza tabi tutulmuştur.

İstinafa götürürsek aşırı bir iş yükü getirir. HAGB'yi istinafa açmanın maliyetini de arz edeyim son olarak Sayın Başkanım. Bugün Türkiye Cumhuriyeti mahkemelerinde en çok uygulanan madde herhâlde 231'inci maddedir. 2002 yılında 461.652 dosyada HAGB uygulanmış, 2023 yılında 455.589 dosyada HAGB uygulanmış. HAGB'nin itiraz oranı yüzde 22'dir Sayın Başkanım, ilk derece mahkemelerinin istinafa götürülme oranı ise yüzde 42'dir; itiraz oranı düşük. Verilen bu kararlarda eğer itiraz oranını alırsak yüzde 22 istinaflara iş binecek, istinaf oranını esas alırsak yüzde 42 istinaflara yük binecek. Aslında yaptığımız düzenlemeyle istinafları daha çok işle karşı karşıya bırakıyoruz, bunu yapmaya da bir nevi Anayasa Mahkemesi zorunlu kıldı. Böyle mi olmalı? Tabii ki böyle olmalı. İstinafların iş yükünü başka şekilde çözmemiz lazım ama ilk başta 1 Hazirandan sonra verilecek HAGB kararları da istinafa gidecek. İstinafın sorununu yeni daireler, yeni istinaflar kurmakla çözeriz, yeni hâkimler atamakla çözeriz, önemli olan HAGB'nin sağlıklı, iyi işleyebilmesi; adaletin yerini bulabilmesi. İstinaf kanun yolunu açmakla da Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerinin karşılandığını ve adaletin daha iyi gerçekleşeceğini değerlendiriyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Müsadereye ilişkin de açıklamalarınızı alalım.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, müsadereyi arz etmiştim konuşmamın başında. Anayasa Mahkemesi, iptal gerekçesinde, kanunda müsadere kararlarının ne zaman icra edileceği, infaz edileceğine dair açık bir düzenleme olmadığından dolayı iptal etmişti. Şimdi, müsadereye ilişkin kararlar onanmakla, istinaf mahkemesinin denetiminden geçer geçmez infaz edilecektir. Bunu kanuni olarak düzenleme yasamanın Meclisin yetkisindedir, anayasal bir engel olmadığını değerlendiriyoruz. Benzer düzenlenme, hak yoksunlukları bakımından, diğer kanunlarda HAGB verilse bile memuriyete giremeyeceğine dair açık düzenlemeler olduğu için orada da örnekleri vardır. Güvenlik tedbirleri bakımından, müsadere de bir güvenlik tedbidir, hak yoksunluğu da bir güvenlik tedbidir. Burada da aynı şekilde, kanunla düzenlendiği takdirde infaz edilebileceğini değerlendiriyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Genel Müdüřümüze teşekkür ederim. Bir teşekkür de itiraf için çünkü ağır ceza mahkemelerinde itiraz usulünün işlemediğini resmen aslında söylemiş oldu, gerçekten öyleydi. Ağır ceza mahkemeleri maalesef bu itiraz usulünü doğru dürüst işletmiyordu, dosyalar doğru dürüst incelenmeden itirazlar hakkında değerli, gerekli ve olması gereken bir inceleme yapılmadan kararlar verildiği için sıkıntılıydı. Bu noktada, yaklaşım ve itiraf için teşekkür ederim.

“2005’e dönmeyelim.” dediniz. Evet, 2005’e dönmeyelim. Evet, 2005’te AKP tek başına iktidarken bir düzenleme yapmıştı –“tek başına iktidarken”ın altını çiziyorum bu arada- insanlığa karşı suçlarda zaman aşımı meselesini çözmüştü, olumlu bir düzenlemeydi. Her ne kadar pratikte biz bunun karşılığını görmemiş olsak da son zamanlar için söylüyorum çünkü son zamanlarda neredeyse bütün kötü muamele ve işkence dosyaları ya da zorla kaybetmeler ya da geçmişte yaşanan bütün faili meçhuller cezasızlıkla sonuçlanmaya başladı. İşkence suçları yine maalesef zaman aşımına tabi tutuldu, yakın süreçte de bunun örneklerini gördük ama 2005’teki düzenleme önemliydi, keşke pratiğe de yansımış olsaydı.

Yine, dediğiniz gibi, bu düzenleme 2005’te yasaya girdi. Peki, o dönemdeki olumlu yaklaşımı esas alarak şimdi müsadereye ilişkin -hani ona ilişkin de bir şey söyleyeceğim ama- kanunda bir düzenleme yapıyoruz ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin verilen kararlar sonuç doğurmaz diyoruz ama müsadere usulleri hariç. Peki, biz bununla ilgili bir düzenleme yaparken, işkence ve kötü muamele yönünden, zaten istinaf yolunun açılması aslında bu yönüyle de bir incelemenin yolunu açmış olacak diyorsunuz. Peki, neden böyle bir “Müsadere hükümleri hariç.” gibi bir yazımı... “İşkence ve kötü muamele suçlarında hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesi ya da kararı uygulanmaz.” şeklinde bir düzenleme yapamıyoruz? Bunla ilgili bir düzenleme yapılması sizce doğru olmaz mı? Eğer bu hükmü tamamen kaldıramıyorsak, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının yerine bir şey bırakamıyorsak, o zaman böyle bir sıkıntı varsa “Hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesi, işkence ve kötü muamele suçları ya da -atıyorum- çocuk istismarı, istismar dosyaları ya da benzer şeyler de uygulanmaz.” şeklinde bir yeni bir madde ihdas edemez miyiz? Önümüzde ağustos ayına kadar süre var, acelemiz de yok diye düşünüyorum yani çünkü 226 haricinde henüz vaktimizin olduğu bir süreç. Acaba bu geri çekilip yeniden gerçekten toplumun, halkın ve kanunun beklentisine cevap verecek nitelikte bir düzenleme yapılması söz konusu olamaz mı?

Son olarak da müsadereyle ilgili sadece ne zaman uygulanıp uygulanmayacağı yönünde Anayasa Mahkemesinin bir değerlendirmesinin olduğunu söylediniz. “Mülkiyet hakkıyla ilgili bir değerlendirmesi yok.” dediniz, ben mi yanlış anladım?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN - Mülkiyet hakkıyla alakalı bir değerlendirmesi var tabii ki ama müsadere kararları mutlaka bekletilsin ya da infaz edilmesinin yönünde bir iptali gerekli değil. Bu kanunda açıkça düzenlenmediği için belirsizlik var, bu belirsizlikle de mülkiyet hakkına aşırı müdahale ediliyor, o nedenle iptal ediyor. Belirsizliği giderince kanun koyucu tercihini şöyle yapabilir...

Şunu da arz edeyim: Müsadere kararlarının infaz edilip edilmeyeceği tabii ki yasama Meclisinin takdiridir. Şunu da diyebilir: Oradan o hüküm çıkarılabilir, “Müsadere edilmez, iade edilebilir.” de denilebilir. Bu tamamen yasama Meclisinin takdirindedir. Şu sonuç ortaya çıkıyor: Suçta kullanılan ya da suçtan elde edilen... Örneğin, kaçak eşya... Şu an Gaziosmanpaşa Adliyesinin emanetinde kilolarca altın var yurda kaçak sokulmaya çalışılan. Ormana girmiş tırla, ormanı götürmüş. Gümrük Kanunu’na

muhalefetten birçok örnek var. Bunun gibi öngöremediğiniz, emanetlerde birçok eşya var. HAGB verilince “Bunlar vatandaşa iade edilsin.” yönünde de bir düzenleme yapılabilir. Bu tamamen yasama Meclisinin takdirindedir. Yasama Meclisi takdirini bu yönde de kullanabilir, bu yönde de der ki: “Burada bir suç işlenmiştir. Her ne kadar ben kişiyi cezaevine almayacaksam da, sonuçlarını doğurmayacaksa da...” Özel kanundan kaynaklanan, aslında memur olması gerekirken “Kanunla olamaz.” diye hüküm var. Burada da müsadere yönünden aslında Anayasa Mahkemesinin gerekçesine dayanarak iade etmesi gerekirken yasama Meclisi “Hayır, ben bunu iade etmeyeceğim, infaz edeceğim, müsadere edip devlet hazinesine alacağım.” yönünde bir irade ortaya koyabilir. Bu tamamen takdire taalluk eder.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Çok kısa bir...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayı bakımından Sayın Başkanım, sayın vekilimizin buyurduğu suçlar zaten ceza miktarı bakımından HAGB’nin uygulanmayacağı suçlar, onun için buraya yazmaya gerek olmadığını düşünüyoruz. Gerek olan suçlar var mıdır? Tabii ki vardır belki ancak onun da istinaf denetiminde sağlıklı şekilde işleyeceğini düşünüyoruz efendim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sondan başlayayım: Akşama kadar, müsaade ederseniz, belki en az 400-500, kamu görevlilerinin işkenceden yargılanıp da hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesinin uygulandığı kararı önünüze koyabilirim.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Çok özür dilerim yani suç, işkence olarak geçmiyor, nedir işte, basit yaralama vesaire diye geçiyor; işkence o.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Kötü muamele diye geçiyor, basit yaralamaya dönüyor. Çok rahat bir şekilde akşama kadar bırakabilirim yani suçun...

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Kanuna “işkence” yazsak o zaman yine onlar faydalanamayacaklar. O zaman kanuna “basit yargılama” diye...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Oradaki zaten aslında... Demin bir şey söyledim...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Oradaki kasıt o değil ama yani hâkimin oradan dolanması aslında.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ama “çocuk istismarı” dediniz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Örnek verdim, örnek verdim.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Çocuk istismarına uygulanmaz. Cezanın miktarı itibarıyla bu müesseseyle bir arada bulunmaz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Çocuk istismarı konusunu örnek olarak söyledim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Karşılıklı konuşmalıyım. Söz isteyenler mikrofona bassınlar, söz vereyim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ben devam edeyim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Şimdi, az önce bir şey söyledim aslında; 2005’te bir olumlu düzenleme yapıldı dedim, bunu söylerken de şu an pratikte görmüyoruz dedim. Aslında 2005’teki o düzenlemeyi yapan mantık gerçekten adil, hakkaniyetli bir yönetme anlayışıyla yapılan bir düzenleme işkence suçlarını da gerçekten işkence suçu üzerinden götürürdü, olayı basit yargılamaya çevirmezdi, eğer o dönemki mantık olsaydı; şu an o mantık olmadığı için maalesef işkence suçlarının neredeyse tamamı

basit yaralamalara ya da yaralama suçlarına dönüyor, hâliyle hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına giriyor. Çocuk istismarı buna bir örnekti ki çocuk istismarında bazı suçlarda iki yılın altında verilen cezalar da olabiliyor. Ben bunu sadece bir örnek olarak verdim, genişletilebilir, daraltılabilir, o ayrı bir konu, buradaki bir zihniyetten söz ediyorum ben. Dolayısıyla aslında burada yapılması gereken...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Başkanım, çok özür dilerim. Burada araya girip... Çocuk istismarının tutanağa, buraya girmesi halkı, toplumu yanıltmaya matuf bir durum olur. Çocuk istismarı bu müesseseyle bir arada kullanılamaz. Toplumun hassas olduğu çeşitli suçlar vardır...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Karşı, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Sayın milletvekilinin sözlerinin tamamını dinleyeceğiz saygıyla pek tabii ama arada kaynamaması için ben de araya girdim, sözünü kesmek ya da onun süresini almak adına değil. Çocuk istismarı da belli suçlar gibi toplumun kırmızı çizgisi ve hassas olduğumuz mesele. Bu müesseseyle bir arada kullanılıp tutanaklarda sanki çocuk istismarında da HAGB veriliyormuş gibi bir algının olması vatandaşı yanıltmaya ve tedirginliğe sebep olur diye... Cezanın sınırları itibarıyla hükmün açıklanmasının uygulanması mümkün olmayan suçlardan biridir. Örnek olarak yanlış olur, bunu ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz Sayın Karşı.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Karşı, benim niyetim burada kamuoyunda yanlış ya da manipülatif bir şey yapmak değil, çok net söylüyorum.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Yok, ben öyle bir şey söylemiyorum.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Burada tutanağa geçirirken de bunu söyleme niyetim çok açıktı. Sayın Genel Müdürüm benim ne söylediğimi çok çok iyi anladı ama siz herhâlde dinlemediniz ki bu şekilde bir açıklama yapma ihtiyacı duyunuz.

Tekraren söylüyorum: Niyetiniz sarhiş ve gerçekten iyi bir şey yapmak istiyorsanız buyurun, bu teklifi geri çekin; daha sağlıklı bir değerlendirmeye, yeni bir teklifle hükmün açıklanmasının geri bırakılması usulünü getirin ama buradaki niyetin sarhiş olmadığını söylüyorum. İşkence ve kötü muamele suçlarını basit yaralama hâline getirip basit yaralamayla hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına götüren bir uygulamadan söz ediyorum, uzun süredir uygulanan bir uygulamadan söz ediyorum. 2005'teki zihniyetin artık olmadığını söylüyorum. Burada çocuk istismarı örneğini verirken asla bir manipülatif amaçla söylenmiş bir şey değil burada örneksene anlamında söylenmiş bir şey. Merak ediyorsanız, çocuk istismarı suçlarına da uygulanan hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlar var; bunları da isterseniz size sunabilirim, on altı yıldır avukatlık yapıyorum, benzer kararlar size sunabilirim, istiyorsanız sunabilirim.

Ben son olarak müsadereye döneceğim. Müsadereyle ilgili sizinle, Sayın Genel Müdürüm, uzlaşmadığımız durum şu: Şimdi, Anayasa Mahkemesinin iradesi çok açık. Anayasa Mahkemesi...

(Uğultular)

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ya, maddeyle ilgili konuşuyoruz, gene itiraz ediyorsunuz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ya, bir şey demedim, Dilan Hanım'a bir şey söyledim; konuşun, devam edin.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Biz bitirdikten sonra söylersiniz, karşılıklı tartışırız.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Siz de konuştunuz Dilan Hanım, niye konuşmuyorsunuz?

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Alan yine ortalığı karıştırıyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ya, bana bir şey dedin, ben de sana dedim, hemen şey yapma yani.

Size bir şey demedim, devam edin siz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Alan, siz de söz istediniz, biraz sonra vereceğim.

Buyurun Sayın Uçar.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Müsadereyle ilgili ben Anayasa Mahkemesinin iradesini çok açık bir şekilde yorumlayabiliyor, okuyabiliyorum ve kısa kararında da var ama biz burada anlaşılamayacağımız anladığım kadarıyla. Sırf tutanağa geçirilmesi için, tutanakta yer alması için ben Anayasa Mahkemesinin müsadereyle ilgili görüşünü Anayasa Mahkemesinin kısa kararından okuyacağım sırf zapta geçsin diye, tutanaklara geçsin diye.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sadece müsadereyle ilgili kısmı okuyorum: “Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumunun müsadere işlemleri yönünden de bazı eksik düzenlemeler içerdiği değerlendirilmiştir. Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesi durumunda müsadere işlemlerinin hangi aşamada infaz edileceğine ilişkin olarak açık bir kanun hükmü bulunmamaktadır.” Buraya kadar hemfikiriz. “Mülkiyet hakkına müsadere yoluyla yapılan sınırlamaya ilişkin istinaf kanun yoluna başvuru imkânının askıya alınarak hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararıyla birlikte müsadere kararının infazına yol açabilecek şekilde infaz zamanında belirsizliğin olduğu görülmüş ve yeterli güvencelerin sağlanmadığı dikkate alındığında kuralın maliklere karşı aşırı bir külfet yüklediği sonucuna ulaşılmıştır.” Yani müsadereyle ilgili fikri bence açık. Bu yönüyle tekrar ediyorum: Zamanımız var, ağustos ayına kadar daha vakit var, gerçekten toplumun ya da Anayasa Mahkemesinin -en azından Anayasa Mahkemesinin gözüyle- beklentisine cevap verebilecek bir düzenleme yapılabilir. Önerimiz, şimdilik geri çekilmesi; eğer tamamen ortadan kaldırılamıyor ya da iptal edilemiyorsa da Anayasa Mahkemesinin görüşleri doğrultusunda en azından müsadere ve diğer, işte, işkence ve kötü muamele noktasında yeni düzenlemelerin yapılarak tekrardan düzenlenmesi; bizim bu noktadaki talebimiz bu.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Buyurun Sayın Tüfenkci.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Teşekkür ederim Başkanım.

Tabii, katkı veren arkadaşlara teşekkür ediyorum. Hükmün açıklanmasının ertelenmesi müessesesi bence çok olumlu bir müessese. Özellikle ceza adaleti ve ceza sosyolojisi açısından da dikkate değer ve esasında sanık lehine olan insancıl bir düzenleme. Dolayısıyla bu hükmün ertelenmesi düzenlemesini yasadan kaldırmak veya vazgeçmek, toplumu gelmiş olduğu nokta bakımından geriye götürür, ileriye götürmez. Dolayısıyla insanlar hata yapabilir, yanılabilir; verilen ceza gerçekten o hatanın karşısında veya yanılmanın karşısında mahkûmiyet olduğu takdirde veya mahkûmiyetten öte, hapis cezası olduğu takdirde, hapse girdiği takdirde toplum vicdanını da yaralayabilir.

Şimdi, arkadaşlarımızın çoğu şunu unutabiliyor: Hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmesi bir beraat kararı değil veya ona eş değer bir karar değil nihayetinde bu karar bir mahkûmiyet kararı ve bu mahkûmiyet kararı bir daha suç işlediği takdirde bütün sonuçlarıyla açıklanabilecek ve dolayısıyla aynı zamanda, sanıklarda da bir daha suç işlememe noktasında bir caydırıcılık da sağlayabilir. Dolayısıyla bunu hüküm hiç kurulmadı gibi anlamamak lazım; hüküm kuruluyor, hüküm var ortada ama “Senin kastına göre veya başka bir şeye göre ya da mahkemeye gelen kanaate göre ben bu hükmün açıklanmasını erteliyorum.” diyerek esasında sanığa da bir daha bu suçu işlememe

anlamında çok kuvvetli bir ikaz oluyor. Dolayısıyla bu düzenlemenin yasalarımızda yer alması önemli.

Tabii, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerinde de haklılık payı var ve dolayısıyla bu hükmün tesisine ilişkin usul ve esasların mahkemeler tarafından gelişigüzel kullanılmaması bakımından denetlenebilir olması noktasında itiraz yolunun olması da doğru. Bazen sanık şunu da diyebilir: “Ya, benim beraat etmem gerekiyor, niye benim hükmün ertelenmesine karar veriyorsunuz? Nihayetinde bu bir mahkûmiyet.” Dolayısıyla sanığa o itiraz hakkının tanınması da sanık lehine önemli bir güvence diye düşünüyorum.

Tabii, Anayasa’nın 35’inci maddesi kapsamında mülkiyet hakkının müsadereyle sınırlandırılmasının hangi hâllerde yapılabileceği -içtihatlarla da uygulamalarla da ve kurallarla da- açık ama burada en önemli sınırlandırma maddesi mülkiyet hakkının toplum yararına aykırı olamayacağı, toplum yararına aykırı kullanılamayacağı hususundaki gerekçe.

Şimdi, silahla tehdit ediyor, yani aynı adama o silahı geri mi vereceğiz? Veya bozuk gıda maddelerini piyasaya sürüyor, biz müsadere etmeyip tekrar adama verip devam mı etmesini sağlayacağız? Dolayısıyla bu konularda ince bir ayar vermek lazım, bir yaptırımı da olması lazım çünkü neticede adam beraat etmiyor yani ceza alıyor; bu suçun da en azından suça konu eşya bakımından ya da yurda soktuğu kaçak eşyalar bakımından bir yaptırımı olsun. Dolayısıyla bilmeyerek de soktu, bilerek de soktu; bu hükmün ertelenmesinden faydalandı. İnsanlar bilmeyerek de kaçakçılığa konu eşyayı getirebilir yani adamı bir de bu noktada -adli para cezası da olsa ya da mahkûmiyet de olsa- hapse mi koymamız lazım? Dolayısıyla ceza adaleti bakımından bu hükmün ertelenmesi, suça konu eşya bakımından müsadere hükümlerinin uygulanması... Tabii, burada, Anayasa Mahkemesinin, belirsizliği noktasındaki endişeleri bir nebze giderilmeye çalışılmış. Nedir? Kesinleştikten sonra... Bu kesinleşme iki şekilde olur: İtiraz edilmezse, itiraz edilerek. Zaten itiraz edilerek istinaftan geçtikten sonra müsadere edilmişse esasına da bakılacağı için, usulüne de bakılacağı için denetimden de geçmiş oluyor. Dolayısıyla bu noktada hem toplumun hem Anayasa Mahkemesinin endişeleri de bir nebze giderilmiş oluyor ama daha belirgin düzenlenebilir mi? Düzenlenebilir veya kaldırılabilir de ama şu anda bu müessesenin gerçekten, Türkiye’de toplum için önemli olduğunu düşünüyorum. Düşünün, Hakkâri’de adam bir kere kaçığa gitmiş gelmiş, yani adamı hemen içeri mi koyacağız? Ya, bir kere de erteleyin yani, ne olur; adam pişman olmuş. E, şimdi, siz bunu ortadan kaldırdığınız zaman, ısrarla savunduğunuz zaman nereye koyacaksınız bu adamı, götürüp hapse mi koyacağız? Yani Allah’tan korkun, adam 1 kere gitmiş, 2 kere gitmiş -neyse- 1 kere yakalanmış, 10 kere gitmiş de 1 kere yakalanmış, bir daha adam vazgeçer. Yani dolayısıyla buna o kadar “Kaldıralım.” diye söylemeyin yani ayıp olur. Dolayısıyla bu müessese gerekli müessese.

Ben tekrardan teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ederim Sayın Bakanım.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkanım, bir dakika istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Tüfenkci, Anayasa Mahkemesinin bir nebze de olsa beklentisinin karşılandığını ama daha da iyi olabileceğini söyledi en son. Dolayısıyla şu yapılabilir, tekrar ediyorum: Anayasa Mahkemesinin beklentisi -ki sadece Anayasa Mahkemesi üzerinden gidiyoruz ama aslında toplumun da bir noktada beklentisi bu ya da en azından kanun uygulayıcıları olarak hâkim, savcıların ya da işte vatandaşın ya da avukatların- üzerinden gidecek olursak ağustos ayına kadar süremiz var. Anayasa Mahkemesinin beklentisinin tamamına karşılık vermek için en azından bu maddeyi geri çekip gerçekten Anayasa Mahkemesinin beklentisinin tamamına karşılık veren yeni bir düzenlemeyle getirmemiz söz konusu olamaz mı? Ağustos ayına kadar süremiz var, tekrar ediyorum. O yüzden bence

bunu tartışmalıyız, konuşmalıyız. Geri çekilebilir, yeniden düzenlenip tekrar getirilebilir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Sayın Genel Müdürüm, ekleyeceğiniz bir şey var mı?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN –

Efendim, tabii ki geri çekilme noktasında takdir Komisyonumuzun ama getirilen düzenlemelerin Anayasa Mahkemesinin iptallerini karşıladığını değerlendiriyoruz efendim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Alan...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Efendim, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasında aslında şimdi, biraz hem hükmün açıklanması geri bırakılıyor hem de müsadere hükmü infaz ediliyor gibi algılanıyor. Burada ferî hükümlerin şimdiye kadar da uygulandığını da gördük. Ne mesela? Sayın Uçar baro başkanı olarak görev yapıyordu, vekâlet ücretleri hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararında karardan sonra alınabiliyordu. Bunları beş yıl sonra bir daha suç işlerse diye beklemeye gerek kalmıyordu. Dolayısıyla bu da bir istisnai durum olarak değerlendirilmeli. Orada istisnai durum vardı veya onun da mı kaldırılması lazım mesela? Hiçbir şekilde hüküm ortada olmadığı için bir vekâlet ücretine de artık böyle bir şeyin olmaması mı lazım? Onun da mı beklemesi lazım? Bu sorular da aslında aklımıza geliyor.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Esasında birkaç tartışma var. Mesela başka tartışılması gereken şeyler yeni düzenlemeler...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Yani bu nedenle sadece bu tek istisnası değil vekâlet ücretlerinde de bir istisna var zaten. Bu tarafla Sayın Müdürümüzün açıkladığı şeyler de gayet bence tatmin edici duruyor.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – İstisna değil ki suç yani. Suça konu...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Yok, yok, hayır, ortada bir karar var, açıklanmamış bir karar var.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – O, mahkûmiyet.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Bu da yasal olarak “istisna” dediğimiz, nihayetinde yasal bir düzenleme.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Sadece infazını ertelemiş oluyor, mahkûmiyet kararını değil.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Yok, ferî sonuçları dahi uygulanıyorsa -benim demek istediğim o- asli sonuçlar noktasında da yani daha evleviyetle uygulanabileceği bir yasal düzenleme bu da, onu söylemek istedim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Yargılama giderleri... Aynı şekilde aynı sisteme tabi.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Vekâlet ücreti öyle değil, vekâlet ücretini söyledim.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – O kadar sorun varken başka sorunlara...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sizin görüşünüzü merak ettim, onun için, baro başkanı olmanız hasebiyle.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum.

Sayın Uzun, buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Genel Müdürümüzün açıklamaları kendi içinde düzenlemenin getirilişindeki haklılık ya da kurguyu açıkça gözlerimizin önüne serdi, bunun için teşekkür ediyorum kendisine. Ancak iki noktada yine itirazım var açıklamalarda oturmayan. Bunlardan bir tanesi; hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesine konu olan kararın başka kanunlarda düzenlenmiş olan hâllerile ilgili zaten sonuç doğurmakta olduğunu ifade etti. Bunlar özel yasalar, özellikle güvenlik güçlerinin alımında yapılmış bir kısım atıflar sanıyorum 21 maddeye ilişkin, 21 kanunu ilgilendiren. Evet, o özel kanunlardaki düzenlemelerde bu hassasiyetler anlaşılabilir. Bakın, af da bir ceza hukuku müessesesidir ve af bütün sonuçlarıyla suçu ortadan kaldırır. Ancak siz düzenleme yaparken affa uğramış olsa dahi kişiyi tercih etmeyeceğiniz iradeyi ortaya koyabilirsiniz, burada bir problem yok. Buna bakarak “Zaten sonuç doğuruyor.” hükmü bence doğru bir çıkarım değil. Ancak bundan daha ötesi şu: Biz aynı yasa içinde, hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesinin suçla ilgili sonuç doğurmayacağını ifade ederken, hemen, iş müsadereye geldiğinde, aynı yasa içinde bir sonuç doğurtuyoruz. Bir zorunluluk vardır, anlarım. Bu tartışmalar belki bu anlamda da verimlilik arz ediyor. Ben sizler konuşurken onu düşündüm. Ruhsatsız silah taşımak... Bireysel silahlanmaya karşı olan birisi olarak söylüyorum, ruhsatsız silah bulundurmaktan ceza aldığınızda, hükmün açıklanmasının geri bırakılması sonucu yaratan bir ceza miktarıyla karşı karşıyasınızdır. “Silahı da aynı kişiye verecek miyiz?” Bende de soru işareti oluşturdu, çelişki oluşturdu, işin felsefesini aşamamakla birlikte. Bu hâli, müessesenin kendi içindeki bu iddiasının düzenlendiği bir hâle getirmek durumundayız eğer öyleyse. Müsadere konusundaki ayrı bir durum yaratmayı yine “Hukuksal sonuç doğurmaz.” kısmının ötesine taşıyabilmemiz lazım. Zira bir süre sonra “Hiçbir sonuç doğurmayacağı hâlde müsadere hükümleri uygulanmak suretiyle sonuç doğurduğu kanunun ruhuna aykırılık taşımaktadır.” gibi bir durumla karşı karşıya gelebiliriz. Birinci eleştirim ya da tespitim diyeyim, aslında birazcık olgunlaşınca fikir, bende de eleştiri olmaktan biraz öteye geçti, daha tatmin edici oldu.

Diğeri: Ama bunda ısrarcıyım, şunun için yani mahkûmiyet hükmünün açıklanmasından sonra sadece itiraza ve itirazı da sadece hükmün açıklanmasının şartlarının yerine getirilip getirilmediği noktasıyla sınırlayan kısımda bir örnekle bir yanlışlık olduğunu ifade etmek isteyeceğim. Şöyle, diyor ki: “Kendisine yüklenen yükümlülüklerini yerine getirmeyen sanığın durumunu değerlendirerek mahkeme, cezanın yarısına kadar belirleyeceği bir kısmının infaz edilmemesine ya da koşulların varlığı hâlinde hükümdeki hapis cezasının ertelenmesine veya seçenek yaptırımlarına çevrilmesine karar vererek yeni bir mahkûmiyet hükmü kurabilir.” Diyelim ki iki yıllık bir ceza, hükmün açıklanmasının geri bırakılması müessesesine tabi tutulduğu bir hâlde, beş yılın dolmasına üç hafta kala yeni bir suçla bunun bozulmasına sebep oldu. Mahkeme, bu şekli sebeple hükmün açıklanmasını bozacak ve dedi ki... Yani, normal şartlarda, hakkaniyet esasına göre, üç hafta daha idare etseydi bütünüyle kurtulacak olan kişi, iki yıllık cezanın, ne bileyim -yarısına kadar diyor yetki- yarısına kadar bir ceza, tamam, kanuni; öyle yapmadı da bir ayını infaz etti saydı “Yirmi üç ay yat.” dedi. Bunlar bizim hukuk sistemimizde. “Olmaz.” diyemeyeceğimiz kadar enteresan örneklerle dolu bir sistemimiz var ne yazık ki. Biz bunu itiraza götürdük. “Evet, bir miktarının infaz edilmesi suretiyle, indirim yapmak suretiyle yeni bir hüküm kurmuş, doğrudur.” dedi. İtiraz mercisi “Ben zaten buna bakabilirim...” İçine girip de “Yarısını çektirmeseydin keşke.” ya da “Erteleseydin keşke.” “Efendim, keşke başka bir yaptırıma çevirseydin.” i irdeleyebilme yetkisi yok ki. Tıkandı, itirazla o karar geçti. Hakkaniyete uydu mu? Mahkûm bundan “Gerçekten adil bir karar verildi.” diye ayrılabilirdi mi? Hayır. Yani, o nedenle, bunu itiraz konusu, istinaf konusu edememesi problem.

Bakın, biraz önce matematiksel olarak vermiş olduğunuz ifadeler gerçekten doğru ve bizim, gerçekten hızlı ya da zamanı yeteri kadar hızlı bir yargıya ihtiyacımız var, bunun önünü açmamız lazım. İstinafları bir daha buradan geleceklerle tıkamayalım, doğru ama “adalet” dediğiniz şey, bazı

matematiksel sıkıntılar nedeniyle ötelenemeyecek ya da görmezden gelinebilecek bir duygu da değil. Şöyle yapılabilir, bakın, o istatistikleri de zorlamadan şu yapılabilir: Yeni hükümle birlikte -çünkü açıklanmasına sebep olan mekanizma işlerken yeni bir başka hüküm daha kurulacak, başka bir suç oluşacak, onunla birlikte- o hüküm de açıklanacak. İkisini birlikte istinafa gönderin, istinaf yolunu açarız, birlikte göndeririz, matematiksel ve sayısal hiçbir artışa da sebep olmayız; zaten diğeri gidecek, gitmek istiyorsa tabii. O da onun hakkı, hak arama özgürlüğünü kullanıp kullanmamak konusunda kimseyi zorlayamayacağımıza göre... Ama bizim tikiyor olmamız sorun yaratabilir. İşaret etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Uzun.

Sayın Karslı, siz söz mü istemiştiniz?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Başka bir söz alan yoksa...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Barolar Birliğine söz vereceğim.

Sayın Şenfer, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Teşekkür ederim Başkanım.

Dün gerçekleştirilen toplantıda Birlik Başkanının da ifade ettiği gibi, bu hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumuna dair AYM kararlarının gereğinin yerine getirilmesine ilişkin olumlu düzenlemeler var bu maddede ama birkaç notumuz da var, izninizle onları sunmak isteriz.

Şöyle ki: O olumlu düzenlemeler, hızlıca, sanığın rızasının sorulması kısmının kaldırılması, itiraz ve temyiz olanağının getirilmesi ancak sayın vekillerin ifade ettiği gibi müsadereye ilişkin hükümler kısmının madde metnine eklenmesi olumlu bulunmakla birlikte, Anayasa Mahkemesi kararındaki mülkiyet hakkının korunması bakımından, yeterli güvence getirilmemesi açısından bir önerimiz var. Alman ceza hukukunda hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumuna özel “müsadere” konulu bir tazminat kurumu getirilmiş. Yani koruma tedbirleri nedeniyle tazminat maddesine bu şekilde bir maddenin eklenmesiyle belki de mülkiyet hakkı korumasının artırılması yasal düzenlemeyle sağlanır diye düşünüyoruz. Önce bunu, bu kısmını takdirlerinize sunmak istedik.

On birinci fıkraya ilişkin bizim de notumuz vardı. Şöyle ki: Bu fıkra, açıklanan hükümlere istinaf değil itiraz kanun yolunun öngörülmesi. Burada bizce de ikili ayrıma gidilebilir çünkü ifade edildiği üzere hükmün sanığın denetimi süresi içinde kasten yeni bir suç işlemesi hâlinde mahkeme takdir yetkisini kullanamıyor. Burada gerçekten itiraz kanun yolunun işletilmesinde mahkemeye erişim hakkı anlamında herhangi bir sorun gözüküyor ancak bu ikili ayrımı gerçekleştirsek hükmün sanığın denetimi süresi içinde denetimli serbestlik tedbirlerine ilişkin yükümlülüklerini karşılamaması nedeniyle yapılacak yargılamada mahkeme takdir yetkisini kullanacağından ve yeni bir hüküm vereceğinden bu kararlara karşı itiraz değil de istinaf olanağının artırılmasının uygun olduğunu düşünüyoruz.

Bunun dışında, bizim de notlarımızda vardı, Anayasa Mahkemesi kararının 1 Haziran 2023 tarih, esas 2022/120, mahkemenin, kötü muamele iddiaları yönünden HAGB kurumunun uygulanmasının faile eylemine uygun ceza verilmesi ve mağdur için gerekli gideriminin sağlanması bakımından uygun bulunmadığı bu suçlarda HAGB kurumunun işletilmemesi gerektiğine dair bir kararı var. Bu kararın gereğini yerine getirmek üzere Barolar Birliği olarak biz de işkence, kötü muamele ve eziyet suçlarında HAGB kurumunun uygulanmayacağına dair özel hüküm getirilmesi gerektiğine çalışmıştık.

Başkanım, müsaderelele ilişkin olan açıklamalarım anlaşılmış mıdır?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Anladık.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Evet, siz konuşunca biraz karıştırdım ben.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir daha tekrarlayın.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER –Müsadereye ilişkin olan AYM kararının gereğinde, şayet Sayın Komisyonca mülkiyet hakkının korunması anlamında tam bir sağlama yapılmadığı düşünülmekte olursa, Alman ceza hukukunda bir tazminat kurumu getirilmiş. HAGB kararlarına ilişkin, müsaderede, olur da müsadere kararı karar kesinleşmeden uygulanırsa, aynı koruma tedbirlerinde, tazminat maddemiz var ya CMK’de, buna ilişkin bir madde eklenilebilir. Böylelikle HAGB kurumuna ilişkin müsadereye dair sorun ortadan kalkar diye düşündük.

Bunu tekrar dikkatinize sunmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Karşı, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – 2005 yılından bu yana, lekelenmeme hakkı başta olmak üzere, anayasal normları, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerini karşılayan bu müesseseye ilişkin Anayasa Mahkemesinin iptal kararını karşılayan bir metindir şu anda gündemimizde olan metin. Ayrıca, haksız müsadereye ilişkin de genel hükümler çerçevesinde tazminat isteme hakkı söz konusudur. Bu hâliyle kabul edilmesi gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, herhâlde, konu etraflıca tartışıldı, anlaşıldı.

Şimdi, bir önerge var, onu okutuyorum.

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas no.lu Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 15’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Cumhur Uzun

Turan Taşkın Özer

Gizem Özcan

Muğla

İstanbul

Muğla

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Aydın

Karaman

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Söz konusu 15’inci maddenin teklif edilmesinin hukuki saiklerinden biri olan Anayasa Mahkemesinin 1/6/2023 tarihli ve 2022/120 esas, 2023/107 karar ile 20/7/2022 tarihli ve 2021/121 esas, 2022/88 karar sayılı kararlarının gerekleri karşılanmamıştır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

15’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 15’inci madde kabul edilmiştir.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, bu maddeyle ilgili bizi çekimser olarak belirtir misiniz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – DEM PARTİ üyeleri 15’inci maddede çekimser kaldılar.

Şimdi, 16’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 16- 5271 sayılı Kanunun 247 nci maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“(3) Kaçak sanık hakkında kovuşturma yapılabilir. Ancak, daha önce sorgusu yapılmamış ise, mahkûmiyet ve ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilemez.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun İsmail Bey.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; öncelikle herkesi saygıyla selamlıyorum.

Maddeye göre, CMK’nin 247’nci maddesine göre, kaçak sanık hakkında kovuşturma yapılabilirmekte ancak daha önce sorgusu yapılmadığı takdirde mahkûmiyet kararı verilememekteydi. Bununla ilgili yapılan yeni düzenlemede mahkûmiyetin yanına ceza verilmesine yer olmadığı kararı da eklenmiştir. Anayasa Mahkemesinin iptal kararı üzerine böyle bir düzenlemeye gidiliyor. Yalnız, Anayasa Mahkemesinin kararında ceza verilmesine yer olmadığı kararlarının yanı sıra, güvenlik tedbiri uygulanması gibi aleyhe sonuçlar doğurabilecek nitelikteki kararı kapsamaması ve bunlar bakımından usulü güvence öngörülmesi olarak iptal gerekçesi konulmuş. Buna baktığımız zaman yeni düzenlemeye göre sadece kaçak sanık hakkında kovuşturma yapılabilir ancak daha önce sorgusu yapılmadığı takdirde mahkûmiyet kararının yanı sıra ceza verilmesine yer olmadığı kararı da verilemeyecek. Güvenlik tedbirleriyle ilgili herhangi bir düzenleme maddede yok. Bu da Anayasa Mahkemesinin gerekçesini tam karşılamadığını ortaya koyuyor. Şöyle, gerekçeyi tekrar hem Komisyonumuzun bilgisine hem de teklifi hazırlayanların ilgisine sunmak için ilgili bölümleri kısaca okumak istiyorum.

“İtiraz konusu kural uyarınca sorgusu yapılmayan kaçak sanık hakkında mahkûmiyet dışındaki hükümlerden olan ceza verilmesine yer olmadığına ve güvenlik tedbirlerine hükmedilmesi de mümkündür. Bu itibarla kaçak sanığın yokluğunda yapılan işlemlerin tekrarlanması veya verilen hükmün yeniden değerlendirilmesi bakımından bu devrenin de değerlendirilmesi gerekir. Anılan hüküm türlerinde sanığın iddianameye konu haksızlığı gerçekleştirdiği tespit edilmekte ancak ceza siyaseti gereği ceza verilmemektedir. Fiilin suç teşkil eden bir haksızlığı oluşturduğunun belirlendiği ancak ceza verilmesine yer olmadığına hükmedildiği durumlarda sanığın Anayasa’nın 38’inci maddesinde öngörülen masumiyeti ortadan kalkmaktadır. Güvenlik tedbirlerine hükmedildiğinde ise sanık masumiyetinin ortadan kalkması dışında ayrıca yaptırıma maruz kalmaktadır. Hakkında ceza verilmesine yer olmadığı ya da güvenlik tedbiri uygulanması gibi aleyhe sonuçlar doğurabilecek nitelikte karar verilen kaçak sanığın yargılamadan kaçma niyetinin bulunmadığını ve/veya duruşmada hazır bulunma ve savunma hakkından feragatin şartlarının oluşmadığını öne sürerek yeniden değerlendirme yapılmasının yargılamanın yenilenmesini talep etme imkânını güvence altına alan etkili bir usule ilişkin yolun kanunda yer almadığı anlaşılmaktadır. Kaçak sanık hakkında aleyhe sonuçlar doğurabilen mahkûmiyet dışındaki bu tür kararlar bakımından sanığın yargılamadan kaçmadığını ve/veya duruşmada hazır bulunma hakkından feragat etmediğini öne sürerek yeniden değerlendirme yapılmasına dair güvence bulunmaksızın sorgusu yapılmadan davanın bitirilebilmesine imkân tanınması adil yargılanma hakkına orantısız dolayısıyla ölçüsüz bir sınırlama getirmektedir.” diyerek Anayasa’nın 13 ve 36’ncı maddelerine aykırılıktan dolayı iptal kararı veriyor. Yani yaptığımız yeni düzenlemede güvenlik tedbirleriyle ilgili herhangi bir düzenlemenin yapılmamış olması Anayasa Mahkemesinin bu kararının gereğinin yerine getirilmediğini göstermektedir.

Komisyonumuzun bilgisine sunuyor, bu hususun düzeltilmesi konusunda gereğinin yapılmasını

öneriyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Ünver.

Sayın Altın, söz mü istemiştiniz?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) – Evet Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Altın.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyon üyeleri arkadaşlarım maddeyle ilgili görüşlerini ifade edeceklerdir. Ben, yine adalet kapsamında yaşanan sorunlardan biri olan ana dilde savunma ve Kürtçe üzerindeki sansürler üzerinde konuşmak istiyorum. Biliyorsunuz bugün 21 Şubat Dünya Anadili Günü, bu vesileyle hepinizin Dünya Anadili Günü’nü de kutlarım fakat birtakım sorunlar var ana dilde ifadeyle ilgili adalet sistemi içerisinde. Bugün bunlar üzerine biraz konuşalım çünkü biliyorsunuz ana dil, bir insanın seçemediği ve yine ana dil yeryüzünün ayetleri olarak geçen, herkesin annesinden öğrendiği, dünyayı tanıdığı, dünyayı ifade ettiği, duygusunu ifade ettiği ve kendini en iyi şekilde ifade ettiği bir dil olarak bütün dünyanın, bütün evrensel hakların da koruma altına aldığı bir gerçeklik fakat biz bugün miadını doldurmuş bu tartışmayı, ana dil üzerinde yürütülen bu tartışmayı nasıl daha iyi güncelleyebiliriz, burada kanun yazıcılar, Komisyon üyeleri olarak. Anadolu’da, Mezopotamya’da yaşayan halkların bu konuda yaşadığı problemleri dile getirip bunları nasıl çözebiliriz üzerine biraz konuşmak istiyoruz. Bakın, bugün 21 Şubat Dünya Anadili Günü dedik ve bugün yine bizim, bunları konuştuğumuz saatlerde Afyonkarahisar T Tipi Cezaevinde Celal İnedi, Kürtçe müzik dinlediği için radyosuna el konulduğunu ve yine Kürtçe mektuplarına da el konularak kendisine verilmediğine dair bir haber yayınlandı. Yine, aynı zamanda Kinyas Ataman Sincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde, yeğeninin düğününü kutlamak için cezaevindeki arkadaşlarıyla birlikte “Le Amede” şarkısıyla halay çektiği için bir aylık disiplin cezasına çarptırılıyor ve bunun savunmasını yapmak için, aldığı disiplin cezasının savunmasını yapmak için Kürtçe kendini ifade etmek istediğinde “Tercüman yok.” sözüyle karşı karşıya kalıyor. Yani bir yandan demokrasiden, eşitlikten, özgürlükten bahsederken diğer yandan kutuplaştırıcı uygulamaların, diğer yandan yasaklayıcı uygulamaların biz artık miadını doldurduğunu ve artık çözüm yollarının aranması gerektiğini düşünüyoruz ve buna samimi bir şekilde yaklaşılmasını istiyoruz. En başında, her biriniz kendinizi bu tutsağın yerine koyabilirsiniz; siz kendi ana dilinizde kendinizi savunamıyorsanız hâlâ, demek ki biz Türkiye’de 21’inci yüzyılda hâlâ çok geriden gelen tartışmaların ortasındayız. Bu aynı zamanda ne demektir biliyor musunuz? Yıllar öncesinde Ape Musa’ya “Kürtçe ıslık çalamazsın.” yasaklamasının hâlâ daha sürdüğünün göstergesidir. Dolayısıyla bizler bu noktada bütün örneklerimizle birlikte bir çözüme gitmeyi istiyoruz. Çözüm çok açık ve basit: Kürtçe üzerindeki yasaklamaların kanunla, yasayla engelleniyor, güvence altına alınıyor olması gerekiyor. Bizler Kamber Ateş’leri dinleyerek büyüdük. Kamber Ateş kimdi, sizin aklınıza getireyim: 12 Eylül darbesi esnasında tutuklanan ve annesi Türkçe sadece “Kamber nasılsın?” demeyi bildiği için görüş esnasında sadece bu iletişimi kurabilen bir dramadan, bir hak ihlallerinden geliyoruz. Dolayısıyla bunların artık değiştirilmesi gerekiyor.

Ana dilde savunma meselesine gelecek olursak da ana dilde savunma, ben bunu bir psikolog olarak da söylemek istiyorum ki bir insanın kendini savunabildiği, kendini ifade edebildiği dil ana dildir. Siz “meramını anlatacak ölçüde Türkçe bilen” kısmını getirdiğinizde bu “meramını anlama” kısmına kimin karar verdiğini çok muğlak bırakıyorsunuz. Bu meramın anlatıldığına kim karar verecek ya da bu meram anlatma nasıl bir Türkçe seviyesidir, biz bunu bilmiyoruz. Ama biz şunu bilimsel

olarak da çok iyi biliyoruz: Bir kişinin stresli zamanlarda kendi hayatının yönünü belirleyecek, onu sevdiklerinden ayıracak bir savunma yapması gerektiğinde kendini en iyi ifade edebileceği dilin onun ana dili olduğunu biliyoruz ve bir kişi “Benim kendimi en iyi şekilde ifade edebileceğim dil ana dilimdir.” dedikten sonra hiçbir savcının, hâkimin, hiçbir yasanın bunun önünde “Sen meramını anlatabiliyorsun, o zaman Türkçe tercümana gerek yok.” demeye hakkı yoktur; bu, en başta çok ciddi bir insan hakları ihlalidir. Dolayısıyla bizler bunun değiştirilmesinin ve yine AİHS’nin 6’ncı maddesine göre bir kişinin kendini daha iyi ifade edebileceği dilde yargılanmasının ve soruşturulmasının artık yasalaşması gerektiğini düşünüyoruz. Bir başka sorun da ana dilde savunma yaparken “Tercüman yok.” gibi birtakım aksaklıklarla bu engellenmeye çalışılıyor ve bir noktada da mübaşirler yoluyla tercüme ediliyor. Bir dili bir dilden çevirmek bir mübaşirin işi değildir; bu, çevirinin niteliğini bozan, savunmayı etkileyecek kadar önemli bir unsurdur. Dolayısıyla devletin bunu yapacak kaynakları olduğunu düşünüyoruz. Türkçe, Kürtçe ana dilinde savunma yapmak isteyen kişiler için gerekli teknik düzenlemelerin hızlıca uygulanması gerektiğini düşünüyoruz ve bir taraftan da bir kişi ana dilinde savunma yaparken maddi veya manevi bedeller ödemek durumunda kalıyor yani Kürtçe konuştuğu için ceza sürelerinin, infaz sürelerinin değiştiğini, infazının yakıldığını ya da tercüme parasını ödemek zorunda kaldığını biliyoruz. Bunlar artık miadını doldurmuş, Türkiye sistemi içerisinde kamburlaşmış, ayrımcılık ve ayrımcı ve nefrete yakın uygulamalardır. Dolayısıyla bunun çözüleceği yer Meclistir. Meclisin bu noktada sorumluluk alması ve üzerindeki bu görevi, bütün ana dillerinin eşit derecede saygın olduğu gerçekliğini artık tartışmadan buna yönelik çalışmalarını hızlıca sürdürmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Altın.

Sayın Kayışoğlu, buyurun.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de öncelikle şunları söylemek istiyorum: Bugüne kadar muhalefet olarak bu komisyonlarda, bu Meclis çatısı altında ne söylediysek maalesef iktidar vekilleri hepsini reddettiler fakat her defasında haklı çıktık. Her defasında haklı çıktığımız için, tekrar, bu Meclisin iş yükü arttı ve zaman kaybı yaşandı, hem ülke ekonomisi açısından, demokrasisi açısından, usul açısından. Şimdi, şunu bir vurgulamak istiyorum: Hakikaten yani “Kuvvetler ayrılığı anayasa değişikliğiyle güçlenecek.” dendi ve biz günlerce, aylarca bunun böyle olmayacağını, Meclisin etkisizleşeceğini anlattığımızda farklı anlatıldı. Şimdi, anayasa değişikliğinden beri buraya gelen bütün kanun teklifleri yürütmeden geliyor ve kanun dolanılarak bir şekilde vekiller sadece imza atarak kendileri hazırlamış gibi sunumlar yapıyorlar. Hem bakanlıkların, bakan beylerin söylemlerinde hem yürütmenin söylemlerinde bu kanunların bakanlıklardan geldiğini biliyoruz. Neden? Çünkü Anayasa’da kanun teklifi getirildi ve kanun tasarısı ibaresi kaldırıldı. Şimdi, bu yapılan kanun tekliflerinde de hakikaten her şey şekli kalıyor. Daha önce de söylediğimiz gibi uygulayıcıların zihniyeti değişmediği sürece bu ülkede ne reform olur ne hukuk devleti olur ne insan hakları gerçekleşir ne strateji planlarınız hayata geçer ne eylem planları gerçekten yaşama yansır. Daha önce de söyledik, örneğin, bizim kendi kanunlarımız, usul kanunlarımız, hakikaten uluslararası insan hakları metinlerinden, İnsan Hakları Sözleşmesi’nden çok çok daha ayrıntılı ve çok çok daha ileri ama yazımında, içeriğinde ama uygulamaya gelince tam tersini yaşıyoruz. Örneğin, mesela gözaltı süreleri... Şimdi, bir üst sınır var, uygulayıcı onu sonuna kadar kullanması gerektiğini düşünüyor. Neden? Çünkü bu konuda yeterince eğitemiyoruz, bilinçlendiremiyoruz, bunu aşamıyoruz. Hâlbuki, İnsan Hakları Sözleşmesi’ne baktığımızda söylemlerin daha geniş olmasına rağmen uygulamada bir dakikanın bile, bir saatin bile insan haklarının, insanın özgürlüğünün kısıtlanması açısından çok önemli

olduğunu, ihlale sebebiyet verdiğini biliyoruz ama bizde işlemler zorunlu kılmasa bile, soruşturma gereklilik sağlamasa bile, maalesef, örneğin, bu süreler, insanların özgürlüklerin kısıtlanmasında sonuna kadar kullanılıyor gibi; bu örneği vermek istedim. Şimdi, bu anlamda baktığımızda, reform, işte, birtakım Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının teknik açıdan, usul açısından düzenlenmesiyle birkaç düzeltmenin yapılmasıyla olmayacak. Bu açıkça ortada çünkü maalesef böyle bir zihniyet söz konusu. Şimdi, bakıyoruz, gerçekten, bu ülkede reform yapılmak isteniyor mu? İnsan hakları konusunda, demokrasi konusunda, yargı bağımsızlığı konusunda bir samimiyet var mı? Hayır, yok. Eğer öyleyse, neden, örneğin TCK 299’la ilgili bir değişiklik getirilmiyor? Eğer öyleyse neden Avrupa İnsan hakları Mahkemesinin zorunlu din dersleriyle ilgili kararı getirilmiyor, bu paketlerin içine konulmuyor? Eğer öyleyse neden Avrupa Birliği uyum yasaları çerçevesinde, işte, terörle ilgili, Terörle Mücadele Kanunu’yla ilgili bir belirlilik, yasal düzenleme yapılmıyor? Ki bu konuda hakikaten çok komik örnekler yaşanıyor. İşte, 6 Mayıs’ta Denizlerin anmasına katılanlar elli yıl önceki bir örgüt üyeliğinden yargılanabiliyorlar ve ülkemiz komik duruma da düşüyor hem hepimiz açısından hem demokrasimiz açısından hem yargı açısından. Öncelikle bunların belirli hâle getirilmesi, samimiyetin ortaya konulması gerekiyor.

Şimdi, makul süreyle ilgili düzenleme var pakette. Ben 2015’te -Emine Hanım da çıkmış, beraber Bursa’da geldik- Meclise geldiğimde Bursa’da 14 tane asliye ceza mahkemesi vardı, şu anda -bugün öğrendim- 39’a çıkmış; inanamadım, yani, 3 katına yakın. 4 tane ağır ceza mahkemesi vardı, şu anda 16’ya çıkmış; 4 katına çıkmış. 2 tane çocuk mahkemesi vardı, şu anda 4 tane; 2 katına çıkmış çocuk mahkemesi, işte, çocuk ağır ceza mahkemesi açılmış. Aile mahkemeleri zaten patlamış, 13’e çıkmış, 4 tane vardı sekiz yıl önce. Şimdi, buna bakıp biz burada yani böyle sinekleri öldürelim de reform yapalım, efendim, devrim yapalım dediğimizde hakikaten çok anlamsız geliyor. Bizim yapmamız gereken başka şeyler... Hakikaten bu ülkede, işte, bu ülkenin demografik yapısıyla oynanması, dış politikadaki yanlışlıklar, ekonomik buhran, samimiyetsizlik, iktidarın iktidarını sürdürmek için toplum içerisinde gerçekleştirdiği nefret söylemi, kutuplaşmalar vesaire bütün bunlar buna sebebiyet veriyor yani ben Bursa’da 2002’den 2015 yılına kadar avukatlık yaptım, ben kapı kollarının çalındığını, ben sitelerin bahçe demirlerinin çalındığını, ben klimaların bakır tellerinin söküldüğünü görmemiştim bugüne kadar. Yani yirmi iki yıllık iktidarın sonunda artık klimaların bakır telleri, kapıların tokmakları çalınıyorsa burada istediğiniz kadar kanun değişikliği yapın, burada istediğiniz kadar reform paketi getirin, bu ülkede hukukla ilgili sorunları, makul sürede yargılanmayı çözemezsiniz, adil yargılanma hakkını tesis edemezsiniz. Şimdi, makul sürede yargılanmayla ilgili ihlalleri azaltmak için ne yapıyorsunuz? Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde dosyalarımız patlayınca -Rusya’dan sonra 2’nci herhâlde, nüfusa oranlarsak belki 1’inci sıradaydık- Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru getirdiniz, oradaki dosyalar patlayınca tazminat komisyonu getirdiniz, tazminat komisyonu patlayınca bu sefer yeni şeyler... Olmaz, istediğiniz kadar kurum getirin, istediğiniz kadar kanun getirin, eğer bu ülkenin ekonomisini çözemezseniz, bu paketteki gibi emekliye 3 bin lirayı reva görürseniz, bu ülkede işçileri ezip sadece bir avuç yandaşımızı, faiz lobisini zenginleştirirseniz ne dosya sayısı azalır ne mahkeme sayısı azalır ne makul sürede yargılanma ihlalleri azalır ne de başka bir şey olur; onu özellikle de vurgulamak istiyorum.

Maddeyle ilgili zaten Komisyon üyesi arkadaşlarımızın söylediğine katılıyorum. Bu eleştirilerimi burada dile getirmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Kayışoğlu.

Başka söz almak isteyen...

Evet, buyurun.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Madde 16'ya ilişkin bir kısa, en azından zabıtlara geçmesi açısından bir açıklamamız olacak.

Şimdi, Anayasa Mahkemesinin bu mevcut maddeye ilişkin olarak yani madde 247'ye ilişkin olarak şöyle bir düzenlemesi var: Düzenlemeyi kaçak hakkında ceza verilmesine yer olmadığı ya da güvenlik tedbiri uygulaması gibi aleyhe sonuçlar doğurabilecek nitelikteki kararı kapsamaması ve bunlar bakımından usuli güvence öngörülememesi sebebiyle aslında iptal ediyor. Bu bakımdan biz de yeni düzenlemede daha olumsuz bir şey olduğunu, güvenlik tedbiri uygulaması gibi aleyhe sonuçlar doğurabilecek nitelikteki kararları kapsamadığı ve bunlar bakımından da usuli güvence öngörmediği için Anayasa Mahkemesi kararının gereğini karşılamadığını düşünüyoruz, Anayasa madde 13 ve 36'ya aykırı olduğunu düşünüyoruz, buna ilişkin şerhimize de yazacağız diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, bir açıklama yapar mısınız bu konuda.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, 16'ncı maddede, malumunuz olduğu üzere, yine Anayasa Mahkemesinin iptali çerçevesinde kaçığın tanımı yapılmıştır ve hangi hâllerde kaçak hakkında hangi kararların verilebileceğine dair bir düzenleme var (3)'üncü fıkra. “Kaçak sanık hakkında kovuşturma yapılabilir. Ancak, daha önce sorgusu yapılmamış ise, mahkûmiyet kararı verilemez.” Anayasa Mahkemesi, sayın vekilimizin buyurduğu gibi, hem ceza verilmesine yer olmadığına hem de güvenlik tedbiri kararı verilemeyeceğine dair bir iptal gerekçesi ortaya koydu çünkü bu hâllerde, bu kararların verildiği hâllerde sanığın sorumluluğunun ceza hukuku bakımından sorumlu olduğuna dair bir durum ortaya çıkacağı, böyle bir durumda da sorumluluğu varsa bu hükmün verilememesi gerektiği yönünde Anayasa'nın 38'inci maddesine dayanarak bir gerekçe ortaya koydu. Mahkûmiyet verilemediği için, bu düzenleme yapılırken ceza verilmesine yer olmadığı kararları buraya eklendi ama güvenlik tedbirleri eklenmedi; şu nedenle: Güvenlik tedbirleri mahkûmiyetin ferî sonuçlarıdır yani mahkûmiyet veremiyorsa zaten güvenlik tedbiri veremeyecektir, burada böyle bir detay var, o nedenle güvenlik tedbirleri buraya eklenmedi hazırlanırken, önerilirken; mahkûmiyet veremediğine göre zaten güvenlik tedbiri de veremeyecektir, bu bunun doğal sonucudur, o gerekçeyle eklenmedi.

Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) - Sayın Genel Müdürüm, akıl hastalarına özgü güvenlik tedbirleri ve çocuklara özgü güvenlik tedbirleri konusunda da mı aynı fikirdeyiz? Mahkûmiyet kararı verilemediği takdirde güvenlik tedbiri uygulanamaz görüşünde miyiz?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sorumluluğu kabul edilmediği için uygulanamaz efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum.

Madde üzerinde 1 önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas no.lu Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname’de Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 16’ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Cumhur Uzun

Turan Taşkın Özer

Gizem Özcan

Muğla

İstanbul

Muğla

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Aydın

Karaman

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Söz konusu 16’ncı maddenin teklif edilmesinin hukuki saiklerinden biri olan Anayasa Mahkemesinin 22/3/2023 tarihli ve (2022/145) esas, (2023/59) karar sayılı Kararı’nın gerekleri karşılanmamıştır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

16’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 16’ncı madde kabul edilmiştir.

Şimdi 17’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 17- 5271 sayılı Kanunun 252 nci maddesinin iki ilâ altıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(2) İtiraz üzerine hükmü veren mahkemece dosya, o yerde birden fazla asliye ceza mahkemesi bulunması halinde tevzi kriterlerine göre belirlenen asliye ceza mahkemesine gönderilir ve bu mahkemece duruşma açılarak genel hükümlere göre yargılamaya devam olunur. Tek asliye ceza mahkemesinin bulunduğu yerlerde ise, aynı mahkemede yetkili başka bir hakim varsa bu hakim tarafından; aksi halde adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu başkanınca görevlendirilen hakim tarafından duruşma açılır ve genel hükümlere göre yargılamaya devam olunur. Taraflar gelmese bile duruşma yapılır ve yokluklarında 223 üncü madde uyarınca hüküm verilebilir. Taraflara gönderilecek davetiyede bu husus yazılır. Duruşmadan önce itirazdan vazgeçilmesi hâlinde duruşma yapılmaz ve itiraz edilmemiş sayılır.

(3) Mahkeme, ikinci fıkra uyarınca hüküm verirken, 251 inci madde kapsamında basit yargılama usulüne göre verilen hükümle bağlı değildir. Ancak, itirazın sanık dışındaki kişiler tarafından yapıldığı hâllerde 251 inci maddenin üçüncü fıkrası uyarınca indirim uygulanır.

(4) İtiraz üzerine verilen hükmün sanık lehine olması hâlinde, bu hususların itiraz etmemiş olan diğer sanıklara da uygulanma olanağı varsa bu sanıklar da itiraz etmiş gibi verilen kararlardan yararlanır.

(5) İkinci fıkra uyarınca verilen hükümlere karşı genel hükümlere göre kanun yoluna başvurulabilir.

(6) Birinci fıkradaki itirazın, süresinde yapılmadığı veya kanun yoluna başvuru hakkı bulunmayan tarafından yapıldığı mahkemesince değerlendirildiğinde dosya, 268 inci maddenin ikinci fıkrası uyarınca itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderilir. Mercii bu sebepler yönünden incelemesini yapar ve kararını gereği için mahkemesine gönderir.”

“(7) Birinci fıkradaki itirazın, yargılama giderine, vekâlet ücretine veya maddi hataya ilişkin olması halinde 268 inci maddenin ikinci fıkrası hükmü uygulanır. Mercii bu sebepler yönünden incelemesini yapar ve kararını gereği için mahkemesine gönderir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Bülbül.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, 5271 sayılı Kanun’un 252’nci maddesinde değişiklik yapılmasına ilişkin bir düzenleme bu. Anayasa Mahkemesi, vermiş olduğu 22/6/2023 tarihli ve (2020/79) esas, (2023/113) karar sayılı Karar’la 252’nci maddenin (2)’nci, (3)’üncü, (4)’üncü, (5)’inci, (6)’nci fıkralarını iptal etmiş, iptal kararının Resmî Gazete’de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar vermiş. Söz konusu karar 11/10/2023 tarihli ve 32336 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış. Anayasa Mahkemesi, iptal kararının gerekçesinde, basit yargılama usulünde verilmiş karara yapılan itiraz üzerine hükmü veren mahkemece genel usule göre yargılamaya devam edilerek karar verilmesinin tarafsız mahkemede yargılanma hakkına aykırılık oluşturduğunu ve sanığın vekâlet ücreti, yargılama giderinin yanlış hesaplanması gibi usule yönelik basit nedenlerle karara itiraz etmesi durumunda dahi indirim oranının korunmamasına ilişkin düzenlemenin beraat eden sanığın cezalandırılması ya da önceki cezaya göre daha ağır cezaya hükmedilmesi gibi aleyhe sonuçlar doğurabileceğine ilişkin açıklamada bulunmuş. Ayrıca, mahkeme, beraat kararı bakımından suçluluk tespiti yapılmayan kararlarda itirazın sanık dışındaki yargılama sükeleri tarafından ileri sürüldüğü hâllerde ilk aşamada verilen hükümde dörtte 1 oranında indirim uygulanmadığı için itiraz üzerine verilen mahkûmiyet kararında anılan indirimin uygulanamamasının “hukuk devleti” ilkesine aykırılık oluşturduğunu ifade etmiş. Biz, bu düzenleme -kanaatimizce- AYM kararının gereğini karşılamamış olarak düşünüyoruz; Anayasa’nın 2, 11, 153’üncü maddelerine aykırılık teşkil ettiğini düşünüyoruz. Burada, AYM, açık ve net olarak, basit yargılama usulünde verilmiş karara karşı yapılan itirazın hükmü veren mahkemece incelenmesinin ve her durumda duruşma açılmasının Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle (2) ila (6)’nci fıkraları iptal ediyor. Yeni düzenlemede ise AYM kararının aksine yine her durumda duruşma açılabilir, bu nedenle AYM kararına aykırı bir düzenleme olarak önümüze geliyor. Aynı zamanda, (7)’de “İtiraz, yargılama giderine, vekâlet ücretine veya maddi hataya ilişkinse madde 268/2 uygulanacak, merci bu sebepler yönünden incelemesini yapacak ve kararının gereği için mahkemesine gönderecek.” diye belirtiliyor. Bu yeni fıkra ama yine AYM’nin kararını karşılamaya yeterli değil. İndirim oranının korunup korunmayacağı teyit edilmelidir, gerekçede yer alsa da kanunun lafzına da konulmalıdır diye düşünüyoruz. Bu çerçevede, biz, vermiş olduğumuz önergeyle 17’nci maddenin teklif metninden çıkarılmasını ya da Anayasa Mahkemesinin gerekçesine uygun bir düzenlemenin yapılmasını teklif ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Bülbül.

Sayın Genel Müdürüm, bir açıklama yaparsanız...

CEM ŞAHİN (Karabük) – Ben yapayım Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Şahin.

CEM ŞAHİN (Karabük) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Açıkçası, teklifteki bu maddeye ilişkin temel motivasyonumuz yine Anayasa Mahkemesinin iptal kararı. Biz, bunun -evet, Sayın Milletvekili ifade etti ama şimdi, birazdan ben de açıklayacağım- teknik olarak karşıladığını düşünüyoruz. Anayasa Mahkemesinin iptalinin temel sebebi, basit yargılama usulünde itiraz söz konusu olduğu vakit bu itiraza yine davaya bakacak olan o hâkimin bakmaması yani bunu uygun bulmadı Anayasa Mahkememiz, dolayısıyla yeni bir mekanizma oluşturmamız lazım. Yine, tevzi mekanizması üzerinden aynı hâkimin bakmaması üzerine bir iptal söz konusu olduğu için -Sayın Milletvekilimiz de ifade etti- yeni bir mekanizma oluşturuyoruz ve dolayısıyla tevzi sistemini kullanmak üzere, oluşturulacak sistem üzerinden o itirazın değerlendirilmesini öngörüyoruz.

Bir diğer husus: Beraat kararının verilmesi durumunda sanık dışındaki kişiler tarafından yapılan itiraz üzerine mahkûmiyet kararı verildiğinde dörtte 1’lik indirimi de koruyoruz; bu da karşılıyor bizim kanaatimizce.

Bunun haricinde, itirazın yargılama giderine, vekâlet ücretine veya maddi hataya ilişkin olması durumunda itiraz mercisi tarafından yapılacak inceleme, genel usule dönülmeden, basit yargılama usulü kapsamında gerçekleştirilecek ve inceleme sonucunda duruşma açılmaksızın dosya üzerinden karar verilecektir; bu da nihayetinde Anayasa Mahkemesinin bakış açısını karşılayan bir düzenleme.

Ben bunları belirtmek istedim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Gergerlioğlu, buyurun.

Sayın Bülbül, bu konuda tatmin oldunuz mu?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yok. Ben duruşmayla ilgili olarak da açıklamada bulunmuştum. Anayasa Mahkemesi açıkça kararında, basit yargılama usulünde verilmiş karara karşı yapılan itirazın hükmü veren mahkemece incelenmesinin ve her durumda duruşma açılmasının Anayasa’ya aykırı olduğu gerekçesiyle (2) ila (6)’ncı fıkraları iptal ediyor ama burada ise AYM kararının aksine, yine her durumda duruşma açılabilir yani bu da Anayasa Mahkemesinin gerekçesine aykırı.

CEM ŞAHİN (Karabük) – Yani duruşma açılacak olması nedeniyle mi Anayasa Mahkemesinin iptalini karşılamadığını düşünüyorsunuz? Bunu mu anlamam icap ediyor? Yani ben öyle anladım ama açıkçası, bu sebeple...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Net olarak söylüyor Anayasa Mahkemesi. Basit yargılama usulünün lafzına da aykırı bu yani duruşma açılması burada.

CEM ŞAHİN (Karabük) – Ama gerekçenin temeli...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Ama ağırlıklı olmayan suçlarda ne yapıyoruz biz? Hızlı bir şekilde giriyoruz, sonuç alıyoruz.

CEM ŞAHİN (Karabük) – Yani Sayın Milletvekilimiz, burada da tabii, yüzde 100’e olma durumunu sağlamak icap ediyor. O bakış açısıyla da teklifin hazırlandığını değerlendirmenizi istirham ederim. Yani nihayetinde, duruşma açılarak itiraz mekanizmasını daha sağlıklı işletebileceğimizi düşünüyoruz. Bu kapsamda, duruşma açılarak bu değerlendirmenin yapılmasının uygun görüldüğünü ifade etmek isteriz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani siz duruşma açılırsa gecikme mi olacağını düşünüyorsunuz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Evet, evet.

Bir de etki analizi yapılmış mı bu konuda, basit yargılama... Genel Müdürümüze sorabilir miyiz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Genel Müdürim...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Şöyle efendim: Etki analizi var Sayın Başkanım.

Ben öncelikle şunu arz edeyim efendim: Anayasa Mahkemesinin kararı, esasında, tabii ki kendi içinde tutarlıdır ama mukayeseli hukuka baktığımızda, benzer düzenleme Almanya’da ve İtalya’da da var. Orada da dosya üzerinden baktığında mahkeme, bir hüküm verildiğinde itiraz üzerine duruşma açılıyor. Birinci yargı paketiyle, 2019 yılında, itiraz üzerine yüzde 50’yi sağlamak, delillerin bire bir görülüp değerlendirilmesi bakımından duruşma açmak, bu müessesenin ana kuralı hâlinde düzenlenmiştir. Anayasa Mahkemesi de buna aslında bir şey demiyor, iyi olduğunu da söylüyor yani.

Dosya üzerinden yargılayıp mahkûmiyet yerine yüzde 50'yi sağlayıp buna göre yeniden bir karar verecek. Anayasa Mahkemesi “Aynı hâkim görmesin, itiraz üzerine yapılacak yargılamada aynı hâkim görev almasın.” diyor verdiği ilk kararın etkisinde kalmaması bakımından. Buna da mukayeseli hukuka baktığımızda, hep aynı hâkimler veriyor İtalya’da Almanya’da da. Orada bir mahzur görmemişler. Aynı hâkim itiraz üzerine duruşma açıldığında yargılamayı yapıyor, ya aynı kararı verebiliyor ya da değiştirebiliyor kararını. Buna karşı da yine kanun yolu denetimi var, istinaf var. Bizim sistemimizde istinaf var, orada da denetim var. Mukayeseli hukukta sıkıntı görülmeyen bir şeyi Anayasa Mahkemesi sorun gördü. Bize göre karar doğru değil ama kararının gereği hüküm de yerine getiriliyor. Ne deniyor? Tevziye konuluyor, dosya gezecek. Ankara Adliyesinde 76 asliye ceza hâkimi var. 1. asliye ceza hâkimi HAGB verince 1. Asliye Ceza Mahkemesi dışındaki 76 hâkime yeniden tevziye gidecek bu dosya. Tek hâkim olan ilçelerde aynı mahkemede görevli olan hâkim var ise o bakacak, değilse adli yargı komisyonunun başkanının belirlediği hâkim o ilçedeki bu dosyaya bakacak.

Basit yargılamayı getirmenin sebebi, Sayın Başkanım, yargılamaları hızlı yapmak, basit suçlara etkili ve hızlı bir karşılık vermektir yargı otoritesi tarafından, amacı buydu. Ama Anayasa Mahkemesinin bu iptali çerçevesinde basit yargılama artık basit olmaktan çıkmıştır, içinden çıkılmaz bir hâle dönüştürmüştür Anayasa Mahkemesi, müesseseyi anlayamamıştır. Aynı hâkim, mukayeseli hukukta görebilirken Türkiye’de görülmesini sıkıntı görmüştür. Yargıtaydan ya da istinaftan bozulduğunda hangi hâkim bakıyor bugün dosyalara? Aynı hâkim bakıyor. Bunda bir mahzur görmüyor Anayasa Mahkemesi. İlk verdiği kararın etkisinde kalmayacak mı o hâkim? Tabii ki kalacak. Önemli olan, herkes hâkim olarak vicdanen kanunu doğru uygulamakla görevli. İlk derece hâkimi hüküm kuracak, istinaf ve Yargıtay bunu denetleyecek.

Dolayısıyla kararın gereği yapılmıştır. Sayın Vekilimin ifade ettiği gibi, basit hatalar nedeniyle duruşma açmadan ve 1/4 hakkı korunarak bir düzeltme yapılacaktır. Sanık dışındaki kişiler tarafından yapılan itiraz üzerine duruşma açıldığında, ister beraat etsin ister mahkûmiyet, 1/4 hakkı korunmaktadır. Anayasa Mahkemesinin iptali bunu ifade etmektedir. Dolayısıyla iptalin gereklerinin karşılandığı bir metin olarak huzura getirildi efendim.

Teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, Anayasa Mahkemesinin iptal gerekçelerinden bir tanesi tarafsız mahkemede yargılanma hakkı, adil yargılanma hakkı. Burada diyor ki: “Aynı hâkim karar vermesin.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – O konuda bir sıkıntımız yok, olumlu bir olay. Ama Anayasa Mahkemesi diyor ki: Basit yargılama usulünün konusu ne? Belirli yaptırım ağırlığına kadar olan suçlar bakımından kovuşturma evresinde duruşma açmaksızın dosya üzerinde yargılamanın tamamlanabilmesine ilişkin bir düzenleme bu basit yargılama yani burada da her durumda duruşma açılmasının Anayasa’ya aykırı olacağını söylüyor...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – İşte, basit hâllerde açılmıyor Sayın Vekilim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – ... ama düzenlemeye ne diyor? Davetiyede yazılması kaydıyla taraflar gelme bile duruşma yapılabilir, yokluklarında 223’e göre hüküm verilebilecek diyor. Yani bunun için AYM kararının aksine, her durumda duruşma açılabilmesinin Anayasa Mahkemesi kararına

uygun olmadığını...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Her durumda açılmayacak Sayın Vekilim, basit hâllerde düzeltmeleri dosya üzerinden yapılacak ve 1/4 hakkını da koruyor o nedenle.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bir de aynı zamanda bu indirim oranının korunup korunmayacağı yani gerekçede yazılsa da kanun lafzında...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – (3)’üncü fıkra da yapılan düzenlemeyle korunuyor Sayın Vekilim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani gerekçede var ama kanunun lafzına da konulmalı.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – (3)’üncü fıkra da “...yapılan indirim korunur.” diyor ya, bu sanki mutlaka indirim varsa o korunacaktır. Örneğin beraat varsa indiriminin uygulanmasını sağlamıyor diyor. Onun gereği de (3)’ncü fıkradaki düzeltmeyle karşılanıyor. Gerekçeyle birlikte baktığımız zaman indirim uygulanır. Beraat verse de mahkûmiyet verse de 1/4 indirimin -şartları varsa tabii- uygulanacağına dair bir düzenleme, (3)’üncü fıkradaki düzenleme Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Bülbül, gerekçenizi hâlâ tutuyor musunuz yoksa geri çekmeyi düşünüyor musunuz?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Tabii, tabii, devam ediyoruz yani yeniden bir düzenleme yapılmasını istiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani ben cevapların tatmin edici olduğunu düşündüm de.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yok, yok; Anayasa Mahkemesi duruşma konusunda...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sizin endişelerinizi sanki karşılıyor gibi geldi bana.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Valla biz aynı kanıda değiliz, o nedenle Anayasa Mahkemesinin kararının karşılanması gerektiğini düşünüyoruz, gerekçelerin karşılanması gerektiğini düşünüyoruz. O bakımdan gerekçemiz devam ediyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim, sağ olun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkanım, ben birkaç cümleyle katkı sunacağım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Şimdi, destekleyici bir konuşma yapacağım bu maddede çünkü itiraz usulü gerçekten saçma bir usuldü daha önce. Şimdi, basit yargılamada savcı, hâkim bir karar veriyor ama karara itiraz tekrar aynı mahkemede yani bu doğrultuda yapılan düzenleme aslında kötü değil. Duruşma açılması da kötü değil çünkü çoğu zaman dosya üzerinden yapılan incelemeler çoğunlukla doğru düzgün yapılmadan kararlar verilebiliyordu; duruşma açılması iyi bir şeydir, kötü bir şey değil. Sadece şu öneride bulunuyorum: Basit yargılama usulündeki duruşma açılmasından sonraki sürecin hızlanması çünkü orada da maalesef duruşma açıldıktan sonra normal rutin duruşma sistemine dönmüş oluyoruz. Burada basit yargılama usulüne eğer gideceksek, buradaki duruşma açıldıktan sonraki süreci çok daha hızlı, daha da kısaltarak yürütebilirsek, yönetebilirsek o zaman istenen amaca ulaşılabilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Uçar, bu da herhâlde uygulamayla ilgili bir durum. Yani bununla ilgili kanuna ya da teklife herhangi bir şey koyabilir miyiz?

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Bu uygulamayla ilgili, buyurduğunuz üzere, bunu ilgili genelgelerde ve yönetmeliklerimizde değerlendirelim. Yüz yüzelik her zaman bir güvencedir. O nedenle yargılamanın yüz yüze yapılması adil bir yargılama bakımından ihtiyaçtır. Dosya üzerinden devam eder dersek Anayasa Mahkemesi o zaman yine sert girer, iptal edebilir müesseseyi, hepten müesseseden olabiliriz efendim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Konu anlaşıldı galiba.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi tutuyorsunuz değil mi?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Evet.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tamam.

O zaman, Sayın Genel Müdürüm, genelgeyle bunu yapabiliyorsak lütfen bu da tutanaklara geçmiş olsun, bunun hızlandırılması için...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ya da oylamayı şimdi yapmayalım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yani her şeyi karşılıyor Sayın Vekilim. Her şeyi karşılıyor şu anda yani sizin endişelerinizi, hepsini karşılıyor, sadece uygulamaya ilişkin, onu da genelgeyle...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Tek bir cümle basit yargılama usulünde itiraz edilmesi hâlinde duruşma açılırsa bu usulde açılan duruşmaların seri görülmesi şeklinde bir cümledir; eklenebilir mi? Çok zor bir şey değil, hem genelgeden ziyade kanunlaştırılabilir olması gerekir.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sayın Vekilim, süreye tabi olan şeyler var mesela “şu kadar sürede getirilebilir” diyen yargılamalar var. Onlar da uygulamada bitmiyor işte yani süre kanuna açıkça yazılmış, burası öyle bitmiyor artık, uygulamayla ilgili bir durum yani...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Genelgeyle falan çözülmüyor. Belki bir önerge verebilirsiniz bu noktada ama...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, önergeyi okutuyorum...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Gergerlioğlu, maddeyle mi ilgili?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet.

Daha devam ediyoruz, değil mi Sayın Başkan? Ara vermiyoruz, devam ediyoruz; değil mi?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Devam edeceğiz.

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Ara vermeyecekseniz bir sonraki maddede olabilir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Vermiyorum; tamam, olur.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas no.lu Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 17'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Cumhur Uzun

Turan Taşkın Özer

Gizem Özcan

Muğla

İstanbul

Muğla

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Aydın

Karaman

Gerekçe:

Söz konusu 17’nci maddenin teklif edilmesinin hukuki saiklerinden biri olan Anayasa Mahkemesinin 22/6/2023 tarihli ve (2020/79) esas, (2023/113) karar sayılı Kararı’nın gerekleri karşılanmamıştır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

17’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 17’nci madde kabul edilmiştir.

18’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 18- 5271 sayılı Kanunun 273 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “hükümün açıklanmasından itibaren yedi gün” ibaresi “hükümün gerekçesiyle birlikte tebliğ edildiği tarihten itibaren iki hafta” şeklinde, üçüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “yedi gün” ibareleri “iki hafta” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, Sayın Gergerlioğlu, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sürelerle ilgili bu maddeye önemli bir itirazımız yok, şuna vurgu yapmak isterim: Adil yargılanmayla ilgili önemli hususları dün de gündeme getirmiştik, vatandaşın bizden beklentisi çok. Dörtte 4 mükerrerler tahliyelerin kolaylaştırılması noktasında çok büyük bir beklenti içinde ama sekizinci yargı paketinde bu yok, bunu da uygun bulmuyoruz ve cezaevlerinin aşırı bir şekilde dolduğu bugünlerde dörtte 4’lerin tahliyesiyle ilgili adımlar atılması gerektiğini söylüyoruz.

Dün de konuştuk. Sayın Halil Öztürk, Kırıkkale Milletvekili aynı zamanda, kendisine Kırıkkale Cezaevinden bir örnek vererek meramımı anlatayım. Şimdi, Meclis Araştırma Komisyonu’yla biz geçtiğimiz dönem Kırıkkale F Tipi Cezaevine gittik Sayın Öztürk; orada her türlü koğuşa girdik, işte, sol terör, farklı gruplar, koğuşlar, hepsine girdik. Cezaevi müdürü bize dedi ki: “Ya, efendim, sağ terör de var, oraya da girmek ister misiniz?” “Tabii, girelim, biz hepsiyle konuşmak istiyoruz.” dedik. Tabii, biz koğuşa heyet olarak girdiğimizde cezaevi yetkilileri içeride olmuyor, biz bire bir mahpuslarla konuşuyoruz. “Sağ terör” denilen bir koğuşa girdik, o koğuştaki da Sivas katliamından mahkûm bir kişi vardı. İçeri girdik, efendime söyleyeyim, her tarafta Türk bayrakları var...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Terörün sağ, solu olmaz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Oradaki tanımlama öyle.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Cezaevi tanımlaması.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Cezaevi tanımlaması öyle.

Her taraf bayraklarla dolu, işte, kendisine “ülkücü” diyen, bıyıkları böyle, bir mahpus...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Ülkücüden terörist olmaz ya.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Devlet öyle karar vermiş.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – ...bize “Ya, Vekilim, buraya giren insan, terörist değilken terörist çıkar buradan. O kadar hak ihlaline uğruyoruz ki burada.” dedi. “Anlat.” dedik, anlattı, onları da Komisyon Raporuna işledik, Meclis Kırıkkale F Tipi Cezaevi Raporu’na bakabilirsiniz. “Yahu, bıyıklarımı düzelteceğim, bir bıyık makası bile verilmiyor, bir cımbız bile verilmiyor.” dedi, oo, anlattı da anlattı.

Bunu, şunun için anlatıyorum Sayın Öztürk, bakın, cezaeviyle ilgili ihlalleri anlattığımızda sizde bir bilinçaltı var, işte: “Gergerlioğlu sol ve Kürt mahpusları anlatıyordur, hemen bir defans koyayım.”

Ya, bakın, oyunu sanırım MHP'ye veren bir mahpusun şikâyetlerini biz orada gündem ettik ve bütün bu sorunları biz orada saatlerce dinledik.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Şöyle Sayın Gergerlioğlu: Her bıyığımı...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Siz cevap verirsiniz efendim.

Yani bakın, ilinizin cezaevi, isterseniz bir gidin, orada ziyaret edin. Bu kişi sanırım MHP'ye oy veriyordur, bakın, artık size de oy vermez ha, bize oy verir yani ona göre dikkatli olun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Çağlayan Adliyesinde...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bir başka örneği de...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Gergerlioğlu, karşılıklı konuşmayalım lütfen, Komisyona hitap edin.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Tabii.

Şimdi, bakın, bir başka örnek de vereyim. Şimdi, insan hakları alanında bir aydınlanma yaşamamız lazım. Şimdi, ben bir programa katılmıştım, o programda, Oğuzhan Uğur'un programında bana bir gazeteci soru sormuştu, Batuhan Çolak, yine, Kırıkkale F Tipi Cezaevindeki mahpusların yaşadığı bu bahsettiğim dile getirilen ihlalleri gündem etmiştik “Ya, Gergerlioğlu sen de işte ha bire ihlal gündeme getiriyorsun, o insanlar sonra cezaevinden kaçıyor, suçludur onlar.” gibi laflar etmişti; Sayın Batuhan Çolak, bir gazeteci. Daha sonra bu gazeteci arkadaşımız iktidarın hışmına uğradı ve cezaevine girdi. Cezaevinden çıktı, ilk ne yaptı biliyor musunuz? Bir “tweet” attı, “Ya, bu Sincan Cezaevinde neler oluyor arkadaşlar? Haberiniz yok, mahvolduk orada. Sincan Cezaevinde ‘kapı altı’ denen bir yer var, oraya bir giriyorsunuz, saçınız zorla kesiliyor, tecrit uygulaması had safhada, neler nelere yaşadık.” dedi. Şimdi, bakın, bu işler böyledir işte yani yaşadığımız zaman başımıza gelir. Yani siz zannediyorsunuz ki biz hapisanede ki mahpusların ihlallerini anlattığımız zaman işte “Soldur, Kürt'tür, aman, ona bir defans koyalım.” Türk milliyetçisi insanlar da var cezaevlerinde, gittik, ziyaret ettik veyahut da bizi bundan dolayı eleştiren gazeteci de içeri giriyor, çıkıyor, diyor ki: “Gergerlioğlu, çok haklıymışsın.” Ya, bu işler böyledir; bakın, böyle makul bakmak lazım bu konuya.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum: Adil yargılamalar yok ve ülkemizde KHK'lerle ihraç edilen yüz binlerce insan yedi buçuk yıldır adalet bekliyor. Adalet Komisyonundayız ve insanlar OHAL Komisyonunda altı yıl beklediler, ardından yüzde 93'ü ret aldı, idare mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri ha bire ret veriyor bu insanlara. Nedir? Legal fiilleri illegal kabul edilmiş. En başta, bakın, barış akademisyenleri, ifadeleri için “İfade özgürlüğüdür.” dedi Anayasa Mahkemesi, yıllarca süründürüldü, iade edilmediler, Anayasa Mahkemesinin kararına en sonunda mahkemeler uymaya başladı, iadeler verilmeye başlandı ama çoğu şu anda yine yürütme durdurma kararıyla tekrar ihraç ediliyor. Ya, Anayasa Mahkemesinin kararı var yani hangi idare mahkemesi Anayasa Mahkemesinin üstüne çıkabilir? Ama bütün bunlara rağmen yine başlatılıyor, tekrar üniversite durduruyor, yürütmeyi durdurma kararları alınmıyor ve tekrar ihraç edilmiş oluyorlar. Büyük bir sorun var burada.

Şimdi, yine, yedi buçuk yıldır bekleyen insanlar hakkında sonunda AİHM bir karar verdi, Yüksel Yalçinkaya kararı. Şimdi, bu kararda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6, 7 ve 11'inci maddelerinin Türkiye tarafından ihlal edildiği söylendi. “6, adil yargılanma ilkesi ihlal edildi; 7, kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesi ihlal edildi; 11, örgütlenme özgürlüğü ihlal edildi.” dendi. Peki, bunun karşısında Türkiye ne yaptı? Bakın, yüz binlerce insanın uğradığı ihlaller var. Mesela, işte, bir Bank Asyaya para yatırmak, byLock iletişim vasıtasını kullanmak. AİHM dedi ki: “Kardeşim, burada bir iletişim vasıtasını kullanmak terör örgütü üyesi olduğunu göstermez ve de adil yargılamadınız. Herhangi bir

örgütsel iletişim olmadığı hâlde sadece bir iletişim uygulamasını telefonuna indirdi diye bir insana terörist diyemezsin.” dedi, bunu çok net açıkladı. Fakat, Türkiye bu noktada bir adım atmıyor ve Cumhurbaşkanı Erdoğan Meclisi açarken “Ben bunu uygulamayacağım.” dedi. Anayasa madde 90 var, buna rağmen ülkenin Cumhurbaşkanı diyor ki: “Ben bunu uygulamam.” O zaman Avrupa Birliğine niye girmek istiyorsunuz, ben size sorarım? Ve ağır tazminatlar gelecek. Adalet Bakanı ne dedi? “AİHM içtihadından dönmüş.” dedi, Sayın Yılmaz Tunç da böyle dedi. Hayır, AİHM hep aynı şeyleri söylüyor, diyor ki: “Bir suçla ilgili belge, delil olmadan bir uygulamayı kullandı diye, bir bankaya para yatırdı diye, bir derneğe üye oldu diye bir insana terörist diyemezsin.” Ama bu noktada hiçbir adım atılmıyor. Şimdi, Türkiye’nin hâli bu arkadaşlar. Bu konuda adım atılması gerekiyor, yüz binlerce insan mağdur, ortada âdeta büyük bir cenaze var ve kimse de kaldırmak istemiyor. Türkiye’de zaten adil olmayan yargılamalar yapıldığı belli, OHAL Komisyonunun legal fiilleri illegal kabul ettiği apaçık ortada. Bunu biz yıllarca söyledik, yedi buçuk yıldır söyledik, bize “o” “bu” dediler ama bakın AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne göre karar veren bir mahkeme kalkıp son derece net bir ihlal kararı verdi, Türkiye bunu uygulamıyor. Peki “Ben uygulamıyorum.” demekle bir yere varabilir mi? Adalet Bakanlığı yetkililerine soruyorum, Bakanınıza sorun “AİHM içtihadından dönmüş.” diyor, bence bu hukuki bir palavradır, başka hiçbir şey değil. AİHM içtihatlarında gayet net, sarıh bir şekilde ilerlemektedir ama Türkiye siyasi bir kararı devam ettirme niyetinde. Peki, bu ne olacak? Sonuçta milyar dolarları belki bulacak tazminatlar ödeyecek, 85 milyon insanımız ödeyecek bunu arkadaşlar. Bakın “Ben yapmıyorum bunu. Ben Sayın Demirtaş’ı çıkarmıyorum, Sayın Kavala’yı çıkarmıyorum, Yalçinkaya kararını uygulamıyorum.” O zaman Anayasa madde 90’ı da kaldır gitsin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 46’ncı maddesini de iptal et gitsin. Böyle bir ülke olabilir mi? Şimdi, yargılamalarla ilgili son derece üzücü noktalarla karşı karşıyayız.

Yine, bakın, 15 Temmuz darbe girişiminde erler, kursiyer teğmenler... Ya, gidin bir konuşun, anneleriyle, babalarıyla bir konuşun; millet yedi sekiz yıldır iki gözü iki çeşme. Cuma günü darbe girişimi oldu, değil mi? Dinlediğiniz zaman o insanların cumartesi, pazar günü bir sürü programlarının olduğunu, başka bir durumda olduklarını, darbeyle alakalı olmadıklarını a’dan z’ye zaten anlarsınız. Beş günlük er darbeci ilan edilmiş, ya aklınız alıyor mu arkadaşlar; hepimiz askere gittik, erkekler burada askere gitti, beş günlük er bir darbe yapabilir mi? Kursiyer teğmen öğrencisi darbe yapabilir mi? Onlar emir alır ya, emirden başka bir şey bilmezler, hiçbir inisiyatifleri yoktur.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Suç olan emir uygulanmaz biliyorsunuz. Askeri Ceza Kanunu’nda açık açık yazar, suç olan emri uyguladıysa bir günlük er bile suç işlemiş sayılır.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Niye? Valiler yasaklama kararına rağmen kolluk suç olması hâlinde uygulanıyor.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Hayır, suç olan emir uygulanmaz. Askeri Ceza Kanunu...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Evet, uygulanmaz, doğru...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Suç olan emir uygulanmaz.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Uygulanmadığı zaman başlarına ne geldiğini de biliyoruz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Düzeltelim hani tutanaklara geçiyor bunlar.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Yok, anlıyorum ama vicdanınız kabul ediyor mu Sayın Vekil?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Yargılama yapmıyorum, vicdan tarafını söylemiyorum, ben bir madde söylüyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, terör tatbikatı var diye binlerce kişi

kandırılarak bir yerlere sürüldü ve bu insanlar darbeci ilan edildi. Şimdi, burada da bir cenaze var ve bu cenazenin kaldırılması gerekiyor. O erlerin, öğrencilerin, kursiyer teğmenlerin anneleri, babaları mahkeme önlerinde yedi sekiz yıldır perişan durumda. Bakın, bu konuda bir kısmının cezası Yargıtayda onandı, Anayasa Mahkemesine gitti. Kimi Anayasa Mahkemesinden sonra AİHM gidecek ama o dosyaları inceliyorum, ya o kadar fevri kararlar verilmiş ki bütün bunlar AİHM'den belli ki dönecek, oradan da belki milyar dolarlar, tazminatlar ödeyecek Türkiye. Yol yakinken vazgeçmemiz gerekiyor.

Bakın, Adalet Komisyonu bunları konuşmalı. Tamam, bir yasa teklifi getirmişsiniz ama bu ülkede insanlar kan ağlıyor ya, yüz binlerce KHK mağduru insan kan ağlıyor çünkü legal fiilleri illegal kabul edilmiş, Bunu AİHM de kabul etmiş, buna rağmen iade edilmiyorlar. Ne oluyor? İşinden atılıyor, özel bir sektöre bile giremiyor, aç susuz kalıyor, sosyal yardım bile verilmiyor. “Ya bu ülkeden o zaman çıkıp gideyim.” diyor, pasaportu yasaklanıyor yani “Açlıktan öl.” deniliyor. Şimdi, böyle bir ülke medeni bir ülke olamaz ki arkadaşlar. Yine, teğmenler, erler, astsubaylar...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Başkanım, böyle bir usulümüz yok.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Şimdi, bütün bunlar...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Gergerlioğlu, toparlayalım lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Toparlıyorum efendim.

Bütün bunlar adalet arıyor ve...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Madde üzerinde konuşulmuyor.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Öztürk, rahatsız olmayın, adaletsizlikleri dile getiriyorum.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Efendim, rahatsız olmuyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bakın, Kırıkkale F Tipi Cezaevine gidin, o ülkücü mahpusla da bir konuşun.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Bakın, dün gruplar arasında anlaşma olmuştu, saat ikide bitecekti.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bizim ne kadar haklı olduğumuzu da göreceksiniz. Biz, cezaevindeki ihlalleri eleştiririz, sağcı olur, solcu olur; Türk olur, Kürt olur; Alevi olur, Sünni olur hiç fark etmez ama ilin vekilisiniz, gitmemişsiniz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Kaç defa gittim ya, yalan söylüyorlar.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Kırıkkale F Tipi Cezaevine gidin, bahsettiğim mahpusu da söyleyeyim, size anlatsın. Bizim cezaevi raporlarına da girdi bunlar.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Gergerlioğlu, lütfen, toparlayalım.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum efendim, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sağ olun, çok teşekkür ediyoruz.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Başkanım...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Bu şeye bir usul, esas getirsek; herkesin işi gücü var yani herkesin ikinci görevi, üçüncü görevi var. Maddeyle ilgili konuşan konuşsun, sabaha kadar konuşsun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli milletvekilleri, ben hem Komisyon üyelerimizden hem de Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimizden rica ediyorum, özellikle madde tartışmalarında

maddeye ilişkin, konuya ilişkin doğrudan görüşlerinizi bildirirseniz. Tabii ki Adalet Komisyonu ve konumuz hukuk, adalet olunca bütün meseleler bizi ilgilendirmekte. Ama sayın milletvekillerinin de belirttiği gibi, Komisyon dışında da Genel Kurulda çalışmaları ve tabii herkesin başka gündemleri var. O yüzden bizim de daha sağlıklı çalışma yapabilmemiz için görüşlerinizi -en azından- belli bir vakitle sınırlandırabilirseniz -biz, tabii, burada mümkün olduğunca tartışmayı yapmak istiyoruz, istişareyi yapmak istiyoruz- bu hassasiyeti de lütfen dikkate alırsanız çok memnun oluruz.

Tekrar teşekkür ediyorum.

18'inci maddede önerge yoktur.

18'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 18'inci madde kabul edilmiştir.

19'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 19- 5271 sayılı Kanunun 291 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “hükmün açıklanmasından itibaren on beş gün” ibaresi “hükmün gerekçesiyle birlikte tebliğ edildiği tarihten itibaren iki hafta” şeklinde değiştirilmiş ve maddenin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 19'uncu maddede önerge yoktur.

19'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 19'uncu madde kabul edilmiştir.

20'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 20- 5271 sayılı Kanunun 294 üncü maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Cumhuriyet savcısı temyiz dilekçesinde, temyiz isteğinin sanığın yararına veya aleyhine olduğunu açıkça belirtir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 20'nci maddede önerge yoktur.

20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20'nci madde kabul edilmiştir.

21'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 21- 5271 sayılı Kanunun 275 inci maddesinin ikinci fıkrası, 293 üncü maddesinin ikinci fıkrası ve 295 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 21'inci maddede de önerge yoktur.

Buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Sayın Başkan, Komisyon üyeleri, burayı takip eden değerli milletvekilleri ve bu Komisyona emek veren değerli çalışma arkadaşlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Vekili bulunduğum İzmir ilinde geçtiğimiz hafta ev baskınlarıyla 6 gazeteci gözaltına alındı. Gazetecilerle ilgili bir günlük gizlilik kararı ve üç günlük bir gözaltı süreci vardı. Ve öğrendik ki gazeteciler tam olarak gazetecilik yaptıkları için gözaltına alınmışlar. Bir açık tanığın “Bunlar emir alarak haber yapıyor.” beyanı üzerine gözaltına alınmışlar ve kendilerine... Bu arada, bu açık tanık, kiminle ilgili isterseniz ifade verebilir -ihtiyacınız olursa isim bilgisini de veririm- çok kullanışlı bir aparat.

Ekoloji haberlerini sormuşlar, yaptıkları ekoloji haberlerini sormuşlar gazetecilere; mahpus haberlerini sormuşlar, baro haberlerini sormuşlar, kadın haberlerini, basın açıklaması takiplerini, işçi

takiplerini... Bir gazeteciye DEM PARTİ Eş Genel Başkanlarını nereden tanıdığını sormuşlar; bir gazeteciye ilin milletvekili olan beni nereden tanıdığını sormuşlar, haber kaynaklarıyla ilgili telefon görüşmeleri “tape” olarak kaydedilmiş ve bu gazetecilerin 4’ü tam da seçim döneminde ev hapsi aldılar, 2’si de haftada iki gün -imza- adli kontrolle bırakıldı. Tabii, biz, tutuklanmadıkları için sevindik çünkü düşünün, Dicle Fırat Gazeteciler Derneği Eş Başkanı, Gazetecilik Örgütü Eş Başkanı Dicle Müftüoğlu tutuklu, aylardır tutuklu, yıllar oldu ve kendisi bırakılmıyor, benzer şekilde tutuklanmıştı kendisi de.

Ve bu ev hapsi meselesinde bir şeye temas etmek istiyorum. Ev hapsi kimlere verilecekti, nasıl girmişti yasalara ya da işte, elektronik kelepçe kimlere takılacaktı? Kadına yönelik suç işleyenlere takılacaktı. Kime takıldı? Kadına yönelik şiddetin haberini yapan gazetecilere takıldı, bu da hep aklımızda bulunsun deriz.

Türkiye’de haphishanelerde, iddia odur ki, gazetecilikten değil ama sürekli olarak iddianamelerinde, Emniyet sorgularında, savcılık sorgularında, mahkemelerde yaptıkları haberler sorulan ve bu haberler üzerinden suç isnat edilen gazeteciler tutuklu. Mesela Kemal Kurkut’un öldürülme anını çeken gazeteci tutuklandı, helikopterden atılan köylülerin haberini yapan gazeteci tutuklandı; orada helikopterden atılan köylülerden Osman Şiban da ceza aldı tabii. Kolluğun kadına ve çocuğa yönelik suçlarını haberleştiren gazeteciler tutuklandı. Kadına yönelik şiddet haberi yapan gazetecilerin bol bol tutuklandığını söylemek istiyorum. Herhangi bir işkence ve şiddet haberi yaptığınızda tutuklanıyorsunuz, ilginç bir denklem. Hasta ve infazı yakılmış mahpuslara ilişkin haberleri yaptılar, yolsuzluk haberleri yaptılar ve elbette, meslektaşlarının tutuklanmasına dair haberler yaptılar ve bunlarla ilgili gözaltına alındılar, sorgulandılar, bir kısmı hapsedildi bir kısmı da işte İzmir’de olduğu gibi ev hapsi aldı. Gazeteciye verilebilecek en ağır ceza herhâlde ev hapsi ki çıkıp haber yapmasın ama bu gazetecilerden Tolga Güney bir ekoloji haberi yaptı ve dedi ki: “Bana gözaltında sürekli ekoloji haberlerini sordular, ben ekoloji haberi yapmaktan vazgeçmiyorum, şu an ev hapsinde de ekoloji haberi yapıyorum.” Yasalarda suç isnat edilmesini bu kadar kolaylaştıran ifadelerin olmasını anlaşılır bulmuyoruz. Basının, ifade özgürlüğünün engellendiğini düşünüyoruz. İzmir’deki ve tüm Türkiye’deki bütün mahpus gazetecilerin haklarının iade edilmesi gerekmektedir.

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Çubuk.

21’inci maddede önerge yoktur.

21’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 21’inci madde kabul edilmiştir.

22’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 22- 5271 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 6- (1) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla bu Kanunda yapılan düzenlemeler bakımından aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) Eski hale getirme kurumuna ilişkin olarak 41 inci maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklik, 1/6/2024 tarihinde ve sonrasında kalkan engeller bakımından uygulanır. Bu tarihten önce kalkan engeller bakımından bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişiklikten önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

b) Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz süresine ilişkin olarak 173 üncü maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklik, 1/6/2024 tarihinde ve sonrasında verilen kararlar hakkında uygulanır. Bu tarihten önce verilen kararlar hakkında bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişiklikten önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

c) Kanun yollarına başvuru şekli ve süreleri ile bu sürelerin tebliğden itibaren başlamasına ve cevap sürelerine ilişkin 268, 273, 276, 277, 291, 294, 296, 297, 308, 308/A, 319 ve 320 nci maddelerde yapılan değişiklikler, 1/6/2024 tarihinde ve sonrasında verilen kararlar hakkında uygulanır. Bu tarihten önce verilen kararlar hakkında bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişikliklerden önceki hükümler ile yürürlükten kaldırılan hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

d) Temyiz süresi ile bu sürenin kararın tebliğinden itibaren işlemeye başlamasına ve cevap süresine ilişkin 291, 296 ve 297 nci maddelerde yapılan değişiklikler, 23/3/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrası kapsamında olup da 1/6/2024 tarihinde ve sonrasında verilen kararlar hakkında da uygulanır.

e) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla yürürlükten kaldırılan; 275 inci maddenin ikinci fıkrası, 293 üncü maddenin ikinci fıkrası ve 295 inci maddesi hükümlerinin, 1/6/2024 tarihinden önce verilen kararlar bakımından uygulanmasına devam olunur.

(2) a) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 231 inci maddenin onbirinci ve onikinci fıkrasında yapılan kanun yoluna ilişkin değişiklikler, 1/6/2024 tarihi ve sonrasında verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararları hakkında uygulanır.

b) 1/6/2024 tarihinden önce verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararları hakkında itiraz kanun yolunun uygulanmasına devam olunur. Bu itirazlar, bu maddeyi ihdas eden Kanunla 231 inci maddenin onikinci fıkrasında yapılan değişiklikten önceki hükümlere göre sonuçlandırılır.

c) 1/6/2024 tarihinden önce verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararlarıyla ilgili olarak 231 inci maddenin onbirinci fıkrası gereğince hükmün açıklanması veya yeniden kurulması halinde, bu maddeyi ihdas eden Kanunla 231 inci maddenin onbirinci fıkrasında yapılan değişiklikten önceki kanun yoluna ilişkin hükümler uygulanır.

d) 1/6/2024 tarihinden önce verilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararları bakımından sanığın kabul etmesi şartı aranmaya devam olunur.

(3) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 141 inci maddede yapılan düzenlemeler, 1/6/2024 tarihinden sonra kesinleşen karar veya hükümler bakımından uygulanır.

(4) Bu maddeyi ihdas eden Kanunla 142 nci maddede yapılan değişiklikler, 1/6/2024 tarihinde ve sonrasında yapılan istemler bakımından uygulanır. Bu tarihten önce yapılan istemlere, kesinleşinceye kadar bu maddeyi ihdas eden Kanunla 142 nci maddede yapılan değişiklikten önceki hükümlere göre yargı mercilerince bakılmaya devam olunur. Bu fıkra da yer alan düzenlemeler ile bu maddeyi ihdas eden Kanunla 142 nci maddede yapılan değişiklikler, mülga 7/5/1964 tarihli ve 466 sayılı Kanun Dışı Yakalanan veya Tutuklanan Kimselere Tazminat Verilmesi Hakkında Kanun uyarınca yapılan veya yapılacak olan istemler hakkında da kıyasen uygulanır.

(5) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282, 314 ve 315 inci maddelerinde veya 7/2/2013 tarihli ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde düzenlenen suçların bir şirketin faaliyeti çerçevesinde işlenmekte olduğu hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde 133 üncü madde gereğince kayyım atanmasına karar verildiği takdirde, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl süreyle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kayyım olarak atanabilir. Bu halde kayyımlık hak ve yetkilerine ilişkin olarak 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 19 ve 20 nci maddesi hükümleri kıyasen uygulanır.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 22’nci maddede söz almak isteyenler...

Buyurun Sayın Uzun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bundan önceki bir dizi maddede -yani 21, 20, 19, 17- belirli sürelerin haftaya dönüştürülmesi esasına göre yapılan düzenleme çerçevesinde yapılması gereken değişiklikleri kanuni bir zorunluluk olarak yeknesak süre uygulaması prensibinin gereği olarak görüşegeldik ve maddemiz 22'ye geldiğinde de bunların uygulanma sürelerinin karışıklığa meydan vermemesi açısından hangi tarihte, hangisinin başlatılması ve hangilerine hangilerinin uygulanacağına ilişkin ayrıntılara girdik fıkralar içinde. Ancak iş (5)'inci fıkraya geldiğinde kayyum atanmasıyla ilgili farklı bir düzenlemeyle karşı karşıya kaldık. Yani maddenin genel sistematigi süreler yönünden bir akış içerdiği hâlde 22'nci maddenin (5)'inci fıkrasına geldiğimizde burada farklı bir tanımlamayla karşı karşıya kaldık ve bu farklı düzenleme, üzerinde esaslı olarak durmamızı gerekli kılacak bir düzenleme olarak farkı nedeniyle de karşımıza çıkmış bulunmaktadır.

Öncelikle şunu belirtmeliyim ki kanun yapma tekniği açısından farklı kanunlara ve o farklı kanunların bazı maddelerine atıflar yapılması, konunun iyi anlaşılması ve getirilmek istenen düzenlemeyle neyin murat edildiğinin tam olarak anlaşılmasına engel oluşturmaktadır. Örneğin, kayyum atanacağına ilişkin hükümler, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyum olarak görevlendirilmesine ilişkin düzenlemeler ya da onun atanabileceğine ilişkin sarih beyandan sonra “Bu halde kayyım hak ve yetkilerine ilişkin olarak 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve 10/11/2016 tarihli ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 19 ve 20 nci maddesi hükümleri kıyasen uygulanır.” demektedir. Hepimiz hukukçuyuz, hepimiz bütün mevzuatın 19 ve 20'nci maddelerini bilebilme şansına sahip değiliz. Dolayısıyla böyle bir atıfla geline nokta “Acaba biz neyi düzenliyoruz, neyin düzenlemesi içindeyiz?” diye hepimizde tereddüt oluyor ve o tereddüt çerçevesinde de bu mevzuatlara gidip bakmak ihtiyacı oluyor. Bu, birkaç kere de yapılabiliyor hatta oralara gittiğimizde onun da başka kanunlara atıf yapmakta olduğunu görüp oradan oraya geçme zorunluluğunu, hâlini yarattığını da görüyoruz. Ancak dediğim gibi kanunun sistematik yapısı içinde süreleri konuşurken bu sürelerden ayrılan farklı bir fıkranın burada geliyor olması dikkatimizi çekti ve bu dikkat çerçevesinde incelediğimizde -dünkü görüşmelerin başında Sayın Bakan Yardımcısının da bize açıklaması sırasında- Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyumluk konusunda belirli bir uzmanlığa eriştiğini ve bu uzmanlık tahtında kayyumluk faaliyetini iyi sürdürebildiğini, o nedenle mahkemeler tarafından atanan müstakil kayyumların zaman zaman işlem hacmi, zaman zaman da o konuya vâkıfiyetleri nedeniyle sorunlar yaşamakta olduğunu, o nedenle Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun bu uzmanlığından istifade etmek gerektiği için böyle bir hüküm düzenlediklerini söyledik; gayet anlaşılabilir bir durum, katkı da sağlar hukukumuza. Ancak burada görev yapacaklarla ilgili yapılan düzenlemenin Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun hükmüne ve bunun değiştirilmesine ilişkin düzenlemelere ve Bankacılık Kanunu'na yapmış olduğu atıfların sonuçlarına bakmak ve sonuçlarını değerlendirmek zorundayız. Evet, uzmandırlar; evet, bu konuda gerçekten katkı sunabilirler ama sunacakları katkı sonuç itibarıyla yürütme içinde bir idari organın yapmış olduğu tasarruflar hâline gelecektir. Bunu şunun için anlattım, sonuyla bağlayacağım çünkü 19 ve 20'nci maddeler idari, mali ve cezai anlamda sorumsuzluk yükleyen maddeler. Yani bir idari kuruluşa biz mali, idari ve cezai anlamda sorumsuzluk getireceğiz.

Şimdi, bunun neden olmaması gerektiği konusunda açıklama yapmak istiyorum: Anayasa'mızın 2'nci maddesinde ifade edilen, devletimizin nitelikleri arasında yer alan, değiştirilemez nitelikler arasında yer alan hukuk devletinin Anayasa'mızda bir tanımı yapılmamış olma ile birlikte Anayasa

Mahkemesi tarafından -özü itibarıyla söylüyorum- düzenlemelerin herkesi bağlayan, kural koyucuların kendisini de o kurallarla bağlı saydığı ve hukuk devleti olmanın diğer unsurlarını da içinde barındıracak şekilde düzenlendiği -tanımlamayı tam yapamamış olabilirim, açacağım biraz sonra- şeklinde tarif edilmiş. Yani herkesin bu kurallarla bağlı olduğu ve bu kurallar çerçevesinde kuralı koyanın da kendisinin sorumlu olduğu bir düzenlemeyle tarif etmeye çalışmış Anayasa Mahkemesi.

Şimdi, bu çerçevede bakıldığında hukuk devletinde idarenin yapmış olduğu bütün işlemlerin hukuk denetimine tabi olması zorunluluğu var. Tanımlamanın içinde yer aldığı -şimdi hatırladım- herkesin kurallarla kendisini bağlı saydığı ve bu kuralların yargı tarafından denetlendiği devletin yönetim biçimindeki niteliğine hukuk devleti diyor. O nedenle bir kere hukuk devleti olduğunuzda sizin yargı denetimi dışına bırakabileceğiniz herhangi bir işleminiz, kişinin ya da kurumunuz olamaz, olmamalıdır. Bu çerçevede, Anayasa'daki hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmayan ve bu hâliyle daha önce de gündeme gelmiş olan bu düzenleme daha önce Plan ve Bütçe Komisyonuna götürülmüş ve Plan ve Bütçe Komisyonunda buna bu gerekçelerle itiraz edildiği için geri çekilmiş ve şimdi Adalet Komisyonuna getiriliyor, mali içeriklere sahip. Elbette bir yaptırımsal ceza hukuku müessesesi olması, kayyum atanmasına ilişkin işlemler yapılması gerekliliği var fakat kayyumluk müessesesi, asli olarak o işletmelerin işletilmesi ve işletilmeleri sırasında doğuracakları mali sonuçları ifade eden bir hâl taşıyor. O nedenle, Plan ve Bütçe Komisyonunun gündeminde, onun hafızasında yer alan ve orada uygun bulunmadığı için çekilen bir maddenin aslında bizimle doğrudan ilgisini kurmakta zorlandığımız, bir dizi süreleri ilintilendiren, ilgilendiren düzenlemeler yaptığımız sırada Adalet Komisyonunun önüne getirilmiş olması dikkat çekici ve tabirimi bağışlayın lütfen, sanki bu maddeler arasında geçirtilmek istenen bir madde hissiyatı uyandırıyor. Bir kere ben buradaki arkadaşlarımın hepsinin hukuk devletine yürekten bağlı olduğunu ve hukuk devletinde yargı denetimi dışında bir işlem olmasını asla kabul etmeyecekleri inancını taşıdıklarını biliyorum ve bu inanca güvenerek söylüyorum: Bu düzenlemenin 19'uncu ve 20'nci maddeleri bizim ülkemizin asla bir daha karşılaşmayacağını bildiğim ve karşılaşmaması için de var gücümüzle çalışacağını bildiğim 15 Temmuz hain darbe girişimi sırasındaki yaşananlar karşısında aldığımız devletsel refleksin karşısında getirmiş olduğumuz ve o günlerin özel koşullarına tabi hükümlerin sorumsuzluk maddelerine atıf yapıyor. "Biz, hukuk devletinde hukukçular olarak yargı denetimi dışında yeni bir müessese, yeni bir kurum, kuruluş ihdas etmek istiyor muyuz?" diye sormak gerekiyor; ben bunun istendiğini sanmıyorum, bunun istenmediğini sanmaktan öte biliyorum ve o nedenle maddelerin açılımlarının doğru ortaya konulmasını, bu maddeyi hazırlayan arkadaşlarımızın bize bu konuda açıklamalarda bulunmasını, bunun böyle bir sonuca vardırılabilip vardırılamadığı noktasındaki tespitlerimizin yerindeliğini hep beraber görmeye davet ediyorum. Görelim, eğer görüp istiyorsak sözüm yok, ben istemem ama ben biliyorum ki biz onu görür ve tespit edersek sizler de onu istemeyeceksiniz. Böyle bir düzenleme daha önce Anayasa Mahkemesine yine bir dava olarak götürüldü, o dava sırasında da... Ki bu hassasiyeti önceki dönem Genel Başkanım Sayın Kemal Kılıçdaroğlu da yüksek sesle ifade etti, basında yer aldı hatta bir Genel Başkan bu konuda Anayasa Mahkemesine özel bir mektup yazmak zorunda kaldı; o mektup bu, basına da yansıdığı için gösteriyorum; burada bu konunun varabileceği vahameti ayrıca ifade ederek bunun görüşülmesinin ivedilikle sağlanması konusunda ricacı oldu. Böylesi özel bir düzenleme etrafıyla konuşulup bu sakıncalarından arındırılmak suretiyle değerlendirmesi yapılması gereken bir maddedir. Bu maddeyle ilgili açıklamaları kanunu hazırlayan arkadaşlarımızdan beklediğimizi, böyle bir sonuca varıyor ise bu sonucun açıkça burada ortaya konulmasını ve bunun hukuk devletiyle bağdaşımının nasıl sağlandığının açıklanmasını özellikle istirham ediyorum.

Söz verdiğiniz için de teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Uzun.

Sayın Özcan, buyurun.

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyetimizin ifade ettiği üzere ben de teklifin 22’nci maddesinin (5)’inci fıkrasıyla Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyum atadığı şirketlerdeki yöneticilerin her türlü hukuki, idari, mali, cezai sorumluluktan muaf sayılmasının düzenlenmesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

Bir şirkete, kuvvetle suç şüphesinin faaliyetleri kapsamında tespiti hâlinde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından beş yıl boyunca bu düzenlemeyle kayyum atanabilecek. “Hangi gerekçeyle?” diye baktığımızda, TCK’de düzenlenen, tutukluyu, hükümlüyü veya suç delillerini yetkili makama bildirmeme, silahlı örgüt üyeliği, silah sağlama ve Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun’un 4’üncü maddesindeki suçlar gerekçe gösteriliyor. 2022 yılında çıkarılan kanunla 6758 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanun’un 20’nci maddesinde değişiklik yapılmıştı ve bu değişiklikle “Malvarlığı değerlerinin yönetimi amacıyla atananlar, görevlendirilenler veya atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler ve bu kapsamda icra edilen iş ve işlemler hakkında 8/11/2016 tarihli ve 6755 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul Edilmesine Dair Kanunun 37’nci maddesi uygulanır.” hükmü getirildi. Peki “Nedir 37’nci madde?” diye baktığımız zaman, 15 Temmuz darbe girişimin ve devamındaki eylemleri bastırmanın, OHAL sürecinde kanun hükmünde kararnameler kapsamında karar alıp görev yürüten kişilerin cezai, mali, idari sorumluluğu olmayacağı bu 37’nci maddeyle Kasım 2016’da güvence altına alınmış. Teklifte ise atananlar tarafından temsil yetkisini haiz olmak üzere görevlendirilenler de bu sorumsuzluk kapsamına dâhil ediliyor. Bu düzenlemeyle OHAL hukuksuzluklarına getirilen sorumsuzluk halkası giderek genişletiliyor. Anayasa’mızın 2’nci maddesindeki “hukuk devleti” ilkesi bu itibarla çiğnenmekte ve iktidarın bahşettiği sorumsuzluk zırhı siyasi saiklerle verilmektedir. Elbette darbenin hemen ardından kısa süreli olarak hukuk yolu açık bırakılmak üzere istisnai düzenlemeler yapılması anlaşılabilir bir durumdur ancak istisnai düzenlemelerin kalıcılaştırılması demokratik hukuk devleti için tehlike arz etmektedir. Darbe girişiminin üzerinden geçmiş sekiz sene; sekiz sene önce sokağa çıkıp direnen vatandaşlara verdiğimiz sorumsuzluk zırhını TMSF’nin atadığı kayyımlara ne diye veriyoruz? FETÖ borsası tartışmaları yaşamış bir ülkede bunun izaha muhtaç olduğunu düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Özcan.

Buyurun Sayın Tanrıkulu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, biraz önce baktım yani ben bu kanun teklifinin daha çok ilgili olduğum yerlerine bakmıştım ama şimdi bu maddeye de bakınca çok vahim yani. Ben hep böyle bir yasal metni okurken avukatken “Acaba neyi saklamaya çalışıyor, neyi gizliyor?” diye 2-3 sefer okurdum gerçekten, mutlaka bunun içinde bir şey var derdim. Şimdi, arkadaşlarım uyarınca baktım; neyi saklıyor, neyi gizliyor? Şimdi, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ve 6758 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler...” falan filan demiş, “...19’uncu ve 20’nci maddesi uygulanır.” demiş. Şimdi, normalde 19 ve 20’ye bakarsınız, buna ilişkin bir şey olması lazım. 19-20’ye gidiyorsunuz, 19-20’de başka bir şeye atıfta bulunuyor yani olağanüstü hâl döneminde çıkmış bir kanun hükmünde kararnameye atıfta bulunuyor ve düzenleme -biraz önce milletvekilimiz açıkladı- gerçekten vahim yani şöyle vahim: Hukuk tekniği açısından da vahim.

Şimdi, düzenleme aynen şu: “İcra edilen, her türlü adli ve idari önlemler kapsamında görev alan kişiler ile olağanüstü hal süresince yayımlanan kanun hükmünde kararnameler kapsamında karar alan

ve görevleri yerine getiren kişilerin bu karar, görev ve fiilleri nedeniyle hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğu doğmaz.” diyor. Ya, Sayın Başkan, tamam da TMSF’den kayyum atansın, tecrübeli falan filan. Peki, bu “Atanan kayyumların idari, mali, cezai sorumluluğu olmaz.” ne demek? Gerçekten hangi dönemde yaşıyoruz? 2024’teyiz, darbenin üzerinden geçmiş sekiz yıl. Bakın, olağanüstü hâl, Anayasa’nın 119, 120, 121’inci maddeleri uyarınca geçici süreyle, olağanüstü hâlin ilan edildiği nedenle sınırlı olarak ilan edilir ve kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi de olağanüstü hâl dönemiyle sınırlıdır ve olağanüstü hâlin ilan edildiği nedenle sınırlıdır. Şimdi, o döneme özgü olarak bir kanun hükmünde kararname çıkarılmış. Türkiye bir darbe girişimiyle karşı karşıya kalmış. Ben o darbe Komisyonunun da üyesiydim Parlamentoda ve sonuçta müthiş bir yapılanma var -turnak içerisinde ifade ediyorum- cemaate ait, FETÖ’ye ait -neyse adı, nasıl adlandırılacaksa- büyük mali gücü var ve bunun tasfiye edilmesi lazım. Nasıl tasfiye edildiğini biliyoruz, ne türlü yolsuzlukların yapıldığını biliyoruz, nasıl ganimet diye bakıldığını biliyoruz o mallara, o mal varlıklarına ve dolayısıyla o ganimet paylaşılırken bunda görev alanlara bir sorumsuzluk getirilmiş -bunda görev alanlara- o dönemde paylaşılırken veya devlete işte geçirilirken, tasfiye edilirken, birilerine satılırken falan; hepimiz biliyoruz arkadaşlar yani o dönemdeki satılan mal varlıklarının nasıl bir yağmaya dönüştüğünü biliyoruz, neyse... O görev çerçevesinde verilen bir düzenleme var. Şimdi gelmişiz 2024’e Sayın Genel Müdürüm, 2024’e gelmişiz. “TCK çerçevesinde işte bir düzenlemeyle ilişkili olarak kayyum atanacak.” diyorsunuz. Atanır, tamam, mahkeme karar verir ama kimin atanacağına karar veriyorsunuz burada, hangi kurumdan? Aşağı yukarı bellidir o insanlar, 10-15 kişiyi geçmez, bir de onlara özel bir koruma veriyorsunuz. Peki, şimdi, Türkiye’de hukukun, yargının tamamen bağımsız, tarafsız olduğunu düşünebiliyor muyuz? Bu Ceza Yasası kapsamında herkes terörist olabilir -bu maddeler kapsamında- herkes, istisnasız, bu kapıdan çıkınca sizler de olabilirsiniz; dönem değişir, herkes olabilir bu tanımlar uyarınca. Ya, beğenmediğiniz bir muhalifin, beğenmediğiniz bir iş adamının bu kanun çerçevesinde, daha soruşturma açılırken, kovuşturma açılırken mal varlığına el koyarsınız, gönderirsiniz TMSF’ye, TMSF’den bir kayyum atarsınız, dersiniz ki: “Bak güvencen de var, istediğin gibi bunu mağdur et.” 2024’teyiz, bizim böyle bir güvencemiz yok; milletvekiliyiz, hangi güvencemiz var bizim? İfade özgürlüğü konusunda bile bir güvencemiz yok. Atanan bakın, bir şirketi yönetmek için atanan, bir mal varlığını idare etmek için atanan bir kayyuma neden cezai, adli... Yani önceden diyorsunuz ki: “İstediğin hukuk dışılığı yapabilirsin, istediğin her şeyi yapabilirsin. Senin hakkında idari soruşturma açmayacağız, mali soruşturma açmayacağız, cezai soruşturma açmayacağız.” Böyle bir düzenleme nasıl ya? Gerçekten de insan çıldırır ya bu dönemde. Ya, bu nasıl bu maddeye konmuş gerçekten yani bu düzenlemenin içerisine? Niye ihtiyaç duyulmuş buna, neden yani? Önceden diyorsunuz ki... Hani darbe döneminde anladık, anlamıyorum da hadi diyelim ki onun bir izahı var, o dönemle sınırlı olmak üzere... 2024’te, bundan sonraki bütün dönemler bakımından, el konulacak mal varlığı bakımından atanacak 5-10 kayyum var, onlara güvence veriyorsunuz Hükûmet olarak, “Hiçbir şey yapmayacağız sizin hakkınızda...” Böyle bir şey var mı gerçekten ya? Ya, bakın, yani bu düzenin adı hukuk devleti değil; bu, faşizm ya, başka bir şey değil. Cumhurbaşkanı emredek, mal varlıklarına el konulacak, bir soruşturma açılacak, mal varlıkları talan edilecek ya bu maddeyle ve o kayyumlara güvence veriyorsunuz bununla; anlamı bu. Bunu yapamazsınız ya, bu kadar kötülüğü kendinize yapamazsınız. Bu, kötülük yani bunun arkasında bir iyi niyet falan filan aranamaz yani mümkün değil, bu bir kötülük hâli gerçekten; bu, önceden insanları suça teşvik etmek, suç ortağı olmak. Ya, Parlamento nasıl suça ortak olur? İnsanlara diyorsunuz ki: “Biz sizi cezasız bırakacağız.” Önceden bu bir cezasızlık hükmü arkadaşlar. Ve Parlamento bunu yapacak. Nasıl yapar, bir cezasızlık hükmünü buraya koyar? Darbe dönemiyle sınırlı olması gereken bir düzenlemeyi kalıcı hâlde nasıl koyarsınız? Bir mal varlığını idare edecek olan insanlara nasıl güvence verirsiniz; mali, idari ve şey güvencesi verirsiniz? Bence ara

verelim, bunu bir daha düşünün gerçekten, bu felaket bir şey yani. Bakın, Türkiye'nin gündeminde -eğer böyle bir şey olmazsa- kıyamet kopar gerçekten ya, hukuk devleti olan başka bir devlette bu kıyamet kopar ya. Sizin açınızdan da kötülük... Kim buraya koymuşsa, neyi düşünmüşse veya şimdiden hangi malı kestirmişse, kimin malını, hangi holdingin malını kestirmişse buraya bunu koymuş. Ara verelim, bir yemek arası verelim, yemekten sonra devam edelim Sayın Başkan. Yani bunu oylamayın bence bu şekilde, bu hâliyle ve izahat versin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Tanrıkulu.

Diğer söz isteyen milletvekillerimize şimdi söz vereceğim.

Buyurun Sayın Uçar.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Yani açıkçası süreler dair düzenlenen bir madde ve madde içerisine gizlenmiş olan -aslında biz her zaman siyasi soykırım, siyasi soykırım deriz- mali soykırımı meşrulaştıracak bir düzenleme ve maalesef, kanun maddesinde süreler arasına gizlenmiş olarak karşımıza çıkıyor; tabii, gözden kaçmıyor, biz aslında burada ne yapılmak istendiğini çok iyi biliyoruz. Benden önceki vekillerim söz ettiler, aslında çok net bir şekilde tabloyla ortaya koydular; buradaki amaç çok net. Ben bir örneğe üzerinden gideceğim ve Sezgin Tanrıkulu Vekilimiz “Ne yapılmak isteniyor?” derken aslında örnek üzerinden daha somut anlatabiliriz diye düşünüyorum. 2021’de bir soruşturma başlatıldı 89 kişi hakkında, örgüt üyesi olmakla itham edildiler, yargılamalar yaklaşık üç yıl boyunca devam etti, yeni yeni açılmaya başlandı, bir kısmı beraat da etti. Tabii, bu soruşturma 2021’de başlatıldığında henüz soruşturmanın başında 89 kişi hakkında mali finansmanları noktasında bir müdahale gerçekleşti ve mülkiyet hakları ihlal edildi; el konuldu bu 89 kişinin mal varlığına 2021’de, henüz soruşturmanın başında el konuldu. Tabii, bu soruşturma süreci devam ederken aslında şu itirazlar sürekli gelişti; bunun hukuksuz olduğu, bunun yasa dışı olduğu, bunun zorbalık olduğu, bunun bir mali soykırım olduğu yönünde itirazlar gelişti ve itirazlar neticesinde 2024’te yani yeni yeni yapılan yargılamalar sonucunda beraatların çıkmasıyla birlikte aslında bu başta uygulanan soykırımın, mali soykırımın ortaya koymuş olduğu mal varlığına el koyma kararları kaldırılmaya başlandı, yeni yeni kaldırılıyor. İnsanlar, yaklaşık üç yıl boyunca bu mal varlıklarına el konulması sebebiyle, bırakın mal varlıklarını işletmeyi, bankaya gittiğinde bir ATM kartı dahi alamadı -bir ATM kartı dahi alınamadı- sırf mal varlıklarına bir gecede bir soruşturma kapsamında el konulmuş olması ve hukuksuzca bunun yapılmış olması karşısında. Şimdi, peki, burada yapılmak istenen ne? Bu tarz soruşturmalarla bunun meşrulaştırılması son derece vahim, son derece tehlikeli ve aslında dönüp dolaşıp kanunu çıkaracak olanı da bir noktada belki bir zaman sonra etkileyecek olan bir madde. Yani hiç düşünülmeden mi acaba bu madde yazıldı ya da düşünüldü ve buraya getirildiğinde kimsenin görmeyeceği mi düşünülüyordu ya da -gerçekten merak ediyorum- iktidar partisi vekilleri bunun üzerinden bir tartışma yürüttü mü ya da öyle doğrudan el kaldır indirle bu olayı geçecekler mi, bu maddeyi geçirecekler mi? Vahim bir düzenlemeden söz ediyoruz. Burada yapılacak olan iş tamamıyla mülkiyet hakkının ihlalini kendince meşrulaştırmayı amaçlayan bir düzenlemedir ve aynı şekilde siyasi, mali soykırımın meşrulaştırılmasını amaçlayan bir düzenlemedir. Biz asla bu maddeyi kabul etmiyor ve geri çekilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu, kamuoyunda da infial yaratacak olan bir düzenlemedir ve tekrar ediyorum, dönüp dolaşıp gün geldiğinde kanunu çıkararak da etkileyecek olan bir düzenlemedir. Bu düzenlemeden vazgeçilmelidir, biz de aynı şekilde bu düzenlemenin uzun uzun tartışılması ve -partimiz adına söylüyoruz bunu- geri çekilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bize göre de bir ara verilmeli, bu madde üzerinde bir tartışma yürütülmeli ve bu maddenin, araya gizlenerek, sürelerin arasına gizlenerek çıkarılmaya çalışılan bu maddenin geri çekilmesi noktasında en azından Adalet Komisyonu olarak bir inisiyatif alınması gerektiğini düşünerek geri çekilmesi gerektiğini

tekrarlıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Şahin, açıklama yapacaksınız ama daha önce milletvekillerimizin sözleri bitsin, isterseniz ondan sonra, en son size söz vereyim.

Sayın Bülül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; şimdi, bu düzenlemenin geliş amacını anlayamadım. Sayın Genel Müdürüme sormak istiyorum ya da imzacı arkadaşlara; bunun etki analizi yapıldı mı? Kayyum atanacak şirketlerle ilgili sayı çalışması var mı? Hangi amaca binaen bu düzenleme geldi? Bakanlık bu konuda bir çalışma yaptı mı? Hangi şirketlere kayyum atandı bugüne kadar ve buna ilişkin, bu kayyumlarla ilgili hangi işlemler yapıldı? Yani daha birçok soru var; kaçaksa bu şirketlerin sahipleri, gıyabında yakalama kararı varsa, onun rızası olmadan payları mı satılabilecek gıyabında? Bu nedir? Kâr payı dağıtılacak, yararlanamayacak, mahkemede aklandıktan sonra ne olacak? Yani potansiyel suçlu “Aklan, gel.” diyorlar. Tabii, biz bunu dediğimiz zaman “FETÖ ya da terör örgütüyle bağlantılı olan, ilişkide bulunan şirketlerin burada siz savunmasını mı yapıyorsunuz?” diye bir şey gelecek bize. Yok öyle bir şey arkadaşlar, yok, neden yok.

Şimdi, hocam burada, bizim anayasa hukukçusu profesörümüz burada, hocamızın kendisi burada ama ben de bir hukukçu olarak, otuz yıllık bir hukukçu olarak şimdi Anayasa’yı açtım: “Hukuk devleti...” Ya, arkadaşlar, cezai, hukuki, mali sorumsuzluk ne demektir ya, cezasızlık ne demektir ya? Sayın Sezgin Vekilimin dediği gibi, biz milletvekillerinin bile hukuki güvenliği yok arkadaşlar. Can Atalay şu anda cezaevinde ya, cezaevinde; Enis Berberoğlu cezaevine girdi, Gergerlioğlu cezaevine girdi, geçen dönemde biz bunları yaşadık ya. Hukuki güvenliğimiz yok, mali güvenliğimiz yok ama kayyum adı altında siz çıkıyorsunuz, ne idiği belli olmayan kişilere cezai, hukuki ve mali sorumsuzluk veriyorsunuz. Hangi devlette yaşıyoruz? İşte onun için biz “2’nci madde” diyoruz, bu madde açıkça hukuk devleti ilkesine aykırı bir maddedir.

Ayrıca, şunu söylemek istiyoruz: Egemenlik, 6’ncı madde. “Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” Böyle bir devlet yetkisi var mı arkadaşlar? Yani Anayasa’da siz cezai, hukuki ve mali sorumsuz ve cezasız olacak bir yapı mı oluşturmak istiyorsunuz? Var mı Anayasa’da böyle bir yetki? Yani açıkça Anayasa’nın 6’ncı maddesindeki egemenliğin kullanılmasını kişilere bırakıyorsunuz.

Daha sonra -bakıyorum, sırayla geçiyorum, yani anayasa hukukçusu arkadaşlardan özür dileyerek söylüyorum; 11’inci madde, ondan önce 10’uncu madde var- 10’uncu maddede ise şu var: Kanun önünde eşitlik. Ya, arkadaşlar “Herkes kanun önünde eşittir.” diyor birinci fıkra. “Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” diyor. Bir madde ekleyelim Anayasa’ya, 10/3’e ekleyelim, kayyumları da yazalım. “Kanunlar önünde eşitlik konusu uygulanmasın.” diye kayyumları da ekleyelim burada. Böyle mantık olabilir mi ya? 10’uncu maddenin dördüncü fıkrası “Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.” diyor. Ya, bunlar kimdir ya, kimdir? Bunlara nasıl imtiyaz tanıyacaksınız? Bakın, Anayasa’ya ihlalleri açık açık söylüyorum, devam ediyorum. Kanun önünde eşitliğe aykırı, Anayasa’nın bağlayıcılığına aykırı. Kanunlar Anayasa’ya aykırı olamaz arkadaşlar; madde 11. Devam ediyorum, temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması, ölçülülük ilkesi; 13’e aykırı. Temel hak ve hürriyetlerin kullanılmasının durdurulması; 15’inci maddeye aykırı. Mülkiyet hakkına aykırı; 35’inci madde. Ya,

çökme, çökme... Arkadaşlar, siz “çökme” lafını nerede duydunuz? Ben yıllardan beri hukukçuyum, “çökme” lafını ben bu son zamanlarda duymaya başladım: “Şirket çökmeleri” “sorumsuzluk” “mali sorumsuzluk” Ya, isimlerini vereyim mi şirketlerin? Hepiniz biliyorsunuz, Kayseri’den başlayalım, İzmir’e kadar; İstanbul’dan başlayalım, Antalya’ya kadar. Yani bazı işlerde sorumsuzluk vereceksiniz de -yanlış anlamayın da bu çökme, mülkiyet hakkı ihlali- Anayasa 35’e mi çökülecek? Yapmayın, eylemeyin, böyle bir madde söz konusu olamaz. Devam ediyorum arkadaşlar. Madde 36’ya, hak arama hürriyetine aykırı; madde 40’a, temel hak hürriyetlerin korunmasına aykırı; madde 125’e, “Her türlü eylem ve işlemlere karşı yargı yolu açıktır.”a aykırı. Yani sorumsuz olacaklar, böyle bir şey olabilir mi arkadaşlar? Kamu görevlileriyle ilgili olarak 129’uncu maddeye aykırı; “Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette bulunmakla yükümlüdürler.” 90’ıncı maddeye aykırı; İnsan Hakları Sözleşmesi’ne, bizim imzalamış olduğumuz özgürlüklere aykırı. Değerli arkadaşlar, bu açıkça Anayasa’nın birçok hükmüne aykırı. Bu hükmün Adalet Komisyonuna gelmesi burada bulunan Adalet Komisyonu üyelerine yönelik bir hakarettir; böyle bir imtiyaz tanınamaz, böyle bir şey olamaz. O nedenle, bizim vermiş olduğumuz önerge açık ve net. Biz diyoruz ki: “Bu 5271 sayılı Kanun’a eklenen geçici 6’ncı maddenin (5)’inci fıkrasının teklif metninden, Anayasa’nın başlangıç bölümüne, 2, 6, 10, 13, 15, 35, 36, 40, 90, 125, 129 ve 153’üncü maddelerine açıkça aykırı olduğundan dolayı çekilmesini talep ediyoruz.” Cumhuriyet Halk Partisinin görüşü açık ve nettir. Bu madde çekilmezse inanın Anayasa Mahkemesinden bu madde döner arkadaşlar.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Bülbül.

Sayın Özbudun, buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Gerçekten ben de hayretler içinde izliyorum, çok vahim bir tablo. Birkaç noktaya değineceğim: Bunun hukuk devletine aykırı olduğu konusunda kimsenin zerrece şüphesi yok, siz değerli vekiller de bunu biliyorsunuz. Burada ben sizlere hukuk devleti dersi verecek değilim ama bir hukuk devletinde hiç kimsenin suç işleme hürriyeti yoktur. Bakın, sizler bu sözleri 2010 Anayasa değişikliğini kamuoyuna takdim ederken âlâyıvalayla sattınız. Neden? Çünkü Anayasa’nın geçici 15’inci maddesinin ilk iki fıkrası 12 Eylül yöneticilerine, Millî Güvenlik Konseyi üyelerine ve onların emirleri altında karar verenlere aynen böyle idari, mali, cezai sorumsuzluk hükmü getiriyordu. Ve o tarihte Türkiye’nin ne kadar sivilleştiğini, ne kadar demokratikleştiğini ortaya koymak için o Anayasa değişikliğini kamuoyuna âlâyıvalayla sattınız. Biz de destekledik, doğruydü çünkü. Neden? Evet, bir hukuk devletinde ne bir askerın ne de bir sivilin, hiç kimsenin suç işleme hürriyeti olamaz. Şimdi, ben şu noktaya temas etmek ve sizlere sormak istiyorum: Aceleniz ne, neden dün gece yarısına kadar bizi çalıştırdınız? Böyle bir aceleniz varsa, bu metni hazırlayıp sizlerin eline tutuşturular her kimse -onu bilmiyorum tabii- bunun arkasındaki irade kimse, o acelesi olan arkadaşlar hazırlasın, vaktiyle getirsinler; burada gayriinsani bir çalışma modeliyle değil, daha insani bir çalışma modeliyle bu işleri yürütelim ve daha önemlisi, kamuoyunu bilgilendirerek bu süreci şekillendirelim, Şimdi, sizlere kim inansın? Her vesileyle Hükûmet yetkilileri bize diyor ki: “Efendim, bu Anayasa’yı vesayet kurumları getirdi, bunun içindeki vesayet kurumları tasfiye edilmedi. Biz, herkesin kendini içinde bulacağı bir yeni anayasa yapacağız, katılımcı olarak yapacağız, bütün toplum katılacak.” Yahu, siz bir adi kanunu katılımcı esaslarla yapmıyorsunuz. Ve bir sivilin bir askerden daha masum olduğu yolundaki kanıtınız nedir? Dünyada en ağır suçları siviller de işler, askerler de işler. Dolayısıyla bu hükmü bizim önümüze getirirken gerçekten hiç vicdanınızın tartışından geçirmediniz mi, nasıl bu imzaları attınız, getirdiniz?

Bakın, Sayın Başkanım, bir hukuk akademisyeni olarak siz çok iyi biliyorsunuz, mülkiyet hakkı

en kutsal haktır. Neden en kutsal haktır? Çünkü Türkiye’deki gibi düşünmeyelim, mülkiyet hakkının temelinde alın teri vardır, alın teri çok kutsal olduğu için mülkiyet hakkı da kutsaldır. Dolayısıyla bir kişinin sahip olduğu mülkiyet hakkının temelinde ya kendisinin yahut atalarının alın teri vardır. İşte o sebeple 18’inci yüzyıldan itibaren başlayan anayasalcılık gelişmelerinin garanti ettiği temel haklardan biri mülkiyet hakkıdır. Yapmayın; bunun içine kendinizi savunacağınız, meşru göstereceğiniz bir iki kelimeyi dâhil edip -o da “terörizm” kelimesi- bunu meşru hâle getirmeye çalışmayın. Gerçekten bu hüküm bu metinden çıkmalı. Ve çalışmalarımıza ara verelim, kamuoyunda bunu tartışalım lütfen. Kimden, neyi kaçırıyoruz? Bu sürece bütün toplumu dâhil edelim. Ben, ömrünü hukuk devletine, demokrasiye, insan haklarına adanmış bir hukukçu olarak böyle bir hükmün yürürlüğe girmesine göz yumamam.

Tarih sizi yargılayacak. Böyle kanun yapılmaz. Bugünkü koşullara güvenmeyelim arkadaşlar çünkü tarih, gücünü çoğunlukçuluktan alan, kendini kadir-i mutlak gören iktidarların sonunda nasıl hesap verdiklerinin çeşitli örnekleriyle dolu. Demirel’in bir sözü vardı, “Keser döner, sap döner; gün gelir, hesap döner.” Bu yarattığınız hükümler sizleri perişan edebilir. Yapmayın, yapmayın; bu hükmü geri çekin ve bunu dürtüşçe kamuoyunda hep birlikte tartışarak, cesaretiniz varsa bütün kamuoyunu bilgilendirerek geçiriyorsanız geçirin ama ben böyle bir hükmün yürürlüğe girmesine bir Anayasa hukukçusu olarak göz yumamam, sonuna kadar da direnirim. Arkadaşlarımızın bütün itirazlarına katılıyorum. Bu hüküm buradan çekilmeli.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Özbudun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Maddeyle doğrudan ilgili değil mi? Çünkü cevaplar için teklif sahibine söz vereceğim. Maddeyle doğrudan ilgili mi?

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Evet, maddeyle ilgili.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Gergerlioğlu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Sekizinci yargı paketi 22’nci madde (5)’inci fıkradaki bu teklif utanç verici bir tekliftir, inanılmaz bir tekliftir. İnsanın utanması gerekir çünkü bakın, buna benzer bir teklifi iktidarımız getirdi bundan üç yıl önce. Birçok arkadaşımız hatırlamıyor sanırım. Ben o teklif hakkında Genel Kurulda kürsüde konuşum. Neydi bu teklif? KHK’yle ihraç edilen kişilerin SGK’deki işlemleriyle ilgili SGK yetkililerine yasal bir zırh getiriliyordu. “Bu yasayı getirmeyin, yasalasmasın, Anayasa Mahkemesine gider ve iptal edilir. Ayıptır, yazıktır, günahıdır.” dedik; dinlemediler, kabul ettiler, CHP Anayasa Mahkemesine gitti ve iptal edildi. Aynı, bir benzerini yine getiriyorsunuz. Şimdi, olacak bir iş değil. Hakkında kesin bir hüküm de yok; “Bir şüphe duydum, terörist olduğunu düşünüyorum. Efendim, buna hemen bir kayyım atarım, bu kayyım idari, mali sorumsuzluk veririm; artı, bu da yetmez, darbe gecesi bir takım fiilleri nedeniyle yasal zırh kazanmış olan kişilerin haklarının aynısını bu kayyım da veririm.” diyorsunuz ve bunu bir yasa teklifi olarak önümüze sürüyorsunuz. Olacak bir iş değil arkadaşlar yani bunu hukukçu olan birisi, bir akademisyen hukukçunun Başkanlığında olan bir Adalet Komisyonu nasıl sunabilir? Serap Hocam açıkça söyledi; a’dan z’ye Anayasa’ya aykırı bir şey bu, yağma ve talan teklifi. Yani senden şüpheleniyorum Sayın Başkanım, senin şirkete bir kayyum atıyorum, istediği gibi yağmalasın, sorumsuzluklarından sonra da birisi ona “Yargılansın.” dediği zaman da yasal zırha malik olsun. Siz bunu kabul edebilir misiniz Sayın Başkanım Cüneyt Yüksel? Mümkün mü böyle bir şey? Ya, nerede var böyle bir şey? Zaten bunu belediyelerde kayyumlarla yapıyorsunuz, şirketlere aynı şekilde yapıyorsunuz; kaç yıldır yapılıyor, bunu iyice böyle tahkim etmeye... Ya, gerçekten... Bakın, size bir örnek vereyim, Serap Hocam çok güzel bir vurgu yaptı; Saddam Hüseyin yargılanırken yargıca dedi ki: “Yargıç, hukuka göre yargıla,

çok hukuksuz beni yargılıyorsun, hukuka göre yargıla.” Yargıç ona ne dedi biliyor musunuz? Tarihi bir cümledir, yıllardır unutulmaz bu cümle. Yargıç “Saddam Hüseyin, seni çıkardığın yasalara göre yargılıyorum. Sen çıkarmıştın bu yasayı; en ufak şüphelenilen bir kişi hakkında en acımasız cezalarla ilgili yasaları sen çıkarmıştın Saddam Hüseyin. Sana zulmetmiyorum, senin çıkardığın yasayla seni yargılıyorum.” demişti. Biz dün gece de hatırlattık. Bakın, yarın öbür gün, bu bir bumerangdır; döner, gelir, AK PARTİ’lileri, MHP’lileri bulur. İktidarda ilanihaye kalmayacaksınız, düşeceksiniz bir gün ve o zaman, yargılanacağınız zaman, ayağınızın altına sabun koymuş olacaksınız. Yani bu, bakın, Ahmet, Mehmet, Hasan, Hüseyin, AK PARTİ, CHP, DEM PARTİ meselesi değil ki, bu bir hukuk devleti meselesi ya. Bir hukuk devletinde bu kadar yağma ve talana imkân sunulabilir mi Sayın Başkanım? Olacak bir iş mi bu? Yani aklımızı başımıza alalım; ben bir milletvekili olarak -bakın, hukukçu değilim ama- isyan ediyorum ya! Yani hukukçuların 10 kat isyan etmesi lazım. Siz bir sürü yılınızı verdiniz, dirsek çürüttünüz; anayasal kişi özgürlüğü, mülkiyet hakkı, neler neler öğrendiniz, bunların derslerini verdiniz; şimdi çıkarmışsınız, önümüze getirmişsiniz: “Ya, böyle bir yasa çıkaralım, ne diyorsunuz?” Vallahi olmaz, billahi olmaz. Lütfen, bunu, bu teklifi maddeden çıkaralım Başkanım.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Gergerlioğlu.

Şimdi teklif sahibi Sayın Şahin’e söz veriyorum.

Buyurun.

CEM ŞAHİN (Karabük) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Öncelikle şunu samimiyetle ifade etmek isterim ki: Yani gizli kapaklı, böyle sizlerden saklanan veya bu niyetle bir iş yapmıyoruz. Nihayetinde, 22’nci maddede biz ne yapıyoruz? CMK’de birtakım değişiklikler yaptık, geçiş hükümleri var. Tazminat Komisyonuna ilişkin birtakım düzenlemeler yaptık, buna ilişkin geçiş hükümleri var. Sürelere ilişkin de elbette ki geçiş hükümleri barındırıyor bu. Atıflar var; eğer atıf yapmaz isek olduğu gibi mevzuatı yazmamız lazım.

TMSF’ye ilişkin olarak da işin esasına ilişkin aslında bir düzenleme yapmıyoruz; mevcut, hâlihazırdaki yasal duruma artı veya eksi bir şey ekleme... Pardon, sadece bu kapsama 282’yi alıyoruz; suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerini aklama suçu kapsamında da TMSF’nin görev alanına giren bir durum var. Onun haricinde, aslında temel amaç burada; uygulamadan yani uygulamanın ihtiyaçları doğrultusunda, görev süresi biten TMSF’nin tekrar kayyum atanma imkânını oluşturmak için görev süresini uzatıyoruz. Süreden kaynaklı olarak 22’nci maddede yer almıştır yani yine süre meselesi var çünkü TMSF, açıkça kanundan almadığı bir yetkiyi kullanamaz. Dolayısıyla kanunda ona bir görev vermemiz lazım ve süresinin uzatılması söz konusu. O nedenle, 22’nci maddede diğer geçiş hükümleriyle beraber yer almasının uygun olacağını düşündük yoksa “Biz burada gizli saklı bir iş yapalım -burada milletvekillerimizizin- böyle, en sonuna bunu koyalım da detaylı incelenmesin.” diye, böyle bir amacımız, böyle bir saikimiz yok. Süre uzatımı olmasından kaynaklı diğer geçiş hükümleriyle beraber burada yer almıştır Kıymetli Başkanım.

Teklifimizde işin esasına müteallik bir şey yapmıyoruz, görev süresini uzatıyoruz TMSF’nin. İkincisi; 282’yi kapsam dâhiline alıyoruz. Zaten 314, 315 var, silahlı örgüt zaten kapsam dâhilinde; silah sağlama, 315 zaten kapsam dâhilinde; terörizmin finansmanı, 6415 sayılı Kanun madde 4 zaten kapsam dâhilinde. Ancak uygulamanın elbette ki dönem dönem birtakım ihtiyaçları oluyor. Bu ihtiyaçlar kapsamında da bakanlıklarımızla -uygulayıcılar olarak- 282’nin de kapsam dâhiline alınması konusunda yaptığımız istişarelerde böyle bir sonuç çıktı, biz de teklifimize dahil ettik çünkü uygulamanın buna yönelik bir ihtiyacı var. Bunu da teklife biz dâhil etmiş olduk.

Ben bunu bilhassa arz etmek istedim ama teknik bir takım hususlar var; Sayın Genel Müdürümüz de o teknik meseleleri sayın milletvekillerimize arz etsin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Genel Müdürüm, ekleme yapacağınız hususlar için size söz veriyorum.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Efendim, kayyum atama meselesi ilk defa mevzuatımıza...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir de Sayın Genel Müdürüm, özellikle sayın milletvekillerimizin soruları vardı, onları da doğrudan cevaplırsanız memnun olurum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Tabii ki efendim.

Efendim, şirketlere kayyum atanması meselesi ilk defa mevzuatımıza girmiyor. İlk defa, 2005 tarihli Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 133’üncü maddesiyle şirket yönetimi için kayyum tayin, atama yetkisi mahkemelere verildi. Bir suç işlendiği şüphesi varsa buradaki delillerin toplanması, sağlıklı şekilde yargılamanın yapılması ve bu suçun önlenmesi bakımından ilk defa 2005 yılında Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 133’üncü maddesiyle şirketlere kayyum atanabilmesine imkân tanındı.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Cezai sorumsuzluğu var mı, sorumsuz mu?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Nasıl efendim?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – O maddede sorumsuzluk var mı?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Yok efendim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İşte, ondan bahsediyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Ama Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 141’inci maddesi üzerinden gittiğimiz zaman devletin bir sorumluluğu var, 37’nci madde de o sorumluluğun bir devamı olarak düzenlenmiş.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Devletin sorumluluğu olan yerde kişilerin sorumluluğu yok yani doğru mu?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Bu 133’üncü maddede, efendim, şöyle: Hangi suçlar bakımından atanabileceğini açıkça düzenlemiştir. Göçmen kaçakçılığı, TCK 79, 80; uyuşturucu ticareti, 188; parada sahtecilik, 197; fuhuş; kumar oynanması için yer temin etme; zimmet; suçtan kaynaklanan mal varlığı değerlerinin aklanması, 282; silahlı örgüt, 314; silah sağlama, madde 315 ve diğer casusluk suçları var. Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun’un (8)/a maddesi de kayyum atanabilmesine imkân tanıyor. Dolayısıyla kayyum atama bakımından ilk defa bir düzenleme yapılmıyor. “Kayyum olarak kim atanacak?” noktasında sorunun cevabının verilmesi lazım. 2016 yılına kadar kayyum olarak kimin atanacağına dair ne 133’üncü maddede ne başka bir yerde bir düzenleme yoktu. İlk defa bu kayyumun kim atanacağına dair 6755 sayılı Kanun’la düzenlemeler getirildi, kayyumların yetkileri orada düzenlendi. Malum 15 Temmuz darbe teşebbüsünden sonra bu durumda ortaya çıkan ihtiyaca binaen kayyumların yetkileri düzenlendi ancak kayyumların yetkileri düzenlenirken yine kayyum olarak kimlerin atanacağını belirlemedi yasa koyucu. Mahkemeler bunları, kayyumları kendileri başsavcılık aracılığıyla belirliyordu. Görüldü ki çok farklı uygulamalar var ve hatalı uygulamalar var. Burada bir standardı sağlamak için ilk defa 2018 yılında atanan kayyumların kimler olacağını kanun koyucu düzenledi. Burada düzenlerken, 2018 yılında, 7145 sayılı Kanun’un geçici 1’inci maddesi ile 6758 sayılı Kanun’un 19’uncu maddesi çerçevesinde

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun kayyum olarak atanması sağlanmış oldu. Bu, üç yıllığına şirketlere kayyum olarak atandığında... Sulh ceza hâkimlikleri ya da mahkemeler kayyum atama yetkisiyle Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 133'üncü maddesine göre kayyum atadığı takdirde kimin kayyum olacağı ilk defa 2018 yılında geçici 1'inci maddeyle düzenlendi, bunun da TMSF olması sağlandı. Hangi suçlar bakımından? Terör suçları bakımından. Diğer suçlar bakımından yine düzenleme yok. Terör suçları bakımından üç yıllık yetki verildi TMSF'ye.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Genel Müdürüm, terör suçları nitelemesini kim yapıyor?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Mahkemeler yapıyor efendim.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Hangi tanıma göre yapıyor bu?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Terörle Mücadele Kanunu ve Ceza Kanunu'na göre efendim.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Orada nasıl bir takdir yetkisi var?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özbudun, mikrofonunuza basarsanız, kayıtlara da geçsin sorularınız.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Suç delillerinin toplanması bakımından 133'üncü maddenin verdiği yetkiye istinaden mahkemelerin kayyum atanıp atanmayacağına dair bir takdir yetkileri var efendim. Ona göre kayyum atanmasına karar verildiğinde kimin kayyum olacağı konusunda bir düzenlemeyle 2018 yılında üç yıllığına yetki verildi Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna ve 2021 yılında üç yıllık süre dolunca ilave bir üç yıl daha verildi. Bu üç yıllık süre de...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Bir soru sorabilir miyim; özür diliyorum, sözünüzü kesiyorum.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Buyurun efendim.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Şimdi, Türkiye'deki kayyum atama usulündeki keyfiliğin, kimleri hangi terör örgütüne dâhil etme konusunda süregelen keyfiliğin ne kadar yaygın olduğunu hepimiz biliyoruz ama Hükümetiniz de çok iyi biliyor. Neden biliyor? Uzaya gönderdiğiniz şahıs, bir süre önce FETÖ terör örgütüne dâhil olduğu gerekçesiyle açığa alınmış bir kişi. Dolayısıyla sizin uygulamalarınızla zaten sabit bunlar. Hâliyle biz burada hukuk devletini, insan haklarını, demokrasiyi korumaya gayret ediyoruz. Bu getirilen keyfî düzenlemeler her an herkesi ateşinin içine alabilir. Sizi de alabilir çünkü böyle bir hukuk sisteminde hiç kimsenin güvencesi olmaz. Biz, bunu anlatmaya çalışıyoruz ve asıl olarak size sorduğumuz soru şu: İdari, mali, cezai sorumsuzluğun gerekçesi ne? Bakın, bu maddeyi şekillendirirken yaptığımız atıf nereye? Olağanüstü Hâl Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamesi'nin 37'nci maddesine. Bakın, Anayasa Mahkemesinin kararlarında sabit ve bu, evrensel bir tanım; onu da söyleyeyim. Olağanüstü hâl yönetimi bir keyfîlik yönetimi değildir. Bir olağanüstü hâlin çözmek istediği sorun ne kadar vahim olursa olsun, olağanüstü hâl yönetimi bunu hukukun sınırları içinde yapmak zorundadır. Bir olağanüstü hâl yönetiminde hukuk devleti güvencesi normal zamanlara göre çok daha önemlidir. Çünkü olağanüstü hâl yönetimi idarenin geniş yetkiler kazandığı, kişinin hak ve özgürlüklerinin normal zamanlara kıyasla daha fazla sınırlandığı bir dönemdir. Bu sebeple de hukuk devleti olağanüstü hâllerde çok daha hayati bir öneme sahiptir.

Şimdi, bu getirilen düzenleme, olağanüstü hâl yönetimi bakımından dahi Anayasa'ya aykırı olan

bir hükümün normal zamanlar altında sürekli hâle getirilmesi. Yani, zaten şunu biz biliyoruz: Türkiye, olağanüstü hâlsiz olağanüstü bir yönetimle yönetiliyor. Hatta dahasını söyleyeyim: Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi olarak önümüze getirdiğiniz sistemin tanımı ne biliyor musunuz? Olağanüstü hâl döneminde kazanılan mutlak keyfiliğin kurumsallaşması. Çünkü iktidar yetkilerini kullananlar sınırsızlığa o kadar alıştılar ki o sınırsızlığı sürekli hâle getirmek gerekiyordu. İşte, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi de böyle bir çare olarak önümüze geldi. Ama bakın, bundan hiç kimsenin kazancı olmayacak.

Şimdi, bakınız, iktisadi meseleleri izliyorsunuzdur siz de. Türkiye'nin en büyük problemi ekonomik kriz. Türkiye, cumhuriyet tarihî boyunca görmediği kadar ağır bir krizin içinde ve bu krizi çözmek için...

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Başkanım, konularımız bunlar mı?

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Bir dakika... Sözümlü kesmeyin.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Sözümlü kesmiyorum ama Başkanım burada...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Evet, konumuz bu.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Konumuz ekonomi değil ki.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Hukuk devletine getireceğim. Saygı duyun, dinleyin.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Konumuz mal varlıklarına...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Evet, aynen bu.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Zaten bu. Bunu konuşuyoruz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Anladığım kadarıyla getirdiğiniz maddeyi okumamışsınız. Okumuş olsaydınız konunun tam da bu olduğunu...

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini niye konuşuyor? Konumuz bu değil ki.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkan, lütfen susturur musunuz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özbudun, sorunuzu sorun lütfen.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Soracağım, bir saniye...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Özbudun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Yani bakın, zaten zalimane bir çalışma usulü uyguluyorsunuz, bir de söz hürriyetini kısıtlıyorsunuz.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Kısıtlamıyorum söz hürriyetini. Siz maddeyle ilgili konuşabilirsiniz ama...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Maddeyle ilgili konuşuyorum ama sabrederseniz göreceksiniz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özbudun...

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Konuştunuz zaten, dinledik biraz önce.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sınırlayamazsınız ama.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Benim ne kadar konuşacağıma siz karar veremezsiniz.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Biz de Komisyon üyesiyiz, karar verenler değil.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Aramızda hiçbir hiyerarşi yok, eşit koşullardayız.

OĞUZHAN KAYA (Çorum) – Yok, tamam ama...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Kaya... Sayın Kaya, lütfen hatibi kesmeyelim, bitirsin sözünü. Sorusunu soracak Sayın Özbudun.

Buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Şimdi, bakın, Türkiye, uzun yıllardan beri birçok girişimcinin mal varlığını Türkiye dışına çıkarmasına tanık oluyor ve biz, şu anda dışarıdan sermaye getirmeye çalışıyoruz. Bu hükümleri yürürlüğe koyduğumuz zaman zaten kaçmış olan sermaye kaçmaya devam edecek, buraya gelecek bir sermaye yok. Yani topyekûn bir yıkım sürecine doğru gidiyor Türkiye. Bu hükmü lütfen metinden çekin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özbudun, sorunuzun var mıydı? Soru soracaktınız.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Evet. Bu sorumsuzluk güvencelerinin pratik yararı nedir diye sormuştum Sayın Genel Müdüre.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Şimdi, Başkanım, gerçekten bir izahata ihtiyaç var. Şöyle bir şey: Yani okuduğumuzu anlayabilecek yaştayız, bilgideyiz, donanımdayız. Yani şöyle bir şey: Bakın, 5'inci madde açık, diyor ki: "Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten sonra..." Değil mi?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, şöyle arz edeyim...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, bir saniye, ben sorayım da... Bakın, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıl süre ve üstünde eğer yukardaki suçlar işlenirse yani 282, 314, 315, bu suçlar işlenirse ve 133'e göre mahkemelerce kayyum atanırsa bu maddeden sonra, o kayyumların tabi olacağı hükümleri düzenliyor bu madde; öyle değil mi?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Doğrudur efendim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Yani bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra...

Peki, ben şunu sormak istiyorum: Bu tarihten sonra herhangi bir suç işlenmişse, bir soruşturma veya kovuşturma açılmışsa ve kayyum da atanmışsa o kayyumlara olağanüstü hâl döneminde o dönemle sınırlı olan cezasızlık, sorumsuzluk yetkilerini niye şimdi veriyoruz; bunun Türkçesi bu. Bana açık bir biçimde Türkçe izah ederseniz... Bakın, neden 2024 yılında -darbeden sekiz yıl geçmiş- darbe döneminde çıkarılan, o dönemle sınırlı olan bir düzenlemeye ve bir korumaya bundan sonra işlenecek suçlar bakımından mahkemenin atadığı kayyumlara neden böyle bir güvence ihtiyacı duyuyorsunuz; neden bu düzenlemeye koydunuz? Bunun bir izahını yapsanız yeterli olacak.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Öncelikle şöyle arz edeyim: Burada belirlenen suçlar, 133'üncü maddede bulunan suçlar 133'üncü maddeye göre kayyum atandığında kimlerin kayyum olacağı bu suçlar bakımından TMSF'de belirleniyor.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sorum o değil. Neden güvence veriyorsunuz?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Güvence şöyle efendim: Güvence, diğer suçlar bakımından da atandığında kayyumun yine orada da 141 anlamında bir güvencesi var ama burada kayyum TMSF’nin uygulayacağı özel yönetim şekilleri bakımından bir düzenleme yapılması lazım. 19 ve 20’nci maddelerde ayrıntılı düzenlemeler var. 6758 sayılı Kanun’un 19 ve 20’nci maddesinde özellikle 15 Temmuzdan sonra el konulan şirketler bakımından, kayyum atanan şirketler bakımından...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bu madde bunu düzenlemiyor, bakın, yeni bir madde ihdas ediyorsunuz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, Sayın Başkanım, şuraya getireceğim: Bu şirketlerin yönetimi bakımından orada TMSF’nin ciddi bir tecrübesi var ve temmuzda bitecek.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bunda problem yok.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Bu tecrübeye istinaden, beş yıl daha kayyum atandığında o tecrübenin devam etmesi sağlanıyor. İlave olarak, TMSF’nin görev alanına 282’nci madde geliyor. Şu an gündemde kara para aklamayla ilgili ciddi anlamda soruşturmalar yürütülüyor.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, bunlarda sorun yok. Bakın, normalde...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN –Kara paranın aklanması bakımından yine TMSF’nin ciddi bir tecrübesi var. Suçla etkin mücadele için TMSF’nin bu görevinin devam etmesi lazım.

Sorumsuzluk maddesine gelince... Anayasa Mahkemesi 6755 sayılı Kanun 2 kere test etti efendim. 2 kere önüne gitti, ikisinde de ret verdi. Kayyumlara koruma getiriliyor. Bu anayasaya aykırılık iddiaları bakımından 6755 sayılı Kanun’un 37’nci maddesi 2 kere ret yedi. Anayasa Mahkemesi (2017/21) esas, (2020/77) karar sayılı Kararı 2020’de verdi. Bakın, olağanüstü hâl bittikten sonra verdi. Yine, (2020/18) esas, (2021/38) karar sayılı kararında da 37’nci maddeyi Anayasa’ya aykırı görmedi. Burada getirilen sorumsuzluğun layüsellik olmadığını Anayasa Mahkemesi kabul ediyor ki düzenleme de öyle efendim. Yani burada “ne yaparsan yap serbest” mantığı yok. Diyor ki: “Bir izin var.” Kayyum bir hata etmiş ise bu izne tabidir. Bu, diğer memurlarda olduğu gibi ya da soruşturma iznine tabi diğer suçlarda olduğu gibi, kayyumun suç soruşturmasının bir izne tabi olduğu hükmüdür. Bu izin üzerine tabii ki yargılanacak. Yargılanması sonucunda ise -Anayasa Mahkemesinin değerlendirmesi bu efendim- izin verildiği takdirde ve yargılandığı takdirde bir mahkûmiyet söz konusuysa aynı bugün hâkimlerin sorumluluğunun rücusunda olduğu gibi -malumunuz, 141-142 de mahkûmiyete bağlıdır- mahkûmiyet hükmü üzerine görevini kötüye kullandıysa hâkimlere rücu ediyoruz, kayyumlar bakımından da eğer görevini kötüye kullanmış ise rücu söz konusudur. Kayyumlara doğrudan tazminat davası açamıyor, kuruma karşı açılıyor. Bu, sorumsuzluk anlamına gelmiyor efendim. Anayasa Mahkemesinin tespitleri bunlar. O nedenle, o hükümleri aynen düzenlemek yerine atıf yapmak suretiyle metnin kısa olması sağlandı Sayın Başkanım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Genel Müdürüm...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanrikulu, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Evet, 37’nci madde önümde yani şimdi ne anlama geldiğini -burada herkes hukukçu, yüzde 80’i, 90’u hukukçu en azından- okuyayım; elinizi vicdanınıza koyun, sizin dediğiniz gibiyse eğer mesele yok. Ya, şöyle diyor bakın: “Kanun hükmünde

kararnameler kapsamında karar alan ve görevlerini yerine getiren kişilerin karar, görev ve fiilleri nedeniyle -yani kayyum görevi nedeniyle, o nedenle- vereceği kararlarında, görevleri nedeniyle hukuki, idari ve cezai sorumluluğu doğmaz.” diyor. Yani ne olacak, size şunu soruyorum: Yani daha açık söylersek 100 milyonluk malı 50 milyona sattı, cezai sorumluluğu yok mu bunun? Yok, işte, buna göre yok. Satabilir, kendi üstüne geçirebilir, görevini kötüye kullanabilir. Bakın, “Cezai sorumluluğu doğmaz.” diyor, “Ben böyle takdir ettim, bunları yaptım.” diyecek.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım, bunu...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, dolayısıyla bu maddeye gerek yok; zaten ortalama, Ceza Yasası’nda, “Devlet Memurları Yasası’na tabi.” denir, var zaten ona ilişkin düzenleme. Dolayısıyla devlet memurları görevlerinde nasılsa, o da aynı şekilde, o görevi yaptığı sırada aynı hükme tabi olur. Özel bir koruma maddesine, 2024’ten sonra açılacak soruşturmalar bakımından, açılacak kovuşturmalar bakımından, müsadereyle ilgili olarak atanacak kayyumlar bakımından böyle bir güvenceye neden şu anda ihtiyaç duyuyorsunuz? Ya, buna gerek yok.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – SGK yetkililerine zırr getiren yasayı da AYM iptal etti.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Yok buna gerek.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım, burada bir sorumluluk var ya da 100 bin liralık şeyi 50 bin liraya, orada ne var diyebiliriz ne yok diyebiliriz çünkü o dosyanın o vakıanın şartlarına göre bakmak lazım. Oysa o soruşturma...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, ben başka bir şeyi söylüyorum. Bakın, bu maddeye göre, 5’inci madde bu şekilde 6758 sayılı Yasa’nın 19 ve 20’nci maddelerini atıf yapıyorsa 19’uncu madde de...

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Sayın Başkanım...

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Adamı niye sıkıştırıyorsunuz, adam siyasi değil.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – ...eğer bakın, 6755 sayılı Yasa’ya atıfta bulunuyorsa bu madde uygulanacak hâkimin karşısına geldiği zaman.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Şunu arz edeyim efendim: Bugün itibarıyla bu 19 ve 20’nci maddeler uygulanıyor ve 31 Temmuz’a kadar uygulanacaktır, mevcutta da uygulandığı için bu uygulamanın beş yıl daha devam etmesi yönünde bir tekliftir, bu yönüyle ben Komisyonun takdirine arz ediyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – O zaman yeni suçlar bakımından da uygulanıyor bu. Gerçekten de bakın, seçim öncesi ben de sizi uyarıyorum: Seçim öncesi, Adalet ve Kalkınma Partisi ancak ayağına böyle kurşun sıkır yani.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdürüm, bu hükmün özel düzenlenmesinin teknik olarak açıklamasını sizden dinlerken bunun aslında devlet memurlarının yani devletin ajanları eliyle yürüttüğü faaliyetlerdeki sorumluluğunu tekrar ettiniz, oysa onun için bir düzenlemeye gerek yok. İdare hukukunda devlet adına yapılan bütün işlemler ajanları eliyle yapılır ve o ajanlar eliyle yapılan işlemlerden birinci derecede sorumlu olan devletin zaten kendisidir, bunun için ayrıca düzenlemeye gerek yok ve kanun koyucunun abesle iştilal etmeyeceği gerçeğinden yola çıkarak burada bu hükmün düzenlenmesinin özel bir anlamı

var ve bu özel anlam ya bizimle paylaşılmak istenmiyor ya da bu anlama farklı manalar yüklendiği için biz burada bugün bu tartışmayı yaşıyoruz. Ancak bu tartışmanın getireceği nokta şu: Bu kurul hukuk devletini fiilen buradan -bu Komisyon hukuk devletini ayaklarının altında çiğneyerek mi çıkacak dışarıya yoksa hukuk devletini- Adalet Komisyonunda tescil ederek mi çıkacak? Bu noktaya geliyor, o yüzden sizin açıkladıklarınızla tatminimiz söz konusu değil. Öğle arası oldu, belki sesimizin tonu yükselmiş olabilir, onun için özür diliyorum. Bunun biraz öğle saatiyle alakası var ancak bu konu mutlaka müzakere edilmeli, hukukçulara ve bize yakışacak hâle getirip ihtiyaca cevap verecek noktaya getirilmeli ama asla hukuk devletinden vazgeçilmeden bu yapılmalı diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Evet, Sayın Genel Müdür, var mı ekleyeceğiniz bir şey?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, ben teknik kanaatleri arz ettim, takdir Komisyonun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyorum.

22’nci maddede bir önerge vardır, onu okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas no.lu Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 22’nci maddesiyle 5271 sayılı Kanun’a eklenen geçici 6’ncı maddesinin beşinci fıkrasının teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Cumhur Uzun

Turan Taşkın Özer

Gizem Özcan

Muğla

İstanbul

Muğla

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Aydın

Karaman

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

22’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 22’nci madde kabul edilmiştir.

23’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 23- 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanunun adı “Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun” şeklinde ve 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, Tazminat Komisyonunun görevleri ile çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 23’üncü maddede bir önerge var, onu okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 23’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un adı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun olarak değiştirilmesi ve kanunun amacının düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Yapılmak istenilen düzenlemede tazminat isteminin bir komisyona yapılması ve komisyonun bu istemi bir karara bağlaması yerinde değildir. Hukuk devleti; Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalara kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Yargı yetkisini kullanacak olan mercinin, çözülmesi istenen uyuşmazlığa doğrudan veya dolaylı olarak taraf olmayan ve uyuşmazlığın taraflarından tamamen bağımsız olan kişi ve kişilerden oluşması gerekmektedir. Bununla birlikte kural olarak Tazminat Komisyonunca verilecek karar kesin nitelikte olmayacağından başkaca sorunları beraberinde getirecektir.

Devletin ödeyeceği tazminatın belirlenmesinde bağımsız mahkemelerin karar vermesi anayasal güvence altına alınmış hakların bir güvencesidir.

Bahsedilen düzenlemelerden en fazla mağdur olacak kesim yargılama sürecinde hak ihlaliyle karşılaşan kişiler olacaktır.

Bu nedenlerle ilgili maddenin kanun metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 23'üncü madde kabul edilmiştir.

24'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 24- 6384 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasına “suretiyle,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış başvurulara ilişkin” ibaresi eklenmiş, ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(3) Bu Kanun;

a) Ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalar ile özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla manevi tazminat,

b) 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 142 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca koruma tedbirleri nedeniyle oluşan maddi ve manevi her türlü zararın tazmini, istemiyle Komisyona yapılan müracaatları da kapsar.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, 24'üncü maddede söz almak isteyen...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 23'üncü maddeden başlayan ve 32'nci maddeye kadar devam eden düzenlemeler Tazminat Komisyonuna ilişkin düzenlemeler. Bunlara ilişkin olarak, genel olarak görüşlerimi sizlerle paylaşmak istiyorum.

Şimdi, bu yasanın önümüze gelmesinin nedenlerinden bir tanesi de sonuçta Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlar, o kararlarda ortaya koyduğu sorunlar ve yasama organı tarafından da bunun giderilmesi

gerektiği yolundaki görüşleri aynı zamanda; o nedenle önümüzde. Sonuçta bireysel başvuru yolunu 2012 yılında kabul etik ve Anayasa Mahkemesine doğrudan doğruya başvuru hakkına yurttaşlarımız kavuştular. Eğer iç hukuk yolları yetkili değilse, herhangi bir hak ihlali konusunda doğrudan doğruya başvurma hakları var. Tabii, Anayasa Mahkemesine bireysel şikâyet, bireysel başvuru yolu da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuruların yoğunluğu nedeniyle Anayasa değişikliğiyle mevzuatımıza katıldı, yaklaşık on iki yıllık da bir deneyime sahibiz. Şimdi, mesele şu: Bu yasanın, öncelikle böyle bir tazminata ilişkin yasanın, düzenlemenin yani bir torba kanunla değil ayrı gelmesi lazımdı. Neden ayrı gelmesi lazımdı? Şimdi, biz sadece Komisyonun görevleri, Komisyonunun yapısı, Komisyona gidecek başvurularla ilgili bir düzenlemeyi görüşüyoruz yani bir zorunluluğu yerine getirmek amacıyla bu düzenlemeyi tartışıyoruz fakat bundan önce bizim aynı yasayla beraber tartışmamız gereken mesele Komisyona gitmeden yargının etkinliği konusunda da düzenlemeler yapmak. Yani neden makul sürede yargılama olmuyor? Neden insanlar makul sürede tahliye olmuyorlar, özgürlüğünden yoksun bırakılıyorlar? Buna ilişkin bir düzenlemenin, buna ilişkin bir tartışmanın yapılması lazım ki Anayasa Mahkemesine bu dosyalar gitmesin veya işte, böyle bir komisyona ihtiyaç duyulmasın ama biz önleyici bir düzenlemeyi, önleyici uygulamaları burada konuşmuyoruz, onu bakanlığa bırakmışız. Bakanlık ne yapıyor ne yapmıyor... İşte, sonuçta yapamadığı için de Adalet ve Kalkınma Partisinin yirmi iki yılında bütün bunlar yapılamadığı için de sekizinci yargı paketi ya da işte bir sürü düzenleme yapıldı şimdiye kadar. Bu düzenlemenin kendisi de bakın, bütün bu sorunları gidermez. Şunu ifade edeceğim: Bir sefer, bizim Tazminat Komisyonuna devrettiğimiz yetkiler doğrudan doğruya yani yargı kurumlarının çözmesi gereken uyumsuzluklar, makul süreye ilişkin uyumsuzluklar yani bu yargı yetkisini kullanma noktasında olmayan kurullara ya da komisyonlara devredilemez.

Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 13'üncü maddesi ve Anayasa'nın 40'ıncı maddesindeki kritere bakıldığında yani etkili iç hukuk yollarına başvuru yolu açıldığında bunun mutlaka bir yargısal makam olması gerekmiyor yani mutlaka. Yargısal makamlar dışında da kurullar etkili olabilirler. Hem Anayasa Mahkemesinin kararlarında da bu var, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarında da bu var ama bizim devrettiğimiz yetkilerin yargı mercilerinin çözmesi gereken konular olmaması lazım. Şimdi, bir kurul kurulacak, 9 kişiden oluşacak, 3 kişilik komisyon olarak da çalışabilecek ve makul süredeki yargılamaya ilişkin itirazları, adli yargıda, idari yargıda ve ceza yargılamasındaki itirazları veya tazminat taleplerini görüşecek. Şimdi, "adli yargı" dediğiniz zaman bunun içerisine Yargıtaydaki uzunluk da girer, makul sürede eğer olmamışsa. Şimdi, oradaki hâkimler ya da hâkim değil de görevlendirilmiş memurlar, hâkim sıfatına sahipler ama memurlar Yargıtay önündeki bir sürenin gerçekten ya da Danıştay önündeki bir sürenin makul olup olmadığına nasıl karar verecekler? Yani bir taraftan yüksek yargıçların önünde olan işte, bir makul sürede çözülmeyen bir iddia var, diğer taraftan da Adalet Bakanlığının atadığı, başkanını atadığı, üyelerini atadığı bir kurul bu konuda bir karar verecek. Yani dolayısıyla bu eşyanın tabiatına aykırı bir durum. Dolayısıyla böyle komisyonlar oluştururken yargının çözmesi gereken konuların devredilmemesi lazım. Bunu dün de Türkiye Barolar Birliği Başkanı ifade etti, Anayasa'nın 9'uncu maddesine çok açık bir biçimde aykırılık teşkil eder.

Şimdi, 2013'te çıkan yasa 2-3 kere değişti, eklemeler yapıldı. Şimdi, tümünden değiştiriyoruz gerçekten ve işin esasını, yargı yetkisini Adalet ve Kalkınma Partisinin de siyasal tercihlerinden kaynaklı nedenlerle yargının elinden alarak başka kurumlara devrediyoruz. Bakın, ben bu konuda bir çalışma yapmıştım, çalışmanın bir kısmı da buna ilişkindi, doktora tezim buna ilişkindi. Şimdi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de bu tür komisyonların oluşumunda 5 kriter arıyor: Kurumsal etkinlik, yetkiler ve usuli garantiler bakımından etkinlik, esas ve öz bakımından etkinlik, çare bulmaya yönelik yetkinlik ve maddi yetkinlik. Şimdi, bu kriterlerin detayı çalışmada var, size sunacağım ama bu 5 kriterle bu Komisyonun çalışmalarını değerlendirdiğimizde ya da bu mevzuatı değerlendirdiğimizde

hiçbirisi neredeyse Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ortaya koyduğu kriterlere uymuyor. Yani şimdi, düşünün, mesela, ben bir somut örnek vereyim size, kendi davamdan örnek vereyim: 2 yaşında yani bundan yirmi iki yıl önce 2 yaşında bir bebeğin yanlış tedavi sonucunda felç kalmasından dolayı Diyarbakır'da dava açtım, yirmi iki yıl önce. O dava hâlen Danıştayda derdest. 24 yaşına geldi, yatağa bağlı, bakıma muhtaç, birisinin bakımına muhtaç. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitti, karar çıktı, geldi, bireysel başvuru yolu açıldı, oraya da gitti, başka bir karar çıktı yargının uygulamasından dolayı; yaklaşık 2 yıldır Danıştayda bekliyor. Kız 2 yaşından gelmiş 24 yaşına, henüz daha çözülmemiş. Şimdi, buradaki makul süreye bu atadığınız yani atanacak bu üst kurul nasıl karar verecek, hangi ölçülere göre karar verecek? Doğrudan doğruya yargının çözmesi gereken bir konu bu, doğrudan doğruya. Dolayısıyla yani bu çerçeve doğru bir çerçeve değil yani 23'ten başlanan, 32'ye kadar devam eden çerçeve doğru bir çerçeve değil, doğru düzenlemeler değil.

Türkiye Barolar Birliğinin Profesör Doktor Selin Esen'e hazırlattığı bir öneri var, dün de sizlere sunuldu aynı zamanda. O öneride yani bütün bu meselenin ayrı bir ihtisas mahkemesi tarafından görülmesi gerektiği konusunda esaslı bir görüş de var. Dolayısıyla yargı yetkisinin devredilmemesi ve oluşturulacak bu iç hukuk yolunun etkinliği bakımından, kurumsal etkinliği bakımından, kurumsal güvenceleri bakımından, bağımsızlığı ve tarafsızlığı bakımından... Yani biz yargı yetkisini hiçbir güvencesi olmayan memurlara bırakacağız. Böyle bir şey yok, böyle bir iç hukuk yolu olamaz yani. Bu zarar tespit komisyonu falan değil, doğrudan doğruya yargının uygulamasından kaynaklanan, yargının karar vermemesinden kaynaklanan bir durumu yani yargıçları biz Adalet Bakanının atadığı memurlara şey yapacağız, ölçtürteceğiz, denetleyeceğiz yani. Sonuçta bu karar aynı zamanda bir denetleme olacak. Neden denetleme olacak? Çünkü davanın karmaşıklığı, süresi, tarafların yoğunluğu falan diye bakacaklar. Dolayısıyla yüksek yargıçları, diyelim ki hani Yargıtayın işte 5. Ceza Dairesini denetleyecek. Onun önünde üç sene kalmışsa vatandaş diyebilir ki: "Kardeşim bu üç sene makul bir süre değildir." Başvurabilir. Nereye başvuracak? Bu Komisyona başvuracak. Veya Danıştay; orada 5 yüksek yargıç var, bu Komisyona başvuracak, diyecek ki: "Danıştaydan beş yıla kadardır benim şeyim sonuçlanmadı, davam sonuçlanmadı, makul süre aşıldı." Kim bakacak? Bunlar bakacak. Kimi denetleyecek? Orada 5 yüksek yargıç denetleyecek. Diyecek ki: "Evet, siz zamanında işte bu daire olarak bu kararı vermediniz." Bakın, böyle sorunlar karşımıza gelecek. Dolayısıyla yani bunların iyi düşünülmesi lazım; dolayısıyla yasak savma, zorunluluk nedenleriyle bunların böyle alelacele önümüze getirilmemesi lazım, çok tartışılması lazım, belki bilimsel konferanslar yapılması lazım bunların oluşumu açısından; akademiye, değişik çevrelerde, barolarda uzun süreli tartışılıp yani gerçekten de herkesin mutabık kaldığı bir komisyon oluşması lazım veya bir yargı yolunun açılması lazım. Bu nedenle 23'ten 32'nci maddeye kadar devam eden başlıklara, yani partim adına da söyleyebilirim, karşıyız. Yani bu şekildeki düzenlemeler Anayasa'ya da aykırıdır ve amaçlanan adil yargılamanın güvencelerini de karşılayacak etkinlikte değildir.

Teşekkür ediyorum.

Ayrıca şu doktora tezinden bu konuya ilişkin bir bölümü de kayıtlara geçmesi açısından sizlere veriyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Başkanım, minnacık bir katkı...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum.

Bu açıklamalar gözümüzün önüne uygulamayı getirdiğinde hakikaten bir yüksek yargı heyetinin

vermiş olduğu kararın makul sürede yapıp yapılmadığını bir idari kurula denetletmiş olacağız ve oradan bir tazminat hükmü çıktığını varsayalım. Şöyle bir duygu oluşacak: Hepimiz insanız, yüksek yargıç da olsak. “Gelsin, o kadar sürede yapabiliyorsa kendisi yapsın” duygusunun gelişimine sebep olacak. Kötü tarafı, bu tazminatların -eğer işletilirse- rücu imkânları var. Buradan çıkan sonuca göre, yüksek yargıç heyetine, biz, siz bu yargılamayı makul sürede yapmamışsınız, bu nedenle tazminat ödemek durumunda kaldık, sizden rücu ediyoruz diye de isteyeceğiz. O yüzden heyetin belki yapısı değilse bile durumunun çok esaslı ele alınması herhâlde daha doğru olacak diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Düşünmez, buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de Sayın Tanrıkulu’nun söylediklerine katılıyorum. Biz dün 13’üncü maddede de muhalefet ettik, yargı yetkisinin herhangi bir şekilde başka bir komisyona devredilemeyeceğine ilişkin bizim çekincelerimiz saklı. Şimdi, burada ortaya çıkan başka bir durum da var. Tazminat Komisyonu yargı yetkisini kullanamayacağı için avukatların buraya başvurusu hâlinde vekâlet ücretine de hükmedilemeyeceği hususu da söz konusu olacak. Bu yönüyle daha fazla bir hak kaybına neden olacak yargı yetkisinin başka yere devredilmesi. Bizim bunu kabul etmemiz mümkün değil. Makul sürede yargılama olumlu bir adım ama biz dünden beridir burada uygulamaları konuşuyoruz. Makul sürede yargılamaya ilişkin getirilen hedef süre söz konusu yargılamada. Bu hedef süreye niye uyulmuyor; bunu uygulamak için, buna işlerlik kazandırmak için neler yapabiliriz, bizim daha çok bunu tartışmamız lazım. Buradan bu tazminatla ilgili yani Tazminat Komisyonuna ilişkin maddelerin hepsinin de Anayasa Mahkemesi tarafından reddedileceği ön kabulünü biz söyleyebiliriz. Bizce Anayasa’ya aykırılık bir karinedir ve muhakkak ortaya çıkacaktır. Biz yargı yetkisini devretmek yerine, Sayın Baro Başkanının dediği gibi bir ihtisas mahkemesi kurabiliriz; bu ihtisas mahkemesi sadece bu işe özgüllü bir şekilde çalışma yürütebilir. Bu ne yargı yetkisinin devredilmesi sonucunu ortaya çıkarır ne de -bahsettiğim- avukatlarla ilgili bu çelişkiye ya da vekâlet ücretlerine ilişkin çelişkiye yol açar ama bu madde itibarıyla bizim daha çok tartışmamız gereken şey, hedef süreye nasıl işlerlik kazandırabiliriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Düşünmez.

Sayın Özbudun, buyurun

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Ben de Sayın Tanrıkulu’nun görüşlerine katılıyorum, ek olarak bir hususa işaret etmek istiyorum. Burada kanunla kurulan idari bir organ var; organik bakımdan, şeklen idari bir organ var ama o idari organ fonksiyonel olarak yargısal bir faaliyet sürdürecektir. Şimdi, böyle baktığınız zaman Anayasa’nın pek çok hükmüne aykırı ama bir hüküm çok can alıcı, ona işaret etmek istiyorum. Anayasa’nın egemenliği düzenleyen 6’ncı maddesinin son fıkrasında şöyle bir hüküm var: “Hiç kimse veya bir organ kaynağını Anayasadan almayan bir yetkiyi kullanamaz.” Burada kanunla kurulan idari bir organa yargısal bir yetki devredilmiş olacak. Dolayısıyla çok ciddi sorunlar olacak. Sözüm ona yargıdaki yavaş tempoya çözüm olarak getirildiği düşünülen bu mekanizma çok daha hantal sonuçlar yaratacak çünkü buradan çıkan kararlar tekrar idari yargıya gidecek, oradan Anayasa Mahkemesine, oradan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidecek. Yani Türkiye uzun yıllardan beri olduğu gibi gene debelene debelene birçok mağdur yaratacak.

Profesör Selin Esen çok değerli bir meslektaşımız; kendisinin yaptığı çalışmayı hepimiz okuyalım, inceleyelim. Bu hükümler bu metinden çıkarılsın, soruna çözüm olacak akılcı bir yöntemi hep birlikte

bulalım.

Teşekkür ederim

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ederim Sayın Özbudun.

Bir şey mi ekleyeceksiniz?

Buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Çok kısa ekleyeyim.

Eğer ihtisas mahkemesi şeklinde bir mahkeme düzenlemesine gidemiyorsak bunu İYUK’a da devredebiliriz. İdari Yargılama Usulü Kanunu’na bir madde getirilerek bunun yargı mekanizmaları altında işlerlik kazanması ve bu bahsettiğim tazminata ilişkin vekâlet ücreti konusunda da yargısal yetki kullanıldığı için bu çekincemizin de önüne geçileceğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Teklif sahiplerimizden söz almak isteyen...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Karşı, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ben konuya ilişkin fikirlerimi ifade ettikten sonra Cem Bey’e sözüz bırakacağım, bununla ilgili kendisinin de söyleyecekleri mutlaka vardır.

Tabii, bu dönem milletvekili olarak Komisyon çalışmalarına ilk defa katılıyoruz, sizler de ilk defa katılıyorsunuz. Şaşırdığım bir şeyi ifade etmek istiyorum naçizane. Çoğunluğumuzun hukukçu olduğu söylenerek başlanıyor ama hukuku bir tek iktidardaysak bilmiyoruz, muhalefetteyse çok daha iyi biliyoruz; bir kere böyle bir ön kabul var. İkincisi, hakaretle başlıyoruz ama her seferinde de uzlaşarak, istişare ederek yapma gerekliliğini vurguluyorsunuz. Ama “Okumadınız mı?” ithamlarıyla her cümleliz, “Siz hukuku bilmiyor musunuz?” diye hakarete varan tavırlarınız beni şaşırtıyor doğrusu. İstişare yapalım; mutlaka yapıldı, bu yapılmadığının kabulü gibi de kabul edilmesin ama madde dışında her konuda konuştuğunuzda da topu İç Tüzük’e atıyorsunuz. Bence, galiba, bu dönem öncelikle yapmamız gereken, bu İç Tüzük’te... Herkesin uygun, elverişli bir araç gibi kullandığı İç Tüzük’ü işlevsel hâle getirmek hepimizin öncelikli görevi olmalı. Hukuku keşke tartışabiliyor olsak ama maddeyle ilgili konuşmamız gerektiği itirazında bile “İç Tüzük buna müsaade ediyor.” diyor. Hukuk sizin için elverişli olur ama bizim için hep yargı, daha sonra yargılanma tehdidiyle ilgili bir araç hâline gelmiş size göre. Bence çuvaldızı da kendimize batırmalıyız; her iki taraf için de söylüyorum.

Şimdi, bu konuda da kutsallık atfettiğimiz Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin dediğine ve AYM’nin kararına bakacak olursak burada önüne gelmiş ve ciddi bir yekûn sayıya ulaşmış bireysel başvuru, makul sürede yargılanmama iddiasıyla doğan bir dosya sayısından bahsediyoruz. Yine, pilot kararında AYM, artık bunlara bakmayacağını söyleyerek, “öncesinde idari bir mekanizmanın veya yargı mekanizmasının” diyerek idari bir mekanizmanın kurulabileceğine değiniyor ve değerli milletvekilimizin bununla ilgili çalışması var, doktrin çalışması var, ona binaen de söz aldığıında, idari bir mekanizmanın olabileceğini söylüyor. Dolayısıyla idari bir mekanizmanın kurulmuş olmasının yargı yetkisinin devri, Anayasa’nın bu anlamda ihlali iddiaları da kendiliğinden çürümüş oluyor. Burada ne Anayasa ihlal ediyor ne de yargıdan kaçış var. Ayrıntılarını mutlaka değerli vekilim ifade edecek ama burada bir kere Ankara Bölge İdare Mahkemesine giden bir süreç de var. Komisyonun üyelerinin tamamının hâkim olması gibi hâkim teminatını içeren bir oluşum da var. Dolayısıyla burada konuyu doğru perspektifte değerlendirmek gerektiğini düşünüyorum. Var olan bir Komisyon, 2013 yılından

beri Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararları için kurulmuş, sonrasındaki değişikliklerle bireysel başvurulara da zaten bakar hâle gelmiş bir Komisyon ve sadece yetki alanı geliştirilmiş; amacı makul sürede yargılanmayı, yargının hızlanmasını ve güvenliğini sağlamak olan bir komisyonu tartışıyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyorum Sayın Karslı.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bir düzeltme yapabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Tabii, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum.

Ben iç hukuk yolu olarak mutlaka yargının dışında da idari mekanizma oluşabileceğini söylerken genel bir durumu ortaya koydum yani yetkili iç hukuk yolunun mutlaka yargısal makam olması gerekmiyor, idari mekanizmalar da olabilir ve ombudsman gibi mekanizmalar da olabilir ama bu olaya özgü olarak önerdiğiniz, önümüze gelen meselede idari bir mekanizma olamaz. Hani idari mekanizma olabilir kural olarak ama bu meselede idari mekanizma olamaz çünkü çözeceği mesele yargısal meseledir, yargısal meselenin de ancak yargı mercilerinde çözülmesi lazım. Dolayısıyla oluşacak mekanizma bu olayın, görev verdiğimiz olayın çerçevesine uygun bir mekanizma değil. Ha, şunu da ifade edeyim: Bir de şimdi, bölge idare mahkemesine gidecek bu kurulun verdiği karar; bölge idare mahkemesinden nereye gidilecek, kararları kesin mi? Değil, Danıştaya gidecek. Danıştayda kaç yıl bekleyecek?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Kesin.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Kesin mi? Ya, peki, oradan da Anayasa Mahkemesine gidecek.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – İhtiyaç duyarsa bireysel başvuru...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Oradan da Anayasa Mahkemesine gidecek. Dolayısıyla bir yargı mekanizması olması lazım, o yargı mekanizmasının kendi içerisinde itiraz yolunun olması lazım aynen önerildiği gibi ve ondan sonra Anayasa Mahkemesine gidilmesi lazım yani bu idari mekanizma yargı yetkisinin devri anlamına geliyor ve doğru değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Tanrıkulu.

Ek açıklamaları için Sayın Şahin'e söz veriyorum.

CEM ŞAHİN (Karabük) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de çok uzatmak niyetinde değilim. Ben milletvekillerimizin hassasiyetini anlıyorum; elbette ki önemli bir konu, burada müzakere edeceğiz, tartışacağız, endişelerini de anlıyorum ancak endişeye mahal olmadığı kanaatindeyim. Elbette ki biz bu teklifin hazırlanma sürecinde hem paydaşlarımızla hem kendi aramızda ciddi müzakereler de yaptık. Şengül Hanım da bahsetti; evet, hâlihazırda bir Komisyon var ve bu Komisyona birtakım ek görevler veriyoruz ve dolayısıyla onlardan biri de makul sürede yargılanmama nedeniyle işte, bireysel başvuru yoluyla giden birtakım meseleleri Komisyona alıyoruz.

Şimdi, şöyle bir şey var: 2022 yılında malum, Anayasa Mahkemesi bir karar verdi ve orada idari bir başvuru yolu oluşturulması gerektiğini, arada bir mekanizma bulunması gerektiğini ifade etti ve o tarihten sonra düşme kararları vermeye başladı yani şu an düşme kararları veriyor istikrarlı bir şekilde; hem 2022 yılında var, bir de 2023 yılında buna benzer, buna paralel bir kararı var. Dolayısıyla bu doğrultuda da bizim bir idari başvuru yolu oluşturma çabası içerisine girmemiz gerekti. Anayasa Mahkemesi de vermiş olduğu o pilot kararlarda, bunu az evvel sayın milletvekilim de ifade etti, siz

gerçi teknik olarak “Yani idari başvuru yolu olmalı ama bu şekilde olmamalı.” diyorsunuz anladığım kadarıyla ama o konuda da endişeye mahal bulunmadığı kanaatindeyim. Nihayetinde bu Komisyon işin esasına girmeyecek yani Anayasa Mahkemesinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin birtakım ölçütleri var, kriterleri var, oluşmuş içtihadı var; Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru yoluyla makul sürede yargılamama nedeniyle bir mesele geldiği zaman istikrarlı, oluşturduğu birtakım ölçütler, kriterler var. Elbette ki bu Komisyonunda vazife yapacak hâkim arkadaşlarımızla... Şu an zannediyorum kalıcı olarak 3 komisyon var, bunu ihtiyaca göre işte, artı 5 olarak düşünebiliriz, 8 kurulun olacağı bir yapı, belki yarın öbür gün ihtiyaca binaen daha da artabilir ama buradaki arkadaşlarımız işin esasına girmeyecek -az evvel ifade ettiğim gibi- Anayasa Mahkemesinin ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin oluşturmuş olduğu ölçütlere, kriterlere, efendim, içtihada göre burada bir işlem icra edecek. O nedenle de biz şu kanaatteyiz: Yani bu bir yargı görevinin devri değildir, hâlihazırda Anayasa Mahkemesi bu ihtiyacı ortaya koymuş, bunu içselleştirmiş, elimizde hâlihazırda da zaten işlevsel olan bir Komisyon var. Dedğim gibi, Anayasa Mahkemesi bu kararından sonra düşme kararları vermeye başlamış, bizim de böyle bir tasarrufta bulunma ihtiyacımız var ve Komisyon da işin esasına girmeksizin bir tasarrufta bulunacağına göre, bir karar vereceğine göre, dolayısıyla bunun da biz bir yargı devri olmadığı kanaatindeyiz. Yani endişelerinizi ben anlıyorum ama uygulamada bunun sizin endişelerinizi ortadan kaldıracak neticeler çıkaracağı kanaatindeyiz biz, bunu samimiyetle ifade ediyorum. Endişeleriniz elbette ki olacak yani Sayın Hocam az evvel birtakım endişelerinden bahsetti, Sayın Sezgin Bey bahsetti, diğer arkadaşlarınız bahsetti, bunlar elbette ki makul endişeler ama yapılan düzenleme kapsamında uygulamada ve uygulama oturduktan sonra bu endişelere kapılmaya mahal olmadığını, gerek olmadığını göreceğimizi düşünüyorum.

Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum, söyleyeceklerim bunlardan ibaret.

Ha, bir de şunu ifade edeyim: Zaman zaman soruluyor, şimdi hâlihazırda Anayasa Mahkemesinin önünde dosyalar var; işte, ne olacak, işte, düşme kararı verdi... Anayasa Mahkemesinde hakkında düşme kararı verilen bu dosyalar üç ay içerisinde Komisyona gelecek, derdest olanlar için Anayasa Mahkemesi düşme kararı verecek, bu düşme kararından sonra yine üç ay içerisinde ilgililer Komisyona başvurma ihtiyacı eğer kendileri açısından doğarsa başvurabilirler. Zaten kanun yürürlüğe girdikten sonra ilk derece olarak da ilgililer, muhataplar Komisyona başvurabilirler; bunu da ifade etmek istedim çünkü zaman zaman soruluyor.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Buyurun Sayın Özbudun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Ben bir soru sormak istiyorum Sayın Şahin’e. Şimdi, burada bizim endişelerimiz ortak bir noktada toplanıyor. Biz komisyon kurulmasına karşı değiliz, aksine, ortaya çıkan yargısal süreçlerdeki yavaşlığın yol açtığı sorunların çözümünü destekliyoruz; dolayısıyla bir komisyonun kurulabileceğine de destek veriyoruz ama yapacağı iş gereği olarak yargısal bir fonksiyon icra edeceği için yargısal bir organ olarak kurulması gerektiği yönündeki önerilerimiz var. Şimdi, bu önerilerimiz dikkate alınabilir yani madem amacımız bu ortaya çıkan sorunu çözmek. Bunu yargısal olarak oluşturmanın sizin yönünüzden bir mahzuru varsa onu duymak isterim.

İkincisi, Türkiye’de zaten yargının bağımsızlığının çok ciddi anlamda tartışmalı olduğu bir ortamda idari bir organın mahiyeti gereği yapacağı yargısal fonksiyonun çok ciddi endişeler yaratacağını düşünüyorum. Siz “İşin esasına girmeyecek.” diyorsunuz ama siz de bir hukukçusunuz, göreceksiniz, mecbur kalıp girecek çünkü süre yönünden yavaşlığın yani adil yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediğini, tazminatın ortaya çıkıp çıkmadığını görebilmesi için dosyanın içeriğini inceleyecek, esas

inceleyecek. Dolayısıyla baştan, acaba kamuoyunda endişe yaratmayacak, tartışma yaratmayacak bir formülle yola çıkmakta ne tür bir mahzur görüyoruz?

Bir de paydaşlarınızın görüşünün hep bu istikamette olduğunu söylediniz. Dün bir paydaşınızı burada dinledik, Bahri Öztürk'ü. Şimdi, yönetimde şeffaflık demokrasinin özü. Paydaşlarınız kimlerdi acaba, duyabilir miyiz?

CEM ŞAHİN (Karabük) – Kıymetli Hocam, elbette ki bu süreç içerisinde ilgili ne kadar kamu kurumu varsa -kamu kurumu da olabilir- bunlarla, biz, işte, Maliye Bakanlığını ilgilendiriyorsa oradaki arkadaşlarımızla, Adalet Bakanlığımızla veya işte, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na ilişkin bir teklifimiz var paket içerisinde, ilgili kurul, kurum neresidir; orasıdır yani şimdi tek tek burada izah ederek vaktinizi almak istemem ama paydaşlar hangisiyse elbette ki onlarla...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Ama ben şunu merak ediyorum...

CEM ŞAHİN (Karabük) – Bir de tabii, Adalet Bakanlığımızda Bilim Kurulumuz var. Bu Bilim Kurulumuzdaki hocalarımızdan birisi dün buradaydı, diğer hocamız da burada özel hukuk anlamında, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na ilişkin de hocalarımız burada. Onlarla da elbette ki biz istişare ettik, teorik olarak da bir sağlam zemine oturma çabası içerisinde bulunduk elbette ki. Yani bu paket kapsamında teklifle yani maddeler içerisinde hangi kamu kurumu ilgiliyse biz onlarla bir istişare çabası içerisinde olduk.

Yani bir de hani bir hafta on gün içerisinde oluşmuş bir şey değil, bu bizim aylarımızı aldı. Bu süreç içerisinde çokça toplantı yaptık, müzakereler yaptık, değişiklikler yaptık ve en son, nihayetinde biz mutmain olduğumuzu düşünerek bu teklifimizi Meclis Başkanlığına sunmuş olduk. Yani sizin az evvel ifade ettiğiniz şey aslında bir öneri. Yani bu öneriyi tabii kabul edip etmeme Sayın Komisyonun uhdesinde. Bilemiyorum yani buna ilişkin benim elbette ki bir teklifim var, ben teklifimin arkasındayım, dolayısıyla sağlam bir zemine oturduğu kanaatindeyim ama bir değişiklik yapılma ihtiyacı olup olmadığı Komisyon üyeleri olarak sizlerin takdirinde olan bir şey. Ben teklif sahibiyim, bilemiyorum, tabii, bu süreç içerisinde nasıl olur? Yani o konuda böyle çok net ve kendimi bağlayıcı birtakım şeyler ifade edemem Kıymetli Hocam.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Teşekkür ederim.

CEM ŞAHİN (Karabük) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Genel Müdürüm, ekleyeceğimiz bir husus varsa buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, çok kısa, vakti almamak için.

Tazminat Komisyonunun özellikle uzun süren yargılamalarla alakalı ciddi bir tecrübesi var, 2013'ten beri Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden gelen dosyalar bakımından bir tecrübe kazandı, 2018'den beri de Anayasa Mahkemesi önünden gelen dosyalar bakımından ciddi bir tecrübe kazandı. Bundan sonra da gelen dosyalarda hiçbir şekilde bir gecikme ya da aksama olmadan karar verileceğini öngörüyoruz. Geçici maddeyle de 5 tane ilave heyet oluşturmak suretiyle hızlı bir şekilde karar verilecek. İtiraza tabi, Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraza gidecek, orada kesinleşecek, gerek görülürse bireysel başvuruya gidilebilecek hatta gerek görülürse oradan da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gidilebilecek. Benzer komisyonlar şu an sistemimizde var; birincisi, terörden doğan tazminatlardan dolayı valilikler bünyesinde bir komisyon var; orası da idari bir komisyondur, zararların karşılanması amacıyla tazminata hükmetmekte, beğenilmediği takdirde yine yargı yolu açıktır.

Yine, 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun var; kolluğun, TSK mensuplarının, MİT mensuplarının, iç güvenlik ve asayişin korunmasına kendiliğinden yardımcı olanların, tutuklu ve hükümlülerin nakillerinde görev alanların ölümleri, yaralanmaları, engelli hâle gelmeleri hâlinde ödenecek tazminatın belirlenmesi bakımından ilgili bakanlık bünyesinde bir komisyon vardır. Bu komisyonlar tazminatlara hükmederler, eğer eksik ya da yanlış bir karar varsa bu idari yargıya tabidir, dava açılabilir.

Bakanlık bünyesinde oluşturulmuş bir Bilim Komisyonu vardır. Bu Komisyonun Başkanı ceza hukuku bakımından Profesör Mahmut Koca'dır, usul hukuku bakımından da Profesör Doktor Bahri Öztürk Hocamızdır. Komisyonumuzda geniş bir akademisyen listesi var; TOBB Üniversitesinden Profesör Olgun Değirmenci, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden Selman Dursun; yine, Feridun Yenisey Hoca'mız bu Komisyonun başta gelen mensuplarıdır.

Ben teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Biz teşekkür ediyoruz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Başkanım, kayıtlara geçmesi için bir şey söyleyeceğim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Biraz önce aktarılan komisyonlar yani zarar tespit komisyonları, terörle mücadelede kaynaklanan eylemlerden kaynaklı komisyonlar yani mevcut komisyonlar idarenin eylem, işlem ve ihmallerinden kaynaklı olaylar için kurulan komisyonlar yani idarenin eylemlerinden. Yani orada herhangi bir yargısal makamın bir ihmali veya kusurundan dolayı görev yapmıyorlar. Şimdi, arada büyük bir nüans var, bunu görelim yani. Bugüne kadarki komisyonun görevi de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ve Anayasa Mahkemesinin önüne gitmiş davalar bakımındandı ve yasalarla işte geriye dönük olarak uzatıldı, hem görevi genişletildi hem de uzatıldı süreleri. Fakat şimdi, biz, bu Komisyona daimî bir görev veriyoruz, sürekli olacak yani bu tarihten itibaren sürekli olacak hem Anayasa Mahkemesinin düşme kararı verdiği ve vereceği dosyalar bakımından olacak hem de bundan sonrası için yani herhangi bir nedenle makul sürede yargılanmadığını iddia eden yurttaşlarımız başvuru yapacaklar yani kalıcı, daimî, yargıdaki bir olayla ilgili Komisyon kuruyoruz; o yüzden de biraz önce aktardığınız komisyonlarla arasında büyük fark var görev bakımından ve işleyiş bakımından. Bu nüansı görelim yani verdiğiniz örnekler doğru örnekler değil.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Bu maddede bir önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 24'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle 6384 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin (2)'nci fıkrasında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış başvurulara ilişkin ihlal kararlarını ve manevi tazminata ilişkin

taleplerin de Tazminat Komisyonunca inceleneceği düzenlenmek istenmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde "Herkes gerek medeni hak ve yükümlölükleriyle ilgili nizalar gerek cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul süre içinde hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir." ibaresi bulunmaktadır. Bu doğrultuda, hak ihlaline uğrayan kişinin başvuracağı yol olan tazminat isteminin de bağımsız mahkemeler tarafından görülmesi gerekmektedir.

Yapılmak istenilen düzenlemede tazminat isteminin bir komisyona yapılması ve komisyonun bu istemi bir karara bağlaması yerinde değildir.

Devletin ödeyeceği tazminatın belirlenmesinde bağımsız mahkemelerin karar vermesi anayasal güvence altına alınmış hakların bir güvencesidir.

Bahsedilen düzenlemelerden en fazla mağdur olacak kesim, yargılama sürecinde hak ihlaliyle karşılaşan kişiler olacaktır. Bu nedenle maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 24'üncü madde kabul edilmiştir.

Saat 16.30'a kadar ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.41

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.48****BAŞKAN: Cüneyt YÜKSEL (İstanbul)****BAŞKAN VEKİLİ: Orhan KIRCALI (Samsun)****SÖZCÜ: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)****KÂTİP: Oğuzhan KAYA (Çorum)**

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; yeterli sayımız vardır, toplantıyı açıyorum.

25’inci maddeyi okutuyorum.

MADDE 25- 6384 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan “Komisyonu,” ibaresi “Tazminat Komisyonunu,” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Madde üzerinde bir adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 25’inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum.

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle 6384 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinde bulunan “Komisyonu” ibaresinin “Tazminat komisyonu” şeklinde değiştirilmek istenmektedir. Teklif bu hâliyle hukuka aykırılıklar barındırdığından Tazminat Komisyonuna ilişkin hükmün teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

25’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 25’inci madde kabul edilmiştir.

26’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 26- 6384 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

“(6) Müracaatın ve ispat belgelerinin değerlendirilmesinde ve verilecek tazminat miktarının saptanmasında Komisyon, gerekli gördüğü araştırmaları yapmaya veya üyelere birine yaptırmaya ya da Cumhuriyet başsavcılıklarından bilirkişi incelemesi yapılmasını talep etmeye yetkilidir.

(7) Komisyonun giderleri, Bakanlık bütçesinden karşılanır.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Madde üzerinde bir adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Mahkemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 26’ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve

diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle 6384 sayılı Kanun kapsamında Tazminat Komisyonuna defakto bir mahkeme yetkisi verilmek istenmektedir. Öyle ki Komisyon tazminatın miktarını belirlerken gerekli gördüğü araştırmaları yapmaya veya üyelerden birine yaptırmaya ya da cumhuriyet başsavcılıklarından bilirkişi incelemesi yapılmasını talep etmeye yetkili hâle getirilmek istenmektedir. Bu durum, Anayasa'ya aykırılık teşkil edecek ve kanuni hâkim güvencesiyle çelişecektir.

Devletin ödeyeceği tazminatın belirlenmesinde bağımsız mahkemelerin karar vermesi, anayasal güvence altına alınmış hakların bir tezahürüdür. Aksi hâlde Tazminat Komisyonu tarafından verilecek karara ilişkin yargı yolu açık olacağından başkaca sorunlar gündeme gelecektir. İdari yargı alanında mahkemelerin yükü artacaktır. Bununla birlikte cumhuriyet başsavcılıklarının da iş yükü artacaktır. Bahsedilen düzenlemelerden en fazla mağdur olacak kesim, yargılama sürecinde hak ihlaliyle karşılaşan kişiler olacaktır. Bu nedenle maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Bir söz hakkı var.

Sayın Şenfer, buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Teklifin 13'üncü maddesinde özellikle 5271 sayılı CMK'ye getirilen Tazminat Komisyonuna dair olan açıklamalarımız saklı kalmak kaydıyla dün gerçekleştirdiğimiz toplantıda Birlik Başkanımın dikkat çektiği hususun altını çizmek isterim. Öyle ki Tazminat Komisyonuna hazırlanan bir avukat tarafından aynı emek ve mesaiyle hazırlanan dilekçe, şayet hakkında Cumhurbaşkanı kararı ya da kanun hükmü olmazsa Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yoluna gidilmekte. Aynı avukat arkadaşım aynı dilekçeyle verdiği emek ve mesai sonunda ne yazık ki İnsan Hakları Tazminat Komisyonuna devredilen dosyalardan vekâlet ücreti alamamaktadır. Bildiğiniz gibi avukatlık ücreti avukatın teknik hukukçu olmasından kaynaklı hukuki danışmanlığının karşılığında aldığı bir ücret ya da değerdir ve bu nedenle de Birlik Başkanımın da ifade ettiği gibi, biz, teklifin 26'ncı maddesinde düzenlenen yasa maddesinin (7)'inci fıkrasının “Komisyonun giderleri ve avukat ile temsil hâlinde vekâlet ücreti bakanlık bütçesinden karşılanır.” şeklinde değiştirilmesini teklif etmek istiyoruz, daha doğrusu değerlendirmelerinize sunmak istiyoruz. Karşılığında cevaben bu Komisyonun yargı merciSi olmadığı, geçmişte, evet, Adalet Bakanlığımızla karşılıklı davamız oldu. Avukatlık asgari ücret tarifesinde avukatlık ücreti takdir etme konusunda bir düzenleme yaptık, Sayın Başkanım, onun davasında, evet, Tazminat Komisyonunun idari mercisi olduğu tespit edildi. Bu Komisyona bu açıklamayı yapmadan önce Türkiye Barolar Birliği epey çaba sarf ediyor bu konuda ama tekrar dikkatinize sunmak isteriz.

Dediğimiz gibi, aynı emek ve mesaiyle aynı dilekçe şayet Anayasa Mahkemesine giderse avukat meslektaşım vekâlet ücretine hak kazanıyor ama aynı dilekçe Tazminat Komisyonunda inceleniyor ve değerlendiriliyorsa avukat meslektaşımın emeğinden sarfınazar ediliyor. Bu konuda naçizane hazırladığımız çalışmanın kabulünün değerlendirilmesini takdirlerinize sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Şenfer.

Yanılmıyorsam Cumhuriyet Halk Partisinin de bu konuda bir önergesi olacak ama görüşmeler bittikten sonra sıra numarasıyla alakalı olarak ama sizin görüşlerinizi dinledik.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Dün Değerli Başkanımızın da görüşlerini dinlemiştik.

Teşekkür ediyorum.

Bu konuda Sayın Genel Müdürümün bir açıklaması olacak mı?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, Sayın Barolar Birliği Temsilcisinin vekâlet ücretiyle alakalı bir önerisi var. Bu, daha önce de, daha doğrusu dün de gündeme gelmişti. Tabii ki yargı makamları bakımından yapılan işlerin -adli işlemler bakımından- vekâlet ücreti tahakkuk ettiriliyor, haklı ya da haksız çıkmaya göre ya da mahkûmiyet ya da beraata göre vekâlet ücreti tahakkuk ettiriliyor. İdari kurullar bakımından, örneğin, bugün itibarıyla Tazminat Komisyonuna yapılan müracaatlar bakımından herhangi bir ücretivekâlet tahakkuk ettirilmiyor; yeni gelen görevler bakımından da bir ücretivekâlet tahakkuk ettirilmeyecek. Yargı makamı olmaması nedeniyle, bugün de dün de tartıştığımız üzere burası bir idari kuruldur, idari makamdır, yargı makamı değildir. Dolayısıyla burada bir ücretivekâlet tahakkuk ettirmenin mevcut Türkiye uygulamasına göre doğru olduğunu ve teklifin de bunu içerdiğini arz edebilirim ben. İdari bir kurul olması nedeniyle, idari bir karar verecek merci olması nedeniyle ücretivekâlet tahakkuk ettirilmeyecek bu başvurular bakımından Sayın Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Genel Müdürüm, bir daha tekrarlar mısınız. Kusura bakmayın, bir telefon geldi de.

Şimdi, vekâlet ücretiyle ilgili bir konu vardı. Tazminat Komisyonunda olursa vekâlet ücreti istenemeyecek, mahkeme olsa hâlbuki vekâlet ücreti istenebiliyor veya aynı emeği gösteriyoruz, neden vekâlet ücreti alamayalım diye.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Doğrudur efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Neydi onun açıklaması?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, Tazminat Komisyonu, bugün itibarıyla yine idari kurul olması nedeniyle bugün verdiği kararlar bakımından, yapılan başvurular bakımından herhangi bir ücretivekâlet tahakkuk ettirmiyor. Bu teklifle verilmesi -kabul edildiği takdirde- yeni gelecek başvurular bakımından da ücretivekâlet tahakkuk ettirilmeyecek; bir yargı makamı, bir mahkeme, yargı mercisi değildir, adli bir merci değildir, idari bir mercidir. Dolayısıyla mahkeme olmaması nedeniyle buradaki başvurular, Tazminat Komisyonu bugün olduğu gibi tekliften sonra da ücretivekâlet tahakkuk ettirmeyecek efendim. Bundan sonra, eğer yargısal bir görev olursa orada tahakkuk ettirilecektir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyorum.

26’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 26’ncı madde kabul edilmiştir.

27’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 27- 6384 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin başlığı “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmuş olanların Komisyona yapacağı müracaatın şekli ve süresi” şeklinde değiştirilmiş, maddeye

dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(5) Müracaat, elektronik ortamda da yapılabilir. Müracaatların elektronik ortamda yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından belirlenir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 1 adet önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 27'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle 6384 sayılı Kanun kapsamında Tazminat Komisyonuna defakto bir mahkeme yetkisi verilmek istenmektedir. Yapılacak başvuruların ne şekilde yapılabileceği sorunundan önce yapılmak istenilen düzenlemenin Türk hukuk sistemindeki yeri ve karşılığı düzenlenmelidir. Teklif bu hâliyle hukuka aykırılık teşkil etmektedir. Açıklanan nedenlerle maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 27'nci madde kabul edilmiştir.

28'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 28- 6384 sayılı Kanuna 5 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılacak müracaatın şekli ve süresi

MADDE 5/A- (1) 2 nci maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendi uyarınca Komisyona müracaat, soruşturma, kovuşturma veya yargılama sürecinde ya da en geç bunların kesin bir kararla sonuçlandırığının öğrenilmesinden itibaren bir ay içinde yapılır. Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde müracaat edemeyenler, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte müracaat edebilirler.

(2) Müracaatta bulunan kişinin dilekçesinde, açık kimlik ve adresini, zarara uğradığı işlemi, zararın nitelik ve niceliğini belirtmesi ve bunların belgelerini dilekçesine eklemesi gereklidir.

(3) Komisyon, dilekçedeki bilgi ve belgelerin yetersizliği durumunda eksikliğin bir ay içinde giderilmesini, aksi hâlde istemin reddedileceğini ilgiliye bildirir. Dilekçedeki eksikliğin süresinde tamamlanmaması halinde müracaat, Komisyonca reddolunur.

(4) Bu madde uyarınca yapılacak müracaatlar hakkında 5 inci maddenin dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları uygulanır.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 28'inci madde üzerinde 1 önerge var, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 28'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve

diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle 6384 sayılı Kanun ile yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiası ile yapılacak müracaatın şekli ve süresi düzenlenmek istenmektedir. Ancak makul sürede yargılanma hakkı anayasal güvence altına alınmış bir hak olup bu hakkın ihlal edilmesinin sonucunda varılacak mercinin de aynı şekilde bağımsız bir mahkeme olması gerekmektedir. Tazminat isteminin idareye bağlı bir komisyona yapılması, tazminat miktarının belirlenmesinde tarafsızlık sorununu çözmeyeceğinden başvuruların sulh yoluyla çözüleceği gibi bir sonuca varmak da mümkün değildir. Bu açıklamalar ışığında maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 28'inci madde kabul edilmiştir.

29'uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 29- 6384 sayılı Kanuna 5 inci maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki madde eklenmiştir.

“Koruma tedbirleri nedeniyle tazminat istemine ilişkin usul ve esaslar

MADDE 5/B- (1) 2 nci maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendi uyarınca Komisyona müracaat, karar veya hükümlerin kesinleştiğinin ilgisine tebliğinden itibaren üç ay ve her hâlde karar veya hükümlerin kesinleşme tarihini izleyen bir yıl içinde yapılır.

(2) Ceza Muhakemesi Kanununun 142 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca ağır ceza mahkemesinin görevi kapsamında olmasına rağmen Komisyona yapılan istemler, ağır ceza mahkemesine gönderilir. Komisyonun görev alanına giren ve girmeyen istemler birlikte yapılmış işe Komisyon görev alanına girmeyen istemleri ayırmak suretiyle ağır ceza mahkemesine gönderir. Bu hallerde Komisyona yapılan istem tarihi esas alınır. Komisyon ile ağır ceza mahkemesi arasında görev konusunda anlaşmazlık çıkması halinde Komisyonun görevine giren işlerin tespiti amacıyla ağır ceza mahkemesi veya Komisyon, kesin olarak karar verilmek üzere Ankara Bölge Adliye Mahkemesine başvurur.

(3) Komisyon, tazminat istemlerine ve tazminatın geri alınmasına ilişkin yapacağı değerlendirmede Ceza Muhakemesi Kanununun 141 inci, 143 üncü ve 144 üncü maddelerini uygular. Komisyon tarafından verilen tazminatlarla ilgili olarak Ceza Muhakemesi Kanununun 143 üncü maddesi uyarınca Cumhuriyet savcısının tazminatın geri alınmasına ilişkin yazılı istemleri Komisyona yapılır.

(4) Bu madde uyarınca yapılacak müracaatlar hakkında 5 inci maddenin dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları ile 5/A maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları uygulanır.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, 29'uncu maddede 1 adet önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 29'uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle 6384 sayılı Kanun’la koruma tedbirleri nedeniyle yapılacak tazminat istemine ilişkin şekil ve esaslar düzenlenmek istenmektedir. Tazminat isteminin idareye bağlı bir komisyona yapılması tazminat miktarının belirlenmesinde tarafsızlık sorununu çözmeyecektir. Bu açıklamalar ışığında maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

29’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 29’uncu madde kabul edilmiştir.

Şimdi, 30’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 30- 6384 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “müracaat” ibaresi “2 nci maddenin birinci ve ikinci fıkraları kapsamında yapılan müracaatlar” şeklinde değiştirilmiş, ikinci fıkrasına “Komisyon,” ibaresinden sonra gelmek üzere “Anayasa Mahkemesi ve” ibaresi eklenmiş, maddeye ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkralar buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(3) Komisyon, usul ekonomisini gözeterek benzer nitelikteki müracaatları birleştirerek karar verebilir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 30’uncu maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle 6384 sayılı Kanun’un 7’nci maddesinde düzenleme yapılarak tazminat istemine ilişkin kararın ne kadar süre içerisinde verileceği ve benzer nitelikteki müracaatların birleştirilerek karar verilebileceği düzenlenmek istenmektedir.

Tazminat isteminin Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulmuş bir komisyona yapılması hukuk devleti ilkelerine uygun değildir.

Mahkeme sıfatını haiz olmayan komisyonun oluşan mağduriyetlerin subjektif olarak değerlendirmesini yapmayıp benzer olaylarda benzer tazminat miktarı şeklindeki yaklaşımı hukuka aykırılık teşkil edecektir. Ayrıca manevi tazminatlar açısından da standart bir uygulama doğru olmayacaktır. Tazminat miktarları belirlenirken de bir yargılama söz konusu olmalı ve bağımsız mahkeme tarafından görülmelidir. Bu açıklamalar ışığında maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

30’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 30’uncu madde

kabul edilmiştir.

Şimdi, 31'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 31- 6384 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasına “Bu Kanun,” ibaresinden sonra gelmek üzere “2 nci maddenin birinci ve ikinci fıkraları kapsamında yapılan müracaatlar bakımından” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 31'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddeyle 6384 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesine ceza hukuku kapsamında yapılan kovuşturma ve soruşturmalar ile özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı ile mahkeme kararlarının geç veya eksik icra edildiği ya da hiç icra edilmediği hususunda da 6384 sayılı Kanun hükümleri uygulanabileceği düzenlenmek istenmektedir. Tazminat isteminin Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulmuş bir komisyona yapılması yerinde bir düzenleme değildir. Tazminat istemlerinin mahkeme tarafından karara bağlanması gerekmektedir. Mahkeme sıfatını haiz olmayan komisyon oluşan mağduriyetleri giderme konusunda yetersiz kalacaktır. Bu açıklamalar ışığında maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 31'inci madde kabul edilmiştir.

Şimdi, 32'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 32- 6384 sayılı Kanun'a aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- (1) 2 nci maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendi kapsamında olup;

a) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla Anayasa Mahkemesinde inceleme süreci devam eden bireysel başvuruları, başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle verilen kabul edilemezlik kararının tebliğinden itibaren,

b) Anayasa Mahkemesinin incelemenin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmediği gerekçesiyle düşme kararı verdiği bireysel başvuruları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten veya düşme kararının tebliğinden itibaren,

c) Anayasa Mahkemesinin incelemenin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmediği gerekçesiyle verdiği düşme kararı üzerine veya 10/10/2023 tarihinden itibaren doğrudan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılan başvuruları, bu Mahkemenin münhasıran iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması gerekçesine dayanan kabul edilemezlik kararının tebliğinden itibaren, üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine Komisyon inceler.

(2) Birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamında Komisyona müracaat, müracaatta bulunan kişinin kimlik bilgileri ve adresi ile Anayasa Mahkemesine başvuru tarihi ve numarasını içeren imzalı

bir dilekçeyle yapılır. Dilekçeye, Anayasa Mahkemesine yapılan bireysel başvuruya ilişkin form, kabul edilemezlik veya düşme kararı ve bu kararın tebliğine dair belge ile ihlal iddiasına ilişkin diğer bilgi ve belgeler eklenir. Birinci fıkranın (c) bendi kapsamında Komisyona müracaat, 5 inci maddede belirlenen usule göre yapılır.

(3) Komisyon, dilekçedeki bilgi ve belgelerin yetersizliği durumunda eksikliğin bir ay içinde giderilmesini, aksi hâlde istemin reddedileceğini ilgiliye bildirir. Dilekçedeki eksikliğin süresinde tamamlanmaması halinde müracaat Komisyonca reddolunur.

(4) Komisyona, Ceza Muhakemesi Kanununun 142 nci maddesinin ikinci fıkrası kapsamındaki istemler bakımından 1/6/2024 tarihinden sonra müracaat edilebilir.

(5) Komisyonun iş yoğunluğu dikkate alınarak Adalet Bakanı tarafından, Komisyon bünyesinde ilave heyetler oluşturulması amacıyla üye ataması yapılabilir. Bu üyeler Komisyon üye tam sayısına dâhil değildir. Bu durumda oluşturulacak ilave heyet sayısı beşi geçemez. Bu fıkra hükmü, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl süreyle uygulanır. Adalet Bakanı bu süreyi iki yıl daha uzatabilir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, 1 adet önerge vardır, önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 32'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifte yer alan madde ile 6384 sayılı Kanun'a eklenecek geçici madde ile Tazminat Komisyonunun göreceği işler, iş yoğunluğu gözetilerek ilave heyet kurulabileceği ve geçici maddenin yürürlükte kalabileceği süreler düzenlenmek istenmektedir. Tazminat isteminin Adalet Bakanlığı tarafından oluşturulmuş bir komisyona yapılması, bu komisyonun iş yoğunluğu sebebiyle ilave heyet oluşturulması hukuka uygun değildir. Anayasal güvence altında olan bağımsız mahkemelerin görev alanına giren bir konuda komisyonun karar verme yetkisini haiz olması hukuka aykırıdır. Bu açıklamalar ışığında maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

32'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 32'nci madde kabul edilmiştir.

Şimdi 33'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 33- 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“(2) Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasaktır. Ancak bu verilerin işlenmesi;

a) İlgili kişinin açık rızasının olması.

b) Kanunlarda açıkça öngörülmesi,

c) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasının açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin, kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün

korunması için zorunlu olması,

c) İlgili kişinin alenileştirdiği kişisel verilere ilişkin ve alenileştirme iradesine uygun olması,

d) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması,

e) Sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlarca, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla gerekli olması,

f) İstihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alan hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için zorunlu olması,

g) Siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların, tâbi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla; mevcut veya eski üyelerine ve mensuplarına veyahut bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temasta olan kişilere yönelik olması,

halinde mümkündür.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Bülbül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Sayın Başkanım, madde 33’le, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartlarını düzenleyen 6’ncı maddesinde değişiklik yapılıyor; mevcut (2)’nci fıkra değiştiriliyor, (3)’üncü fıkra yürürlükten kaldırılıyor ve kişinin açık rızası olmadan işlenebilecek kişisel veriler (2)’nci fıkraya eklenerek genişletiliyor. Burada fıkranın (e) bendinde özel nitelikli kişisel verilerin kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından işlenmesinin gerekli olması başka bir veri işleme şartı olarak düzenlenmekte. Buna göre, Sağlık Bakanlığı ile her türlü sağlık kuruluşunun ve Sosyal Güvenlik Kurumunun bu bentte yazılı amaçlarla tuttukları veriler ve kayıtlar bu kapsamda değerlendirilecektir. Bu çerçevede, özel sağlık kuruluşlarının bu kapsamdan çıkarılması gerekir. Ayrıca, bu bentte yazan kurumların hangi tür verileri işleyebileceğinin de açık olarak yazılması gerekmekte. Bütün özel nitelikli verilerin işlenebilmesine imkân tanıyıcı bir düzenleme olmamalıdır. Örneğin, Sağlık Bakanlığının kişinin cinsel tercihini işleyememesi gerekir. Bu nedenle, kurumun gerekli gördüğü veya kendi alanı olarak kabul ettiği veriler yerine, bu verilerin bir sınırı mutlaka çizilmelidir. Din aidiyeti gibi verilerin Sosyal Güvenlik Kurumuyla veya Sağlık Bakanlığıyla ilgisi yoktur. Dolayısıyla Anayasa’nın 20’nci maddesinin üçüncü fıkrasında çizilen sınır ihlal edilmemelidir. Ayrıca, fıkranın (g) bendinde siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek veya diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumlar tarafından özel nitelikli kişisel verilerden bazılarının işlenebilmesi düzenlenmektedir. Buna göre, bu kuruluş ve oluşumlar mevcut ve eski üyeleri ile bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temas hâlinde olan kişilerin özel nitelikli verilerini, kuruluş amaçlarına ve tabi oldukları mevzuata uygun faaliyet alanlarıyla sınırlı ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla işleyebileceklerdir. Örneğin, bu kuruluş ve oluşumların mevcut üyelerinin yanı sıra eski üyeleri ve düzenli olarak kendileriyle temas hâlinde olan kişilerin bu durumlarına ilişkin bilgiyi işlemesi bu bent kapsamında değerlendirilecektir. Söz konusu düzenlemeyse iki açıdan sakıncalıdır. Birincisi, üyelik dışında, eski üyeler ile temas hâlinde olunan kişilerin verilerinin işlenmesi hukuken Anayasa’ya aykırıdır. Artık, bu kişilerle bir üye ilişkisi bulunmadığından bu kişilerin verilerinin işlenmesi özel hayatın gizliliğinin açıkça ihlalidir. Bir sendika ancak ve ancak kendi üyeleriyle ilişkilidir; üyelikten ayrılmış, çıkarılmış veya üyeliği sona ermiş kişilerle hukuki bir bağı bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bir ilişkisi bulunmayan kişinin rızası alınmadan

kişisel verilerinin toplanması, işlenmesi doğru değildir. Keza siyasi partiler açısından da aynı şey söz konusudur. Üyesi olmayan kişilere yönelik olarak bu yönde bir hak tanınması doğru değildir. Örneğin, parti üyesi olmayan veya ayrılmış bir kişinin telefon numarasının işlenerek bu kişiye SMS göndermek gibi. Her ne kadar faaliyet alanıyla ilgili olsa dahi burada da kişinin rızası mutlaka olmalıdır.

İkinci sorunsu bu tür kuruluşlar açısından üyelik tesisi, kanunlarda ne tür bilgilerin isteneceğine ilişkin bilgilerin alınması ve başvuru formlarının veya hukuki belgelerin doldurulmasıyla olmaktadır. Bu, sözleşmenin kurucu unsurudur ve şarttır. Söz konusu şartların yerine getirilip getirilmediği, ilgili kamu otoriteleri tarafından da denetlenmektedir. Dolayısıyla bunların dışında kurumun, sendikanın, derneğin kendisinin yasal bir zorunluluk olmamasına rağmen faaliyetleriyle ilgili kişisel veri toplaması ancak üyenin açık rızası hâlinde olabilir. Bu tür özel faaliyetler için rıza haricinde veri toplama hakkı, özel hayatın gizliliğini ihlal edici nitelikte olabilir. Örneğin, bir sendika üyesi telefon numarasının, kan grubunun, dinî görüşünün sendika tarafından bilinmesini istemiyor olabilir. Dolayısıyla üyelik formlarına bu tür ibarelerin yazılarak zorunlu olarak doldurulmasını talep etmek Anayasa'nın 20'nci maddesini ihlal etmektedir. Tersini düşünelim, madem dernek, sendika ve vakıflar var -yani hadi diyelim ki bu teklif geçti- en önemlisi, neden kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekkülleri yok? Yani, biz buna itiraz ediyoruz, Anayasa'ya aykırı olduğunu söylüyoruz. Diyelim ki bizim itirazımız göz önüne alınmadı ama bunun dışında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının bulunmaması da bizim için kuşku vericidir. Sağlık, ceza mahkûmiyeti, güvenlik tedbirleri, ırk, etnik köken, inanç, dernek ve vakıf, sendika üyelikleri özel nitelikteki kişisel verilerdir; bunların işlenmesi doğru değildir.

Burada (g) bendinde sayılan dernek, vakıflar ve görevleriyle ilgili mevcut veya eski üyelerine dair bilgileri işleyebilmesine ilişkin düzenleme, bizce Anayasa'ya aykırı bir düzenlemedir. Bu çerçevede, biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak kanun teklifinin 33'üncü maddesinin (e) ve (g) bendinin teklifi metninden çıkarılmasını talep ediyoruz. Bu çerçevede değerlendirilmesini ya da yeni bir düzenleme yapılmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Bülbül.

Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, ilgili maddede yapılan düzenleme kişisel verilerin korunmasıyla ilgili ama (2)'nci fıkrasında hangi kişisel verilerin işlenmesinin açık olabileceğine dair daha kapsayıcı, daha genişletici bir düzenleme yapılmış. Bununla ilgili zaten Cumhuriyet Halk Partisi de uzun uzun anlattı, aynı fikirdeyiz. Sadece iki konuya değineceğim; birincisi, (g) fıkrasında anlatılmak istenen ne gerçekten merak ediyorum. Belki Genel Müdürlüğümüz bizi bu konuda aydınlatır. Siyasi, felsefi, dinî veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların tabi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla mevcut veya eski üyelerine ve mensuplarına veyahut bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temasta olan kişilere yönelik olması hâlinde kişisel verilerin işlenmesinin mümkün olduğu (g) fıkrasında belirtiliyor. Şimdi, bu, evet, Anayasa'ya aykırı, biz de bunu net bir şekilde söyleyelim ama ben bu maddenin konulmasındaki amacı merak ediyorum. Altındaki amaç ne, ne düşünülüyordu; bunu merak ediyorum. Eğer bizleri bu noktada aydınlatırsanız seviniriz.

İkinci bir konu, bir avukat olarak veya bu Komisyonun bütün üyelerinin avukat olduğunu da dikkate alarak şöyle bir paylaşımda bulunacağım, belki iktidar partisinin avukat olan üyeleri de bu noktada bir katkı sunabilirler çünkü avukat arkadaşlarımızın hemen hepsinin ortak talebidir kişisel

verilerin avukatlara da açık olması, çünkü kanunda böyle bir düzenleme olmaması nedeniyle birçok meslektaşımızın bu yönüyle, kurulun yürüttüğü işleyiş sonrasında aldıkları cezalar var; bunlardan hepimiz haberdarsınızdır. Avukat arkadaşlarımız vekaleten iş yürüttüler ve yaptıkları işin neticesiyle de hâliyle müvekkilinden aldığı bir evrakı ya da bir delili ya da bir bilgiyi mahkemeye sunduğunda “Bunu nereden edindin?” diye bir şeyle karşılaşp ceza alabiliyorlar. Hâliyle bu noktada da bir çalışma yürütülmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Komisyonun bütün üyeleri avukat, belki bu noktada en azından ortaklaşabiliriz diye düşünüyorum. Bu noktada da özellikle iktidar partisi vekillerinden, AK PARTİ’li vekillerden avukat arkadaşların kişisel verilere ulaşması noktasında olumlu bir yaklaşım ortaya koymalarını bekliyoruz ve dediğim gibi (g) fıkrasında da ne anlatılmak isteniyor merak ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Şimdi, Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müşavirine söz vereceğim.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ SERAY ŞENFER – Başkanım, teşekkür ederim.

Bizim notlarımızda da teklifin bu maddesinin, 6698/6-g bendinin gerekçesinde de açıklayıcı bir ifade bulunmadığından Anayasa yanında 6698’in özüne, sözüne, ruhuna da aykırı olduğu yönünde bir notumuz var. Muhtemelen, Kurumumuz da belki aynı görüştedir diye düşündüm ben kendi adıma ama burada, özellikle az önce Zülküf Vekilimin ifade ettiği, dün itibarıyla da Birlik Başkanım Avukat Erinç Sağkan’ın belirttiği, 6698 hazır Komisyona getirilmişken bu kanunun istisnalar maddesine avukatların mesleki faaliyetleri çerçevesinde bu kanundan bağışık tutulmasına dair birkaç söz söylemek isterim izinizle.

Malumunuz olduğu üzere avukatlar dava açmadan da önce bilgi ve belgelere ulaşmak zorundalar. Şayet sadece müvekkillerinden edindikleri bilgi ve belgelerle dava açarlarsa hem yanlış dava açtıkları için yargının iş yükünü artıracaklar hem de daha da önemlisi -hepimiz meslektaşız- itibar ve itimat mesleği ya bizim mesleğimiz, özel yükümlülüğünden kaynaklı disiplin sorumluluklarıyla da karşılaşacaklar; bu kısmı burada dursun. Bir de malumunuz olduğu üzere 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu uyarınca medeni yargılamada görülen davalarda taraflarca getirilme ilkesi mevcut. Bu ilkenin gereğini yapmak üzere de avukatlar kurum ve kuruluşlara davalarla ilgili bilgi ve belge anlamında başvuruyorlar. Burada da Başkanım, çok büyük sıkıntı görüyoruz.

Sonuçta, maddeye baktığımızda, dün Başkanımın da ifade ettiği, siz Komisyonunuza da sunduğumuz gerekçeli metinde de göreceksiniz gerekçemizde, 28’inci maddenin (d) bendinde yargılama makamları sayılmış. Takdir edersiniz ki hem Avukatlık Kanunu madde 1 uyarınca kamu hizmeti niteliğini gören, serbest meslek faaliyeti yapan avukatlar olarak bizler adalet hizmetinin gerçekleştirilmesi için, adalet hizmetine yardımcı savunma makamının kurucu unsuruyuz. Dolayısıyla, Türk Ceza Kanunu madde 6 uyarınca da yargı görevi yapan olarak hâkim ve savcılarının yanında sayılıyoruz. Avukatların son yıllarda özellikle bilgi ve belgeye erişmesine engel olan bu kanunun istisna hükmüne meslektaşlarımızın mesleki faaliyetleri kapsamında dâhil edilmesini talep ediyoruz.

Bundan başka, size yaşadığımız bir örnekle açıklamak isterim: Malpraktis davası açacağım müvekkilim adına ama ne yazık ki Sosyal Güvenlik Kurumundan... Yönetmelikleri var, Kişisel Verilerin İşlenmesi Yönetmeliği madde 10; dayanakları bu, şu anda teklifte görüştüğümüz madde. SGK’den müvekkilimin açacağı malpraktis davası için sağlık verilerini edinemiyorum. Ben o davayı süresi içinde idareye karşı nasıl açacağım?

Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, takdirlerinize sunarım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanımız burada.

Sayın Bilir, ilk önce kendinizi tanıttın, ondan sonra da görüşlerinizi ifade edin.

Buyurun.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Faruk Bilir, Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanım.

Komisyonunuz üyelerini saygıyla selamlıyorum.

Tabii, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nda 4 maddede değişiklik öngörülüyor. Bunlardan en önemli değişiklik 6’ncı ve 9’uncu maddeyle ilgili. Tabii, Süleyman Bülbül Vekilimizin belirttiği 6’ncı maddedeki özel nitelikli kişisel verilerin, bu sayılan şartlarda, her hâlükarda işlenebileceği anlamına gelmiyor. Özellikle, kanunun 4’üncü maddesini, kanunun 5’inci ve 6’ncı maddesiyle birlikte değerlendirmek gerekiyor. Kanunun 4’üncü maddesi “Genel İlkeler” başlığını taşıyor ve kanunun temel ilkelerini düzenliyor. Tabii, uzatmadan sadece şu (ç) fıkrasını okumak isterim: “İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma.” Bir ilkedir bu. “Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma.” “Doğru ve gerektiğinde güncel olma.” “Belirli, açık ve meşru amaçlar için işleme.” Yani burada sayılan kurumlar var. Kanunun gerekçesine baktığımız zaman “Sağlık Bakanlığı, Sağlık Bakanlığına bağlı hastaneler ve özel hastaneler ve SGK” diyor kanunun gerekçesi. Bunlar sağlık verilerini işleyebilir ancak belli amaçlarla işleyebilir. Bu amaçlar da burada tek tek sayılıyor ve bu madde, bu fıkralar aslında mevcut kanunda var. Bu 6’ncı maddedeki değişiklik yapılmasının en önemli gerekçelerinden bir tanesi... Özellikle kişisel veriler arasında bir kategori ayrımı var. Kanun 9 tane özel nitelikli kişisel veri sayıyor, bunlar içerisinde bir ayrıma gidiyor. Diyor ki: “Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler daha az şartla işlenebilir.” Bunlar diğerlerinden farklıdır. Diğer veriler, kanunda öngörülmesi ve açık rızaya bağlı olarak işlenebilir. Sağlık verileri ise sadece açık rızayla ve bu sayılan kurumlar ve belli amaçlarla işlenebilir. Yani Sayın Vekilimizin belirttiği gibi eğer 4’üncü maddeyi 5’inci maddeyle birlikte değerlendirmesek evet, bu verilerin herkes tarafından işlenebileceği gibi bir anlam çıkar.

Kanunun mevcut hâline göre bir avukatın, mesleki faaliyet çerçevesinde bir sağlık verisine ulaşabilmesi için tek şart açık rıza ama bu değişiklik yürürlüğe girdiği zaman, her şeyden önce bu özel nitelikli kişisel veriler arasındaki bu kategori ayrımı kaldırılıyor mevcut değişiklik önerisiyle ve 2 şarta 6 yeni ek şart getiriliyor. Dolayısıyla bir avukat, mevcut şartlar çerçevesinde, bir hakkın tesisi ve korunması çerçevesinde, yine kanunlarda öngörülme çerçevesinde, en azından doğrudan bu şartlara dayanarak veri işleyebilir. Bu 6’ncı maddenin değiştirilmesindeki, böyle bir önerideki en önemli gerekçe de herhangi bir kanunda... Mesela İş Kanunu’nda “İşveren özlük dosyası tutar.” diyor, bu özlük dosyasında sağlık verilerinin olacağı da muhakkaktır ama bu konuda İş Kanunu ile Kişisel Verilerin Korunması Kanunu çatışmaktaydı. Yani kanunda yer alsa dahi mevcut düzenlemeye göre sağlık verileri işlenemez ama bu değişiklik yapıldığı zaman kanunda var ise... Ki Avukatlık Kanunu’nun 2’nci maddesi avukatların belli çerçevede verilere erişebilmesini düzenliyor. Bu değişiklikler, daha çok avukatların mesleki faaliyetleri çerçevesinde veri isteyebilecekleriyle ilgili. Barolar Birliği temsilcimiz konuştuğu için bunu söylüyorum.

Burada dile getirilen bir diğer husus, yine bu değişiklik çerçevesinde (y) bendinde yapılan değişiklik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Başkanım, bir saniye...

Sayın Bülbül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, Türkiye Barolar Birliği Başkanı geldi, dün

bir konuşma yaptı. Biz de hazırlandık, bu maddenin gerekçesine baktık. Avukatların mesleğiyle ilgili, verilere ulaşabilmesiyle ilgili sıkıntı var, sorun var, haklarında açılan davalar var. Burada Barolar Birliği temsilcisi var, dün Barolar Birliği Başkanı da açıkladı yani biz biraz önce yaptığımız eleştiride dedik ki: “Burada sendika var, dernek var, vakıf var, neden kamu kurumu niteliğindeki meslek teşekkülü yok?” diyorsunuz. Biliyorsunuz, barolar, baro mensupları, kamu kurumu niteliğinde meslek teşekküllü üyeleri. Yani bu kadar açıklık yokken, siz nereden çıkardınız da bu kanun teklifinin içinde avukatların verilere ulaşabileceğini, Avukatlık Kanunu’nun 2’nci maddesinin uygulamada sıkıntı yaratmayacağını anlatıyorsunuz? Yani ben otuz yıllık avukatım, bizim arkadaşlar var çevremizde -milletvekili olduğumuz için avukatlık yapamıyoruz- ama onlar verilere ulaşmaya kalktıkları zaman ya duvar örülüyor ya da veriye ulaştıktan sonra haklarında dava açılıyor. Öyle değil mi Sayın Barolar Birliği temsilcisi? Yani bilemiyorum siz nereden çıkardınız bunun gerekçesinde avukatların mesleki hakları konusunda verilere ulaşabilme yeterliliğini sağlandığını? Onun için biz biraz önce bir yasa teklifi hazırladık. Bakın, ne yazdık? Dün Barolar Birliği Başkanımızın açıklamasıyla birlikte, kendimiz çalışmamızla birlikte “6698 sayılı Kanun’un 28’inci maddesinin (1)’inci fıkrasının (ç) bendine ‘yargı makamları’ ibaresinden sonra gelmek üzere ‘ile mesleki faaliyetleri kapsamında avukatlar ibaresi’ eklenmiştir.” diye teklif hazırladık. Biraz sonra Sayın Başkanım Komisyona sunacak. Yani siz bilemiyorum da -yanlış anlamayın- nerede yaşıyorsunuz ya da biz nerede yaşıyoruz ya da biz avukatlığı ayda mı yapıyoruz; anlamak mümkün değil.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun, devam edin Sayın Başkanım.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR –Sayın Başkanım, Türkiye Barolar Birliği ile Kişisel Verileri Koruma Kurumu arasında bir iş birliği protokolü vardır. Ki bizim en çok görüştüğümüz, toplantılar yaptığımız, birlikte çalıştığımız kurumlardan biri Türkiye Barolar Birliğidir. Evet, kanunun gerekçesinde “Avukatlara yönelik yeni veri işleme şartları getirildi.” diye bir düzenleme yok ama sigorta sektörüne de yok, hiçbir yazmıyor. Fakat biz, baştan beri, Avukatlık Kanunu’nun 2’nci maddesinin diğer kamu kurumlarınca veya başka organlarca, aslında bu yetkinin avukatlara belli ölçüde verildiği kanunda yer alsa diye... Ama Avukatlık Kanunu’nun 2’nci maddesi çerçevesinde avukatlar sağlık verilerini işleyemez çünkü açık rıza tek şart.

Şimdi, bir avukat bu yapılan düzenlemeye göre... Barolar Birliği temsilcisi avukatlara yönelik böyle bir talep ilettiği için ben de avukatları özellikle vurgulamak istedim. Kurumumuzun avukatlar lehine ve aleyhine verdiği kararlar var, bunları da biliyoruz. Biz de aslında avukatların mesleki faaliyetler çerçevesinde veri işleyebileceğini düzenliyoruz. 6’ncı maddenin yapılmasındaki veya değiştirilmesindeki temel gerekçelerden biri birtakım eksikliklerin giderilmesidir. Mesela pandemi döneminde sağlık verilerine Sağlık Bakanlığı dışında kamu kurumları da ulaşamadı. Bu 6’ncı maddede kamu kurumlarının veri işleyebileceği düzenlenmemiş ama herhangi bir kurum bazında bir düzenleme yok zaten. Kamu kurumu ve kamu kurumu meslek kuruluşları aynı hukuki statüye tabi genel olarak. Dolayısıyla, buradaki veri işleme şartları hem sigortacılık sektörü...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, ben bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bakın, Başkanım, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları nasıl derneklerle, vakıflarla aynı statüye tabi? Böyle bir şey yok. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları anayasal güvencesi olan kuruluşlardır yani böyle bir şey yok. Bu bilgi aktarımı doğru değil Sayın Başkanım. Yani burada hep hukukçular bulunuyor, Adalet Komisyonu üyeleri var burada, uzmanlar var. Ben bu bilgi aktarımını doğru olmadığını iddia ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun, devam edin Sayın Bilir.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Sayın Başkanım (g) bendindeki düzenleme şudur: “Siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluşlar.” Bunlar sayılıyor, bu (g) bendine özel. Burada örnek şu: Engellilere yönelik bir dernek, engelli verisini, sağlık verisini işleyebilecek anlamına gelir. Çünkü sağlık verisi özel nitelikli veri ama günümüzde bir vakıf bu amaçla kurulmuş olsa bile hatta siyasi amaçlarla kurulan bir dernek siyasi parti üyeliği verisini işleyemez ama diğer sayın milletvekilimizin söylediği husus, burada, bu bütün verileri dokuz kategori...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, dernekler siyasi faaliyet yapamaz. Nasıl “siyasi faaliyet amacıyla kurulan dernek” diyorsunuz? Böyle bir şey yok, arkadaşlar, böyle bir şey yok! Yani Dernekler Kanunu mu okumaya başlayacağız, Siyasi Partiler Kanunu’na mı bakacağız? Dernekler siyasi faaliyette bulunamaz, kapatılma nedenidir.

Sayın Başkanım, bir konuşma bu kadar olur ya!

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – “Siyasi faaliyet” demedim, siyasi amaç, felsefi amaç da olabilir.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Siyasi amaç başka bir şey, felsefi amaç başka bir şey.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Ben (g) bendini özellikle sordum, sormamdaki amaç da açık ve netti. Bir siyasi faaliyetleri... Yine bir şekilde kişisel verilerin açık olması noktasında bir mevzuatla, bir düzenlemeyle karşı karşıyayız yine oldukça problemli, tehlikeli ve gerçekten sorunlu düzenleme; biz de Anayasa’ya aykırı olduğunu az önce söyledik, tekrarlıyorum. Bilmiyorum verdiğiniz örnek için başka aktaracağınız bir şey var mı? Akla yatmıyor yani.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Sayın Vekilim, siyaset akademisi, mesela bir dernek kurulduğu zaman bu felsefi görüşü veya siyasi parti üyeliği verisini işleyebilir ama sağlık verisini işleyemez çünkü burada getirilen sınırlama şu: Bir, amaç; iki, “Sınırlı bir şekilde kuruluş kanununa ve amaçlarına aykırı olmamak şartıyla.” sınırları kendisi koymuş.

Artı, bu 6’ncı madde 4’üncü madde kapsamında, oradaki genel ilkelere de uyulması gerekiyor. Şunu söylemek istiyorum: Engellilere yönelik bir derneğin sağlık verisi işlemesi mevzuatımız çerçevesinde mümkün değil ama bu değişiklik yürürlüğe girdiği zaman o veriyi işleyebilecek ama engellilere yönelik bir dernek bu düzenlemeler çerçevesinde parti üyeliği veya felsefi görüş, dini inanç verisini işleyemez. Söylemek istediğim bu.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Siyasi diye başlamışsınız ama...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Alan, buyurun.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Siyasilerle ilgili şunu söyleyelim: Derneklerin, siyasetle iştiğaliyle ilgili Mümtaz Soysal’ın çok güzel bir makalesi var, Sayın Mümtaz Soysal’ın. Tabii, eski bir makale hâliyle ama nihayetinde onu iyice tartışmış.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Dönemi kaç?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Önceki dönemdir ama...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Mümtaz Hocanın yazdığı dönemdekiyle, hukuk devleti uygulamaları ile şu andaki hukuki uygulamalar aynı mı, aynı mı şu anda? Yapmayın ya!

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Söylememe lütfen müsaade buyurun da.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, Sayın Alan, buyurun.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Burada diyor ki: Bir parti üyeliği gibi, parti şeyi gibi vesaire işlemler yapamaz ama onlarla ilgili fikir üretilmesi noktasında birtakım bilgiler, siyasi fikirler üretilmesi noktasında çalışmalar yapabilir, buna bir engel yok. Siyasi parti üyeliği gibi veya dışarıda propaganda gibi veya Mecliste seçilme gibi...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – KVKK Başkanının avukatlığını yapmaya kalkarsanız davayı kaybedersiniz, davayı kaybedersiniz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sayın Bülbül, ben Mümtaz Hocadan söylüyorum, burada makaleden; onun için bunu böyle algılayalım yani direkt siyasi faaliyet yürütme şeklinde algılamayalım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun, devam edin.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Sayın Başkanım, bu değişiklik, bu hüküm Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün 9’uncu maddesinin (2)’nci fıkrasının (d) bendinin bire bir aynısı. Yani siyasi, felsefi, dini veya sendikal, bunların hepsinin birlikte işleneceği anlamına gelmiyor; ben bunu söylemek istiyorum. Her dernek kuruluş amacına göre, kuruluş kanunundaki -“sınırlılık” yazıyor maddede- amaçlar çerçevesinde ancak bu verileri işleyebilir.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkanım, tekrar edebilir misiniz?

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Genel Veri Koruma Tüzüğü, diğer adı GDPR Avrupa Birliği’nin bir Veri Koruma Kanunu veya tüzük diyebiliriz, 9/2-(d) bendi.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Başkanım, bitti mi söyleyecekleriniz, devam edecek misiniz?

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Bir de dün Barolar Birliği Başkanımız da temsilcisi de söyledi 28’inci maddeyle ilgili değişiklik önerisine girmem gerekir mi bilmiyorum?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Girmeyin, aman girmeyin.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Daha fazla bilgi için bu konuda burada akademisyen hocalarımız da var.

Sayın Profesör Doktor Mesut Serdar Çekin, buyurun...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Başkanım, bir şey söyleyebilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – KVKK Başkanı “28’inci maddeyle ilgili bir şeye geleceğim.” dedi, o cümlesini bir tamamlasın, Cumhurbaşkanlığı ile ilgili istiyor çünkü.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Bilir, onunla ilgili de sözlerinizi tamamlayın.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Sayın Başkanım, 28’inci maddenin şöyle bir özelliği var: Bu değiştirilen maddeler yani 6’ncı, 9’uncu maddeler daha çok Avrupa Birliği’ne uyum kapsamında değiştiriliyor yani bu Genel Veri Koruma Tüzüğü’ne uyum çerçevesinde değiştiriliyor. 28’inci madde ve 5 madde, bu kanundaki 5 madde Reform Eylem Grubu çerçevesinde vize serbestisi kapsamında ele alınıyor ve oradaki Avrupa Birliği’nin bizden beklentisi; 28’inci madde istisnalar maddesi; yargı makamları istisnası var, kollukla ilgili istisnalar var “Bu istisnaları da Genel Veri Koruma Tüzüğüyle uyumlu hâle getirin.” yani “Bu istisnaları da kaldırın.” çerçevesinde ama dile getirilen, Barolar Birliği temsilcimizin dile getirdiği avukatların mesleki faaliyetleri çerçevesinde kanundan muaf olmaları, istisna olmaları o çerçevede değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki, teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Çekin, önce kendinizi tanıtır lütfen.

PROF. DR. MESUT SERDAR ÇEKİN – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Ana Bilim Dalında öğretim üyesi olarak çalışmaktayım. 2016 yılından beri kişisel verilerin korunması alanında ama bunun ötesinde veri yönetişimi, yapay zekâ gibi alanlarda da çalışmaktayım. Bunun belirtmemin sebebi, özellikle verinin veri ekonomisi açısından arz ettiği önemdir.

6'ncı maddede özel olarak, doğrudan (g) bendi -fazla uzatmamak için- kapsamında ne amaçlandı, niye böyle bir şey getirildi; daha doğrusu, öncelikle Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'nde niye böyle bir şey getirdi? Belki haklı olarak şunu da sorabilirsiniz: “Ya, neden Genel Veri Koruma Tüzüğü? Bana ne Avrupa Birliğinden?” diye de bir serzeniş söz konusu olabilir elbette. Avrupa Birliği veri koruma hukuku alanında gerçekten de altın standardı getirmiş. Bu altın standardın sebebi, buna ne kadar uyumluluk sağlayabilirseniz siz başka bir ülke olarak veri ekonomisi açısından daha avantajlı bir pozisyonundasınız.

Veri Koruma Tüzüğü özelinde de böyle bir (g) bendinin ihdas edilmesinin esprisi aslında şurada: Özel nitelikli kişisel veriler dedik, mahiyeti itibarıyla özel nitelikli. Neden özel nitelikli? Çok çabuk ayrımcılığa sebebiyet verebilecek, kötüye kullanıldığı, hukuka aykırı, amaca aykırı kullanıldığı takdirde insanda maddi, manevi çok ciddi zararlara sebebiyet verebilecek nitelikteki veriler bunlar. İşte, ırk, felsefi inanç, özellikle sağlık, genetik veriler vesaire. Dolayısıyla burada kural olarak bütün kanunlar ciddi bir koruma mekanizması getiriyor diğer kişisel verilere nazaran, kıyasla. Ciddi bir koruma mekanizması getiriliyor ve “Sadece belirli şartlar altında işleyebilirsiniz.” deniliyor.

Burada böyle bir istisna hükmünün getiriliş amacını şöyle izah edebiliriz: Özellikle bu siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan kişi ya da mal varlığı toplulukları diyelim biz; bunların zaten faaliyeti sürekli özel nitelikli kişisel veri işlemek ve Birlik de “Sen zaten bu kadar yani bu amaçlarla faaliyet gösteren bir kişi topluluğu veya mal varlığı topluluğu olarak benim demokratik toplumunda, ülkemde ciddi bir fayda sağlıyorsun ama faaliyet gösterirken sürekli özel nitelikli, hassas veri işliyorsun ve ben de senin bu faaliyetini bir nevi kolaylaştırmak amacıyla ama sadece ve sadece kuruluş amacı ve mevzuata uygun olmak kaydıyla ve başkalarıyla da paylaşmamak şartıyla böyle bir kolaylık sağlıyorum.” diyor. Maksat bu, onun haricinde yani bir... Getiriliş amacı, maksat aslında bu. Dolayısıyla, bunun haricinde elbette ki yani keyfi, gelişigüzel kişisel verilerin işlenmesi asla söz konusu değil. Hatta ve hatta burada dediğim gibi, özel nitelikli kişisel veri olması hasebiyle daha da hassas davranmak gerekiyor. Onun için de kanunun içinde direkt zaten “kuruluş amacı ve mevzuata uygun olacak, üçüncü kişilere aktarılmayacak” gibi güvence mekanizmaları öngörülmeye çalışılmış.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Hocam, diğer konudaki fikriniz ne? Avukatlara açılıp açılmaması noktasındaki fikirleriniz ne?

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Hocam, Türk-Alman Üniversitesinde Hukuk Fakültesindesiniz, değil mi?

PROF. DR. MESUT SERDAR ÇEKİN – Evet, Sayın Vekilim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Alman hukukunda kişisel verilerin korunmasında böyle sendika, vakıflar, dernekler hakkında aynı düzenleme mi var?

PROF. DR. MESUT SERDAR ÇEKİN – Aynı düzenleme Sayın Vekilim; Tüzük olduğu için, malumunuz Avrupa Birliğinde tüzük her ülkede yeknesak uygulanıyor ve dolayısıyla biz zaten araştırırken de...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Aynı düzenleme var ama denetleme usulleri nasıl? Kişisel verilerin korunmasına yönelik ihlaller hâlinde Alman hukukundaki denetleme nasıl, cezalar nasıl?

PROF. DR. MESUT SERDAR ÇEKİN – Çok ağır.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bir örnek verebilir misiniz?

PROF. DR. MESUT SERDAR ÇEKİN – Efendim, özellikle, şimdi, kişisel verilerin korunması, malumunuz, hassas bir alan. Burada, özellikle çok güçlü olan Amerika Birleşik Devleti menşeli şirketler var. Bunların da yaklaşımı şöyle idi Genel Veri Koruma Tüzüğü’ne kadar, “Ben buradan ne kadar kâr elde edebilirim? 500 bin dolar. Ceza yersem? 50 bin dolar. O zaman ben bu işi yapayım.” diye risk alınıyordu. Veri Koruma Tüzüğü ise dedi ki: “Ben bu mantığı kesinlikle kabul etmiyorum.” En ağır, en üst limitleri söylüyorum: 20 milyon euro ya da sizin bütün dünya çapındaki cironuzun yüzde 4’üne kadar ceza kesebiliyor. Burada en güncel ceza, Meta’ya 1,2 milyar euro -umarım yanlış hatırlamıyorumdur rakamı- kesildi ihlal sebebiyle tam olarak.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederiz Sayın Hocam.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bir akademisyen Hocamız daha var, ona da söz vereceğim.

Sayın Kaya, buyurun, kendinizi tanıttın.

DOÇ. DR. MEHMET BEDİİ KAYA – İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Bilişim ve Teknoloji Hukuku Ana Bilim Dalında öğretim üyesiyim. Yine kişisel verilerin korunması hukuku ve siber güvenlik alanlarında çalışmaktayım. Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Şu an KVKK sıfırdan getirilmiyor, kısmi revizyonlar yapılıyor; özellikle 6 ve 9 bütüncül bir şekilde ve dünyadaki gelişmelere uyumlu bir şekilde aslında güncelleniyor. Şu an dünyada neredeyse 100’e yakın ülkenin kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemesi var ve bu sayı artmakta. Bunun dışında, yine “108” ve “108+” dediğimiz 2 Avrupa Konseyi sözleşmesi var; Türkiye 108’e de taraf. Dolayısıyla bu konu, sadece Türk hukukunun kendi iç dinamiklerine göre düzenlediği bir konu değil; neredeyse hangi kişisel veri kategorisinin hangi şekilde işleneceği aslında dünyada biraz Avrupa Birliği Veri Koruma Tüzüğü altın standardı esas alınarak düzenlenmekte.

Şimdi, az önce de şu soru geldi; bu mevzuat genel ilkeler getiriyor, bu mevzuat “kazuistik” bir mevzuat değil bu mevzuat çerçeve bir mevzuattır ve ilkeleri getirmektedir, ilkelerin de her bir somut olayda -yine Sayın Başkanımın belirttiği üzere- değerlendirilmesi gerekmektedir. Şunu da gözden kaçırmamak gerekiyor: Özel nitelikli kişisel verilerle ilgili aslında daha bir hukuki birlik getirilmek suretiyle kişisel verilerin ne zaman işleneceği, nasıl aktarılacağı, bunlara ilişkin de aslında bireyler açısından da daha koruyucu bir mekanizma gelmektedir.

Yine, bir hatırlatma daha yapmak gerekiyor: Verileri normal veri, hassas veri, özel nitelikli kişisel veri diye ayırdığımız zaman özel nitelikli kişisel verilerin diğer verilerden farklı olarak her zaman KVKK kurulu tarafından belirlenen güvenlik tedbirlerine uygun bir şekilde de işlenmesi gerekiyor. Yani, dolayısıyla aslında getirilen mekanizma hem uluslararası hukuk bağlamında da dayanağı olan hem de yine Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’yle de bire bir uyumlu olan bir düzenlemedir. Dolayısıyla, spesifik olarak avukatların veya başka bir sektörün belirtilmesi veya buna ilişkin bir kural getirilmesi zaten bu çerçeve düzenleme niteliğiyle de bağdaşmayacaktır. Bilhassa savunma hakkı ve yine burada hakkın tesisi istisnası kapsamında artık avukatların özel nitelikli kişisel verilere gerçekten de elverişliyse, gerçekten de ölçülüysen, o amacı gerçekleştirmek için o veriye erişmesini gerekçelendiriyorsa aslında işlenmesinin hukuki bir dayanağı da oluşturulmuş olmaktadır.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Özbudun, buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Genel Müdüřümüze sormak istiyorum çünkü metnin tamamına o hâkim diye düşünüyorum: Acaba bu kişisel verilerin korunmasıyla ilgili olan hükümler Avrupa Birliği verilerine yani Avrupa Birliği standartlarına uyum amacına mı yönelik, böyle diyebilir miyiz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HAKAN ŞEKER – Efendim, bizim kanunumuzun yürürlüğe girdiği tarih 2016; bu tarihten iki sene sonra Avrupa Birliği bu bahsettiğimiz kısaca “GDPR” dediğimiz Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nü yürürlüğe soktu. Avrupa Birliğinin bu mevzuat değişikliğinden sonra ülkemizde de birçok belgede -Yargı Reformu Strateji Belgesi, İnsan Hakları Eylem Planı gibi birçok belgede- bizim kanunumuzun bu Avrupa Birliğinin Genel Veri Koruma Tüzüğü’ne uyumlaştırılması amacına yer verildi. Bu kapsamda, kanunun tamamı şu an aslında gözden geçiriliyor, bu Tüzük’e uyumlaştırılması yönünde çalışmalar devam ediyor fakat bu 6, 9 ve 18’le ilgili hükümler daha acil olduğu için, 6’ncı maddenin şu anki genel kapsamı çok dar olduğu için Tüzük’e göre, neredeyse veri işlenmesini imkânsız hâle getirdiği için Avrupa Birliği müktesebatına uyumlu şekilde bir değişiklik önerisi huzura getirilmiş durumda Sayın Başkanım.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Teşekkür ederim.

Buna ilaveten bir hususun altını çizmek istiyorum: Benim yönümden Avrupa Birliği standartları önemli. Neden önemli? Çünkü Avrupa Birliği demek Kopenhag Siyasi Kriterleri demek; Kopenhag Siyasi Kriterleri de başta hukuk devleti demek, insan hakları demek, azınlık hakları demek.

Şimdi, metnin çeşitli hükümleriyle ilgili biz burada tartışma yaptık. O çeşitli hükümlerde hukuk devleti yönünden ciddi sorunlar olduğunu söyledik, bilhassa bu kanun hükmünde kararnameye yollama yapan hüküm bakımından yani işletmelerin mal varlığına el konulması ve sorumsuzluk düzenlemesi bakımından. Şimdi, bir çelişki ortaya çıkıyor, metnin bir bölümü hukuk devletinin tamamen göz ardı ediyor, bir bölümü Avrupa Birliği normlarına uyum amacını taşıyor; bu çelişkiyi nasıl açıklayacağız?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜR YARDIMCISI HAKAN ŞEKER – Şimdi, Sayın Başkanımız da ifade etti, özellikle bu (g) bendi özelinde konuşursak, Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü’nün 9’uncu maddesinin (2)’nci fıkrasının (d) bendi tam da bu hususu düzenliyor hatta neredeyse birebir çevirisi, eleştirisi dahi yapılabilir açıkçası. Özellikle, bu “siyasi, felsefi, dinî amaçlarla kurulan vakıf, dernek, diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların tabi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak” Bakın, birinci kloz; ikinci kloz faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak; üçüncüsü, üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla. Şimdi, hocam Engelliler Derneği örneği verdi. Mesela, bu felsefi amaçla kurulan dernekler bağlamında, mesela Ateizm Derneği örneği de verilebilir yani Ateizm Derneğinin de üyeleri aslında ateist kişiler oldukları için bu derneğin aslında veri işleyebilmesi şu an için mümkün değil. Bu düzenlemeyle, Ateizm Derneği gibi felsefi bir amaçla kurulan bir derneğin sadece kendi faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak üzere, kimseye açıklamamak kaydıyla veri işlemesine imkân sağlamış oluyor.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, Bilgi Üniversitesinden konuşan Doç. Dr. Mehmet Bedii Kaya Hocamız, bu Avrupa Birliği müktesebatı olarak, bu Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun buraya uyum sağlanması konusunda... Yani, avukatlık mesleğini diğer sektörlerden farklı

yani “sektör” dedi, sektör olarak anlamlandırdı. Avukatlık Kanunu’na bakmamış galiba hocam.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Kendisi de avukat olabilir yalnız.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Yani, kendiniz avukat mısınız bilmiyorum da...

DOÇ. DR. MEHMET BEDİİ KAYA – Avukatım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Kamu hizmeti, nitelikli adalet hizmeti yapan bir meslek sahibi avukatlar ve avukatlar adil yargılanma hakkını üstlenen ve sav, savunma, karar mekanizması içerisinde vatandaşın hakkını arayan -Anayasa 35ve36- Anayasa’daki hak arama özgürlüğünü vatandaş adına yürüten bir meslek grubu olarak kamu hizmeti gören bir grup; sektör değil yani Avrupa Birliğindeki KVKK’nin burada uyum yasalarının uydurulmasında sektörel bir yapısı yok. O nedenle, bu söylediğiniz sözü esefle kınıyorum arkadaşlar.

DOÇ. DR. MEHMET BEDİİ KAYA – Ben ifadem yüzünden özür diliyorum. Biraz da hızlı konuştum, orada ahenk bozulmuş olabilir ancak yine, şunu tekrar etmek gerekiyor: Yani, bu yasa temel çerçeve bir yasa ve yine aynı şekilde, aslında bu yasaya uyum kapsamında ortak politikalar mutabakat metninde dahi KVKK’nin GDPR’a uyumlaştırılması hedefi yer almakta, On İkinci Kalkınma Planı’nda yer almakta, orta vadeli planda yer almakta. Aslında, Türkiye’de, politik olarak bu yasaya uyumla ilişkin genel bir yaklaşım var ve bunun da aslında şöyle bir menfaati var: Şu an bütünlük bilşim sistemleri kullanıyoruz, çok hızlı bir şekilde verileri yurt dışına aktarabiliyoruz, Türkiye içerisinde çok farklı uygulamalar kullanabiliyoruz. Bu tür temel çerçeve düzenlemelerle aslında kişisel verilere ilişkin alan daha disipline edilmektedir ama ifade için özür dilerim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyoruz.

Kendiniz de avukatsınız herhâlde, değil mi?

DOÇ. DR. MEHMET BEDİİ KAYA – Evet, avukatım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, şimdi Türkiye Sigortalar Birliği Temsilcimize söz vereceğim.

Buyurun.

TÜRKİYE SİGORTA BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ ALPER CAN EROĞLAN – Türkiye Sigorta Birliğini temsilen Avukat Alper Can Eroğlan.

İlgili teklif maddesinde özel nitelikli kişisel verilerin düzenlenmesine ilişkin belli şartlar getiriyor. Sigortacılık sektörü olarak en yoğun özel nitelikli kişisel veriyi toplayan ve saklayan sektör olarak bu noktada bir yasal düzenleme yapılması gerekliliğinin olduğunu düşünüyoruz. Özel nitelikli kişisel veri işlenmesinin zorunlu olduğu sağlık ve hayat sigortaları gibi sözleşmesel faaliyetlerde sözleşmenin kurulması ve ifası için açık rıza onayının alınmaması gerektiği yönünde sektörde talep oluşmuştur. Bu yönde madde gerekçesinde de sigortacılık sektörünün bu yönde bir ihtiyacı olduğuna değinilmektedir ve bu kapsamda bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlenmesinin zorunlu olması; (d) bendinin eklenmesini olumlu olarak değerlendiriyoruz. Bunun yanında, bu maddeye öneri veya ek olarak madde metninin bir sözleşmenin kurulması veya ifası için doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına veya sözleşmeden menfaat sağlayan diğer kişilere ait kişisel verilerin işlenmesinin zorunlu olması ibaresinin eklenmesiyle sektördeki işlem zorluklarının önüne geçileceğini ve olumlu olacağını değerlendiriyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Başkanım, bir önerimiz var: Bence Sayın Öztürk çıksın, biz

onu varmış gibi sayalım, kabul ediyoruz çünkü hakikaten sabote ediyor. Biz kabul ediyoruz, çıksın, bence yani duramadınız bir yerinizde ya.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Efendim, ben aynı şeyler tekrar edilince ister istemez...

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Ama yapacak bir şey yok, konuşacağız yani burası konuşma yeri.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Biz devleti ayakta tutuyoruz yani.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Halil kardeşim, devlette bir sıkıntı mı var?

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) – Yok işte...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli milletvekilleri, madde üzerinde 3 adet önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas no.lu Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 33'üncü maddesinin ("e") ve ("g") bendinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Süleyman Bülbül

Cumhur Uzun

İsmail Atakan Ünver

Aydın

Muğla

Karaman

Gizem Özcan

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi sundunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sunduk zaten.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

İkinci önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 33'üncü maddesiyle 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasında yapılmak istenilen değişiklikte yer alan "g" bendinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Lütfullah Kayalar

Hakan Şeref Olgun

Yozgat

Afyonkarahisar

Gerekçe:

Teklifte yer alan maddenin g bendiyle kişisel verilerin işlenmesi, siyasi, felsefi, dinî veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların tabi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla mevcut veya eski üyelerine ve mensuplarına veyahut bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temasta olan kişilere yönelik olması durumunda mümkün kılınmaktadır. Teklifte yer alan değişiklikle ikinci fıkranın ilk cümlesinde her ne kadar özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasaklanmış olsa da bu istisna genel kural olan bir hususla çalışmaktadır. Ayrıca bu verilerin işlenebilmesi son derece sakıncalı olup "fişleme" olarak kötüye kullanılabilir. Bu nedenle ilgili bent madde metninden

çıkarılmalıdır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Her 2 önerge de reddedildi.

3'üncü önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas numaralı Kanun Teklifi'nin çerçeve 33'üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 33- 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılmış ve üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3) Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi yasaktır. Ancak bu verilerin işlenmesi;

a) İlgili kişinin açık rızasının olması,

b) Kanunlarda açıkça öngörülmesi,

c) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin, kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması,

ç) İlgili kişinin alenileştirdiği kişisel verilere ilişkin ve alenileştirme iradesine uygun olması,

d) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için zorunlu olması,

e) Sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlarca, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbi teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi ile sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi ve finansmanı amacıyla gerekli olması,

f) İstihdam, iş sağlığı ve güvenliği, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler ve sosyal yardım alanlarındaki hukuki yükümlülüklerin yerine getirilmesi için zorunlu olması,

g) Siyasi, felsefi, dini veya sendikal amaçlarla kurulan vakıf, dernek ve diğer kâr amacı gütmeyen kuruluş ya da oluşumların, tâbi oldukları mevzuata ve amaçlarına uygun olmak, faaliyet alanlarıyla sınırlı olmak ve üçüncü kişilere açıklanmamak kaydıyla; mevcut veya eski üyelerine ve mensuplarına veyahut bu kuruluş ve oluşumlarla düzenli olarak temasta olan kişilere yönelik olması,

halinde mümkündür.”

Mustafa Arslan

Emine Yavuz Gözgeç

Nurettin Alan

Tokat

Bursa

İstanbul

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Önergeyle maddenin mevcut kurgusu dikkate alınarak özel nitelikli kişisel verilerin işlenebileceği istisnai hallerin üçüncü fıkrada düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda 33'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 33'üncü madde kabul edilmiştir.

34'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 34 – 6698 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 9- (1) Kişisel veriler, 5 inci ve 6 ncı maddelerde belirtilen şartlardan birinin varlığı ve aktarımın yapılacağı ülke, uluslararası kuruluş veya ülke içerisindeki sektörler hakkında yeterlilik kararı bulunması halinde, veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından yurt dışına aktarılabilir.

(2) Yeterlilik kararı, Kurul tarafından verilir ve Resmî Gazete’de yayımlanır. Kurul, ihtiyaç duyması halinde ilgili kurum ve kuruluşların görüşünü alır. Yeterlilik kararı, en geç dört yılda bir değerlendirilir. Kurul, değerlendirme sonucunda veya gerekli gördüğü diğer hallerde, yeterlilik kararını ileriye etkili olmak üzere değiştirebilir, askıya alabilir veya kaldırabilir.

(3) Yeterlilik kararı verilirken öncelikle aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) Kişisel verilerin aktarılacağı ülke, ülke içerisindeki sektörler veya uluslararası kuruluşlar ile Türkiye arasında kişisel veri aktarımına ilişkin karşılıklılık durumu.

b) Kişisel verilerin aktarılacağı ülkenin ilgili mevzuatı ve uygulaması ile kişisel verilerin aktarılacağı uluslararası kuruluşun tâbi olduğu kurallar.

c) Kişisel verilerin aktarılacağı ülkede veya uluslararası kuruluşun tâbi olduğu bağımsız ve etkin bir veri koruma kurumunun varlığı ile idari ve adli başvuru yollarının bulunması.

ç) Kişisel verilerin aktarılacağı ülkenin veya uluslararası kuruluşun, kişisel verilerin korunmasıyla ilgili uluslararası sözleşmelere taraf veya uluslararası kuruluşlara üye olma durumu.

d) Kişisel verilerin aktarılacağı ülkenin veya uluslararası kuruluşun, Türkiye’nin üye olduğu küresel veya bölgesel kuruluşlara üye olma durumu.

e) Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler.

(4) Kişisel veriler, yeterlilik kararının bulunmaması durumunda, 5 inci ve 6 ncı maddelerde belirtilen şartlardan birinin varlığı, ilgili kişinin aktarımın yapılacağı ülkede de haklarını kullanma ve etkili kanun yollarına başvurma imkânının bulunması kaydıyla, aşağıda belirtilen uygun güvencelerden birinin taraflarca sağlanması halinde veri sorumluları ve veri işleyenler tarafından yurt dışına aktarılabilir:

a) Yurt dışındaki kamu kurum ve kuruluşları veya uluslararası kuruluşlar ile Türkiye’deki kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları arasında yapılan uluslararası sözleşme niteliğinde olmayan anlaşmanın varlığı ve Kurul tarafından aktarıma izin verilmesi.

b) Ortak ekonomik faaliyette bulunan teşebbüs grubu bünyesindeki şirketlerin uymakla yükümlü oldukları, kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümler ihtiva eden ve Kurul tarafından onaylanan bağlayıcı şirket kurallarının varlığı.

c) Kurul tarafından ilan edilen, veri kategorileri, veri aktarımının amaçları, alıcı ve alıcı grupları, veri alıcısı tarafından alınacak teknik ve idari tedbirler, özel nitelikli kişisel veriler için alınan ek önlemler gibi hususları ihtiva eden standart sözleşmenin varlığı.

ç) Yeterli korumayı sağlayacak hükümlerin yer aldığı yazılı bir taahhünamenin varlığı ve Kurul tarafından aktarıma izin verilmesi.

(5) Standart sözleşme, imzalanmasından itibaren beş iş günü içinde veri sorumlusu veya veri işleyen tarafından Kuruma bildirilir.

(6) Veri sorumluları ve veri işleyenler, yeterlilik kararının bulunmaması ve dördüncü fıkrada öngörülen uygun güvencelerden herhangi birinin sağlanamaması durumunda, arızı olmak kaydıyla sadece aşağıdaki hallerden birinin varlığı halinde yurt dışına kişisel veri aktarabilir:

- a) İlgili kişinin, muhtemel riskler hakkında bilgilendirilmesi kaydıyla, aktarıma açık rıza vermesi.
- b) Aktarımın, ilgili kişi ile veri sorumlusu arasındaki bir sözleşmenin ifası veya ilgili kişinin talebi üzerine alınan sözleşme öncesi tedbirlerin uygulanması için zorunlu olması.
- c) Aktarımın, ilgili kişi yararına veri sorumlusu ve diğer bir gerçek veya tüzel kişi arasında yapılacak bir sözleşmenin kurulması veya ifası için zorunlu olması.
- ç) Aktarımın üstün bir kamu yararı için zorunlu olması.
- d) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması.
- e) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için kişisel verilerin aktarılmasının zorunlu olması.
- f) Kamuya veya meşru menfaati bulunan kişilere açık olan bir sicilden, ilgili mevzuatta sicile erişmek için gereken şartların sağlanması ve meşru menfaati olan kişinin talep etmesi kaydıyla aktarım yapılması.

(7) Altıncı fıkranın (a), (b) ve (c) bentleri, kamu kurum ve kuruluşlarının kamu hukukuna tâbi faaliyetlerine uygulanmaz.

(8) Veri sorumlusu ve veri işleyenler tarafından, yurt dışına aktarılan kişisel verilerin sonraki aktarımları ve uluslararası kuruluşlara aktarımlar bakımından da bu Kanunda yer alan güvenceler sağlanır ve bu madde hükümleri uygulanır.

(9) Kişisel veriler, uluslararası sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi bir şekilde zarar göreceği durumlarda, ancak ilgili kamu kurum veya kuruluşunun görüşü alınarak Kurulun izniyle yurt dışına aktarılabilir.

(10) Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

(11) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 34’üncü madde üzerinde söz almak isteyen var mı? Yok.

34’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 34’üncü madde kabul edilmiştir.

35’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 35 – 6698 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş, ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiş ve diğer fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“d) 9 uncu maddenin beşinci fıkrasında öngörülen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 50.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,”

“(2) Birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde öngörülen idari para cezaları veri sorumlusu, (d) bendinde öngörülen idari para cezası veri sorumlusu veya veri işleyen gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanır.”

“(3) Kurulca verilen idari para cezalarına karşı, idare mahkemelerinde dava açılabilir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - 35’inci maddede önerge yok.

Söz talebi yok.

35’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 35’inci madde kabul

edilmiştir.

Şimdi, yeni madde ihdasına ilişkin bir adet önerge vardır.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas no.lu Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi metninde 35’inci maddeden sonra aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 36 - 6698 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine “yargı makamları” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile mesleki faaliyetleri kapsamında avukatlar” ibaresi eklenmiştir.

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Gizem Özcan

Aydın

Karaman

Muğla

Cumhur Uzun

Muğla

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL - Söz talebi var mı?

Buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Görüşülmekte olan kanunun 36’ncı maddesi olarak “6698 sayılı Kanun’un 28’inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendine ‘yargı makamları’ ibaresinden sonra gelmek üzere ‘ile meslek faaliyetleri kapsamında avukatlar’ ibaresi eklenmiştir.” şeklinde bir öneride bulunuyoruz. Bu öneriye ihtiyaç duymamızın temel sebebi, birçoğunuzun da mesleki faaliyetler icra ederek buralara geldiğinizi bildiğim için, avukatlık mesleğinin icrası sırasında bazı bilgilerin edinilmesi zorunlu ve o bilgiler tahtında işlemlerin yapılarak müvekkillere ait iş ve hukuki işlemlerin tam olarak yerine getirilmesine ihtiyaç duyulmakta ancak özellikle Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun yürürlüğe girmesinin ve bu mevzuatın ülkemizde yeni uygulanıyor olmasının da yarattığı etkiler ile katı ve keskin uygulamalarının da yansımasıyla Avukatlık Kanunu’nun 2’nci maddesinde yardımcı olmak zorunluluğu kamu tüzel kişilerine ve gerçek kişilere, bankalara, sigorta şirketlerine yüklenmiş olmasına rağmen veri edinmekte büyük güçlükler yaşanmakta. Öylesi güçlükler yaşanmakta ki bir dava açabilmek için UYAP sisteminde davalının bilgilerini, T.C. numarasını girmek gerektiği hâlde bu numaraya sahip olamamanız nedeniyle sistem size eksiklikler verebilmekte. Aslında yasanın belki getirdiği sıkıntı ya da getirdiği zorlama bu verilerin elde edilmesini avukatlar açısından ortadan kaldırmadığı hâlde uygulamadaki tereddütler, kişisel verinin verilmesinin yaratabileceği cezai yaptırımlar nedeniyle uygulamadaki katılıklar da buna eklenince son derece güç çalışma koşulları oluşmakta. Bu koşulların yarattığı etki, hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkı ile Avukatlık Kanunu’nun 2’nci maddesini de dikkate alarak gerek meslektaşların gerekse hak arama hürriyeti ve adil yargılanma hakkı ihlal edilen vatandaşların mağduriyetine sebebiyet vermekte. “Bu hükmün ilavesiyle buna engel olan uygulamalara son verilmesi amaçlanmaktadır.” diye Türkiye Barolar Birliğinin de 180 bin avukat adına meslektaşlarının bize iletmış olduğu sıkıntılarla, zaten bildiğimiz ama bir kez daha hâlâ güncelliğini korumakta olduğunu gördüğümüz sıkıntılarla karşı karşıya kalınmış bulunmakta. Aslında “yargı makamları” kavramını gerçekten doğru uygulayabilen, doğru tanımlayabilen yaklaşımlar yapılabilse, avukatların da savunma makamı, yargısal bir makam içinde değerlendirilmesi şeklinde bakılabilse belki de gerek kalmayacak hususlar bugün madde ihdasına

ihtiyaç göstermiş bulunmakta. Bu nedenle “yargı makamları” ibaresinden sonra gelmek üzere “ile mesleki faaliyetleri kapsamında avukatlar” ibaresinin eklenmesi suretiyle konuya açıklık getirilmesini, sarahat kazandırılmasını ve uygulamada doğabilecek aksaklıkların bu şekilde giderilerek hak arama faaliyetleri çerçevesinde avukatların hem kişilerin hak arama özgürlüklerine yardımcı olabilmelerine hem mesleki faaliyetlerini yürütebilmelerine olanak sağlanmasını istiyor, bekliyor ve bu amaçla öneride bulunuyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Sayın Tanrıkulu, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) - Sayın Başkan, ben de bu düzenlemeyle ilgili olarak yani bir avukat olarak, aynı zamanda avukatların mensubu olduğu baro örgütlenmesinden gelen bir milletvekili olarak görüşlerimi söylemek istiyorum.

180 bin avukat olduğu ifade edildi dün itibarıyla, bu kadar büyük bir sayı olduğunu ben de tahmin etmiyordum. Şimdi, meslek mensuplarıyla ilgili düzenleme yapılırken genellikle hep kötü örnekler üzerinden gidilir yani bir avukatın başarısı genellikle haber olmaz ama bir avukatın bir suçta bulaşmış olması genellikle haber olur ve kamuoyunda böyle bir algı oluşur. Dolayısıyla o algı sonuçta Parlatmentonun faaliyetlerine de yasa yapıcılarının faaliyetlere de yansır aynı zamanda ama hepimiz biliyoruz ki avukatlık bir kamu hizmetidir. Bu hizmeti yerine getirenler bakımından da sonuçta kötüye kullananlar olabilir yani eşyanın tabiatına uygun olarak fakat esas olan, avukatlığın yargının bir parçası olması ve savunma mesleğinin mensupları olmasıdır ve yaptıkları hizmetlerin bir kamu hizmeti olmasıdır. Dolayısıyla mesleki faaliyetleri çerçevesinde verilere ulaşmak mesleki faaliyetin, aynı zamanda adalet ulaşmanın da bir parçası olarak mutlaka gereklidir. Şimdi, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu aynı zamanda avukatların gerçeğe ulaşımı anlamında, mesleki faaliyetleri yürütme anlamında büyük bir engel. Dün Türkiye Barolar Birliği Başkanı burada değil ama daha sonra sohbet ederken örnek verdi, mesela yalancı bir tanıktan örnek verdi. Duruşmada tanık dinlenecek, o tanıkla ilgili veri lazım yani alt kata inip sabıka kaydından onun, işte, sabıkası var mı yok mu diye sorgulanmış. Gerçek bir olaydan hareketle bunu ifade ediyorum ve veri almış, yalancı tanıklıktan suçlu varmış, hükmü varmış yani tanıklık yapan şahsın. Dolayısıyla bir kanaat uyandırmak lazım yargılamada, o bilgiyi verdiği için sonuçta bir ceza mahkumiyetiyle karşı karşıya kalmış. Bakın, mesleki faaliyeti çerçevesinde yürüttüğü bir durumu burada ifade etmeye çalışıyorum. Dolayısıyla bu Komisyonunda, Adalet Komisyonunda avukatlar çoğunlukta, hepimiz bu meslekten geliyoruz yani adliye koridorlarından geliyoruz, bu mesleğin nasıl yapıldığını biliyoruz. Dolayısıyla bu düzenlemede herhangi bir kötü niyet, başka bir şey yok, kötüye kullanan varsa zaten gerekli işlemler yapılır ama avukatlık mesleğinin gerçekten amacına uygun yürütülmesi bakımından böyle bir düzenleme gerekli. Biraz önce meslektaşım da ifade etti, aslında “yargı” kavramı gerçek anlamda uygulansa... Avukatlar da sonuçta hâkim ve savcılar gibi yargı mensubudur yani fakat maalesef uygulamada yargı mensubu olarak görünmüyorlar. Dolayısıyla böyle bir düzenlemeyi Adalet Komisyonunun yapması uygun olacak.

Bir de yani iki gündür burada çalışıyoruz, ya ne desek reddettiniz. Ya, hiç olmazsa yani sizin açınızdan da 180 bin meslek mensubu bakımından da “Adalet Komisyonu şunu yaptı.” diyelim sonuçta bu yasa çerçevesinde. Dünyanın sonu değil yani şimdi her şeyi doğru yaptık da bu mu yanlış yani? Ciddi söyleyeyim yani her şeyi doğru yaptık, bu mu yanlış yani? Bir tane yanlış da avukatlık mesleğiyle ilgiliyse eğer... Şimdi orada hocalarımız karşı çıkabilir bize “Tüzük böyle.” falan filan diye. Şimdi, şöyle: Ben kendi mesleğimden biliyorum. Şimdi, savunma yapacağız, ağır ceza mahkemesindeyiz. Savcı örnek verecek, mütalaa veriyor. Yüz tane Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararı var Türkiye

aleyhine, yüz tane ifade özgürlüğü bakımından, hepsi aleyhe çıkmış. Ezkaza bir tane lehe çıkan bir karar var, Zana/Türkiye kararı. Ya, hangi davaya gidiyorsak “Zana/Türkiye kararında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin dediği gibi...” Yahu, ondan başka yüz tane daha karar var ya. Şimdi, bu örnekleri çoğaltmak mümkün. Dolayısıyla yani işte bunun kötüye kullanılacağı noktasında bir ön kabul doğru bir ön kabul değildir. Avukatlık mesleğinin mensuplarının böyle bir düzenlemeye ihtiyacı vardır mesleklerini yürütmesi bakımından.

Ayrıca Komisyon çalışmaları bakımından da hiç olmazsa yapıcı bir tartışmanın muhalefet-iktidar bakımından da buradan geçtiği noktasında şey olalım. Yani arkadaşlarımızdan gelen metin Allah’ın emri değil, kelim değil, ayet değil, hadis değil yani değişebilir. Dolayısıyla olduğu gibi geçecek diye bir şey de yok yani sonuçta. Gerçekten yasama faaliyetinin anlamlı olması bakımından da yani katkıya açık olması lazım, olumlu katkıya açık olması lazım. Sizden bu performansı bekliyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Tanırkulu.

Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, ben de teşekkür ederim.

Biz de Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu önergeyi destekliyoruz. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 28’inci maddesinin (d) bendi bunu düzenlemiş ve şunu söylüyor: “Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi.” Şimdi, Avukatlık Kanunu çok açık, Avukatlık Kanunu bağımsız savunmayı temsil eder, Avukatlık Kanunu kamu hizmetidir ve yargının kurucu unsurudur. Hâliyle avukatlık mesleğini de yargının 3 ayağından biri olarak kabul edip dışarıda bırakmak ve avukatlık mesleğini yargının bir ayağı, bir sacayağı olduğunu görmemek açıkçası hatalıdır. Dolayısıyla avukatların da bu Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 28/d bendinde belirtildiği hâliyle yargı mensuplarından sonra gelmek üzere bu verilerden yararlanması ve onlar hakkında da bir istisna uygulanması, avukatlar hakkında da uygulanması gerekmektedir. Biz de bu noktada Cumhuriyet Halk Partisinin önergesine katılıyoruz ve aynı şekilde, burada bulunan Adalet Komisyonu üyelerinin, en azından avukatların, işin bağımsız bir meslek olması ve kamu hizmeti olması haricinde bir de bu süreçte yaşadıkları ekonomik sıkıntıları da düşünerek buna destek vereceklerini, bütün Komisyon üyelerinin de bunu hep birlikte geçireceklerini umut ediyor ve düşünüyoruz. Bu noktada biz de destekliyoruz, önemli bir önerge. Cumhuriyet Halk Partisine de teşekkür ediyoruz, umarım kabul edilir.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, Teşekkür ediyorum Sayın Uçar.

Sayın Özbudun, buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Ben de önergeyi destekliyorum. Birkaç gerekçe öne sürmek istiyorum. Bir kez yargı makamlarına tanınmış olan bir hakkın savunma makamına tanınmamış olmasını herhangi bir haklı gerekçeye dayandırmak mümkün değil. Yargı mensuplarına güven duyup savunma makamına güvensizlik beslemenin hiçbir rasyonel gerekçesi yok. Ben avukatlık yapmadım -muhtemelen siz de yapmadınız Sayın Başkan bilmiyorum- ama avukatlara vekâletname verdim. O vekâletnamelere baktığımızda zaten avukata vekâletname çıkardığımızda o kadar çok yetki veriyoruz ki o yetkileri verip kişisel verilere ulaşma hakkını vermemenin hiçbir rasyonel gerekçesi yok. Dolayısıyla savunma hakkının isabetli bir biçimde kullanılması bunu gerektiriyor. Özellikle sürelerin sınırladığı birtakım haklar yönünden bu ciddi problem teşkil edebilir. Müvekkil hasta olabilir, yaşlı olabilir, yurt dışında olabilir, cezaevinde olabilir, her an erişmek mümkün olmayabilir ve dolayısıyla o kişisel verilere ulaşamamak savunma hakkını yerine getirmeyi önleyebilir. Kaldı ki zaten Barolar Birliği temsilcisi de

Barolar Birliğinin görüşünü de burada bu şekilde ifade etti. Dün Sayın Sağkan da aynı şekilde ifade etti. Bence de bu çok isabetli bir öneri, destekliyorum. Kabul edilmesini ümit ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Özbudun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Başkanım, çok özür dilerim, bir cümle unuttum. Sayın Tanırkulu’nun söylediği gibi mesleki faaliyet kapsamında yazıldığı zaman bence bir sorun kalmıyor, çözülüyor, bu kadar basit.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, Sayın Kurum Başkanına söz vermek istiyorum bu konuda. Buyurun.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Sayın Başkanım, öncelikle aslında kanununa baktığımız zaman o istisnalar maddesinde de kurumsal olarak bir istisna yok “faaliyet bazlı yargılama faaliyeti” diyor. Aslında teklifte de faaliyet olarak geçiyor ama ben şu bilgilendirmeyi yapmak zorundayım: Bu GDPR kapsamında bir uyumluluk değişikliği, Avrupa Birliğiyle uyumluluk. Bir başka yürütülen çalışmada, “Reform Eylem Grubu” dediğimiz çalışma grubunda bu kanunla ilgili olarak 5 maddenin değiştirilmesi isteniyor vize serbestisi kapsamında. Bu maddelerden biri de 28’inci madde. 28’inci maddenin özelliği şu: Tam ve kısmi istisnalar var yani tam istisna dediğimiz zaman kanunun hiçbir maddesi uygulanmıyor ve faaliyet bazlı istisna, kısmi istisnalarda ise kanunun bazı maddeleri uygulanıyor, sadece 3 madde istisna kapsamında değerlendiriliyor. Dolayısıyla bu Avrupa vize serbestisi kapsamında kanunda değiştirilmesi istenen maddelerde 28’inci maddeyle ilgili olarak yargılama faaliyeti ve kolluk faaliyetleri bakımından da tam istisnaların kısmi istisnaya dönüştürülmesi talep ediliyor. Dolayısıyla bir taraftan o çalışma grubunda “istisnaların daraltılması” derken bu çerçevedeki bir teklifin bu açıdan değerlendirilmesi gerekiyor. Ama ben ilk söz alışımında söylediklerimi tekrar etmek istiyorum en azından bu avukat mesleki faaliyeti olarak. Dediğim gibi ben de, bu arada, hiç avukatlık yapmadım ama avukatlık ruhsatım var.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Yapmayınca olmuyor.

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU BAŞKANI FARUK BİLİR – Avukatların mesleki faaliyetleri çerçevesinde birtakım verilere ulaşması tabii ki kabul edilmeli. Dediğim gibi bu kanundan kaynaklanır, değiştirilmeden önceki hâlden kaynaklanır. Sayın vekillerimizin söylediği doğru, bazı verileri işlemesi gerekiyor. Yine şu örneği vermek isterim: Mevcut kanun çerçevesinde, 6698 sayılı Kanun çerçevesinde avukat dava dosyasıyla alakalı bir sağlık verisini işleyemez ancak açık rızayla işleyebilir, işlemesi gerekir mi? Kesinlikle gerekir. Bu değişiklik yürürlüğe girdikten sonra avukat sağlık verilerine bu şekilde ulaşabilecek. Bir hakkın tesisi kapsamında da ulaşılacak. Kanunda öngörülme bakımından da bu değişiklikler yapılabilecek.

Tabii biz yedi yıldır faaliyetliyiz, birtakım istisna talepleri oldu, bu teklif özelinde söylemiyorum. Bizim orada Kurulca yaklaşımımız şu: Tabii sadece 28’inci maddede istisna düzenlemesiyle istisna olunmaz. Kendi kuruluş kanununda düzenlemeyle de istisnalar mümkündür.

Ben âcizane bu öneride bulunmak istiyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Bülbül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, Sayın Hocam, KVKK Başkanı Hocamız, Avrupa Birliğiyle uyum sağlayacak maddelerin Türk hukukuna uydurulması konusunda yani Avrupa Birliği yetkililerinden daha fazla yetkili olduğunu ortaya koydu. Hocam diyor ki: “İstisnaların azaltılması isteniyor, vize serbestisinde ve yargılama ve kolluk faaliyetleri konusunda da istisnaların azaltılması

gerekiyor.” Ya, biraz önce söyledim Sayın Doçent Doktora, avukatlık hizmeti kamu hizmetidir, sektör değildir. Avukatlık hizmeti yargılamada savunma hakkını içeren, adil yargılanma hakkını en önemli noktaya koyan bir hak arayış mesleğidir, kamu hizmetidir. Bunu nasıl siz kolluk kıyı faaliyetleri ve diğer istisnaların içinden çıkarmak istersiniz, katmamak istersiniz? O nedenle hocamın ne dediğini anlamış değilim, başından başladı, sola kaydı, soldan sağa kaydı, ondan sonra ortadan gitti. Ya net olacaksınız, net, net. Kanunda okuduğu zaman hâkim, net okuyacak o kanunu. Neden çekiniyorsunuz yani neden çekiniyorsunuz? Net... Biz diyoruz ki: Mesleki faaliyetleri çerçevesinde avukatlar veriye ulaşabilsin, siz diyorsunuz ki: “Avrupa Birliği müktesebatı gereği istisnalar azaltılacak, o bakımdan biz bunun içine sokamayız.” Bir de yol gösteriyorsunuz, o yolu biz bilmiyormuşuz gibi “Kendi mesleki yasanıza bakın.” diyorsunuz. Biz o yolu da biliyoruz, Avukatlık Kanunu’nu da biliyoruz. Bakın, biraz sonra gelecek, bir düzenleme talebimiz de olacak. Ya, arkadaş, Türkiye de artık demokrasiyi, özgürlükleri ve hukuk devletini yaşaması gereken bir ülke durumuna gelmek zorunda. Benim hukuki güvenlik kaygım olmamalı. Benim çocuklarımın yurt dışına beyin göçü kaygısı olmamalı. Ben demokrasi ve özgürlükleri ve anayasal hak ve özgürlükleri yaşamalıyım. Bir şey yazdığımdan dolayı cezaevine gitme korkum olmamalı. Muhafız olduğumdan dolayı yargılanma korkum olmamalı. Benim siyasi fikrim ve söylediğimden dolayı -eğer iktidara uzak bir siyasi fikirse, özgürlüklerle ilgili fikirse- yolum mahkemeler olmamalı. Türkiye’de 302 bin kişide olan cezaevleri, üç yıl önceki infaz indirimiyle beraber çıkardığımız insanlar dışında birçok kişiyle dolmamalı. Bunun için diyoruz ki: Yeni Can Atalaylar olmamalı, savunma hakkı geniş tutulmalı. Yani hukuk için koşturan avukatlar cezaevinde sekiz yıldan beri yatmamalı. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ihlal kararları ve Anayasa Mahkemesi kararları da Türkiye’de uygulanabilmeli.

Biz uygulama istiyoruz, uygulama. Hocam çıkmış, diyor ki: “Bu 6’ncı maddedeki, 4’üncü maddedeki düzenlemelerle avukatlar içine dalcaklar, veri bulacaklar, toparlayacaklar.” Aynı doçent arkadaşın dediği gibi sektör; yok öyle bir şey yok Hocam, yok, öyle bir şey. Avukatlar, barolar, bir dernek değildir, bir vakıf değildir; avukatlık mesleği, hak arama özgürlüğünün şekil tutmuş canlı bedenidir. 12 Eylül faşizmiyle beraber üniversiteleri hallettiniz, meslek teşekküllerini de hallediyorsunuz artık vatandaşları savunan avukat kalmayacak. Hak arama hürriyetini kullanan vatandaşları cezaevine göndereceksiniz; tek tip, korku ikliminde memlekette -medyaya yaptığınız gibi- tek tip insan yetiştireceksiniz, yok öyle bir şey. Onun için arkadaşlar diyoruz ki: Bütün meslek kurumlarında, bütün devlet kurumlarında liyakat, liyakat. Bu liyakat sağlanmadığı ölçüde memleketin geldiği durum ortada.

Avukatların iş alanları... İş alanlarını daralttınız. Yirmi iki yıllık iktidarınızda avukatlık mesleğini yok 3’üncü baro, yok çoklu baro, yok o derken, bu derken azalttınız. İş alanı kalmadı arkadaşlar, iş alanı kalmadı 180 bin avukat var şu anda. Avukatlar artık işçi avukatlar, adı yok

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – 3’üncü baroya ne diyeceksiniz? CHP 3’üncü baroyu istiyor Hocam.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bakın, bir şey söyleyeyim -hepimiz milletvekiliyiz burada- asgari ücretle çalışan avukat sayısı şu anda Türkiye’deki ortalama avukatların sayısı hâline geldi. Yahu, arkadaşlar, avukatlık mesleğini bu hâle getirip Türkiye’yi demokrasiden uzaklaştırmayı düşünüyorsunuz ama ne yaparsanız boş, demokrasi ve özgürlük mücadelesi sürecek.

Sağ olun.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ederim Sayın Bülbül.

Bu yeni madde ihdasına ilişkin önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bu tam haberlik.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Genel Kurula kadar değerlendiririz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ya, işte, bak, bu sözü aldık.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Söz vermedik, değerlendiririz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İlk defa Genel Kurula gittiğimiz zaman bir değişiklik yapalım ya, bu kadar emek harcıyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 36’ncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 36- 6698 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 3- (I) 9 uncu maddenin bu maddeyi ihdas eden Kanunla değiştirilmeden önceki birinci fıkrası, maddenin yürürlüğe giren değişik haliyle birlikte 1/9/2024 tarihine kadar uygulanmaya devam olunur.

(2) 1/6/2024 tarihi itibarıyla sulh ceza hâkimliklerinde görülmekte olan başvurular, bu hâkimliklerce görülmeye devam olunur.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önerge yok.

36’ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 36’ncı madde kabul edilmiştir.

37’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 37- (1) 2004 sayılı Kanunun;

a) 164 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “on gün” ibareleri “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 182 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “on gün” ibareleri “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

c) 254 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “on gün” ibareleri “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

ç) 293 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “on gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

d) 308/a maddesinin birinci fıkrasında yer alan “on gün” ibareleri “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

e) 308/c maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “on gün” ibareleri “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

f) 320 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “on gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

g) 353 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tefhim veya” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve “yedi gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

ğ) 363 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “tefhim veya” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve “on gündür.” ibaresi “iki haftadır.” şeklinde değiştirilmiştir.

(2) 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanununun 6 ncı maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “yedi gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 5237 sayılı Kanunun;

a) 63 üncü maddesinde yer alan “yüz” ibaresi “beşyüz” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 75 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “otuz” ibaresi “yüz” şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 4/11/2004 tarihli ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “alt sınırı dört yüz zellimilyon, üst sınırı yüz milyard Türk Lirası” ibaresi “alt sınırı ikibinbeş yüz, üst sınırı beş yüz bin Türk Lirası” ve üçüncü fıkrasında yer alan “yüz milyard” ibaresi “beş yüz” şeklinde değiştirilmiştir.

(5) 5271 sayılı Kanunun;

a) 41 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yedi gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 173 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “onbeş gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

c) 251 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “on beş gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

ç) 268 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yedi gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

d) 272 nci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “üçbin” ibaresi “onbeşbin” şeklinde değiştirilmiştir.

e) 276 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yedi gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

f) 277 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yedi gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

g) 296 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yedi gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

ğ) 297 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yedi gün” ibaresi “iki hafta” ve üçüncü fıkrasında yer alan “bir hafta” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

h) 308 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “otuz gün” ibaresi “bir ay” şeklinde değiştirilmiştir.

ı) 308/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “otuz gün” ibaresi “bir ay” ve “yedi gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

i) 319 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “yedi gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

j) 320 nci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “yedi günlük” ibaresi “iki haftalık” şeklinde değiştirilmiştir.

(6) 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun geçici 1 inci maddesinde yer alan “yüz” ibaresi “beş yüz” şeklinde değiştirilmiştir.

(7) 23/3/2005 tarihli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun geçici 2 nci maddesinde yer alan “üçbin” ibaresi “onbeşbin” şeklinde değiştirilmiştir.

(8) 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun;

a) 28 inci maddesinin onuncu fıkrasında yer alan “Üçbin” ibaresi “Onbeşbin” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 29 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “yedi gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

(9) 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununun 41/E maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “bir hafta” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

(10) 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun;

a) 43 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “tefhim veya” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve “bir hafta” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

b) 44 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “tefhim veya” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve “bir hafta” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

c) 337 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “bir hafta” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

ç) 346 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “bir hafta” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

d) 398 inci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “tefhim veya” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve “bir hafta” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

(11) 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 70 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “on beş gün” ibaresi “iki hafta” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 37’nci maddede söz alan yok.

37’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 37’nci madde kabul edilmiştir.

Şimdi 38’inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 38- 12/4/2000 tarihli ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun geçici 17 nci maddesinin birinci, yedinci ve onbirinci fıkralarında yer alan “bir yıl” ibareleri “iki yıl” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 38’inci maddede söz alan yok.

38’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 38’inci madde oy birliğiyle kabul edilmiştir.

39’uncu maddeyi okutuyorum:

MADDE 39- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 18 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2.000’er TL” ibaresi “3.000’er TL” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, madde üzerinde söz almak isteyenler...

Sayın Bülül, buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak görüşülmekte olan kanun teklifinin 39’uncu maddesiyle ilgili bir önerge verdik. Bu önergeyle, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun ek 18’inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2000’er TL” ibaresinin “17.002’şer TL” olarak değiştirilmesini talep ettik. Bunun nedeni şu: Ülkemizde emekliler çok zor şartlarda yaşıyor, ülkemizde 13 milyona yakın emeklimiz var. Bu zor ekonomik yaşam şartlarında daha önce, 2018’de ortaya konulan emeklilere yönelik bayram ikramiyesi -hatırlarsınız- bin liraydı, daha sonra 1.100 oldu, 2 bin oldu, şimdi yüzde 50 artırılarak 3 bin lira olması isteniyor. Biz 3 bin liranın da yeterli olacağı kanaatinde değiliz çünkü 2018’de emekli, aldığı bin liralık emekli bayram ikramiyesiyle 1 koyun alıyordu, normal, ortalama bir koyun alıyordu. Tabii, sadece Ramazan Bayramı olarak düşünmeyin, Kurban Bayramı olarak da

düşünün bu olayı. Kurban Bayramı'nda, emekli o 2018'de aldığı bin liralık bayram ikramiyesiyle 1 koyun alabiliyordu. Şimdi, piyasaya bakın, Kurban Bayramı'nda kesmek istediğiniz 1 koyun 15 bin ile 20 bin lira arasında. Bu nedenle, biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak, verilecek bayram ikramiyesinin, mutlaka ve mutlaka, en azından temel ihtiyaçlarını karşılaması gerektiğini ve asgari ücret düzeyinde olması gerektiğini düşünüyoruz. Asgari ücret düzeyi de şu anda 17.002 lira olduğuna göre, emeklilere faturalarını, kiralılarını ödemesi konusunda gerekli desteğin verilmesi gerektiğini düşünüyoruz ve “3 bin lira” ibaresi yerine “17.002 lira” verilmesi konusunda, asgari ücret düzeyine çıkarılması konusunda teklifimizi veriyoruz. Bu çerçevede karar verilmesini istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ederim Sayın Bülbul.

Sayın Kunt Ayan, buyurun.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dün aslında torba yasa mantığının ne derece yanlış olduğundan, usul ve esaslar bakımından nasıl hatalar içerdiğinden uzun uzadıya bahsettik. Böyle bir usul olmadığı gibi, kanunların ilgili komisyonlarda görüşülmesine dair Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'ne de aykırılık taşıyan bu torba yasada baktık ki âdeta bir parmak bal çalar gibi -ki bu, bal mıdır zehir midir tartışılır, bilemiyoruz yani- emeklilerin ikramiyelerine yapılacak bir zamla karşı karşıya gelindi bu maddede. Normalde, şimdiye kadar tüm emekli zamlarını nerede görüştük? Plan ve Bütçede görüştük, bu Komisyonla görüştük. Bu da aslında Plan ve Bütçe Komisyonunun görüşmesi gereken, konusu, teknik bilgisi, yetkileri bakımından Komisyonun değerlendirmesi gereken bir hususken şu an Adalet Komisyonunun görüşmelerinde, hiçbir anlamı olmadığı hâlde, biz emeklilere yapılacak zammı burada görüşmeye çalışıyoruz. İktidarın yapmak istediğiye -buna eminiz de- bu yasayı kamuoyuna “Emekli ikramiyesine zam geldi.” şeklinde lanse ederek, fiilin altındaki mevcut şeyi saklayarak bu şekilde bir örtbas etme amacını güttüğünü düşünüyoruz.

Yine “Hadi, emeklilerin lehine olan, bayram öncesi işte ev bütçelerine bir fayda sağlayacak yasa gelmiş ve inceleyelim.” dedik. Burada da bakıyoruz ki “müjde” diye sunulan, aslında ortaya konulan yani emeklinin gerçekten de bayram öncesi kendisini idame ettirebilecek, bayram öncesi yapılacak alışverişini idame ettirecek bir miktarla mı geliyoruz? Asla ve asla gelmiyoruz. Aynı torba yasaya bakıyoruz, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndaki para cezaları artışlarına bakıyoruz, fahiş bir artıştan bahsediyoruz; adli para cezalarına bakıyoruz, fahiş bir artış var fakat konu emekliye gelince maalesef çok cüzi bir miktardan, 2 bin TL'den 3 bin TL'ye çıkan bir artıştan bahsediyoruz. Şurada şu çok net bir şekilde anlaşılıyor aslında: Mevcut AKP Hükümeti, konu kendisine yani alacağına gelince aşçının kepçesiyle alıyor fakat konu halka, emekliye bayram ikramiyesi vermeye gelince çay kaşığının bile yarısına kadar indirilen, eli titreye titreye ortaya konulan bir miktardan bahsediyoruz.

Yine, 2018'de bin TL olan bayram ikramiyesi o dönem için asgari ücretin yüzde 62'sine denk gelirken, bugün itibarıyla emeklilere 3 bin TL olarak belirlenen bayram ikramiyesi bu oranın sadece ve sadece yüzde 18'ine kadar düşürülmesi anlamına gelmekte. Ayrıca, ikramiye ödemelerinin başladığı 2018'den bu yana enflasyon oranı kadar artırılmış olsaydı bugün 10.636 TL ödenmesi gerekiyordu. Yine, 2022'de zam olmadı, hiçbir şekilde zam yapılmadı bu ikramiyelere, geçen sene ise 1.100 TL olan bu ikramiye 2 bin TL'ye çıkarıldı, şimdi ise 3 bin TL diyorsunuz. Şuradan şunu da net anlıyoruz: Yani 2018'de sadece bin lira, işte 2022'de zam yok, 2023, evet, önümüz 2024, bir seçim süreci ve seçim sürecinde yine maalesef ki emeklilere bu anlamda, işte kendinizce aslında yani onların da ikna olmadığı bir şeyle, bu rakamlarla karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz.

Emekliler 2000’li yılların başından itibaren hak kayıplarını yaşamaya devam etmekte. Bu mağduriyetlerinin temel kaynağının ise 5110 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz. 2008 yılında yürürlüğe giren 5110 sayılı Yasa’yla emekliliğe erişim hakkı zorlaşmış, emeklilik yaşı yükseltilmiş, emekli aylığı elde etme koşulları değişmiş ve emekli aylıkları düşmeye başlamıştır. Türkiye, en iyi emeklilik koşullarını ortaya koyan Küresel Emeklilik Endeksi’nde son sıralarda yer alan bir ülke. 2023 verilerine göre ise Türkiye 46,3 endeks değer sıralamasıyla 44’üncü sırada bulunan bir ülke. Enflasyon ve zam yağmuru altında beslenme, sağlık, barınma gibi en temel ihtiyaçlar dahi karşılanamaz noktaya gelmiş durumda. 16 milyon emeklinin açlık sınırının altında maaşa mahkûm edilmesi kabul edilemez. Emeklileri ekonomik olarak yokluğa ve sefaletle mahkûm eden anlayış derhâl terk edilmeli ve emekli maaşlarının sefalet sınırının üzerine taşınması gerekmektedir diyoruz.

Yine, sizlere de geliyordur mutlaka; Türkiye Emekliler Derneği ve yüzlerce emekli bizlere mail atıyor ve sizlere de bu mailler geliyordur ve orada aslında taleplerini açık bir şekilde ifade ediyorlar, diyorlar ki: “En düşük emekli aylıkları asgari ücrete çekilmeli, bütün aylıklara seyyanen zam uygulanmalı, yine üzerine emekli zammı uygulanmalı.” Şimdi, bunca talep varken, bu durumu ortaya koymuşken biz gelmişiz, iç içe sıkıştırılmış bir yargı paketinden emeklilere 2 bin liradan 3 bin liraya çıkarılacak bir ikramiye miktarından bahsediyoruz. Kendilerinin deyimiyle harçlık ya da sadaka istemediklerini ifade ediyorlar. O yüzden, bizler de DEM PARTİ olarak buna ilişkin önergemizi verdik, verilen ikramiye miktarının 3 bin liradan 11 bin liraya çıkarılmasını teklif ediyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Kısa bir söz söylemek istiyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sıra size gelince, o zaman söz vereceğim.

Şimdi, Sayın Uzun, buyurun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Evet, aslında torba kanunla ilgili, buna ilişkin eleştirilerimizi ifade ettik. O yapmış olduğumuz düzenlemelerin içinde bugün emekli ikramiyelerine ilişkin, emeklinin bayram ikramiyesine ilişkin hükmün aslında yasanın bütünü açısından anlamı yok ancak bunun yetişmesi açısından anlamı var, bayrama yetişmeli, bayrama yetişirken de bütçelere de yetişmeli. Bayrama yetiştirme kısmını yapacağız, yapıyoruz hep birlikte ancak bunu yine hep birlikte bütçeye de yetiştirecek şekilde getirmemiz lazım. Emekli dediğiniz insanlar bizlerin buraya gelmesine katkı sunan, bizleri yetiştiren annemiz, babamız, öğretmenimiz, mahalledeki arkadaşımızın babası, o yüzden emekli oldukları tarihten sonra artık herhangi bir gelir elde edebilme gücünü yitirmiş insanlar. Dolayısıyla onların hepimizden çok bu katkıya ihtiyacı var ve bizim ülkemizde emeklilerimiz ne yazık ki açlık sınırının altındaki bir ücretle ücretlendirilmek durumunda, asıl belki problemimiz o ama o problemi çözemediğimiz bir gerçek var ortada, öncelikle onu çözmemiz gerekir ama o problem çözülünceye kadar arada yapılan ve bayramımızı bayram gibi geçirmemize sebep olacak katkıların emeklilerimizden esirgenmemesi gerekir. Biz, bu parayı bütçeden emin olun buluruz, birçok yerden buluruz, birçok yerden tasarruf ederek buluruz. Emekli ikramiyesinin verilmesiyle ilgili esaslar getirildiğinde bunun bütçede karşılığı yok, “Nereden bulunacak?” denildiğinde bir kararlılık gösterildi, o günün şartlarında dahi azdı ama kaynak yaratıldı, bulundu ve verildi, bugün de verilebilir durumda. O gün sağlamış olduğumuz rakama en azından getirmek durumundayız, katkıyı da düşünürsek önerdiğimiz gibi 17.002 liralık asgari ücret bu konuda bir ölçü ve bundan sonraki tartışmaları da artık sonlandıracak bir hâl de yaratabiliriz.

“Emeklimize her bayram o yıl geçerli olan asgari ücret düzeyinde bayram ikramiyesi ödenir.” deriz, bu mevzunun bir daha bizim önümüze gelmesinin önüne geçeriz, bütçede de bunun karşılığını belki bu yıl için zorlanarak ama ondan sonraki yıllarda da planlayarak bulabiliriz diye düşünüyorum. Gelin, emeklilerimizden bunu esirgemeyelim ve bunu emeklilerimizin çok hak ettikleri bir şey olarak bizim onlara bayram saygımız olarak düzenleyelim, bunu da oy birliğiyle geçirelim. Genel Kurulumuzun da buna çok hazır olacağını tahmin ediyorum, sadece bütçe açısını çözme konusunda gayret sarf edelim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Uzun.

Buyurun Sayın Düşünmez.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkari) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Dün, açılış konuşmasında da dile getirmiştım, tekrarlamak istedim. 3 bin TL emeklilere bayram için ikramiye ödemeyi düşünüyoruz ama dün de dile getirdim 3 bin TL’yle nelerin alınabileceğini acaba bir düşünebilir miyiz? Bir kıyafet alınabiliyor mu, bir ayakkabı? Ya da bayram için ödüyorum ya, bayramda şekerleme alabiliyor mu emeklilerimiz bu parayla? Hayır. Dolayısıyla bizim bunu makul bir seviyeye çıkarmak bir yönüyle yükümlülüğümüz, boynumuzun borcu. Bizim bütün emeklileri düşünmemiz lazım. Kendisine bayram şekeri alamayan, torununa herhangi bir hediye alamayan bir emekliye bir ikramiye vermenin mantığını düşünemiyorum. Yani biz eğer bir ikramiye vereceksek ikramiyenin anlamı ne? Daha rahat bir bayram geçirmek, daha rahat bir hayat şartı sunabilmek için devletin bunlara yardımı. Devletimiz diyor ki: “Ben emeklimizi düşünüyorum. İki bayramda da ben bunlara ilişkin bir onlara ödenek ayırıyorum, bu ödeneği de gelin makul bir seviyeye çıkaralım.” Tabii ki gönül ister CHP’nin verdiği teklifte, önergede asgari ücret düzeyine çıkarılmasını biz de istiyoruz hatta daha fazlasını da istiyoruz ama sadece şunu söylüyoruz: Bizim önergemiz 11 bin TL, Dilan Vekilim de dile getirdi, biz 2018’de ilk ödenmeye başlandığı alım gücünü baz alırsak bugün bizim zaten eşit şartlarda artırıma gidersek 11 bin TL’yi ödememiz lazımdı devletin ekstra bir katkı koymasına gerek kalmadan ama gelin bu bayramda ben de şunu söyleyeyim: Bizim partinin önergesi yerine CHP’nin önergesini oy birliğiyle çıkaralım, 17.002 TL’ye yükseltelim, bunun mali yükümlülüğüyle ilgili Plan ve Bütçe Komisyonunda da gerekli katkıyı hep beraber Plan ve Bütçedeki arkadaşlarımızla bu konudaki gayretlerimizi dile getirelim.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Evet Sayın Tuğrul, buyurun.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sayın Başkanım, şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi vekillerimiz tarafından sunulan önergeyle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum.

Bir kere verilen önergenin iyi niyetli olması gerekiyor. Şimdi, bu önergenin temel amacı burada kabul edip...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Niyet mi okuyorsun hemşehrim? Niyet mi okuyorsun yani?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Bir dakika...

Kabul edilip kabul edilmemesinden ziyade yarın kamuoyunda “Biz 17 bin liraya çıkarılsın dedik, AK PARTİ’nin oylarıyla reddedildi.” gibi, bunu kullanmak için söylüyorsunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – TÜRK-İŞ’in açlık sınırının rakamlarına göre...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkari) – Çıkarın, biz hiç söz kullanmayacağız.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – O zaman ben şunu söyleyeyim: Ben saygıyla hepinizi dinledim,

benim de sözlerimi bitirmeme müsaade edin arkadaşlar. O zaman ben şunu söylemek istiyorum: Tabii ki de emeklilerimiz en güzelini, en fazlasını hak ediyorlar, bu ayrı bir mevzu hepimiz burada hemfikiriz ancak ben -siyaset madem yapıyor- şunu burada kayıtlara geçsin diye hatırlatmak istiyorum özellikle: Devirdiğiniz devrik Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu, Şanlıurfa’da bir mitingde bir “Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi’ni bize emanet edin...”

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – “Devrik genel başkan” lafı yanlış. Şimdi, bu, siyasi anlamda etiğe uygun değil. Yani siyasi anlamda “devrik genel başkan” diye bir laf olmaz. Böyle bir şey olabilir mi?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Neyse, kongrede seçimi kaybetmiş Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İstanbul seçimlerinde göreceğiz, Ankara seçimlerinde göreceğiz.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Kongrede seçim kaybetmiş Genel Başkan Kemal Kılıçdaroğlu...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Genel Başkana “devrik genel başkan” denmesini kabul etmiyorum.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Bir dakika Başkan, bak düzelttim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bizim Genel Başkanlarımız devrik değildir, olmaz öyle şey; öyle bir şey olabilir mi?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Sayın vekillerim, ben söylüyorum işte, kongrede seçimi kaybetmiş, kaybettirilmiş Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu, Şanlıurfa’daki miting meydanında dedi ki: “Bize Şanlıurfa Belediyesini verin, bütün çiftçilere elektriği bedava vereceğiz.” Biz de bu söze “Aa, ne kadar güzel bir sözmüş.” dedik. Ondan sonra, Cumhuriyet Halk Partisinin yönettiği bütün belediyelere belediye meclis üyelerimiz kanahyla dilekçeler verdik.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Hatay’da da çıkıp da... Daha iki hafta önce “Oy vermeyene hizmet yok.” dedi Sayın Cumhurbaşkanımız değil mi! Hatay’da daha iki hafta önce.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Verdiğimiz dilekçelerde dedik ki “Madem Şanlıurfa Belediyesini aldığınızda elektriği bedava vereceksiniz, haydi İzmir Belediyesini siz yönetiyorsunuz, Hatay Belediyesini siz yönetiyorsunuz, buyurun buradaki çiftçiye elektriği bedava verin.” dedik...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Hatay’daki doğalgaz meselesi... “Bize oy verirsiniz doğal gaz vereceğiz.” diyorsunuz. Böyle bir şey olabilir mi?

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – ... sizin meclis üyelerinizin oylarıyla, o Kemal Kılıçdaroğlu’nun vadettiği vaat sizin meclis üyelerinizin oylarıyla reddedildi; bunu da kamuoyunun, Komisyonumuzun bilgilerine aktarmış oluyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Kamuoyu her şeyi biliyor, “Oy verin hizmet verelim.” diyorsunuz Hatay’da.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Bülbül...

Sayın Tuğrul, teşekkür ediyorum.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Yeni Başkan da traktör verecek.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ne alakası var şimdi bu emekli şeyiyle? TÜRK-İŞ’in açlık sınırı belli, yoksulluk sınırı 40 bin lira, açlık sınırı 19 bin lira. Biz diyoruz ki asgari ücrete...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Ünver, buyurun.

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Tabii ki sayın vekilin değerlendirmelerini bir nezaketsizlik olarak görüyorum bu anlamda. Bir defa “Teklifin iyi niyetli olması gerekir.” dedi, teklifimiz gayet iyi niyetli, aynı zamanda tutarlı. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak yıllardan beri en düşük emekli maaşının asgari ücret düzeyinde olmasını savunageliyoruz. Dolayısıyla asgari ücret düzeyinde, teklifimiz asgari ücret tutarıyla ilgili. Yani sıra, her bayram ikramiyesinde ilk günden itibaren bayram ikramiyesinin de bir maaş tutarında olmasını söylüyoruz. İkisini birlikte değerlendirdiğimiz zaman asgari ücret düzeyinde emekli maaşı, bir maaş tutarında emekli ikramiyesi dediğimiz zaman bulduğumuz rakam, ortaya çıkan rakam 17.002 lira. Bu noktada, iyi niyetli olmamaktan bahsetmek yerine tutarlılığımızı takdir etmenizi sizden bekleriz. Aynı şekilde, 2024 yılını “emekli yılı” ilan eden bir partinin de emeklilere bu ilan ettiği emekli yılına uygun şekilde tutum almasını beklemek herhâlde hem emekliler açısından hem bizler açısından abes olmasa gerek; bu tutumu sizlerden bekliyoruz.

Şimdi, bu emekli ikramiyesi ilk olarak 2018’de de çıktı bin lira olarak, sonra 1.100 lira oldu 2021’de, sonra 30 Mart 2023’te de 2 bin liraya yükseltildi. O günden bugüne Türkiye’de enflasyonun ne olduğu noktasında bu teklifi getiren arkadaşların bir değerlendirmesi var mı acaba veya enflasyonunun ne olduğu konusunda bilgileri var mı?

İkincisi, TÜİK’in açıkladığı enflasyon karşısında bile düşük kalan bu rakamın; ENAG tarafından ölçülen, herkesin hissettiği, herkesin yaşadığı, sonrasında TÜİK Başkanlığının da “Hissedilen enflasyon başka, rakamlardaki istatistiki enflasyon başka.” diyerek bir anlamda teyit ettiği enflasyon karşısında hiçbir anlamının olmadığını herhâlde fark edersiniz enflasyon rakamlarına bakarsanız.

TÜİK rakamlarına göre son bir yıllık enflasyon yüzde 55, ortalaması yüzde 71; ENAG’a göre yüzde 26, yüzde 27 enflasyon gerçekleşmiş. Yani, acaba bu 3 bin rakamını teklif eden arkadaşlar nereden buldu, bu rakam emeklinin hangi ihtiyacını karşılayacak, bununla ilgili bir değerlendirmesi var mı? Sayın Bülbül de ifade etti, emekli ikramiyesi yani bayram ikramiyesi ilk çıktığı zaman bir kurban alınabilirken bugün alınamayacağını söylemeye herhâlde gerek yok. Bu noktada önergemizin kabul edilerek tutarlı bir şekilde verdiğimiz 17.002 lira rakamının kabul edilmesini diliyoruz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Ünver.

Sayın Olgun, buyurun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, öncelikle şunu söylemek istiyorum: 28’inci Dönem milletvekili seçimlerinin hemen akabinde bugüne kadar, Adalet Komisyonu üyesi olarak tüm maillerimiz ve telefonlarımız cezaevlerinden gelen, işte, af, infaz düzenlenmesi gibi haberlerle, sorularla karşılaşmaktan yorulmuş iken bu torba teklifinde emeklilere ait düzenlemenin olduğu duyulduktan sonra son bir haftadır da milyonlarca insanın gözü kulağı şu anki Adalet Komisyonuna çevrilmiş durumda.

Teklifte yer alan maddeyle, Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı’nda 2 bin lira olarak ödenen bayram ikramiyesinin tutarı 3 bin TL’ye artırılmak istenilmektedir. Ancak, bayram ikramiyesinin ödenmeye başladığı 2018 yılında bin lira olarak ödenmeye başlanan ilk bayram ikramiyesi 217 ABD dolarına karşılık gelirken, teklifte yer alan 3 bin lira günümüzde 97 ABD dolarına denk gelmektedir. Dolar bazında azalan bayram ikramiyesinin Türk lirası bazında da alım gücü düşmüştür. 2018 yılında ödenen bin lira bayram ikramiyesiyle 25 kilo kıyma alınırken teklif edilen tutarla ancak 7,5 kilo kıyma alınabilmektedir. Aynı şekilde, 2018 yılında bin lirayla 158 litre benzin alınırken 2024 yılında 3 bin

lirayla 73 litre alınabilmektedir. Bu itibarla, teklif edilen rakamın yetersiz olduğu hepimizin malumudur.

Bayram ikramiyesi, daha önce 30/3/2023 tarihli ve 7447 sayılı Kanun'un 11'inci maddesiyle 1.100 liradan 2 bin liraya artırılmıştı. Bu düzenleme, 30/3/2023'ten itibaren Türk lirasında meydana gelen değer kayıplarını karşılamaktan çok uzaktı. 30/3/2023'ten 31/1/2024'e kadar geçen on aylık süreçte dahi fiyatlar genel seviyesindeki artış yüzde 56,25'tir. Bir yıllık süreçte bu oranın yüzde 60'ın üzerinde olacağı tahmin edilmektedir. Yani anlaşılan, kanunda teklif edilen değişiklik enflasyonunu dahi karşılamamaktadır.

Biraz önce diğer muhalefet partisi milletvekili arkadaşlarımın da söylediği gibi, emekli maaşlarının en az asgari ücret seviyesinde olması gerektiğini baştan beri biz de savunuyoruz ancak görünen o ki böyle bir artışın ne bu Komisyondan ne Genel Kuruldan çıkması iktidarın bu tutumu karşısında mümkün değildir. Biz diyoruz ki -iktidar sözcüsü Vekil arkadaşımız Fahrettin Bey'in söylediği gibi- madem asgari ücreti iyi niyetli görmüyorsunuz, hiç olmazsa ara yolu bulalım. Bu gerekçelerle, bayram ikramiyesinin enflasyon karşısında erimemesi için en az 6.900 liraya çıkarılması gerekirken iktidardan 3 bin lira önerildiği durumda, bu kapsamda emeklilerimize ödenen bayram ikramiyelerinin 7 bin TL'ye çıkarılmasını talep ediyoruz. Bu Komisyondan, tüm iktidar milletvekillerini hiç olmazsa önümüzdeki Ramazan Bayramı'nda milyonlarca emeklinin dualarına ortak olmaya davet ediyoruz.

Sayın Başkanım, siz de çok makul bir insansınız, öyle görüyorum; muhalefet önermeleri içerisinde mantıklı gördüğünüze oy veriyorsunuz, sadece bizim bir önergemize de kabul oyu verdiniz, teşekkür ederim. Bu önergede de oyunuzu istiyorum efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyoruz.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Başkanın “Yanlışlık oldu.” diye bir açıklaması yok ama.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Yok, yapmıştım o gün o açıklamayı.

Buyurun Sayın Özbudun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Benim önergem vardı, şimdi mi konuşayım yoksa bu önerge oylandıktan sonra mı?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şöyle: Şimdi isterseniz konuşun, önergenizi okuturken gerekçeyi okutmayacağım, sadece önergeyi okutacağım.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Yani oradaki gerekçemi açıklayayım mı şu anda?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Dilerseniz, isterseniz de okuyabiliriz.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Pekâlâ, tamam, açıklayayım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Şimdi, ben de bir önerge sundum ama benim önergem biraz farklı bir içeriğe sahip. Şöyle ki dünden itibaren, biliyorsunuz, torba kanun yapma tekniğine çeşitli eleştiriler getirdik çünkü torba kanun içinde pek çok ilgisiz alana ilişkin hükümler düzenliyor. Dolayısıyla hukukun bütünlüğü, istikrarı bozuluyor, kamuoyunun bilgilenmesi bozuluyor ve hukuk devletin hukukta belirlilik ilkesi de ihlal edilmiş oluyor.

Benim dikkatimi çeken bir husus var: 2 Haziranda yemin törenini gerçekleştirdik, o tarihten bu yana da hiç normal kanun yapmadık. Daha uzağa gitmiyorum yani aslında daha geriye doğru gitsek bu yıllara sari olan bir problem olarak karşımıza çıkacak ama haziran ayından itibaren şu ana kadar hiç normal kanun yapmadık, hepsi torba kanun. Şimdi, hafızam beni yanıltmıyorsa aralık ayındaki torba kanunda da gene son hükümlerde böyle bir düzenleme vardı emeklilere yönelik olarak ve gene hafızam beni yanıltmıyorsa 15 Temmuzda, Meclis tatile girmeden önceki torba kanunda da gene son

hükümlerde böyle bir düzenleme vardı. Şimdi, bunu ben kanun yapma tekniği bakımından doğru bulmuyorum. Niçin doğru bulmuyorum? Çünkü bu kanunda benim karşı çıkacağım pek çok hüküm var, dolayısıyla ben onlara hür irademle “hayır” demek istiyorum ama benim bir milletvekili olarak vicdanımı etkileyecek olan böyle bir hükmün buraya eklenmiş olmasının beni tereddüde düşürmesinden rahatsızlık duyuyorum.

Şimdi, sayın iktidar mensubu milletvekili iyi niyet-kötü niyet analizi yaptı. Eğer böyle bir analiz yapacak olursak, bu torba kanunların son maddelerine eklenen bu tür düzenlemelerin pek de iyi niyet kavramıyla bağdaşmadığını görmüş oluruz. Dolayısıyla şimdi, bu kanunda dünden beri yaptığımız tartışmalarda çok hayati düzenlemelerin olduğunu ve bunların aslında böyle bir oldubittiye getirilmemesi gerektiğini de hep ifade ettik.

Benim önerim şu: Bu hükmü metinden ayıralım, çıkaralım, bunu münferit bir kanun teklifine dönüştürelim. Böylece, Komisyonun üzerinde zaten bu hüküm bir zaman baskısı yarattı ama hiç olmazsa Genel Kurulun üzerinde bir zaman baskısı yaratmasın. Kanunun geri kalan hükümlerini Genel Kurulda görüşürken geniş bir zamana yayalım ve daha katılımcı bir metotla, kamuoyunun da görüşlerini serbestçe dile getirebilecekleri bir ortam hazırlamış olalım ama iktidar bloğunun arzu ettiği gibi, bizim de vicdanımızı etkileyen bu hükmü münferit bir kanun teklifine dönüştürerek tek başına oylayalım; burada da oy birliğiyle geçer, Genel Kurulda da oy birliğiyle geçer. Fakat bu bağlamda bir hususa daha işaret etmek istiyorum: Şimdi, bizim Anayasa’mız sosyal devlet ilkesine yer veriyor. Sosyal devlet ilkesi demek, Parlamento çoğunluğuna hiçbir ekonomik politika dayatmamak demektir ama izleyeceği ekonomik politikaların iki uca savrulmasını da önleyen bir hükümdür. Bir, bu hükmün olduğu bir ortamda hükûmetler devletçi politikalar izleyemezler. İki, böyle bir hükmün olduğu bir ortamda hükûmetler saf liberal politikalar izleyip toplumdaki ekonomik ve sosyal dengeleri altüst edemezler.

Şimdi, bizim özellikle 2018’den itibaren gördüğümüz neoliberal politikalar çerçevesinde toplumun sosyal adalet dengelerinin bozulması, gelir ve servet dağılımındaki uçurumun açılması; yoksulun aşırı derecede yoksul olması, zengininin aşırı derecede zengin olması ve “emekliler” dediğimiz geniş toplum kesiminin, aslında insan haysiyetiyle bağdaşmayacak ölçüde açlığa ve sefaletle mahkûm edilmesi. Bu manzaradan aslında insan olan hiçbirinin memnun olmaması gerekir, bu fevkalade rahatsız edici bir tablo. Ara sıra herhâlde televizyonları izliyoruzdur, gazetelere göz atıyoruzdur diye düşünüyorum. Emekliler, bırakınız normal, insanca yaşaması standartlarını, mahcup bir biçimde pazarların, sebze pazarlarının kapanış saatlerinde pazarlara giderek çürümüş, atılmış meyve ve sebze topluyorlar yani bu gerçekten çok rahatsızlık veren bir manzara. Dolayısıyla bizi yönetenler hadislere, ayetlere sık sık referansta bulunuyorlar, oralara bir baksınlar; oralarda kamu vicdanını harekete geçirecek çok hükümler var.

Dolayısıyla ben, Hükûmetin bir an önce bu acımasız neoliberal politikalardan vazgeçmesi gerektiğini, sosyal devletin icaplarına uygun politikalar izlemesi gerektiğini ama en önemlisi, popülist gayelerle böyle sadaka devlete uygun hükümlere tevessül etmemesini diliyorum ama bu hükmü şu an için münferit bir kanuna dönüştürelim, kabul edelim ama şunu da zikretmek gerekir: 3 bin Türk lirası bir emekliye, çocukları ve torunlarıyla birlikte bir bayram sofrası dahi kurmayacaktır.

Çok teşekkür ederim sabrınız için.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ederim Sayın Özbudun.

Komisyon üyesi milletvekillerimize söz vereceğim Sayın Tanrıkulu.

Buyurun Sayın Özcan.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- *Muğla Milletvekili Gizem Özcan'ın, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un (2/2023) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, bu iki günlük periyotta sürecin büyük bir nezaket içinde geçirildiği için çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım sizlere ve değerli milletvekillerine. Ancak Sayın Tuğrul'un konuşması da keşke yaşanmamış olsaydı daha doğru bir süreç işlemiş olacaktı çünkü 7'nci Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'yla ilgili ifade ettiği “devrik lider” kelimesi en hafif tabiriyle siyasi nezaketsizliktir...

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Şimdi, bir saniye...

GİZEM ÖZCAN (Muğla) – Ben sizi dinledim, hiç kesmedim; aynı şekilde dinleyin lütfen.

...çünkü Cumhuriyet Halk Partisinin bütün genel başkanları çok onurlu bir görevi ifa eder; cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder'imiz Mustafa Kemal Atatürk'ün koltuğuna oturmaktadırlar ve her biri bizler için çok değerlidir, hiçbir lideri de devrik değildir, çok kıymetlidir, son derece onurlu bir görevi ifa ederler. Cumhuriyet Halk Partisi yüz yıllık geleneği olan bir partidir.

İkinci olarak, yine, aynı şekilde, belediyelerimizle ilgili, 7'nci Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu'nun Urfa'daki söylemlerine atıfta bulundunuz, orayı da tekrar ifade etmiş olalım. Tüm ülke sahnına yayılacak bir proje olsaydı, zaten onun bütün belediyeler nezdinde uygulanması gerekliliğini kendisi ifade ederdi fakat bölgenin özellikleri ve üreticinin, çiftçinin desteklenmesi, sosyal adaletin sağlanması hedeflendiği için bölgelerin özellikleri göz önüne alınarak projeler geliştirilebilir; bu da her ülkede olması gereken bir değerdir.

Üçüncü olarak da emeklilerle ilgili “suiniyet taşıyan” ifadesini de asla kabul etmiyoruz çünkü bizim, hem bir muhalefet partisi olarak hem bu ülkede seçilmiş, bölgelerinden gelen ve yasama sorumluluğu olan milletvekilleri olarak, keza hukukçu olarak ve her şeyin ötesinde bir yurttaş olarak vatandaşın taleplerini burada, bu mikrofondan, bu kürsülerden dile getirme sorumluluğumuz var. Ve nitekim, bu ülkenin emeklileri ve emekçileri çok ciddi geçim sıkıntısı çekiyor, bunu hepimiz bölgelerimizde görüyoruz. Muhalefet partisi olarak ve bir milletvekili ve Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak da bizim güncel olan talepleri burada dile getirme sorumluluğumuz var. Bu sorumluluk dile geldiği zaman bunun bir suiniyet olarak algılanması doğru bir ifade değildir. Keza sizin burada yapacağınız açıklama yarın yapılacak manşete ilişkin değil, iktidar sorumluluğunu yerine getiren ve alan, bu yetkinin sizlere verilmiş olduğu vekiller olarak, iktisadi politikalarla eğer bu gerçekleşemiyorsa bunun neticelerinin açıklanması ama gerçekleşebilecek bir durumda ise nereye kadar gerçekleşebilir biz gerçekten emeklilerin omzundaki o yükü ne kadar alabiliriz; bunun samimiyetle hesaplanması ve daha iyi şekilde neler yapılabilir, bunun aranarak hep birlikte bulunmasıdır. Bundan sonraki sürecin de aynı pozitif yaklaşımla geçirilmesi gerekliliğini tekrar takdirlerinize arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Özcan.

Sayın Uzun, buyurun.

2.- *Muğla Milletvekili Cumhur Uzun'un, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul'un (2/2023) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

CUMHUR UZUN (Muğla) – Ben de aslında konuşmamı tamamlamıştım ancak Fahrettin Vekilimin bir sözü burada bulunan bizleri derinden üzdü. İki günlük çalışma sırasında...

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Arz ettim ama Sayın Vekilim.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Keşke söylemeseydiniz, tercih ederdim.

İki günlük çalışmamızın...

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – “Kongrede kaybeden lideriniz” dedim.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Ama önce, ilk müstehzi bir ifadeyle “devrik” olarak başlayan cümle hep devrik cümleler şeklinde gitti. Sonradan düzeltmek de bir düzeltmedir, aldık, kabul ettik ama öyle olmasaydı bu iki günlük çalışmanın içinde keşke, bu sözü tekrar almak durumunda kalmamış olurudum. O yüzden, bu sözün en azından buradaki çalışmalarımıza, iki günlük çalışmalarımıza yakışmadığını ifade etmek istiyorum, o nedenle söz aldım.

Öte yandan, zaman zaman buradaki konuşmalar sırasında sizin grubunuza yönelik düşüncenin ifade edildiği hâller oldu, o ifadeler sırasında da “Siz niyet mi okuyorsunuz?” diye ciddi olarak itirazlarda bulundunuz.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Haklı olarak.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Haklı haksız tartışılır yani hangi cepheden baktığınıza bağlı olarak tartışılabilir. Niyet okumakla ilgili hassasiyeti bulunan bir grubun mensubu olarak, bizim önerimizin ayrıca kötü niyetli bir teklif olarak söylenmesi en azından bu niyeti ortaya koyan, bu rakamları ortaya koyan bizlere saygısızlık oldu çünkü biz gerçekten samimiyiz. Yani şunu diyebilirsiniz: “Sizin için bunu vermek kolay, bunu söylemek kolay.” Çok iyi anlarım sizi ama söyledüğimizin kötü niyetli olduğunu söylemek gerçekten bize haksızlık. Biz çünkü gerçekten emeklimizin yaşayabileceği, muhtaç duruma düşmeyeceği ve çalışıp üretemediği günlerde hiç değilse kendi karnını rahatlıkla doyurabileceği anlayışından ve hürmanizminden hareketle bu tür talepleri iletiyoruz. Belki siz de “Biz de vermek istiyoruz.” diyebilirsiniz. Hatta bakın, o kadar ileri gideceğim ki eğer bizim teklifimizin niyeti iyi olmayan bir teklif olduğunu düşünüyorsanız teklifi siz verin, biz çekelim, biz sizinkini destekleyelim; sizin teklifinizin de iyi niyetli olduğunu sizinle birlikte haykıralım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Uzun.

II.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A)KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Karabük Milletvekili Cem Şahin, İstanbul Milletvekili Şengül Karşı ve 124 Milletvekilinin Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2023) (Devam)*

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanrıkulu, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, ben de rahatsızlığımı ifade etmek zorundayım gerçekten.

Şimdi, bu, emekliye ikramiye meselesinin mucidi ve kamuoyuna taşıyan önceki Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu’dur yani o kamuoyuna taşımıştır, partimiz kamuoyuna taşımıştır, gündem olmuştur ve sonuçta, Adalet ve Kalkınma Partisi kamuoyunun baskısıyla da bu ikramiyeği yasalaştırmıştır. Bir sefer Kemal Kılıçdaroğlu’nun hakkını burada teslim etmek lazım.

İkinci olarak, “kaybettirilen” gibi bir ima doğru değil. Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinin veya

diğer siyasi partilerin yanlışı, eksiği olabilir, siyasi mücadele içerisindeyiz ama benim gördüğüm şu: Yani diğer siyasi partilerin CHP içerisindeki parti içi demokrasiyi, liderlik yarışını en azından örnek alması lazım, en azından yani bunu böyle kaybettirilen, kazanan değil de... Siyasi partiler ancak bu şekilde gelişebilirler yani parti içi demokrasinin gelişmesiyle, parti içi yarışların...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Sayın Başkan, iki gündür neler söylediniz, arkadaşımız tek bir kelime söyledi, ona da...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın “kaybettirilen” dediğiniz için diyorum. Sonuçta, bütün kamuoyunun gözü önünde bir kongre yaşanmıştır, o kongrede de demokratik bir yarış olmuştur; bunun diğer siyasi partiler bakımından örnek olması lazım yani eleştirilen, yerilen bir şey değil -mutlaka parti içinde eleştirilir, o ayrı mesele ama- sonuçta, bu, CHP’nin doğru yaptığı işlerdendir, partimizin eksiği, yanlışı bir tarafa.

Şimdi, şunu söyleyeceğim değerli arkadaşlar: Torba yasa ve torba yasanın dinamiği içerisinde bu yasayla ilgili olmayan bir maddeyi görüşüyoruz, o da emeklilere verilen ikramiyenin 2 bin liradan 3 bin liraya çıkarılması. Ben milletvekili olarak mesela bu 4 bin liraya çıkarsa ya da 5 bin liraya çıkarsa veya bizim önerdiğimiz gibi 17 bin liraya çıkarsa bütçeye getireceği yükü Genel Müdürümüzden öğrenmek istiyorum. Bize bilgi verir misiniz Sayın Genel Müdürüm?

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – 16 milyon 200 bin emekli var.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Hükümet adına siz buradasınız yani Bakanlık adına siz buradasınız, ben sizden bilgi almak istiyorum milletvekili olarak. Teklif sahibinden ve her maddeyle ilgili bize izahat bulunan Genel Müdürümüzden, bu teklifin sahibi olan Genel Müdürümüzden bizim önerimizin, DEM PARTİ’nin önerisinin veya 4 bin liraya, 5 bin liraya çıkarsa bütçeye getireceği yükün ne olduğu konusunda ve “Bunu bütçeden karşılama imkânları var mı, yok mu ya da fasıllar arasında aktarımı olur mu, olmaz mı?” gibi konularda bilgi almak istiyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Etki analizi yapılmış mı?

CEM ŞAHİN (Karabük) – Biz veririz efendim, vereceğiz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – İlk önce bu bilgiyi almak istiyorum ben, sonra konuşmaya devam edeceğim.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Kaçta bitirmeyi planlıyoruz acaba?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bilgi almak istiyorum gerçekten, bu maddeyle ilgili olarak teklif sahibi arkadaşlarımızdan ve Genel Müdürümüzden bilgi almak istiyorum milletvekili olarak, gerçekten bilmiyorum. Bakın, şöyle bir şey var, size şunu okuyacağım, Anayasa’nın 65’inci maddesi...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Sayın Başkan, her bin lira artış 16 milyar 200 milyon liraya tekabül ediyor.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, ben bir ironi yapıyorum, siz de biliyorsunuz, bir ironi yapıyorum aynı zamanda.

65’inci maddeyi okuyorum değerli arkadaşlar: “Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini -yani emekli maaşlarını aynı zamanda- bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.” Şimdi, bu bir siyasal tercih aynı zamanda. Ben Anayasa’nın 65’inci maddesi uyarınca devletin mali kaynaklarının... Bu konuda emeklilere 3 bin lira değil de 5 bin lira verilse yükü nedir, karşılanabilir mi, karşılanamaz mı, bir izahat... E, bu izahatı yapamıyorsunuz, bakın izahatı yapabilecek...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – İzahat yapacağız, sizin konuşmanızı bitirmenizi bekliyoruz nezaketimizden.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Şimdi, şöyle bir şey, şunu söyleyeceğim...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanrikulu, sorunuza cevap olarak versinler mi?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Neyse, cevabı sonra versinler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Peki.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Şunu söylemek istiyorum: Bakın, aynı zamanda hepimizin tanık olduğu bu durum bile bu torba yasa tekniğinin nasıl aykırı olduğunu, uygun olmadığını, yasama tekniğine uygun olmadığını ortaya koyuyor. Dolayısıyla böyle bir madde Plan ve Bütçe Komisyonuna da giderse bununla aynı zamanda yasalaşır, bir iki maddelik bir düzenlemeyle aynı günde yasalaşır. Dolayısıyla bu şekilde bir şey, yasa yapma tekniği bakımından ve bizim milletvekili faaliyetlerini yerine getirmemiz bakımından da doğru bir şey değil.

Şimdi, işin özüne gelirsek -3 bin lira oldu, 17 bin lira oldu, 4 bin lira oldu- asıl mesele yani sizlerin bakış açısı ile bizim bakış açımız arasındaki temel fark şudur: Siz muhafazakâr ve sağ değerler açısından bu işe bakıyorsunuz, biz solun değerleri açısından bu işe bakıyoruz. Muhafazakâr ve sağ değerler nedir? Sadaka, lütuf, bağış, harçlık...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Kadıköy, Beşiktaş...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Doğru bulmuyorum bu ifadeyi.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, bu şekilde görüyorsunuz yani emekliye ikramiyeyi bu şekilde görüyorsunuz. Biz ise hak temelli görüyoruz, hak temelli olarak gördüğümüz için de...

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Çok yanlış yerden bakıyorsunuz.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Böyle bir ifade olur mu ya?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Anayasa uyarınca hak temelli olarak görüyoruz.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Az önce arkadaşımızı siyaseten itham ettiniz, saatlerce konuştunuz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bir saniye arkadaşlar, bir konuşma yapıyorum, lütfen...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ama yaptığınız yanlış!

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Olur mu ya!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Kimseye hakaret ettim mi ben?

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Olur mu ya!

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ben sizin bu sözünüzü dinlemek zorunda değilim!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Hayır, kimseye hakaret ettim mi gerçekten?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ama bu ithamınızı dinlemek zorunda değilim!

ORHAN KIRCALI (Samsun) – “Sadaka” diyorsunuz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın milletvekilleri, lütfen...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – İstedığınızı söyleyemezsiniz bize!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bakın...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanrikulu, sözünüzü tamamlayın, buyurun.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Sayın Tanrıkulu, biz öyle görmüyoruz, bu şekilde görmüyoruz emeklileri.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, ben görüşlerimi söylüyorum, karşılığını söylersiniz.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Olur mu öyle şey ya! Olur mu öyle ifade ya!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın milletvekilleri, bir saniye...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Şu anda kanun maddesini konuşuyoruz, Komisyonunda istediğinizi söyleyemezsiniz bize!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın milletvekilleri...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Arkadaşlar, görüşlerinizi söylersiniz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanrıkulu, sözünüzü bitirin.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Kimseye hakaret etmedim, görüşlerimi söylüyorum. Bakın, bu Parlamentoda, burada...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Görüş değil ama o, itham ediyorsunuz!

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Nasıl bir görüş o Sayın Tanrıkulu?

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Biz milletin değerleri neyse ona sahip çıkarız, onun temsilciliğini yaparız. Toplum “şucu, bucu” diye bölmeyi bırakın artık!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, bakın, ben burada milletvekili olarak ifade özgürlüğümü kullanıyorum.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – “Sadaka” diye ifade ediyorsunuz.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Burada bile ifade özgürlüğümüz yok. Adalet Komisyonunda kullanamazsak...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Ne münasebet ya!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ya, bakın, söz alırsınız, kullanırsınız.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – “Siz şu pencereden, biz bu pencereden...” Ortak paydamız milleti temsil etmektir.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ben sizi dinliyorum, tamam efendim, sonra devam edeceğim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanrıkulu, sözlerinizi tamamlayın lütfen.

Buyurun.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – E, ben az önce konuşurken siz de böyleydiniz Sayın Sezgin Tanrıkulu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Hayır, bir şey söylemedik biz, dinledik sizi.

FAHRETTİN TUĞRUL (Uşak) – Ben konuşurken siz de aynı noktadaydınız ya!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ben hiçbir şey söylemedim efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun, sözlerinizi tamamlayın.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, ben görüşlerimi söylüyorum; bunu kabul edersiniz, etmezsiniz. Zaten her şeyde ortak olsak aynı partide çalışırız yani

CHP, AK PARTİ veya diğer siyasi partiler olmaz; mutlaka farklı düşüneceğiz, bunlara saygılı olacağız, kabul etmeyebiliriz.

Bakın, ben şunu söylüyorum yani bakış açıları bakımından, siyasi eksen bakımından diyorum ki: Sizin bakış açınız...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Çok ağır bir ifade o!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, arkadaşlar, görüşlerinizi söylersiniz.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Çok ağır bir ifade o!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, biz hak temelli...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Sayın Tanrıkulu, o çok ağır bir ifade!

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Aşağılayıcı...

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Nasıl arkadaşımızın ifadesine kızmışsanız “Yanlış.” diyorsanız, sizin bu ifadeniz de çok yanlıştır.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ben cevap verdim, siz de cevap verin ya.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Evet, cevap veriyoruz size. Öyle şey mi olur!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, konuşmamı bitireyim, cevap verin.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Bizim adımıza konuşmayın, kendi adınıza konuşun!

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Saatlerce dinleyemeyiz ithamınızı!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ben bu şekilde düşünüyorum ya!

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bizim partimizin o şekilde bir bakışı yoktur emekli maaşlarıyla ilgili.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ben bu şekilde düşünüyorum.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Olur mu! Yanlış düşünüyorsunuz!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bu şekilde düşünmeyeyim mi yani benim bu şekilde düşünme hakkımın olmadığını mı söylüyorsunuz?

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Kendi düşünceni söyle, bizim adımıza söyleme!

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Yanlış düşünüyorsunuz!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ya, yanlış düşünebilirim, bu benim düşüncem.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Bizi itham edemezsiniz o şekilde!

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Yanlış düşünebilirim, bu benim düşüncem.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – O şekilde itham edemezsiniz!

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – “Ben hak temelli bakıyorum.” demek başka, sizin kurduğunuz cümle başka bir şey.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Tanrıkulu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Ya, arkadaşlar, bu yaptığınız, ifade özgürlüğünün, düşünce özgürlüğünün, milletvekillerinin konuşma özgürlüğünün ne anlama geldiği konusunda hocalarımız bakımından da bir ders gerçekten.

ORHAN KIRCALI (Samsun) – Ne demek ifade özgürlüğü! İfade özgürlüğü müdür bu! Her şeyi söyleyeceksiniz “ifade özgürlüğü” diyeceksiniz. Öyle şey yok, öyle şey yok Sayın Tanrıkulu! Bu ifade özgürlüğü değildir efendim!

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Tanrıkulu...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Efendim, bitiremedim ki konuşamadım ki.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Suçlayıcı olmasın.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Hayır, suçlamadım efendim, bir tespit yaptım ben.

Biz hak temelli bakıyoruz.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Biz ne yapıyoruz?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Hak temelli bakarsak eğer, bu artımın objektif kriterlere göre olması lazım. Şimdi, Avrupa'daki gibi, emeklilerin Hükümetle oturup toplu sözleşme yapması, maaşlarının belirlenmesi gibi bir kural yok bizde. Kim yapıyor bunu? Hükümet doğrudan doğruya, bütçe kaynaklarına göre yapıyor ama hiçbir objektif kriter yok. Objektif kriterler olursa eğer belki bunları tartışmayacağız. Mesela her yıl, çıktığı andan itibaren TÜİK'in rakamlarına göre artmış olsaydı yani yasada böyle bir düzenleme olsaydı bunu konuşur muyduk? Her yıl artmış olacaktı ama böyle bir düzenlemeyi koymadık. Bin lira yaptık, üç yıl bekledik, artırım yapmadık; bu bin lira enflasyon altında ezildi aynı zamanda. Şimdi, 2 bin liradan 3 bin liraya çıkarmanızın da objektif bir kriteri yok; çıkarıldığı andan bu zamana kadar. O nedenle, bizim ortaya koyduğumuz mesele hak temelli olarak objektif bir ölçü, asgari ücret; emeklilere yılda 2 kez, bayramlarda asgari ücret seviyesinde ikramiye verilsin diyoruz. Emeklilerin sendikası olsa ve oturup Hükümetle müzakere etseler bunları isteyecekler kendileri zaten ama böyle bir hak yok, Anayasa'mızda yok, yasalarda yok. Dolayısıyla buna hak temelli olarak baktığımız zaman objektif kriterlerin olması lazım. Objektif kriterlerden bir tanesi asgari ücrettir, biz o nedenle bunu teklif olarak sunduk; makul bir tekliftir, 2 maaş ikramiyeye denk gelir. Dolayısıyla bunun bu şekilde anlaşılması lazım.

Görüşlerimin de arkasındayım, ne diyeyim yani burada düşüncemizi ifade edemezsek nerede edeceğiz ya?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Tanrıkulu.

Sayın Tüfenkci, söz istemiştiniz.

Buyurun.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Teşekkür ederim Başkanım.

Öncelikle, AK PARTİ hükümetleri, kurulduğundan bu yana, dar kesimli ve nispeten dezavantajlı grupların toplum içerisindeki refah seviyesini ve bütün milletin refah seviyesini artırmaya yönelik hem politikalar hem de ekonomi politikaları izlemiştir. Bugüne kadar iyi veya kötü eleştirilebilir ama 17 seçimde tamamen millete gittik, muhasebesini verdik, hesabını verdik, milletimiz de onayladı, tekrar tekrar gönderdi. Dolayısıyla biz hiçbir zaman dezavantajlı gruplara verdiğimiz destekleri ne sadaka olarak gördük ne de öyle bir kültürle hareket ettik; hak temelli, onların toplum içerisindeki refah payını artırmaya yönelik çalışmalar yaptık ve netice itibarıyla her fırsatta da bunların büyük bir bölümünü de... Tabii, emeklilerin de maaş skalaları çok farklı, çok yüksek emekli maaş alanlar da var; işte, en düşük de 10 bin lira ve gerçekten 10 bin lirayı da yeterli görmediğimizi ifade ediyoruz. Hükümetimiz de bu konuda çalışmalarını sürdürüyor, inşallah ilk fırsatta da bu 10 bin lirayı daha yukarılara çekeceğiz, bunda kimsenin şüphesi olmasın.

Bildiğiniz gibi benim de ilim olan Malatya'nın da dâhil olduğu bir deprem felaketi yaşadık. Bugün

itibarıyla bütçemizde, 2024 bütçemizde 1 katrilyon gibi bir parayı biz deprem bölgelerine ayırdık ve harcayacağız. Hükümetimizin özellikle bu dönemde iki önemli politikası var: Biri, depremde yıkılan şehirleri ayağa kaldırmak, ikincisi de ekonomideki dalgalanmayı yani enflasyonu düşürücü tedbirler almak. Buradaki temel espri esasında 3 bin lira da versek 5 bin lira da versek 10 bin lira da versek çok anlamlı değil; biz satın alma gücünü artırıcı tedbirleri, enflasyonu düşürücü tedbirleri hayata geçirdiğimiz sürece bu rakamlar anlamlı rakamlar olabilir. Dolayısıyla esasında 16 milyon 200 bin emeklimiz var ve bu 16 milyon 200 bin emeklimizin... Nereden baksanız Avrupa ülkelerinin birçoğundan da büyük emekli nüfusuna sahip bir emekli topluluğumuz var ve geçtiğimiz günlerde de yine sizlerin de oylarıyla EYT'lileri de erken yaşta emekli ettik ve sizlerin de desteğiyle yaptık. Dolayısıyla imkânlar ölçüsünde elbette ki biz 3 bin lirayı 5 bin lira da yapmak isteriz, 10 bin lira da yapmak isteriz ama bir yandan bütçenin içerisindeki durum; bir yandan da maaşları daha fazla arttırmaya yönelik tedbirleri, bir yandan da enflasyonu düşürmeye yönelik çalışmaları dikkate aldığımızda esasında olaya bütüncül bakmakta fayda var diye düşünüyoruz. Şimdi, inşallah önümüzdeki dönemler içerisinde bu rakamları çok daha yukarılara hep beraber taşımış oluruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ederim Sayın Tüfenkci.

Buyurun Sayın Gözgeç.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Ben de şunu özellikle belirtmek istiyorum: Elbette herkes fikirlerini, düşüncelerini özgürce ifade edebilir ama “Siz sadaka ve bağış olarak görüyorsunuz.” demek bir düşünce özgürlüğü değildir, bir ithamda bulunmaktır diye düşünüyorum. Öncelikle bunu ifade etmek istiyorum. Kaldı ki AK PARTİ sosyal devlet ilkesini en aktif, en etkin bir biçimde hayata geçirmiş bir parti. Evde bakımdan tutun engelli maaşına kadar daha önce hiç hayatımızda olmayan şeyleri, ilkleri yaşadık AK PARTİ'yle. Tabii ki insan ihtiyaçları sınırsız, gelişir, değişir; hep daha iyisini yapmamız gerekiyor ve parti olarak da aslında kendimizle yarışan bir partiyiz ve mükemmele ulaşmayı hedefliyoruz. Bu noktada elbette Bülent Bakanımızın da ifade ettiği gibi neredeyse 11 ilde bir ülkenin asrın felaketi olarak değerlendirdiğimiz bir depremi yaşadık. Elbette ki bunun da bir mali sonuçları var ama biz hem üretimi hem istihdamı geliştirmek için bir yandan da hem gençlere hem kadınlara hem tüm girişimcilere destek veriyoruz ve bu desteklerle de hem istihdamı hem de üretimi geliştirmeye çalışıyoruz. Elbette ki biz “yeter” demiyoruz emeklilere verilen bayram ikramiyene ama bu da 2018'de ilk defa bizimle hayata geçmiş bir düzenleme. İnşallah hem üretimi hem istihdamı hem de kalkınma planındaki hedeflerimizi de arttırmaya başladıkça daha iyi sonuçlar alacağımızı düşünüyorum.

2018 yılından bugüne kadar 10 bayram için toplam 166 milyar bayram ikramiyesi ödemesi yapılmış ve yine 3 bin liraya yükseltilmesi hâlinde de ilave maliyet 27,5 milyar. Elbette ki daha fazlasını yapmayı da arzu ediyoruz, zaten çalışmalarımız, bizim parti olarak hedefimiz bu yönde, toplumun her kesiminin refahını arttırmak yönünde. Bunu da özellikle ifade etmek istedim. Ve Komisyon üyesi milletvekillerimiz de ayrıca bu konuda karar verme yetkinliğine de sahiptirler.

Ben teşekkür ediyorum. Bir ithamda bulunmanın da düşünce özgürlüğü olmadığını ayrıca altını çizmek istiyorum.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – İsterseniz bunu daha sonra özel konuşabiliriz.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Olabilir.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Şimdi, 4 adet önerge vardır. Bu önergeleri aykırılık sırasına göre okutup işleme alacağım.

İlk önergeyi okuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas numaralı Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin çerçeve 39'uncu maddesinin metinden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Serap Yazıcı Özbudun

Antalya

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Hocam, herhalde söz de istemiştiniz.

SERAPYAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Ben Sayın Bülent Tüfenkci'ye üslubu ve gerçekçiliğinden dolayı teşekkür etmek için söz istedim çünkü kavga ederek ulaşabileceğimiz bir sonuç yok. Türkiye'nin gerçeği bu. Evet, Türkiye şu an çok zor bir ekonomik tablonun içinde. Bir hükümet aktörü bu üslupla bunu ifade ettiği zaman çözüm bulmak daha kolay. Kamunun beklentisi her şeyden önce israfın önlenmesi. Sayın Bakan da Mehmet Şimşek de hep buna vurgu yapıyor. Eğer kamudaki israfı önlersek ve rasyonel politikaları izlersek emeklinin de insanlık onuruna daha yaraşır bir hayat standardına kavuşmasını sağlayabiliriz. Biz AKP hükümetlerini çok olumlu politikalar izlerken de destekledik, onu da söyleyelim dolayısıyla burada bir kavga ortamı yok. Bunu belirtmek istedim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Özbudun, ben de size çok teşekkür ediyorum yapıcı tavrınızdan dolayı. Çok çok sağ olun, çok teşekkürler.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Şimdi diğer önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas no.lu Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 39- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun ek 18'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2.000'er TL” ibaresi “17.002'şer TL” şeklinde değiştirilmiştir.

Cumhur Uzun

Turan Taşkın Özer

Gizem Özcan

Muğla

İstanbul

Muğla

Süleyman Bülbül

İsmail Atakan Ünver

Aydın

Karaman

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

3'üncü önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesi ile değiştirilmek istenilen 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun ek 18'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “2.000'er TL” ibaresinin “7.000'er TL” şeklinde değiştirilmesini ve fıkraya aşağıdaki cümlelerin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

“Bayram ikramiyesi her yıl bir önceki on iki aylık döneme göre Türkiye İstatistik Kurumu tarafından açıklanan en son temel yıllık tüketici fiyatları genel indeksindeki değişim oranı kadar artırılır.”

Lütfullah Kayalar

Yozgat

Hakan Şeref Olgun

Afyonkarahisar

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

4'üncü önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 39'uncu maddesindeki “3.000'er” ibaresinin “11.000'er” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Onur Düşünmez

Dilan Kunt Ayan

Zülküf Uçar

Hakkari

Şanlıurfa

Van

Ömer Faruk Gergerlioğlu

Ömer Faruk HÜLAKÜ

Kocaeli

Bingöl

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

39'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 39'uncu madde kabul edilmiştir.

40'ıncı maddeyi okutuyorum:

MADDE 40- 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bu fıkradan sonra gelmek üzere maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve mevcut üçüncü fıkra buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(2) İdareler lehine karara bağlanan ve tahsil olunan vekâlet ücretleri, emanet hesaplarda takip edilerek hukuk biriminde görev yapan ve 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 10 uncu maddesi kapsamında yer almayan, dava ve icra dosyasını idarelerin vekili sıfatıyla takip eden ve avukatlık ruhsatnamesi bulunan; hukuk birimi amirleri, hukuk müşavirleri, muhakemat müdürleri ile avukatlar arasında aşağıdaki usul ve esaslar dâhilinde dağıtılır.

a) Tek personelin görev yaptığı hukuk birimlerinde tahsil olunan vekâlet ücretinin % 60'ı ilgili personele ödenir.

b) Birden fazla personelin görev yaptığı hukuk birimlerinde tahsil olunan vekâlet ücretinin % 45'i dava ve icra dosyasını takip edene ödenir ve % 20'si dava ve icra dosyasını takip edenler de dâhil olmak üzere hukuk biriminde görev yapan ve bu fıkra kapsamında yer alan personel arasında limit dâhilinde eşit olarak dağıtılır.

c) (a) ve (b) bentlerine göre yapılacak dağıtımdan artan miktar taşra teşkilatı bulunan idarelerde idarelerin merkez muhasebe birimlerinin emanet hesaplarına gönderilir, taşra teşkilatı bulunmayan idarelerde ise merkez muhasebe birimlerinin emanet hesaplarında takip edilir. Bu tutar idarenin merkez ve taşra teşkilatı hukuk biriminde görev yapan ve bu fıkra kapsamında yer alan personele limit dâhilinde dağıtılır. Bu dağıtım sonunda arta kalan tutar üçüncü bütçe yılı sonunda ilgili idarenin bütçesine gelir kaydedilir.

ç) Ödenecek vekâlet ücretinin yıllık tutarı; (20.000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak aylık brüt tutarın oniki katını geçemez, yıllık tutarın tespitinde tahakkukun yapıldığı tarihteki katsayı dikkate alınır.”

“(3) Hukuk biriminde ilk defa göreve başlayanlara ikinci fıkra uyarınca vekâlet ücreti ödenmesinde söz konusu birimde altı ay görev yapma şartı aranır.

(4) Hukuk biriminde görev yapanlardan herhangi bir sebeple bu görevlerinden ayrılanlara, takip ettikleri ve vekâlet ücreti tahsil edilen dosyalar sebebiyle, ayrılış tarihi itibarıyla en fazla üç yıl süreyle vekâlet ücreti ödenir.”

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas numaralı Kanun Teklifi’nin çerçeve 40’ıncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Arslan

Nurettin Alan

Saffet Bozkurt

Tokat

İstanbul

Zonguldak

Ömer Özmen

Orhan Kırçalı

Aydın

Samsun

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, kabul edilen önerge doğrultusunda teklifin 40’ıncı maddesi teklif metninden çıkarılmıştır.

Herhangi bir karışıklığa mahal vermemek için bundan sonra maddeler üzerindeki önerge işlemlerine mevcut teklif metnindeki madde numaraları üzerinden devam edilecek, Komisyon metninin yazımı esnasında madde numaraları buna göre teselsül ettirilecektir.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Şimdi, yeni madde ihdasına geçmeden önce, evet, Sayın Kunt Ayan, Genel Kurulda konuşmanız var herhâlde, buyurun.

DİLÂN KUNT AYAN (Şanlıurfa) – Genel Kurula inmem gerekiyor, o yüzden bitişi üzerine kısaca bir değerlendirme yapacaktım.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle iki gün boyunca bize desteklerini sunan kavaslara, hocalarımıza, Türkiye Barolar Birliğinden gelen temsilci arkadaşlarımıza teşekkürlerimizi iletiyorum. Bizi sadece sabırla dinleyen milletvekillerimize teşekkürlerimizi iletiyorum.

Bakanlık tarafından Komisyonumuza tevdi edilen sekizinci yargı paketini iki gündür konuşuyoruz, tartışıyoruz, katkı ve değerlendirmelerimizi iletiyoruz. Aslında buradaki amacımız da hukuka ve adalete hizmet etmek ve halkımızın bize emanet ettiği bu vekillik görevini en iyi şekilde yerine getirebilmektir. Fakat ne yazık ki aylardır kamuoyunda pek çok kesim tarafından büyük bir beklentiyle Meclise gelmesi beklenen bu yasa âdeta büyük bir hayal kırıklığı oldu hem bizler açısından hem de aslında kamuoyunda bu beklentiyi duyanlar açısından. Yüz binlerce mahpus ve onların yakınlarının beklediği, cezaevlerinde giderek artan işkence ve hak ihlallerine dair tek bir düzenleme burada konuşulmadı, hatta ve hatta konuşmak isteyen bizlere karşı da maalesef ki tahammülsüzlüklerle karşı karşıya kaldık.

Demokratik bir hukuk devletinde yani her hukuk devletinde en güçlü şekilde korunması gereken, en temel insan hakkı olan yaşam hakkının ihlal edildiği, ölüm döşeginde tahliye edilen veya cezaevinde hayatını kaybeden hasta tutsaklara dair olumlu tek bir düzenleme maalesef ki bu kanunda, bu torba yasada yer almadı. Âdeta ikincil mahkemelere dönüşmüş olan infaz yakmalar ve idari gözlem

kurullarına dair tek bir belirlilik ve kriter maalesef ki bu tasarıdan çıkmadı.

Yine, tecridin giderek tüm cezaevlerinde ağırlaşarak yayılması ve tabutluk bir hâl haline gelen Y ve S tip cezaevlerinde insanlık dışı koşullarla tutulan, başlı başına işkence olan bu sistemde hiçbir şekilde düzeltilen bir maddeyle karşı karşıya kalmadık. Yalnızca cezaevlerinde tutulan mahpuslar değil, yine çocuk ve aileleriyle de mağdur edilmeye devam ediliyor. Bu bağlamda, ağır hasta çocuğu olan anneler yönünden de sağlanan infaz erteleme haklarının da babaları tarafından da sağlanması anayasal eşitlik bakımından da vicdani olarak da bir talep olmasına rağmen maalesef ki bu pakette göremedik.

Yine, ağır hasta mahpuslar hakkında tüm engellere rağmen bürokratik, fiziki, siyasi, ve yasal tüm zorunluluklara rağmen ATK'den alınan "Cezaevinde kalamaz." raporları derhâl ve doğrudan icra edilmesi gerekirken tutukluların tahliyesi, hükümlülerin infaz ertelemesi mahkeme onayına sunulurken engelleniyor ve engellenmeye de devam ediliyor; maalesef ki bu pakette de buna ilişkin tek bir hüküm yer almadı. Bu ve gelecek sorun devam ederken halk, hukuki güvencesizlik, belirsizlik, yapıllaşmış bir hukuksal düzenin etkisinden âdeta giderek güvenliğini kaybetti ve kaybetmeye de devam ediyor.

Bu yargı paketi içindeki İcra ve İflas Kanunu, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, CMK, Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ve pek çok kanun olduğu hâlde asıl amaç, cezaevlerini doldurmaya devam etmek. Anayasa Mahkemesinin verdiği kararlara rağmen bu kararları hiçe sayan, bu kararların ucundan kenarından dönerek tekrardan ve tekrardan hukuku ayaklar altına alan bir yargı paketiyle karşı karşıya kaldık.

Bu pakette, Anayasa Mahkemesi kararına rağmen, hukuk ilkelerine rağmen toplumun menfaatine aykırı her türlü teklif ve yasa bulduğumuz her yerde âdeta devam etmekte. Biz buradan tekrardan şunu ifade edelim: Her ne kadar bu Komisyondan bu yasa tasarısı Meclise gitmek için geçse bile bizler bu söylediklerimizin mücadelesini Genel Kurulda da ve Genel Kuruldan geçmesi durumunda da tekrardan ta ki bu haklar korunana kadar, ta ki yaşam hakkını güvence altına almaya kadar bu mücadeleyi sürdüreceğimizi ifade etmek istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Evet, teşekkür ediyoruz.

Şimdi, yeni madde ihdasına ilişkin 1 adet önerge vardır, önergeyi okutup işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Adalet Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2023) esas no.lu Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi metnine aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini talep ederiz.

Madde 41 –

19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Kanun'un 164'üncü maddesinin beşinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Bu fıkra hükmü, 09.01.2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun kapsamında kurulan Komisyon bakımından da uygulanır."

İsmail Atakan Ünver

Gizem Özcan

Süleyman Bülbül

Karaman

Muğla

Aydın

Cumhur Uzun

Muğla

İSMAİL ATAĞAN ÜNER (Karaman) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun Sayın Üner.

İSMAİL ATAĞAN ÜNER (Karaman) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; teklifimiz Tazminat Komisyonunda avukatlar lehine vekâlet ücreti takdir edilmesiyle ilgili. Anayasa Mahkemesinin 3/3/2004 tarihli ve 2004/8 esas, 2004/28 karar sayılı kararında belirtildiği üzere, avukatların hukuksal bilgi ve tecrübelerinden yararlanma, hak arama ve savunmada başvurulacak meşru yol ve vasıtaların başında gelir. Vekâlet ücreti, savunma hakkının en önemli parçası olan hukuki danışmanlık görevinin konunun uzman hukukçular tarafından yapılmasının doğal bir sonucudur. Avukatların mesleklerini serbestçe ve herhangi bir kaygı olmadan yapabilmeleri için yaptıkları hizmetin karşılığı olan makul bir ücret almaları gerekir. Bu kapsamda, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış bazı başvuruların tazminat ödenmek suretiyle çözümüne dair kanun kapsamında kurulan komisyonda verilen emeğin karşılığının alınması gerekmektedir. Avukatlık asgari ücret tarifesinde de salt yargı makamları nezdinde yapılan mesleki faaliyetin ve hukuki yardımın ücretlendirilmediği de hepimizin malumu. Bu anlamda, yargı makamlarının görev alanından çıkarılan bir hukuksal faaliyetin idari bir mekanizmanın uhdesine verilmesi avukat lehine vekalet ücretine hükmedilmesine engel görülmemelidir. Üstelik konusu tazminat, dolayısıyla para olan bir konuda avukatı vekalet ücretinden mahrum bırakmanın uygun olmayacağını değerlendirmektediriz.

Bu gerekçeyle teklifimizin kabulünü talep ediyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Tanrıkulu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, biraz önce başka bir madde konusunda da konuştum yani bizler avukatlık mesleğinin mensuplarıyız aynı zamanda. Dolayısıyla yani avukatlar bir kamu hizmeti veriyorlar, yargı hizmeti veriyorlar, adalete ulaşmak amacıyla bir hizmet veriyorlar. Şimdi bu yasa bir zorunluluktan dolayı önümüze geldi Anayasa Mahkemesi kararından sonra. Anayasa Mahkemesi binlerce dosya konusunda düşme kararı verecek ve o dosyalarda bir avukatlık ücretine karar vermeyecek bir hüküm vermediği için ve o dosyalar olduğu gibi Tazminat Komisyonuna gidecek. Yani şimdi bunun arkasındaki avukatlık emeği ne olacak? Bir faaliyet yürütmüşler avukatlar. Ve bundan sonra da bakın bu komisyon kalıcı bir komisyon yani avukatlık mesleği mensuplarının emeğini, çalışmasını falan bu kadar heba edemeyiz, görmezden gelemeyiz, bir meslek yürütüyorlar çünkü. Yıllarca, düşünün, ceza yargılanmasında veya hukuk yargılanmasında, idari yargılamada bir dava takip etmişler, sonuç alamamışlar, makul sürede tamamlanmamış yargılama ve dolayısıyla oluşan zararlar bakımından Tazminat Komisyonuna gitmişler. Tazminat Komisyonuna gitmek için de bir emek harcamışlar, bir çalışma yapmışlar, bir fikir, faaliyet ortaya koymuşlar aynı zamanda. Sonuçta o faaliyet sırasında Tazminat Komisyonunun muhatabı olmuşlar, belki ek belge vermişler, bilirkişi raporu hazırlayıp vermişler falan, bütün bu faaliyetleri yapmışlar karar alma süreci bakımından ama avukatlık ücreti bakımından herhangi bir şey yok. Dolayısıyla bunu görmezden gelemeyiz, 180 bin avukat var, bu işi takip eden avukatlar var, bundan sonra kalıcı hâle getirilmiş bir Tazminat Komisyonu var. Bundan sonraki makul süredeki görev kapsamında kalan bütün uyuşmazlıklar bakımından kalıcı olarak hizmet görecek. Bunu da Genel Kurula atmayalım, avukatlık mesleğini bu şekilde... Gerçekten buradan avukatlarla ilgili bir şey çıksın değerli arkadaşlar ya. Yani şimdi kendimiz için bir şey istemiyoruz, bizim Anayasa Mahkemesine tek bir başvurumuz yok, bu saatten sonra da avukatlık yapacak hâlimiz yok ama bu mesleği de korumak zorundayız aynı zamanda, bu mesleğin mensuplarının haklarını korumak zorundayız. Herkes gidebilir buraya, neden avukatlar ücret almasınlar? Yani bu kadar çok avukatın

olduğu bir ortamda ve avukatların gerçekten de yoksulluk sınırında yaşadığı bir dönemde böyle bir emeği ücretsiz bırakmak, karşılıksız bırakmak doğru bir şey değil. Yani Adalet Komisyonunun hiç olmazsa bu mesleğin mensuplarını koruması lazım bu yasayla. Yani biz Tazminat Komisyonuna karşı çıktık, bir yargı merci olsun dedik olacaksa, kurulacaksa, bir başvuru merci olarak bir yargı merci olsun dedik ama siz bunu uygun görüyorsunuz, öyle görünüyor. Dolayısıyla bu hizmetlerin yüzde 99'u avukatlar eliyle yürütülecek yani Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapanların yüzde 99'u avukatla temsil ediliyorlar, belki daha fazlası, yüzde 100'e yakını. Tazminat Komisyonu da böyle olacak çünkü ilk derece mahkemelerinden gelecek dosyalar oraya gidecek. Şimdi bu mesleğin mensuplarının neden bu emeklerini karşılıksız bırakalım? Bu şekilde bakmak lazım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Tanrıkulu.

Sayın Genel Müdürüm, bu konuda bir açıklama yapacak mısınız?

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN –Efendim, toplantının ikinci oturumunun başında da arz etmiştim yine Barolar Birliğimizin önerisi üzerine, talebi üzerine. Yargı makamı olmadığı için, idari bir kurul olduğu için idari kurulun verdiği kararlar bakımından ücreti vekâlet tahakkuk etmiyor, burada da aynı şey söz konusu. On yıllık uygulamada da Tazminat Komisyonunu hem Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden gelenler hem de Anayasa Mahkemesinden gelen bireysel başvurular bakımından bir ücreti vekâlet tahakkuk etmiyor. İdari kurul olması hasebiyle bir ücreti vekâlet ödemesi söz konusu değil, yargısal bir makam olsaydı o zaman ödenebilirdi ama şu an teklifteki kurgu idari bir kurul dolayısıyla öneriyi komisyonun takdirine arz ediyoruz efendim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Pardon, anayasal engel var mı acaba?

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN –Yok efendim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Anayasal engel yok yani bu kurul istese yapar bunu.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Tabii ki teklifin önergesi, içeriğine göre o komisyonun takdiri.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, bakın, burada yani Parlamento çatısı altında, komisyonlarda ve Genel Kurulda yasama faaliyeti yapıyoruz. Dolayısıyla yasama faaliyeti yaptığımız zaman da bu şey de yok idari faaliyet yani... Olmayan bir şeyi de yaratıyoruz daha doğrusu.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, idari komisyonların hiçbirinde ödeme olmuyor.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – İhtiyaçlara göre yani toplumun ihtiyaçlarına göre bir yasama faaliyeti yapıyor muyuz? Bu şimdiye kadar yoktu, bundan sonra olmaz diye bir şey yok ki. Zaten bu kurum da şimdiye kadar yoktu, yeni ihdas ediyoruz. Şimdiye kadar yoktu yani böyle bir kurum yoktu.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Geçici olarak vardı.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Tamam da efendim yani faaliyet kapsamı böyle değildi. Şimdi doğudan doğruya kalıcı bir komisyon kuruyoruz. O komisyonda görevleri sınırlı tarihe kadardı. Şimdi kalıcı bir komisyon kuruyoruz yani şimdiye kadar olmamış olması bundan sonra olmayacağı anlamına gelmez. Anayasal bir engel yok, kaldı ki anayasal bir engel olsa Anayasa'yı bile değiştirebiliriz yani sonuçta.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, terörden doğan zararların karşılanmasına dair valiliklerde kurulan komisyonlarda ve güvenlik kuvvetlerinin zarar görmesi nedeniyle bakanlıklar nezdinde kurulan komisyonların hiçbirinde ücreti vekâlet yok.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Kötü örnek örnek olmaz.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Teklifin hazırlık aşamalarında da bu öneri değerlendirildi, sayın vekillerimiz bunu bu şekilde önerdi efendim. İdari bir kurul olması hasebiyle ücreti vekâlet olmayacağı yönünde bir hazırlık çalışması yapıldı. Dolayısıyla takdir Komisyonunda efendim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Efendim, 2004 yılında terörle mücadelede kaynaklanan zararların giderilmesiyle ilgili yasa çıktığı zaman ben Diyarbakır Barosu Başkanıydım. Adalet ve Kalkınma Partisinin o dönemdeki yetkilileri bizlerden görüş istediler çünkü ağırlıklı olarak bölgeden gelen başvurular vardı. O zaman yaptığımız çalışmada da bizim önerdiğimiz çalışmada da avukatlık ücreti konusunda öneri vardı. Bakın aradan yirmi yıl geçti, yeni bir komisyon kuruyoruz ve kalıcı bir komisyon kuruyoruz. Dolayısıyla yani avukatlık emeğini, avukatlık faaliyetini, hizmetin gereğini neden yok sayalım? Yani şimdiye kadar olmamış olması bundan sonra olmayacağı anlamına gelmez. Bundan sonra da bakın, şöyle bir şey, yani gidişat ona doğru gidiyor yargılama faaliyeti olarak. Yani yargı dışında avukatların faaliyetleri daha fazla olacak, oluyor işte. Dolayısıyla avukatlık ücretini sadece yargı makamları önündeki hizmetle sınırlamak da mümkün olmayacak çünkü gelişim öyle yani işte bir sürü mekanizma geliyor. Bir de bakın, diğerlerinden farklı olarak, diğer kurulan komisyonlardan farklı olarak şu durum var: Bugüne kadar geçerli olan komisyonlar idarenin eylem ve işlemlerinden, ihmallerinden kaynaklı zararlar için kurulan komisyonlardır. Bu doğrudan doğruya yargının ihmalden, adalete zamanında ulaşılmamasından kaynaklı yani bir avukatın parçası olduğu, avukatın kendisinin savunmanın bir parçası olduğu bir faaliyetten kaynaklanan başvuruya ilişkin bir karar verilecek, başvuru yapılacak. Yani bir yargılama faaliyetinin devamı olan bir başvuru aynı zamanda. Böyle görmek lazım ama terörle mücadelede kaynaklanan zararlara ilişkin faaliyet doğrudan doğruya idarenin eylem, kusur ve ihmali, objektif sorumluluk gereği ortaya çıkan zararlara ilişkindi. İkisi birbirinin aynı örneği değil. Bundan sonra ortaya çıkacak ihtiyaçlar bakımından da avukatlık mesleğinin ihtiyaçlarını gözetmek zorundayız aynı zamanda. Bunu gözden geçirmenizi temenni ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum Sayın Tanriku.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, biz bu önergeyi verdiğimiz zaman 180 bin avukatın hak arama mücadelesinde yoksulluk durumuna düşmüş avukatlık mesleğinin iş alanlarının artırılması amacına yönelik olarak vermedik tek başına. Şimdi avukatlık mesleği kamu hizmeti, hak arama hürriyeti açısından en önemli hizmetlerden birisi. Vatandaşın hakkını almasında bir hizmet sağlayan avukatı tabii ki hakkını alacaktır. Bu konuda alanın genişletilmesi, iş alanlarının genişlemesi mesleği daha önce avukat olan bir milletvekili olarak beni sevindirir ama bunun dışında vatandaşın hak arama hürriyetine, vatandaşın hak yolunda, hakkını sağlama yollarında hak açısından önemli bir çalışma bu çalışma. Yoksa avukatın ekonomik olarak durumu düzelsin diye bizim bir derdimiz var ama bu teklifin amacında o yok, tek başına o yok. Yani vatandaşın da hak arama hürriyetini kullanması gerekir. Vatandaş bu komisyonlarda hakkını alabilmeli. Vatandaşın hakkı için biz bu önergeyi getirdik çünkü biliyorsunuz, ara buluculuk geldi, ara buluculukta -iş hukukunda gelen ara buluculukta- avukatların zorunlu olarak işçilere yönelik ara buluculuk hizmetlerinde zorunlu olması gerektiğinde konusunda bizim düşüncelerimiz var, tekliflerimiz oldu. Çünkü işçilerin dezavantajlı bir yapısı var, karşısında

şirketler var. Ara buluculukta çok sıkıntılar çekiyorlar yani buna ilişkin de çalışmalarımız oldu. Yani bu madde açıkça vatandaşın hak arama hürriyetine destek veren bir madde. Yani avukatların sadece iş alanlarının artırılması amacıyla çıkarılacak bir madde olarak düşünmeyelim bunu. Yani bu çerçeveye bizim için doğru olmaz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Uzun.

CUMHUR UZUN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Küçük bir katkı için söz aldım.

Arkadaşlarımın ifadeleri son derece yerinde, doğru ancak bir bakış açısının ilavesine ihtiyaç var. Burada hakkı ihlal edilen kişi bir yurttaş, o yurttaş hakkını aramak üzere yola çıkmak zorunda bırakılan yurttaş, idari anlamda da olsa hakkını alabilmek için bir yola çıkıyor ve bu yola çıkışında biz, o yurttaş kendi ihlal edilen hakkının tazminini resen yapıp göndermiyoruz. Talepte bulunması, bir merci önünde kendisinin temsil edilmesi ve temsiliyetten sonra oradaki işlemlerden sonra hakkının teslim edilmesi. Bu işin takibi için bir avukat görevlendiriyor ve burada verilecek olan vekalet ücreti aslında avukata değil, o hak arayan kişiye tahsis ediliyor, harcama yaptırmak zorunda kaldığımız için tahsis ediliyor. O nedenle bunu yurttaşın hak arama yolunda yapmış olduğu harcamaların kendisine teslimi anlamında tazminatın üzerine ilave edilerek verilmesi gerektiği temeline dayandırmak gerekir. Doğru bir yaklaşımdır, o nedenle kurum ihdas edilirken bu konunun da düşünülmesi ileride bununla ilgili çıkabilecek sakıncaları da şimdiden öngörmemizi ve gidermemizi sağlayacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum.

Bu konuları da Genel Kurula kadar değerlendirelim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

Şimdi Geçici 1'inci maddeyi okutuyorum:

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunla;

a) 2004 sayılı Kanunda itiraz yolu ile istinaf ve temyiz kanun yollarına başvuru süreleri ve bu sürelerin tebliğ veya ilandan itibaren başlamasına,

b) 4675 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinde yer alan itiraz yoluna başvuru süresine,

c) 5326 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinde yer alan itiraz yoluna başvuru süresine,

ç) 5395 sayılı Kanunun 41/E maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan itiraz yoluna başvuru süresine,

d) 6100 sayılı Kanunda itiraz yolu ile istinaf ve temyiz kanun yollarına başvuru süreleri ve bu sürelerin tebliğden itibaren başlamasına,

e) 6502 sayılı Kanunun 70 inci maddesinde yer alan itiraz yoluna başvuru süresine, ilişkin yapılan değişiklikler, 1/6/2024 tarihinde ve sonrasında verilen kararlar hakkında uygulanır. Bu tarihten önce verilen kararlar hakkında bu Kanunla yapılan değişikliklerden önceki hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

BAŞKAN – Geçici 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Geçici 1'inci madde kabul edilmiştir.

41'inci maddeyi okutuyorum:

MADDE 41- (1) Bu Kanunun;

a) 1 inci, 2 nci, 3 üncü, 9 uncu, 12 nci, 13 üncü, 14 üncü, 17 nci, 18 inci, 19 uncu, 20 nci, 21 inci, 33 üncü, 34 üncü, 35 inci, 36 ncı maddeleri 1/6/2024 tarihinde,

b) 37 nci maddesinin birinci, ikinci, beşinci, yedinci, sekizinci, dokuzuncu, onuncu ve onbirinci fıkraları ile üçüncü fıkrasının (b) bendi 1/6/2024 tarihinde,

c) 37 nci maddesinin dördüncü fıkrasıyla 5252 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik 1/6/2024 tarihinde,

ç) Diğer hükümleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 41’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 41’inci madde kabul edilmiştir.

Şimdi 42’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 42- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 42’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 42’nci madde kabul edilmiştir.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Başkanım, söz talebimiz var ama...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Bittikten sonra...

Değerli milletvekilleri, teklif üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Teklifin tümünün oylanmasından önce iki hususu oylarınıza sunmak istiyorum. İlk olarak, kanunların hazırlanmasında uygulanan esas ve usuller çerçevesinde teklifin kanun tekniğine uygunluğunun sağlanması ve teklif metninden çıkarılan 40’inci madde dolayısıyla teklif başlığında gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

İkinci olarak, İç Tüzük’ün 45’inci maddesi hükmü uyarınca Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt’un, İstanbul Milletvekili Nurettin Alan’ın, Uşak Milletvekili Fahrettin Tuğrul’un, Tokat Milletvekili Mustafa Arslan’ın teklifin Genel Kurul görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere özel sözcüler olarak seçilmelerini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Komisyon raporuna muhalefet şerhi koymak isteyen üyelerimiz varsa...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Var, uzun bir süre verin Başkanım.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – 23 Şubat Cuma günü saat 14.30...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Çok erken oldu Başkanım, çok kısa...

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Başkanım, bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Buyurun.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Komisyon raporu bize ne zaman gelecek de biz 23 Şubata kadar yazacağız? Bugün ayın 21’i Başkanım. Rapor hazır mı yani bize veriyor musunuz?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Vekilim, muhtemelen Komisyon raporu yarın hazır olur ama sizler zaten konuya hâkimsiniz, şerh yazma konusunda...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Yapmayın Sayın Başkanım.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, iki gündür çok güzel gidiyor her şey, zatalinize teşekkür ediyorum, çok demokratik gidiyor da biz de insanız yani. Ben bu rapora böyle

çok uzun yazmak, çalışmak istiyorum. Yani bugün kalkacağız, şimdi gideceğiz...

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Hepsinde önermeniz var zaten.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Cuma gününe yetiştirmemiz mümkün değil.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Yani cuma günü de bu iş olmaz, bari “Pazartesi günü.” deyin de cumartesi, pazar yazalım.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Hepsinde önermeniz var...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkan, Genel Kurula sevki salı günü mü olacak?

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Önümüzdeki hafta planlanıyor diye biliyorum.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Tamam Başkanım, pazartesi günü biz sunmuş oluruz.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Pazartesi günü iyi Başkanım.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Pazartesi günü iyi çünkü cuma gününe yetiştirilmesi mümkün değil, şerhlerimizi yazmak istiyoruz.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli milletvekilleri, sizleri anlıyorum yani zaman açısından hepimiz tabii, aynı dertteyiz öyle diyeyim ama çalışmalar açısından da yani biliyorsunuz, önümüzdeki hafta artık bu çalışmayı yapıp muhtemelen Meclisimiz seçim öncesi ara vermiş olacak. Dolayısıyla 23 Şubat Cuma günü saat 16.00’ya kadar muhalefet şerhlerini Başkanlığımıza iletmelerini istirham ediyorum.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Doğru bir uygulama olmadı bu. Yani dünden bu yana gayet demokratik götürdünüz ama burada hazırlamak için süre istedik, süre noktasında yaklaşımınız üzdü bizi açıkçası.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Vekilim, bütün süreyi veririm tabii ki hiçbir problem yok ama salı günü Genel Kurula geleceği için cuma akşamına kadar eğer hazır edebilirsiniz, raporun...

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, o zaman da insana sorarlar: O kadar acil bir şeydi de bugüne kadar niye gelmemiş bu şey? 15 gün önce gelseymiş.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Meclisin gündemi böyle oluştu Sayın Vekilim.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Hayır efendim, Meclis tatile girdi gelen iş yok diye. Bizim Meclis şu anda tatile girecek gelen iş yok, gündem yok diye. Böyle çok girdik tatile gündem boş diye.

BELGİN UYGUR (Balıkesir) – Hayır efendim, seçim var diye seçim, çalışacak sonra.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli milletvekilleri...

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkan, bu şerhte kelime sınırı var mı? Bu kadar kelime, şu kadar kelime...

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Efendim, yok, hayır, öyle bir sınırımız yok.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Teklifimiz kabul edilmiştir.

Grup sözcülerine söz vermek istiyorum.

Sayın Bülbül, sizden başlayayım.

Buyurun.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

İşte, sıkıntı burada. Sıkıntı ne? Teklifin tümü üzerinde oylarımızı istediniz “Kabul edenler... Kabul etmeyenler...” dediniz. Bu teklifin içinde kaç tane kanun değişikliği, kanun düzenlemesi var?

İşte torba yasaya bunun için “hayır” diyoruz. Yani biz şimdi “hayır” dediğimiz zaman emekliye 3 bin lira artırıma da “hayır” demiş olacağız, “evet” dediğimiz zaman ise Anayasa’ya aykırı birçok maddesi olan Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu’ndan Avukatlık Kanunu’na kadar, komisyonlara kadar, birçok kanundaki düzenlemelere ne demiş olacağız? “Evet” demiş olacağız. Yani sorun burada; işte, torba kanunun azizliği, kaliteli yasama olmadığının açıkça örneği burada. Bu nedenle bunu tarihe not düşmek istiyorum.

Biz de Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak 28’inci Dönemde de 27’nci Dönemde olduğu gibi demokrasi ve hukuk devleti mücadelesine devam edeceğiz. Adalet Komisyonu komisyonlar içinde...

(Uğultular)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Arkadaşlar, arkadaşlar, daha toplantı bitmedi yani.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Değerli arkadaşlar, daha kapatmadık toplantıyı lütfen. Sayın bürokratlarımızdan yerlerine oturmalarını rica ediyorum. Toplantıyı henüz kapatmadık, sayın vekilimizi dinleyelim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Değerli arkadaşlar, bizler Cumhuriyet Halk Partisi olarak 27’nci Dönem ve daha önceki dönemlerde olduğu gibi 28’inci Dönemde de demokrasi, özgürlük ve hukuk devleti mücadelesine devam edeceğiz.

Adalet Komisyonu, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama yetkisinin en etkin kullanıldığı Komisyonların önde gelenlerinden biri. Adalet Komisyonuna gelen yasama tekliflerinde birçok konuda teknik anlamda olsun diğer konularda olsun farklı görüşler ortaya konuluyor, bu görüşler de geçmiş dönemlerde olduğu gibi... Geçmiş dönemlerde de aynı şekilde Başkanlarımız vardı; şu andaki Bakan, daha önceki Grup Başkanınız ve siz. Adalet Komisyonunda demokratik bir Komisyon çalışması yapıldığını görmek bizi sevindiriyor. Yani söz almak isteyen arkadaşlarımız sözünü alıyor, başka komisyonlarda bu söz almada süre kısıtlılığı ya da farklı konularda süreler dar tutuluyordu ama bu konudaki tavrınız demokratik açıdan sevindirici, bu tavrın devam etmesini diliyoruz. Kim gelirse gelsin Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekili sıfatı olan kişi burada konuşma yapabilmeli, tartışma yapabilmeli.

Bir de sizden istediğimiz bir konu var. Adalet Komisyonunda gelen kanunla ilgili meslek gruplarına, örneğin, noterlerle ilgili bir şey olduğu zaman Noterler Birliği yani meslek teşekküllerine, STK’lere, demokratik kitle örgütlerine mutlaka haber verilsin yani bu bilgileri biz alalım. Yani kendi alanlarında, kendi üyelerini ilgilendiren konularda burada, gelsinler, konuşsunlar, bizi bilgilendirsinler. Bu çerçevede gelecek dönemdeki gelen yasa tekliflerinde bunu yapacağımıza inanıyoruz.

Sayın Başkan, bizim düşüncemiz şu: Buradaki demokratik usulün aynen devam edilmesi. Ancak bildiğiniz gibi, Türkiye’deki Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilen sistemle birlikte hukuk devleti ve yargının siyasallaşması, yasamanın ve yargının yürütmeye bağlanması açıkça Türkiye’de demokrasinin olmadığını ve hukuk devletinin olmadığını, özgürlüklerin yaşanmadığını ortaya koyuyor. Bu çerçevede, bu süreçte, biz, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bu mücadeleye devam edeceğiz; Adalet Komisyonunda ve Mecliste bu konudaki mücadelemiz, demokrasi mücadelemiz devam edecek, bu konuda tavrımızı sürdüreceğiz.

Teşekkür ederim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Cüneyt Bey, ben tecrübeli bir vekil olarak söyleyeyim yani en tecrübeli benim herhâlde burada; muhalefetin övgüsü sizin açınızdan çok iyi değil, tecrübeyle sabittir. (Gülüşmeler)

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Ben de iyi bir şey söyleyeceksiniz zannettim.

Ben de çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bülbul'e de çok teşekkür ediyorum konuşmalarından ötürü.

Sayın Uçar, buyurun.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Bizde sözcülük yok, o yüzden izninizle hem ben hem Onur Vekilim söz alacak. O yüzden kısa da tutmaya çalışacağım, fazla uzatmayacağım. Bizde eş sözcülük vardır, sözcülük yoktur.

Sayın Başkan, iki gün boyunca süren bir çalışma oldu. Açıkçası bu çalışma sonrasında toplumun, halkın, vatandaşın talebine ses olabildik mi? Açıkçası bizim açımızdan bir ses olamadık çünkü toplum, halk şu an af bekliyor, bugün cezaevlerinde hasta tutsaklar bir düzenleme bekliyor, infazı yakılan tutsaklar yönünden, mahpuslar yönünden bir düzenleme yapılması gerekiyor, emekliler çözüm bekliyor, hatta çek affı noktasında çözüm bekleyenler var ama maalesef biz bunları konuşmadık, iki gün boyunca hazır getirilen ve buradan çıkacağı açıkçası belli olan bir yasa teklifini, torba yasa teklifini konuştuk. Biz elimizden geldiğince halkın menfaati doğrultusunda mücadele yürütmeye çalıştık. Bu noktada ben iki günlük çalışma süreci boyunca emek veren başta Meclis personellerimizin tamamına, katkılarıyla burada bulunan değerli hocalarımıza ve Bakanlığın ilgili bürokratlarına ve yine de her şeye rağmen burada birlikte iki gün boyunca emek verdiğimiz bütün milletvekillerine teşekkür ediyorum.

Son olarak ben cümlelerimi şöyle bitireceğim: Bugün 21 Şubat Dünya Ana Dili Günü. Bugün Genel Kurulda bir milletvekilimiz ana dilinde konuşmak isterken mikrofonu kapandı. Konuşmak isteyen milletvekilimiz Cumhuriyet Halk Partisinin Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'ydı, Lazca konuşmak istedi ama konuşması engellendi, tıpkı bizim vekillerimizin bugün konuşmak isterken mikrofonlarının kapatılması gibi. Bu uygulamayı, bu tavrı, bu tahakkümü kabul etmediğimizi orada da arkadaşlarımız söyledi, biz burada da söylüyoruz. Bu ülkede Kürt de bir selamlama yapabilmeli, bir kutlama yapabilmelidir, yine Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı da Lazca Genel Kurulda annesine bir selam göndermek istiyorsa gönderebilmelidir, bu tahakkümden ve bu dayatmacı politikadan vazgeçilmelidir. Bu noktada bu uygulamayı da buradan kınadığımı belirtmek istiyorum.

Çok daha fazla uzatmayacağım, teşekkür ederim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ederim Sayın Uçar.

Buyurun Sayın Özbudun.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Sayın Başkan, ben öncelikle sizin iki gün boyunca sabırla, sükûnetle ve olgunlukla yürüttüğünüz bu Başkanlık görevi dolayısıyla size teşekkür etmek istiyorum, çok kolaylaştırıcı oldunuz ama ümit ederim bizim sözlerimiz Sayın Tanrıkulu'nun ifade ettiği gibi siyasi geleceğiniz üzerinde menfi bir tesir yaratmaz ama yaratsa dahi siz siyasete muhtaç değilsiniz, bir akademik ünvanınız var, üniversitede de faydalı olmaya devam edebilirsiniz. (Gülüşmeler)

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Bizi gömüyorsunuz.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İbrahim Kaboğlu vardı benim oturduğum yerde, dönemedi üniversiteye beraat ettiği hâlde.

SERAP YAZICI ÖZBUDUN (Antalya) – Bu bir hakaret değil, doğru diyorsunuz, kötü niyetli temennilerde bulunmayalım.

Benim açımdan bu çok ilginç bir deneyim oldu. Tabii, ben bir Anayasa hukukçusu olarak Anayasa değişikliği süreçlerini, zaman zaman kanun yapma süreçlerini hem Komisyon tutanaklarından hem de Genel Kurul tutanaklarından inceleyerek çalışmalarımı desteklemiş bir akademisyenim ve oradaki gözlemlerimle şu ortamı kıyaslamak istiyorum, zaten daha sonra da mukayeseli bir çalışma yapmak

istiyorum, akademisyenlikten vazgeçmedim.

Şimdi, demin Adalet ve Kalkınma Partili değerli milletvekillerinden bir serzeniş oldu “Biz hiç mi iyi bir şey yapmadık? diye. Yaptınız, çok iyi şeyler yaptınız. 2000’li yılların başında Türkiye’nin demokrasi standartlarını, hukuk devleti standartlarını yükselttiniz ve onun neticesi olarak zaten Türkiye, Avrupa Birliği sürecinde müzakerelere başlama imkânı elde etti ve Avrupa Birliği İlerleme Raporlarında da “Türkiye’nin Kopenhag Siyasi Kriterlerini yeterince karşıladığı.” gibi ifadeler yer aldı. Şimdi neden buraya referansta bulundum? Çünkü geçmişteki gözlemlerim benim gerek Genel Kurul çalışmalarında gerekse Komisyon çalışmalarında Adalet ve Kalkınma Partisi tarafından getirilen tekliflere yönelik olan eleştirilerin ve önergelerin tesir icra ettiği metinlerin buna göre değiştirilerek muhalefetle bir uzlaşma içinde sürecin yürütüldüğü biçimindeydi. Ben çok yürekten, bir demokrat yurttaş olarak, bir Anayasa hukukçusu olarak, demokrasi savunucusu olarak tekrar o günlere geri dönebilmeyi temenni ediyorum. Biz burada gerçekten çok yapıcı önerilerde bulunduk. Ne için? Türkiye’nin geleceği için, Türkiye’nin hukuk devleti olabilmesi için çünkü hukuk devleti olabilmemiz hepimizin güvencesi. Yarına güvenle bakabileceğimiz bir ortamın yaratılması... Zaten benim Parlamento çatısı altında yer alma sebebim de bu, eğer buna karınca kararınca katkıda bulunabilirsem kendimi çok mutlu kabul edeceğim. Dolayısıyla ümit ediyorum ki bundan sonraki çalışmalarımızda iktidar, muhalefet ilişkileri böyle dost, düşman kamplaşmasıyla değil karşılıklı müzakere, diyalog, tartışma ve uzlaşmayla cereyan etsin. Bizim önümüze getirilen metinleri kayıtsız şartsız kabul etmeye mecbur olduğumuz “...”(*) “kabul et veya terk et” anlayışının hâkim olmadığı bir süreç yaşansın; bunu gerçekten çok yürekten temenni ediyorum. Özellikle, eğer gerçekten önümüze seçimlerden sonra bir Anayasa değişikliği metni gelecekse bunun hayati önemi olduğuna inanıyorum; ümit ederim ki bu gerçekleşmiş olsun.

Ben tekrar sabrınız, anlayışınız ve olgunluğunuz için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Özbudun.

Buyurun.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de sabrınız için teşekkürle başlayayım. Burada emek gösteren, katkı sunan bütün arkadaşlara da teşekkür ediyorum, saygılarımı da sunuyorum.

Bilindiği üzere, biz ilk konuşmaya başladığımızda torba yasa tekniğine ilişkin başlamıştık; bitiminde de buna değinmek zorundayız. Evet, Sayın Bülbül’ün dediği gibi, biz burada bazı maddeleri oy birliğiyle geçirdik ama maalesef tümü üzerinden yapılan oylamada ret oyu vermek zorunda kaldık. Biz bu tekniğin bir an önce terk edilmesi gerektiğini, bunun daha adil bir yöne evrilmesi gerektiğini söylüyoruz. Serap Hocam da az önce bahsetti, bizim temel çabamız hukuku üstün kılmaktır; hepimizin görevi budur, Adalet Komisyonunun yegâne görevi de adaleti tesis etmektir. Ne yazık ki bugün gelen sekizinci yargı paketinde biz Anayasa Mahkemesinin söylemlerine ilişkin maddeler geçirdik ama onları da etraftan dolanarak, cevap olmayarak, tekrar yeni bir incelemeye mahal verecek şekilde sadece sayısal üstünlükle geçirdik. Bütün söylemlerimiz, bütün çekincelerimiz ve ileride koyacağımız şerhler bu minvaldedir. Biz Türkiye’nin adil bir şekilde yürütmesi, hukuk devleti güvencesinin sağlanması, sosyal devlet anlayışının temel alınması için mücadele yürütüyoruz. Bu mücadeleyi de hem komisyonlarda hem Genel Kurulda hem de sokaklarda, meydanlarda yürütmeye devam edeceğiz.

Bilindiği üzere, bugün 21 Şubat Uluslararası Ana Dili Günü’ydü. Mecliste daha önce biz Kürtçe konuşmalar yaptık, Kürtçe konuşmalar yaptığımızda bu Meclis tutanaklarına hep “x dil” diye geçirildi ama Sayın Erdoğan defalarca seçim meydanlarında Kürtçe konuştu, Sayın Murat Kurum -şu an İstanbul

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Büyükşehir Belediye Başkan adayı- daha iki gün önce Kürtçe konuştu. Bu ne demek oluyor? Kürtçenin artık bu tahakkümden sıyrılması gerekiyor; herkesin konuşması lazım, elzem diyoruz. Bunun için de ben Kürtçe selamlama yapmak istiyorum, Genel Kurulda mikrofon kapatıldı ama sizin demokratik tavrınızın bu yönde olmadığını biliyorum. “...” (*)

Teşekkürler.

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) – Biz de anlasaydık, tercüme...

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Tercüme yapmayı...

SELMAN OĞUZHAN ESER (Karaman) – Birbirimizi anlamak adına, iletişim açısından.

ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) – Tercüme yapmayı doğru bulmuyorum ama sizin ısrarınız üzerine yapayım, şunu söyledim: “Biz dilimizi savunacağız, dilimiz resmî dil olsun, dilimiz eğitim dili olsun. Hepinize teşekkür ediyorum.” Bu kadardı.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Olgun...

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, değerli Bakanlık bürokratları, değerli hocalarımız; iki günlük bir çalışmadan sonra bir kanun teklifini Komisyondan geçirdik, güzel bir çalışma oldu. “Eksiği ve yanlışı ne?” dersiniz, birçok eksik ve yanlış da oldu ama yapacak bir şey yok, İç Tüzük’e göre böyle oluyor, böyle gidiyor.

Ben şunu belirtmek etmek istiyorum Sayın Başkanım: Biz 20 tane önerge verdik ve zaman almaması bakımından önergelerimiz üzerinde konuşma bile yapmadık, sadece kayda geçmesi için verdik. Biz bu kadar hassas davranırken bu muhalefet şerhinde bize yirmi dört saat vermenizi ben kabul edemiyorum. Çünkü zaten perşembe, cuma şehir dışındayım, Ankara’da olmayacağım, bu muhalefet şerhini yazmamız mümkün değil.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Sayın Vekilim, yirmi dört saat değil, yalnız onu söyleyeyim.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) – Bugün çarşamba akşamı; perşembe, cuma şehir dışındayız Başkanım, seçim bölgemizdeyiz, programlarımız var. Bence bu işin bu kadar acele olmasına da gerek yok; “Acele işe şeytan karışır.” derler bizim orada, memlekette. Bu yönde eksikliğinizi ben zatalinize tekrar sunuyorum.

Teşekkür ediyorum. Hepinize iyi çalışmalar diliyorum.

Bu kanun teklifi de inşallah memleketimiz için hayırlı olur efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Alan...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Ben de katkı sunan milletvekillerimize, çalışan arkadaşlarımıza, bürokratlarımıza, zataliniz Başkanım, sizlere teşekkür ediyorum çünkü biz de teşekkür edelim, tek taraflı kalmasın.

Ayrıca, biz iki gün boyunca çok dinleyip az konuştuk, daha çok dinledik. O noktada sabrımızdan dolayı arkadaşlarımıza da teşekkür ediyorum. Zaman zaman, ister istemez her şeyde böyle beğendiğimiz şeyler de söylenmedi ama çok sınırlandı, elbette ki değerli arkadaşlarımız, milletvekillerimiz belli sınırlarda konuştular. Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Ben yeni bir milletvekiliyim, Adalet Komisyonunda da ilk defa bulundum. Bu nedenle, hepinizden de böyle bir komisyonda nasıl çalışılır, nasıl çalışılmaz, onu da öğrenme fırsatı buldum. Bu da benim için iyi bir örnek olduğu için hassaten ayrıca teşekkür ediyorum.

(*) Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkür ediyorum.

ZÜLKÜF UÇAR (Van) – Başkanım, çok özür diliyorum. Konuşma yaparken Türkiye Barolar Birliği Hukuk Müşavirine teşekkür etmedik. Neredeyse birçok konuda en azından uzman görüşü olarak fikirlerini paylaştı, kendisine de bu noktada teşekkürlerimizi iletmek istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Teşekkürler.

Buyurun Sayın Gözgeç.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; ben de katkı koyan hem vekillerimize hem Genel Müdürümüze, akademisyenlere, Kişisel Verileri Koruma Kurulu Başkanımıza, Barolar Birliğinden gelen Hukuk Müşavirimize, her birine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Bu sekizinci yargı paketimiz, bugüne kadar da 7 yargı paketini Adalet Komisyonumuzda görüştük. Hak ve özgürlüklerin korunması, geliştirilmesi, yargı bağımsızlığı ve savunma hakkının etkin kullanılması yönünde birçok düzenlemeyi yargı paketlerimizle hayata geçirdik. Sekizinci yargı paketinin de ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Gözgeç.

Şimdi de son sözleri için sayın teklif sahiplerimize söz veriyorum.

Sayın Karşlı, buyurun.

ŞENGÜL KARSLI (İstanbul) – Başkanım, ben de teklifimizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum. Buradaki tartışmalardan çok istifade ettik, bu anlamda, başta size, sonra Komisyon üyelerimize, katkı sunan milletvekillerimize, bürokratlarımıza, akademisyenlerimize, katkısını esirgemeyen herkese çok teşekkür ediyorum. Amacımız milletimizin değerlerini temsil etme ilkesiyle milletimiz için, ülkemiz için en iyi olana ulaşmak.

Hayırlara vesile olmasını diliyor, tüm katkı sunanlara bir kez daha teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Karşlı.

Sayın Şahin buyurun.

CEM ŞAHİN (Karabük) – Başkanım, ben de teşekkür ediyorum. İki gündür burada emek sarf eden saygıdeğer milletvekillerimize, bürokratlarımıza, hocalarımıza, bize burada yardımcı olan Meclis personelimize ben de şükranlarımı sunuyorum.

Evet, iki gün içerisinde burada çoğunlukla muhalefet partilerine mensup milletvekili arkadaşlarımız kendi zaviyelerinden meseleyi değerlendirip burada fikirlerini bize serdettiler. Burada teklifimiz az evvel son oylamayla beraber kabul edilmiş oldu ama burada serdedilen, burada dile getirilen görüşleri elbette ki bizler değerlendireceğiz çünkü benim de -yani, şu kerte de ifade ediyorum- bir kısmı itibarıyla mantıklı bulduğum, değerlendirmeye layık gördüğüm fikirler dile getirildi burada. Dolayısıyla Genel Kurul aşamasında, yine, belki, partilerin müzakere süreci içerisinde farklı gelişmelere vesile olur mu bilmiyorum ancak bunlar o aşamada değerlendirilecektir diye düşünüyorum; en azından bizler bu konuda bir değerlendirme içerisinde olacağız.

Bu vesileyle, ben tekrar hepinize şükranlarımı arz ediyorum ve teklifimizin hayırlı olmasını temenni ediyorum efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Sayın Genel Müdürüm, son olarak size de söz vereyim.

ADALET BAKANLIĞI MEVZUAT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÖKMEN – Efendim, ben çok teşekkür ediyorum.

Burada biz mümkün olduğunca Anayasa Mahkemesinin kararlarını ve uygulamayı Komisyonumuzun bilgisine, takdirine arz etmeye çalıştık; en doğru karar tabii ki Komisyondan ve Genel Kuruldan çıkacaktır.

Ben iki günlük çalışmadan dolayı teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum efendim.

BAŞKAN CÜNEYT YÜKSEL – Çok teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Kıymetli Komisyon üyeleri ve milletvekilleri, değerli bürokratlar ve katılımcılar; dün görüşmelerine başladığımız Ceza Muhakemesi Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve 659 Sayılı Kanun Hükmünde Karamnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin Komisyon görüşmelerini bugün itibarıyla tamamlamış bulunuyoruz. İki gün boyunca gerçekleştirdiğimiz, uzun saatler süren -tam olarak, arkadaşlarımin bana söylediği, on yedi saat yirmi dakika- yoğun bir çalışma akabinde çok önemli düzenlemeler ihtiva eden bu kanun teklifi Komisyonumuz tarafından kabul edilmiştir.

Değerli görüş ve düşünceleriyle teklif görüşmelerine katkı sunan tüm Komisyon üyelerimize ve milletvekillerimize çok teşekkür ediyorum. Ayrıca, teklifin ilk imzacı vekilleri olan Sayın Cem Şahin Bey ile Sayın Şengül Karslı Hanım’a, Komisyonumuzu aydınlatıcı açıklamaları ve katkıları sebebiyle başta Adalet Bakanlığı Mevzuat Genel Müdürü Mehmet Ökmen Bey olmak üzere tüm bürokratlara ve diğer katılımcılara yine, aynı şekilde, açıklamaları ve katkıları sebebiyle teşekkür etmek istiyorum. Diğer yandan, uzun ve yoğun bir şekilde gerçekleştirdiğimiz bu çalışma sürecinde göstermiş olduğunuz anlayış ve sabır için de özellikle, tekraren, herkese teşekkür etmek istiyorum.

Kıymetli Komisyon üyeleri, kanun teklifinin Komisyonumuz görüşmelerinin çok verimli, başarılı ve iyi bir şekilde gerçekleştiğini düşünüyorum. Katılımcı bir anlayışla birlikte gerçekleştirdiğimiz bu çalışmanın hayırlı sonuçlara vesile olmasını diliyorum. Ayrıca, bundan sonra yapacağımız tüm çalışmaların da aynı şekilde gerçekleşmesini temenni ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Komisyonumuzda kabul edilen bu kanun teklifi önümüzdeki hafta Genel Kurulda görüşülecektir. Tabii, Komisyonumuzda milletvekillerimiz ve diğer katılımcılar tarafından dile getirilen her görüş ve eleştiri teklif sahibi milletvekili arkadaşlarımız tarafından bu süreçte değerlendirilecek, yapılması gereken bir değişiklik öngörülmesi hâlinde Genel Kurulda bu değişiklik yapılacaktır. Genel Kurul görüşmeleri sırasında iktidar ve muhalefet partisi milletvekillerinin vereceği destekle bu kanun teklifinin kabul edileceğine inanıyor, şimdiden Genel Kurulda vereceğiniz katkılar sebebiyle sizlere teşekkür ediyorum.

Teklifin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Hepinizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 20.44